

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KØBSTÆDERNES ALMINDELIGE BRANDFORSIKRING

BRANDFORSIKRINGENS UDVIKLING
OG REPRÆSENTANTSKABETS VIRKSOMHED

I AARENE

1871—1920

KØBSTÆDERNES ALMINDELIGE BRANDFORSIKRING

BRANDFORSIKRINGENS UDVIKLING
OG REPRÆSENTANTSKABETS VIRKSOMHED
I AARENE
1871—1920

KØBENHAVN
TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S
MCMXXI

INDHOLD

	Side
Indledning.....	7
Tiden fra 1871—1874.....	20
Tiden fra 1875.....	37
Afsluttende Bemærkninger.....	131
Statistiske Oplysninger.....	137
Personalhistoriske Oplysninger om Repræsentantskabets Medlemmer.....	153
De danske Købstæders Udvikling i Tiden fra 1871 til 1920	223

FORORD

Det her foreliggende Skrift har ikke til Hensigt at bringe Bud i videre Kredse.

Det i 1892 af den daværende administrerende Direktør for Købstædernes almindelige Brandforsikring, *Etatsraad Goldschmidt*, i Anledning af 100-Aarsdagen for Brandforsikringsanordningen af 29. Februar 1792 udgivne Festskrift, der delvist er benyttet i de indledende Bemærkninger nedenfor, og det i 1911 i Anledning af 150-Aarsdagen for Oprettelsen af Købstædernes Brandforsikring udgivne Skrift indeholder Oplysninger om Brandforsikringens Forhold og Udvikling i de paagældende Tidsrum, og da der ikke i den derefter forløbne Tid har fundet væsentlige Ændringer Sted i den hele for Brandforsikringen gældende Ordning, er det ikke fundet paakrævet at give en ny Fremstilling af disse Forhold.

Derimod har jeg, da der i 1921 vil være forløbet 50 Aar, siden det ved Loven af 14. Maj 1870 oprettede Repræsentantskab traadte sammen for at overtage den øverste, indtil da alene af Justitsministeriet udøvede Styrelse af Brandforsikringens Anliggender, ment, at det kunde have Interesse for nulevende og fremtidige Medlemmer af dette Repræsentantskab at faa en Oversigt over de af dette i det anførte Tidsrum truffne Bestemmelser og den derigennem udførte Virksomhed.

De nuværende Repræsentanter vil derved faa Lejlighed til at genopfriske Mindet om de Overvejelser, der har fundet Sted om de dem forelagte Forslag, og for fremtidige Repræsentanter vil det kunne have nogen Betydning at lære Fortidens Arbejde at kende og derved at se

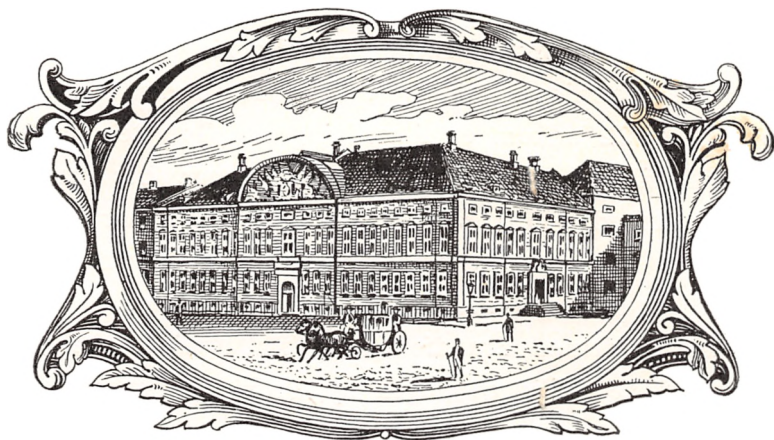
Arten og Omfanget af den Virksomhed, som de er blevet valgte til at udføre.

Til denne Oversigt slutter der sig en Del statistiske Oplysninger for det paagældende Tidsrum, af hvilke det umiddelbart vil fremgaa, hvorledes Udviklingen af Købstædernes Brandforsikring i det anførte Tidsrum har formet sig.

Hertil er derhos føjet nogle ved Arkivregistrator *Grandjeans* Bistand tilvejebragte personalhistoriske Oplysninger om dem, der i 50-Aaret har været Medlemmer af Repræsentantskabet, og endelig er der tilføjet en af Redaktør *C. A. Clemmensen* her af Staden paa min Opfordring udarbejdet Afhandling, der i Korthed giver en Fremstilling af de danske Købstæders Udvikling og Fremgang som Helhed i det for disse og Landet i saa mange Henseender betydningsfulde Tidsrum, som dette 50-Aars Afsnit omfatter.

København i Februar 1921.

K. Hammerich.

INDLEDNING

Den første Bestemmelse om Oprettelse af en almindelig Brandforsikring for Bygninger i de danske Købstæder, København undtaget, blev truffet ved en kgl. Anordning af 13. Januar 1761.

Ligesom den tilsvarende Brandforsikring for København, der blev oprettet ved en kgl. Plakat af 31. Januar 1731, jfr. Raadstuepl. af 8. Juni 1733, blev denne Brandforsikring for Købstæderne baseret paa Gensidighed. Bestyrelsen blev henlagt umiddelbart under Regeringen og Indtrædelsen i Brandforsikringen var tvungen for alle Ejere af Købstadbygninger.

Anordningen gav i § 20 ogsaa Landboere i Danmark Adgang til med deres Bygninger at indtræde i Forsikringen; men da dette Forhold snart gav Anledning til Misfornøjelse, i Begyndelsen saaledes, at det var Ejerne af Landbygninger, der frygtede for at være i Forening med Købstæderne, senere saaledes, at det var disse, der følte sig brøstholdne ved at være sammen med Landet, besluttede Regeringen, efter at der havde været nedsat en Kommission til Undersøgelse af de herhenhørende For-

hold, at lade Købstæderne og Landbygningerne hver for sig danne særlige Foreninger, idet der under 29. Februar 1792 udkom en Anordning om Oprettelse af en Brandforsikring særskilt for Landbygninger, der traadte i Virksomhed den 1. Juli 1792. Hermed ophørte Forbindelsen med Landbygningerne, og de 2de Brandforsikringer har derefter virket hver for sit Omraade.

Købstædernes Brandforsikring fik iøvrigt ikke ved denne sidste Lejlighed nogen ny Ordning, men vedblev som hidtil at bestyres af Regeringen gennem det daværende General-Landøkonomi- og Kommerce-Kollegium, fra 1816 gennem Kancelliet og fra 1848 gennem Justitsministeriet, hvor Brandforsikringens Sager behandlede ganske som Statens andre Sager, idet der til Forretningernes Udførelse var oprettet et særligt, under Justitsministeriet sorterende Brandforsikringskontor.

Medens Landbygningernes Brandforsikrings Forhold allerede ved en Lov af 4. Marts 1857 blev omordnede i Retning af at aabne Adgang til det efter Regeringsforandringen i 1848 tilstræbte Selvstyre, idet der ved Lovens § 22 for denne Brandforsikring blev hjemlet Oprettelse af et Repræsentantskab, valgt blandt Interessenterne, til Varetagelse af Brandforsikringens Anliggender, blev Forholdet for Købstædernes Brandforsikring foreløbig uforandret, idet der ikke i denne Henseende fremkom noget Krav fra de Forsikrede, og først i Løbet af 60erne blev Købstædernes Brandforsikring inddraget i en tilsvarende Bevægelse, hvortil Stødet dog ikke fremkom ved Ønsker, fremsatte af de Forsikrede, men blev givet ved en fra Husejerne i Reykjavik fremsat Henvendelse om Adgang til at faa deres Bygninger indlemmede i en af de danske Brandforsikringsforeninger.

Regeringen besluttede nemlig, at dette skulde kunne ske ved at lade Købstædernes Brandforsikring optage disse Bygninger, men da det fandtes rigtigt at søge erhvervet Lovgivningsmagts Samtykke hertil, blev der i 1864 herom forelagt et Lovforslag for Rigsdagen. Sagen kom først til Behandling i Landstinget, men Forslaget blev fraraadet af det der nedsatte Udvalg under Henvisning til, at det ikke kunde anses rigtigt at paa- byrde Købstædernes Brandforsikring, der maatte betragtes som en privat Forening, en forøget Risiko, saa længe Interessenterne ikke paa en eller anden Maade var repræsenterede i Foreningens Bestyrelse, og Repræsentationen havde haft Lejlighed til at udtale sig om Sagen.

I Rigsdagssamlingerne 1864—65 og 1865—66 blev der derefter af Justitsministeriet forelagt Forslag om Oprettelse af et Repræsentantskab for Købstædernes Brandforsikring i alt væsentligt efter de samme Regler og med samme Myndighed som for Landbygningernes Brandforsikrings Vedkommende ordnet i Henhold til Loven af 4. Marts 1857; men dette Lovforslag blev ikke gennemført, idet det fra forskellige Sider blev fundet nødvendigt, at det forinden blev gjort til Genstand for Overvejelse, om ikke den ved Brandforsikringens Oprettelse fastsatte og siden da stadig opretholdte Bestemmelse, at Ejerne af Bygningerne i Købstæderne var forpligtede til at være Interessenter i Brandforsikringen, burde søges ophævet, ligesom det blev antydet, at ogsaa forskellige andre Ændringer i de for Brandforsikringen gældende Bestemmelser kunde anses ønskelige, saaledes at Brandforsikringen i det hele fik en mere tidssvarende Indretning.

Justitsministeriet tog Hensyn til disse Ønsker og nedsatte under 3. Januar 1868 en Kommission bestaaende af

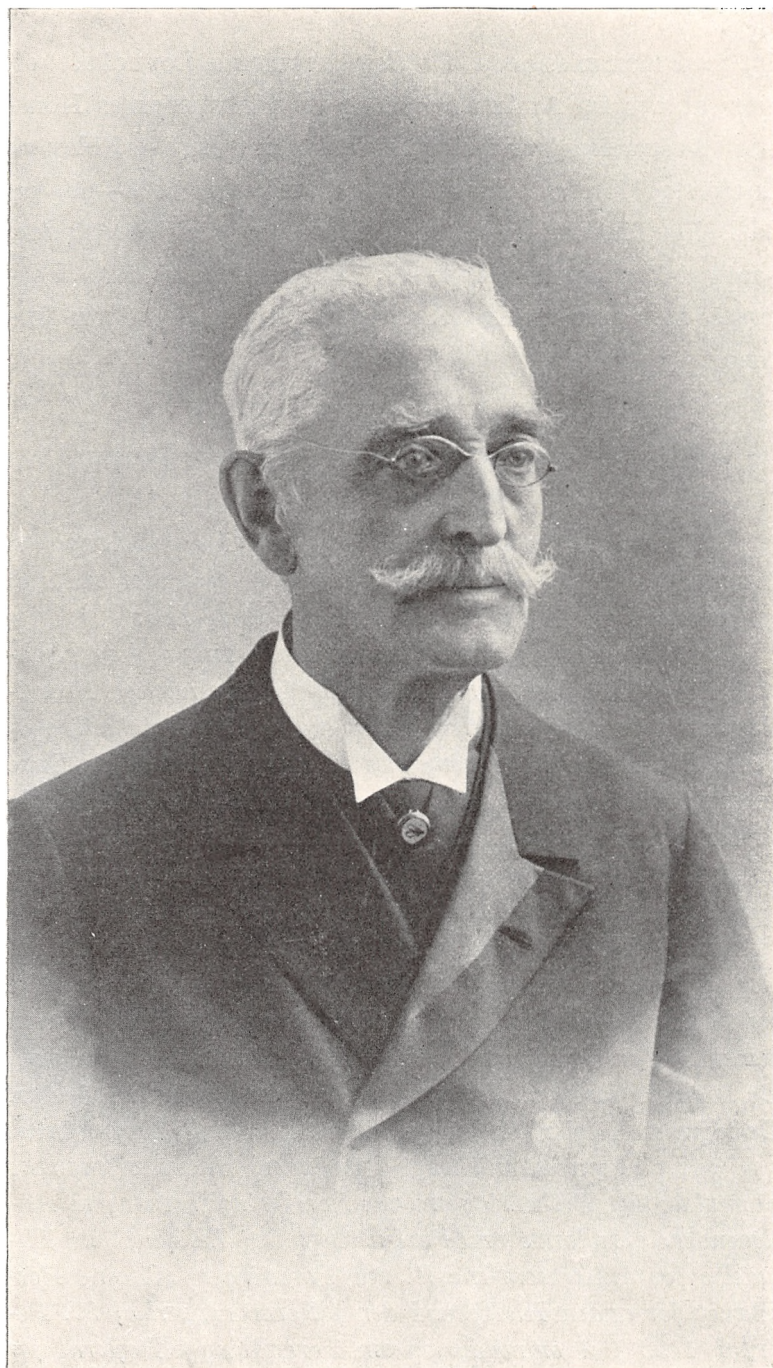
Departementschef i Justitsministeriet *C. F. Ricard* paa Ministeriets Vegne, samt Landstingsmændene, Kammerherre *Jessen*, Grosserer *W. Petersen* og Vicekonsul *N. E. Brasch* og Folketingsmændene, Assurancebestyrer *I. A. Hansen* og Konsul *I. M. Mørk*, hvilken Kommission med Kammerherre *Jessen* som Formand fik til Opgave at underkaste de herhenhørende Forhold en Drøftelse og at tilvejebringe et Grundlag for Sagens videre Fremme.

Det lykkedes denne Kommission, i Modsætning til saa mange andre Kommissioner, hurtigt at tilendebringe det den paalagte Arbejde, og allerede den 26. April 1868 kunde den afgive Betænkning*) tilligemed et Forslag til Sagens Ordning, der i Hovedsagen gik ud paa, at Forsikringen skulde udsondres fra Justitsministeriets direkte Bestyrelse, at den fremtidigt skulde bestyres af et af Interessenterne valgt Repræsentantskab, og at den Købstadbygninger hidtil paahvilende Forsikringstvang skulde ophæves.

Forøvrigt blev det i Betænkningen fremhævet, at Købstædernes Brandforsikring i flere væsentlige Punkter havde fyldestgjort Betingelserne for en heldig og gavnlig Virksomhed, og at der heller ikke fra Købstæderne selv var ytret nogen Utilfredshed med Foreningen i dens hidtilværende Form, samt at flere af Kommissionens Medlemmer derfor havde næret Tvivl om, hvorvidt det i og for sig maatte være ønskeligt, at det bestaaende Forhold blev underkastet nogen gennemgribende Forandring, men at Kommissionen dog var enig i, at det ikke lod sig gøre at blive staaende ved den fra alle Sider som nødvendig erkendte Forandring af Kontingentet og de nærmest dermed i Forbindelse staaende Forhold.

Justitsministeriet lod derefter udarbejde et i alt væsent-

*) Denne Betænkning findes optaget i Rigsdagtidende 1868—69, Tillæg A, pag. 2107 ff.

Departementschef C. F. RICARD.
Justitsministeriets Tilforordnede 1875—1908.

ligt med Kommissionens Forslag stemmende Lovudkast, og efter at der fra Amtmændene og fra Købstædernes Kommunalbestyrelser var indhentet Erklæring herover, blev et Lovforslag forelagt Rigsdagen i Samlingen 1868—69, og da Behandlingen i Folketinget ikke blev tilendebragt her, paany i Samlingen 1869—70. Begge Ting vedtog Forslaget med uvæsentlige Ændringer, hvorefter udkom følgende:

***Lov om Brandforsikring af Købstadbygninger
af 14. Maj 1870.***

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, etc. etc. Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Den ved Brandforsikringsanordning for Købstæderne af 29. Februar 1792 oprettede almindelige Brandforsikring for Købstæderne bliver indtil videre at bestyre af Justitsministeren i Forening med et Repræsentantskab. Dette sammensættes saaledes, at Interessenterne i hver af de Købstæder, hvis Bygninger have en Forsikringssum af over 4 Millioner Rigsdaler, vælge een Repræsentant, og at Interessenterne i de øvrige, til hver Landssthingskreds hørende Købstæder i Forening vælge een Repræsentant, forsaavidt den samlede Forsikringssum for disse Købstæders Bygninger er mindre end 8 Millioner Rigsdaler, men to Repræsentanter, dersom bemeldte Forsikringssum naaer eller overstiger dette Beløb. De saaledes foretagne Valg gælde for et Tidsrum af 5 Aar. De nærmere Regler for Valget fastsættes af Justitsministeren.

§ 2. Repræsentantskabet kan med Justitsministerens Samtykke tage Beslutning om alle Forsikringsforeningens Anliggender, deriblandt om Fastsættelsen af Tarifen, om Tilladelse for Interessenterne til ved Foreningen at tegne Forsikring for anden Risiko end den i Forordningen af 29. Februar 1792 § 4 ommeldte og om Forandring i Reglerne for Repræsentantskabets Sammensætning og Valg ved Foreningens Interessenter.

§ 3. Senest 5 Aar efter at nærværende Lov er traadt i Kraft udsondres Forsikringen fra Justitsministerens Bestyrelse og stilles under hans Tilsyn paa den Maade, som det ved en Vedtægt for Forsikringens fremtidige Indretning og Bestyrelse nærmere bestemmes efter Forhandling imellem Ministeren og Forsikringens Repræsentantskab.

§ 4. Fra samme Tid har Forsikringens Repræsentantskab den besluttende Myndighed i alle Forsikringens Anliggender paa følgende Betingelser: a) at Brandforsikringens nuværende Navn bibeholdes; b) at alle dens Interessenter skulle være solidarisk ansvarlige i Forhold til deres Forsikringssummer for de Forsikringen paahvilende Forpligtelser; c) at Forsikringen vedbliver at staa aaben for alle private eller offentlige Bygninger, som ere forsvarlig indrettede imod Brandfare; igjennem Vedtægten træffes nærmere Bestemmelse om, hvad der som Bygningstilbehør kan fordres optaget under Forsikringen, hvilke Bygninger paa Grund af deres Benyttelse undtagelsesviis kunne udelukkes fra Forsikringen, samt om, hvorledes der bliver at forholde med Hensyn til Bygningers Udslættelse af Forsikringen eller Nedsættelse af de indtegnede Forsikringssummer paa Grund af Bygningernes brandfarlige Indretning, mangelfulde Vedligeholdelse eller lignende Grunde; d) at ingen under Forsikringen indtegnet Bygning maa udslættes af samme paa Grund af resterende Contingent, ikke heller efter Begjæring af Ejeren eller den, der ligeoverfor Forsikringen træder i Ejerenes Sted, udslættes af Forsikringen eller forsikres under sin Værdi, forinden den, der begjærer Udslættelsen eller Nedsættelsen, har tilvejebragt Samtykke dertil fra alle dem, der paa den Tid, da Udslættelsen eller Nedsættelsen skal finde Sted, ere indtegnede i Pantebogen som Pante-creditorer, deriblandt ogsaa den eller dem, der ere berettigede til Heftelsen til Nationalbanken eller den istedetfor samme udstedte Panteobligation, saavel som fra dem, der iøvrigt ved thinglæste Kjøbecontracter eller andre Overdragelsesdocumenter, Udlægsforretninger eller deslige have erhvervet Adkomster til Ejendommen; om Udslættelsen eller Nedsættelsen skal derhos være gjort Paategning paa de udstedte Panteobligationer og fornøvnede Adkomstbeviser; e) at Brandhjælpen skal anvendes

til de afbrændte og beskadigede Bygningers Gjenopbyggelse eller Istandsættelse, dog at Justitsministeren med Panthaveres og andre Vedkommendes Indvilligelse efter Bestyrelsens Indstilling derfra kan meddele Undtagelser; f) at Brandhjælpen, naar Ejerens Ret til samme forbyrdes paa Grund af, at Skaden hidrører fra hans Forsæt eller Uagtsomhed, forbeholdes Panthaverne og de andre i Litra d nævnte Vedkommende, forsaavidt de ikke paa anden Maade kunne blive holdte skadesløse af Ejerens øvrige Formue; g) at Bestyrelsen er pligtig til aarlig at offentliggjøre Forsikringens Regnskab og heraf at indsende et Exemplar til Justitsministeriet; h) at Bestyrelsen er pligtig til paa Anfordring og uden Betaling at meddele vedkommende Politiovrighed Oplysning om de indtegnede Forsikringer og, i Tilfælde af Brandskade, Oplysning om Branderstatningens Størrelse; i) at Justitsministerens Samtykke udfordres til enhver Forandring i Forsikringens Vedtægt og Tarif samt i Henseende til Reglerne for Repræsentantskabets Valg og Sæmmensætning.

§ 5. Fra den Tid, da den i §§ 3 og 4 ommeldte Ordning træder i Kraft, ophæves Brandforsikringsanordning for Kjøbstæderne af 29. Februar 1792 saavel som de sig dertil sluttende senere Love og Anordninger; dog skulle de Ejeren paahvilende Brandhjælpsspenge fremdeles i Overensstemmelse med Forordningen angaaende Amtstue-Oppebørsler m. m. af 8. Juli 1840 § 2 have Fortrinsret næstefter de kongelige Skatter og, naar de ikke i rette Tid erlægges, kunne inddrives ved Udpantning.

§ 6. Det i Sportelreglementet af 22. Marts 1814 § 78 fastsatte Gebyr for Attester af Skjøde- og Pantebøgerne nedsættes til 24 sk. for de Attester, der udkræves til Brug ved en Ejendoms Udsettelse af Kjøbstædernes Brandforsikring, naar de begjæres af Bestyrelsen for en Brandforsikring for urørlige Ejendomme, som har Justitsministeriets Samtykke til, at de i samme forsikrede Ejendomme maa antages til Pant for Umyndiges eller offentlige Stiftelsers Midler; dog bliver Attesten at forsyne med Paategning om, at den ikke maa benyttes til anden Brug. Af den her bestemte Betaling bliver ingen Forhøjelse til Justitsvæsenets Fond at beregne, og der erlægges

kun Betaling for een Attest for alle, samme Ejer tilhørende Ejendomme, der findes anførte paa samme Folium i Realregisteret. Foranførte Bestemmelser komme og til Anvendelse, naar de omhandlede Attester begjæres af Ejendomsbesiddere, hvis Ejendomme ere forsikrede i en saadan privat Brandforsikring som fornævnte, og som ønske at udtræde af denne, for at indlemmes i Kjøbstædernes Brandforsikring. For Thinglæsning af de i § 4 Litra d ommeldte Paategninger, hvor saadan er fornøden, erlægges intel Gebyr.

§ 7. Ti Aar efter at denne Lov er traadt i Kraft, staaer det Repræsentantskabet for Kjøbstædernes almindelige Brandforsikring frit for til enhver Tid at beslutte det fuldstændige Ophør af Justitsministerens Tilsyn. Dog træder denne Beslutning ikke i Kraft, forinden der ved Lov er truffet Bestemmelse, dels om Forsikringens Reservefond, dels om, hvorvidt de i §§ 4 og 5 nævnte Begunstigelser og Forpligtelser skulle bortfalde.

§ 8. Justitsministeren er bemyndiget til at bestemme, om Bygninger, der ere opførte dels paa Kjøbstadgrund, dels udenfor samme, med Hensyn til Forsikring skulle betragtes som Kjøbstad- eller som Landbygninger, samt til at træffe de med Hensyn til denne Lovs Gjennemførelse fornødne Foranstaltninger.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

I Henhold til Lovens § 1 skulde Brandforsikringen altsaa, indtil den efter § 3 helt udsondredes fra Justitsministeriets Bestyrelse og overgik til fuldstændig Selvstyrelse, bestyres af Justitsministeriet i **F o r e n i n g m e d e t R e p r æ s e n t a n t s k a b**, og Ministeriet udskrev som Følge heraf ved Bekg. af 8. April 1871 Valg til dette, der i Henhold til Lovens Bestemmelser om S sammensætningen kom til at bestaa af 19 Medlemmer, nemlig 1 for hver af de 6 Købstæder: Helsingør, Odense, Aalborg, Randers, Aarhus og Horsens, samt for de til de daværende 4., 5.,

7., 8., 9., 10. og 11. Landstingskredse hørende Købstæder 1 Repræsentant for hver Landstingskreds og for de til 2., 3. og 6. Landstingskredse hørende Købstæder 2 Repræsentanter for hver Landstingskreds.

Valget af Repræsentanter skulde ske ved Valgmænd, saaledes at hver Købstad valgte mindst 1 Valgmand, og de Købstæder, hvis Forsikringssum den 30. September 1870 udgjorde over 500,000 Rdl., endvidere 1 Valgmand for hvert fulde Beløb af 500,000 Rdl., som Købstadens Forsikringssum udgjorde udover det nævnte Beløb.

Valgberettiget ved Valget af Valgmændene var enhver fuldmendig Interessent, der ikke ved Dom var funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling eller var under Værgemaal eller under Fallitbehandling.

Enhver valgberettiget, der var Interessent for et Beløb af 5,000 Rdl. eller derunder, havde 1 Stemme, og den, der var Interessent for over 5,000 Rdl., havde desuden 1 Stemme for hvert fulde Beløb af 5,000 Rdl., som hans Forsikringssum udgjorde derover.

Valgbær som Valgmand og som Repræsentant var enhver valgberettiget, dog saaledes at Repræsentanterne skulde være bosatte i den Købstad eller en af de Købstæder, som de skulde repræsentere.

Valgmandsvalgene foregik i hver Købstad for sig under Ledelse af Købstadens Borgmester, og Valget af selve de 19 Repræsentanter i visse bestemte Købstæder, ligeledes under Ledelse af Borgmesteren i den paagældende Købstad, hvem der derhos ved disse Valg tillagdes særlig Stemmeret som Valgmand for kommunale og andre offentlige Bygningers Vedkommende. Repræsentantvalgene foregik den 24. Maj 1871 og følgende blev valgte til Repræsentanter:

2. Landstingskreds:

Helsingør	}	Brænderiejer, Kaptajn <i>I. L. Tvede</i> .	
Frederikssund		}	Tømremester <i>H. Weber</i> i Roskilde og Prokurator <i>H. Mohr</i> i Kalundborg.
Hørsholm			
Hillerød			
Køge			
Roskilde			
Holbæk			
Kalundborg			
Nykøbing S.			

3. Landstingskreds:

Korsør	}	Købmand <i>C. F. Grønvold</i> i Slagelse og Malermester <i>H. Bischoff</i> i Næstved.
Ringsted		
Skelskør		
Slagelse		
Sorø		
Næstved		
Præstø		
Stæge		
Storehedinge		
Vordingborg		

4. Landstingskreds:

Aakirkeby	}	Konsul <i>F. Hjort</i> i Rønne.
Allinge—Sandvig		
Hasle		
Neksø		
Rønne		
Svaneke		

5. Landstingskreds:

Nykøbing F.	}	Justitsraad <i>E. Blangstrup</i> i Nykøbing.
Stubbekøbing		
Maribo		
Nakskov		
Nysted		
Rødby		
Stubbekøbing.		

6. Landstingskreds:

Odense	}	Grosserer <i>N. W. Petersen</i> .
Faaborg		Brandkaptajn, Malermester <i>Poulsen</i> i Faaborg og Agent <i>C. Jensen</i> i Nyborg.
Rudkøbing		
Svendborg		
Ærøskøbing		
Assens		
Bogense		
Kerteminde		
Middelfart		
Nyborg		

7. Landstingskreds:

Aalborg	}	Købmand <i>L. K. Kier</i> .
Frederikshavn		}
Hjørring		
Løgstør		
Nibe		
Nørresundby		
Skagen		
Sæby		

8. Landstingskreds:

Holstebro	}	Justitsraad <i>C. A. Hansen</i> i Thisted.
Lemvig		
Nykøbing M.		
Skive		
Thisted		

9. Landstingskreds:

Randers	Brandkaptajn <i>C. Christensen.</i>
Aarhus	Konsul <i>I. M. Mørch.</i>
Ebeltoft	} <i>Etatsraad L. N. Bregendahl i Viborg.</i>
Grenaa	
Hobro	
Mariager	
Viborg	

10. Landstingskreds:

Horsens	Fabrikant <i>I. C. Stallknecht.</i>
Fredericia	} <i>Prokurator H. C. Broe i Fredericia.</i>
Kolding	
Skanderborg	
Vejle	

11. Landstingskreds:

Ribe	} <i>Adjunkt V. C. Ramsing i Ribe.</i>
Ringkøbing	
Varde	

Hermed var Grundlaget givet for Styrelsen af Købstædernes Brandforsikring i den i Loven af 14. Maj 1870 hjemlede foreløbige Overgangsform, at Brandforsikringen indtil videre skulde bestyres af Justitsministeriet i For-
e n i n g med et Repræsentantskab.

TIDEN FRA 1871 TIL 1874

Efter forudgaaet Indbydelse fra Justitsministeriet mødte de valgte Repræsentanter første Gang den 17. Juli 1871. Mødet afholdtes i Folketingets Læseværelse paa Kristiansborg Slot og aabnedes af Justitsministeren *A. F. Krieger*, der mindede om, at Brandforsikringens Forhold til Ministeriet nu løsnedes for maaske senere aldeles at ophæves, vel ikke paa Grund af Misfornøjelse med Ministeriets Bestyrelse, men ifølge det almindelige Princip om saadanne Foreningers Ret til Selvstyre, og som derhos tilføjede, at han med Hensyn til den forestaaende betydningsfulde Ordning af Forsikringens hele Stilling med Glæde modtog kyndige Mænds Bistand.

Under Ledelse af Etatsraad *Bregendahl* foretoges Valg af Formand, hvortil Grosserer *W. Petersen* blev valgt.

Justitsministeren forelagde derefter, foruden Regnskab for Aaret 1870—71 og Overslag over Indtægter og Udgifter i Aaret fra 1. April 1871—31. Marts 1872, 3de Forslag, nemlig:

- 1) om Repræsentantskabets Forretningsorden m. v.,
- 2) om Kontingentfrihedens Ophævelse og Foreningens Reservefond og
- 3) om Erstatning for Skade, der ved Eksplosion eller Sprængning tilføjes de indtegnede Bygninger og andre Genstande,

hvorefter han, idet Etatsraad, Departementschef *Ricard* paa Ministeriets Vegne vilde være til Stede i Forsamlingen, forlod Mødet.

Etatsraad N. W. PETERSEN.
Repræsentantskabets Formand 1871—1894.

Medens de under 1) og 3) nævnte Forslag blev vedtagne uden væsentlige Ændringer, gav Forslaget under 2) om »Kontingentfrihedens Ophævelse«, ved hvilket man ogsaa kom ind paa Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af en ny Tarif for Foreningen, Anledning til vidtløftige Forhandlinger.

Sammenhængen hermed var denne:

Ved Anordning af 29. Februar 1792 § 14 var det bl. a. bestemt, at det aarlige Kontingent af de forsikrede Bygninger skulde opkræves med et for alle Bygninger — uden Hensyn til deres Anvendelse — lige Beløb af hvert 100 Rdl. af den indtegnede Forsikringssum, altsaa et fuldstændig ensartet Præmiesystem, og heri skete kun en mindre Modifikation ved Fr. af 6. April 1832, der bestemte, at Bygninger med visse Brandmangler (Bræddegavle, Bræddeskure over en vis Højde, og desl. samt straatækkede Bygninger, der laa indenfor den foreskrevne Afstand fra andre Bygninger), skulde erlægge et Tillægs-kontingent. I Virkeligheden var dette dog kun en Politiforanstaltning med det Øjemed at søge at fremtvinge bedre Byggeforhold, ikke nogen Systemforandring i Retning af at faa fastsat et Kontingent efter Bygningernes større eller mindre Brandfarlighed, hvad der ses af, at der f. Eks. af straatækkede Bygninger paa Marken, naar de blot laa i lovlig Afstand fra andre Bygninger, ikke betales forhøjet Kontingent, ligesom i det hele selv Bygninger, der efter almindelig Erfaring medførte stort Tab, f. Eks. Tændstikfabrikker og Vindmøller, kun svarede almindeligt Kontingent.

Imidlertid var Brandforsikringens Formue dels ved det ommeldte forhøjede Kontingent, der repræsenterede en ganske betydelig Andel af det aarlige Kontingent, dels ved andre gunstige Forhold steget ikke lidet, idet Formuen, der i 1827 var ca. 270,000 Rdl., i 1840 udgjorde over 500,000 Rdl., og ved Plakat af 5. Maj 1841 blev derfor ogsaa for Købstædernes Brandforsikring indført det bl. a. fra Københavns Brandforsikring kendte Kontingentfrihedssystem, idet det blev Reglen,

at enhver Bygning, hvoraf der i 20 Aar uafbrudt havde været svaret Kontingent, skulde fritages for fremtidig Kontingentbetaling. Hvis Brandforsikringens Formue gik ned under 500,000 Rdl., skulde Kontingentfriheden dog ophøre, og den Tid, i hvilken der da blev svaret Kontingent, regnedes ikke med i de 20 Aar, ligesom Adgangen til Kontingentfrihed blev afbrudt ved Brandskader og visse andre Forhold.

Den saaledes hjemlede Kontingentfrihed, der hidrørte fra, at det antoges, at Renten af den nævnte Formue i Forbindelse med det tilbagestaaende Kontingent vilde være tilstrækkelig til at dække Foreningens Forpligtelser, men som forøvrigt havde maattet suspenderes fra 1851 til 1857 og atter fra 1861 til 1867, kunde imidlertid ikke oprettholdes, efter at Forsikringssummen i de følgende Aar steg betydeligt, nemlig fra ca. 60 Mill. Kr. i 1842 til ca. 88 Mill. Kr. i 1850, ca. 172 Mill. Kr. i 1860 og ca. 193 Mill. Kr. i 1870, idet nemlig Erstatningsbeløbene, som de normalt maatte beregnes, herved forøgedes langt ud over, hvad der var forudsat (ca. 200,000 Kr. i 1870 i Stedet for 60,000 Kr. i 1840), og det gjaldt derfor om at faa truffet en ny Ordning, som kunde hjemle Adgang til at opkræve et passende og forsvarligt Kontingent, i hvilken Henseende det maatte komme i særlig Betragtning, at en saadan Ordning paa det paagældende Tidspunkt kunde iværksættes uden Risiko overfor Interessenterne derved, at disse ifølge Loven af 1870 endnu var Forsikrings-tvangen undergivne, eftersom denne først skulde bortfalde, naar Foreningen endelig blev udsondret fra Ministeriets Bestyrelse, jfr. Lovens § 3.

Det af Ministeriet i denne Henseende fremsatte Forslag skal der iøvrigt ikke her gøres nærmere Rede for.

Dette Forslag blev nemlig ikke vedtaget paa det første Repræsentantmøde, idet man her var overvejende enig om, at det var rettest at sætte Afgørelsen i Afhængighed af Tilvejebringelsen af en egentlig ny Tarif, som forudsattes at ville blive opbygget under større Hensyntagen til de forsikrede Bygningers større eller mindre Brandfarlighed,

og Sagen blev derfor foreløbig afsluttet med Vedtagelse af en Dagsorden, der under Tiltrædelse i det væsentlige af de Anskuelse, der laa til Grund for Forslaget og i Erkendelse af, at en ny Tarif maatte være bygget paa Ophævelse af den hidtil indrømmede Kontingentfrihed, udsatte Sagen til næste Aars Samling.

Repræsentantskabet holdt iøvrigt Møde alle Dagene fra den 17. til den 21. Juli, hvilken sidste Dag Samlingen, i hvilken de 2de andre ovennævnte Forslag saavel som Finans-Overslaget for det følgende Aar blev vedtagne, blev sluttet, efter at Formanden havde udtalt en Tak for Ministeriets og Departementschef Ricards Samarbejde og Imødekommenhed.

Ved Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 121 af 31. Juli 1871 blev der meddelt Stadfæstelse paa de ovennævnte Bestemmelser dels om en Forretningsorden for Repræsentantskabet, dels om Adgang til Erstatning for Sprængningsskader. Ifølge Forretningsordenen, der i det væsentlige endnu er gældende, skulde der holdes en ordentlig Samling hvert Aar i Juli Maaned, hvor — foruden andre særlige Forslag der maatte fremkomme — Regnskabet for det forløbne Aar og Overslag over Indtægter og Udgifter i det løbende Aar skulde forelægges for Repræsentantskabet, medens dettes Myndighed i Tiden mellem Samlingerne blev delegeret til et fast Udvalg, bestaaende af 5 Medlemmer, nemlig Repræsentantskabets Formand og Næstformand samt 3 ved hver Samlings Slutning dertil valgte Medlemmer.

I Marts 1872 blev der afholdt en ekstraordinær Samling, navnlig for at der inden det nye Aars Begyndelse, 1. April, kunde træffes endelig Bestemmelse om det i forrige Samling udsatte Spørgsmaal om Kontingentfrihedens Ophævelse og det dermed sammenhængende Spørgsmaal om den fremtidige Kontingentberegning.

Den første Sag gav Anledning til indgaaende Forhandlinger, hvor man navnlig drøftede, hvorvidt den hidtil hjemlede Kontingentfrihed for visse Ejendomme

overhovedet kunde ophæves uden egentlig Erstatning til de paagældende Ejere. Det vedtoges dog sluttelig enstemmigt fra 1. April at ophæve den ved Plakaten af 5. Maj 1841 hjemlede Fritagelse for at erlægge Kontingent, uden Ret til Erstatning for Ejerne.

Endvidere vedtoges Bestemmelser om af Foreningens Formue at oprette dels en „Grundfond“, der beregnedes at skulle henligge som fast Reservefond og til enhver Tid skulde udgøre $\frac{1}{2}$ % af den samlede Forsikringssum, beregnet i hele Millioner Rigsdaler, dels en „Dækningsfond“, hvortil skulde henføres Resten af Foreningens Formue med Tillæg af paafølgende Aars Overskud, og som, eventuelt med Tilskud af Ekstrabidrag fra Interessenterne, skulde benyttes til Dækning af mulig fremkommende Underskud i de enkelte Aar. Om Anbringelsen af disse Fonds Midler i Panteobligationer i Købstadejendomme eller i Kreditforeningsobligationer eller Statsobligationer blev der fastsat særlige Bestemmelser.

Endvidere vedtoges der Bestemmelser om Udførelsen af de stedlige Forretninger, væsentlig gaaende ud paa, at der i de enkelte Købstæder, hvor de paagældende Forretninger hidtil havde været udførte af Byskriverne, skulde ansættes, 3: af Justitsministeriet konstitueres, særlig beskikkede Mænd (Branddirektører*), der skulde udføre de almindelige Kontorforretninger og lede Vurderingsforretningerne samt tilige skulde overtage Optræningen og Oppebørselen af Brandkontingentet, dog saaledes, at dette sidste Arbejde i de 6 største Købstæder, Helsingør, Odense, Aalborg, Aarhus, Horsens og Randers kunde overdrages til de stedlige Kæmnerer efter nærmere Forhandling med vedkommende Byraad.

For Branddirektørerne blev der fastsat et Vederlag, bestemt dels som et fast Beløb, forskelligt efter Størrelsen af de enkelte Købstæder, der i denne Henseende blev delt i 4 forskellige Klasser, dels i et efter Købstadens Forsik-

*) Under Forhandlingerne blev det antydnet, at disse maaske rettere skulde betegnes »Forsikringsforstandere«.

ringssum nærmere bestemt Beløb, svarende til en vis Sum for hvert 100,000 Rdl.

For Kæmnerne skulde der nærmere af Justitsministeriet fastsættes et Optræningshonorar af indtil 1 % af det opkrævede Beløb.

Det bestemtes yderligere, at alle Vurderingsforretninger under Branddirektørens Ledelse skulde foretages af 2de bygningskyndige Mænd, der i hver Købstad for 1 Aar ad Gangen skulde ansættes af vedkommende Repræsentant efter Branddirektørens Indstilling.

Endelig blev der ogsaa vedtaget en Tarif for Kontingentberegningen, der i Modsætning til den tidligere, lige og for alle Bygninger ensartede Beregning var baseret paa en Deling af samtlige Ejendomme efter deres mere eller mindre brandfarlige Beskaffenhed, saaledes at disse blev delte i 5 forskellige Klasser:

1. Klasse: Kirker,
2. — : Almindelige Bygninger,
3. — : Brandfarlige Næringsbrug,
4. — : Mere brandfarlige Næringsbrug og
5. — : Særdeles brandfarlige Næringsbrug.

Enhver af de sidste 4 Klasser var delt efter de paa-gældende Bygningers Bygningsmaade i 2de Risikoer: 1. Risiko væsentlig omfattende Bygninger med Ydervægge af Grundmur eller Bindingsværk og med Tag af Sten eller Metal og 2. Risiko omfattende alle andre Bygninger, og det aarlige Kontingent skulde af hvert forsikret Beløb af 100 Rdl. beregnes saaledes:

	1. Risiko	2. Risiko
1. Klasse	4 Sk.	» Sk.
2. —	6 -	12 -
3. —	8 -	16 -
4. —	16 -	24 -
5. —	32 -	56 -

Foruden dette egentlige Kontingent skulde der erlægges et aarligt Beløb til Dækning af Administrationsomkostninger, nemlig 2 Sk. af hvert forsikret 100 Rdl.

Samtlige de i disse Henseender af Repræsentantskabet trufne Bestemmelser blev stadfæstede ved Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 62 af 9. April 1872.

I den ordinære Repræsentantskabssamling i Juli 1872, hvor Købmand, Kæmner i Ringkøbing *P. Dalgaard* mødte som Repræsentant for Købstæderne i 11. Landstingskreds i Stedet for Adjunkt *Ramsing* i Ribe, der efter eget Ønske var udtraadt af Repræsentantskabet, blev der, foruden Vedtagelse af en Instruks for Branddirektørerne, truffet Bestemmelse om en enkelt Sag af mere almindelig Betydning, nemlig om Købstaden Reykjaviks Indlemmelse under Brandforsikringen.

Som ovenfor berørt havde Spørgsmaalet om Ordningen af denne Købstads Brandforsikringsforhold allerede tidligere gentagne Gange været under Forhandling.

Allerede i Aaret 1838 fremkom der fra den daværende Stiftamtmand *Bardenfleth* et Forslag om, at Reykjavik maatte komme ind under Købstædernes Brandforsikring; men skønt Kancelliet støttede dette Forslag, mødte det Modstand i Stænderforsamlingerne og blev som Følge heraf ikke fremmet. I 1848 blev der af en efter Stiftamtmand *Rosenørns* Opfordring i Reykjavik sammentraadt Borgerkomité fremsat et nyt Forslag om Dannelse af en indbyrdes særlig Assuranceforening for Købstaden, men da dette Forslag, der blev tiltraadt af Kommunalbestyrelsen, var baseret paa, at Finanserne (Staten) foreløbig skulde overtage Garantien for det fulde Forsikringsbeløb af de under Foreningen indbefattede Bygninger, hvad Regeringen ikke kunde gaa ind paa, blev Sagen stillet i Bero indtil 1855, da Kommunalbestyrelsen atter optog Forslaget af 1848, men uden Held, idet Justitsministeriet efter Foranledning af Indenrigsministeriet henstillede til Kommunalbestyrelsen at tage under Overvejelse, om der ikke i Stedet for kunde være Spørgsmaal om at faa Købstaden inddraget under Købstædernes Brandforsikring. Kommunalbestyrelsen fremsatte da ogsaa i 1857 et detailleret hertil sigtende Forslag, men Ministeriet mente ikke at kunne imødekomme

Ønsket herom, hvorimod Ministeriet, da Byggeforholdene i Købstaden mentes mere at ligne de for Landbygninger sædvanlige, i 1859 forelagde Repræsentantskabet for Landbygningernes almindelige Brandforsikring et Forslag om at optage Bygningerne i Reykjavik mod et særligt Ekstrakontingent, 4 Sk. for hvert 100 Rdl. Forsikringssum, væsentlig til Lønning af en lokal Embedsmand for Udførelsen af Branddirektørforretningerne. Dette Forslag blev ganske vist vedtaget af Landbygningernes Brandforsikring, men derefter standsedes Sagen, da man blev i Tvivl om, hvorvidt det overhovedet var hjemlet at lade Købstad-Bygninger komme ind under denne Brandforsikring, der efter de for den gældende Bestemmelser kun var stiftet for Bygninger paa Landet i Danmark. Man vendte derfor paany tilbage til Tanken om at lade Købstædernes Brandforsikring om at løse Opgaven, og efter at det islandske Alting i 1864 havde vedtaget et Forslag herom, blev der i 1865 forelagt den danske Rigsdag et tilsvarende Lovforslag. I Landstinget blev denne Sag imidlertid, som ovenfor anført, standset, og Sagen blev saaledes foreløbig atter stillet i Bero. Efter at den ved Loven af 14. Maj 1870 for Købstædernes Brandforsikring hjemlede repræsentative Ordning imidlertid nu var traadt i Virksomhed, blev Sagen paany rejst af Kommunalbestyrelsen i Reykjavik, og Sagen var altsaa nu moden til at forelægges for det nu tilvejebragte Repræsentantskab i Købstædernes Brandforsikring.

Forslaget var støttet ved en Henvisning til de forskellige Forbedringer, der i den forløbne Aarrække var indtraadt saavel med Byens Bygningsforhold som med dens Brandslukningsvæsen, og skønt der i Repræsentantskabet ikke viste sig nogen særlig Tilbøjelighed for at overtage de paagældende Forsikringer, men tværtimod ytrede forskellige Betæneligheder herved, blev det fremsatte Forslag dog sluttelig vedtaget, væsentlig, som det syntes, for at imødekomme Regeringen, der efter de forskellige Tilsagn om Stotte i denne Henseende, som i den forløbne

Tid var givet Købstaden, lagde megen Vægt paa nu at faa tilvejebragt en Ordning.

I alt væsentligt blev det forelagte Forslag, der bl. a. indeholdt, at samtlige Bygninger i Reykjavik skulde indtegnes til Forsikring, og altsaa for denne Købstad opretholdt den for de danske Købstæder ellers ved Loven af 1870 forladede Forsikringstvang, vedtaget uforandret, dog saaledes, at det blev betinget, at Reykjavik Kommune selv skulde overtage $\frac{1}{3}$ af Risikoen, saa at Bygningerne kun kunde indtegnes i Købstædernes Brandforsikring for $\frac{2}{3}$ af deres Vurderingssum, medens Resten i Tilfælde af Brandskade skulde udredes af Kommunens Kasse. Endvidere blev det sat som Betingelse, dels at de for Købstaden ifølge Forordning af 29. Maj 1839 gældende Bygningsbestemmelser, navnlig om Afstanden mellem de forskellige Bygninger, ikke maatte ændres, saa længe Forbindelsen med Købstædernes Brandforsikring vedvarede, dels at fremtidige nye Bygninger kun maatte belægges med brandfrit (ildfast) Tag, hvorhos det blev fastsat, at der skulde paahvile Kommunen Forpligtelse til at vedligeholde et velordnet Brandslukningsvæsen.

Allerede i selve det forelagte Forslag var der truffet Bestemmelser dels om et særligt Kontingent, der ud over det almindelige for tilsvarende Ejendomme i de danske Købstæder gældende skulde erlægges af Ejendommene i Reykjavik, dels om at Bygningsejerne, hvis Reykjavik senere maatte udtræde af Forbindelsen med Forsikringen, ikke skulde kunne rejse Krav paa Andel i Forsikringens Midler.

Af Ordningen frengik det, at Købstædernes Brandforsikring iøvrigt var bunden ved denne, saa at Brandforsikringen ikke uden ny Hjemmel kunde sige sig løs fra Forbindelsen.

Den fornødne Lovhjemmel for Købstædernes Brandforsikring til at indlemme Reykjavik blev derefter givet ved Lov Nr. 15 af 14. Februar 1874, og den nærmere Ordning blev fastsat ved en kgl. Forordning af samme Dato om Reykjaviks Brandforsikringsvæsen.

I Repræsentantskabssamlingen i Juli 1873, hvor Konsul *Brasch* i Hobro gav Møde som valgt til Repræsentant for de mindre Købstæder i 9. Landstingskreds i Stedet for Etatsraad *Bregendahl*, der var afgaaet ved Døden, blev der forelagt et Forslag om Anbringelsen af Brandforsikringens (Grundfondens) Midler, der herefter var tænkt anbragte som Prioriteter i Købstadejendomme, saaledes at de udlaante Beløb skulde forrentes og afdrages med $2\frac{1}{2}$ % halvaarlig af Laanets oprindelige Beløb. Forslaget blev dog ikke vedtaget, idet man efter nogen Diskussion om Principperne for Udlaan af denne Art og om Forrentningens nærmere Fastsættelse enstemmig vedtog at udsætte Afgørelsen til næste Aar.

I Juli 1874, hvor Kammerraad, Sagfører *Valeur* af Fredericia og Borgmester *Olivarius* af Rønne mødte som Repræsentanter henholdsvis for 10. og 4. Landstingskreds i Stedet for Prokurator *Broe* og Konsul *Hjort*, der var afgaaede ved Døden, blev forelagt Udkast til en Vedtægt med tilhørende Tarif for Købstædernes Brandforsikring, idet der i begge disse Henseender maatte tilvejebringes nærmere udførlige Bestemmelser, forinden Forsikringen, som det var forudsat ved den hele Ordning efter Loven af 14. Maj 1870, senest 5 Aar efter denne Lovs Ikrafttræden fuldstændigt udsondredes fra Justitsministeriets Bestyrelse, idet samtidigt hermed alle hidtil gældende Bestemmelser for Brandforsikringen efter Lovens § 5 skulde ophæves og nye Bestemmelser træde i Kraft.

Forslaget, der var ledsaget af udførlige Motiver, gav, som det kunde ventes, Anledning til Diskussion om forskellige deri berørte Punkter, men blev dog i Hovedsagen vedtaget i væsentlig Overensstemmelse med det forelagte Udkast.

Departementschef *Ricard* sluttede Forhandlingen med paa Justitsministeriets Vegne at erklære, at den saaledes vedtagne Vedtægt kunde betragtes som stadfæstet af Justitsministeriet, og udtalte det Ønske, at der ved den maatte være dannet et lige saa godt og brugbart Grundlag

for Foreningens Virksomhed og et ligesaa fast Baand om Interessenterne, som Forordningen af 1792 havde været.

Enkelthederne i Vedtægten og Tarifen skal ikke her gøres til Genstand for Omtale, idet navnlig Vedtægten maa siges at have vedvarende Gyldighed endnu den Dag i Dag kun med de Ændringer, som Tiden og Erfaringen efterhaanden har paakrævet.

Af de i den nye Vedtægt, der fik sin formelle Stadfæstelse ved Justitsministeriets Bekendtgørelse af 18. Juli 1874 (Lovtidende Nr. 95), indeholdte Bestemmelser skal her kun nævnes, at Brandforsikringens officielle Betegnelse ifølge § 1 er »den almindelige Brandforsikring for Købstæderne«, medens § 2 angiver Foreningens Virkekreds som »samtlige Købstæder med dertil hørende Grunde og Marker i Kongeriget Danmark (København undtaget) samt Hørsholm og Løgstør« og hertil føjer, at »den angaaende Forsikringen af Bygninger i Købstaden Reykjavik trufne Overenskomst vedbliver at være i Kraft, indtil Forandringer heri vedtages med Justitsministerens Samtykke«.

Med Hensyn til Foreningens Formue, Reserven, opretholdt Vedtægtens § 66 den tidligere opstillede Sondring mellem »Grundfonden«, der skulde svare til $\frac{1}{2}$ % af den samlede Forsikringssum, og »Dækningsfonden«, hvortil henførtes Resten af Foreningens Formue samt fremtidige Overskud, medens § 67 gav Regler for, hvorledes der i givet Tilfælde, nemlig hvis »Grundfonden« skulde synke ned til $\frac{9}{20}$ % af den i Foreningen indtegnede Kapital, skulde forholdes for ved Kontingentforhøjelse (Ekstrabidrag) at bringe denne Fond op til den normerede Størrelse, og § 68 foreskrev, at $\frac{3}{4}$ af »Grundfonden« Midler skulde søges anbragt mod 1. Prioritet i Ejendomme, der er forsikrede i Foreningen.

Med Hensyn til Bestyrelsen hjemler § 74 i Almindelighed, at Foreningen under Justitsministerens Tilsyn — der udøves gennem en særlig dertil af Justitsministeren Tilforordnet — bestyres af et Repræsentantskab og under Ansvar til dette af den administrere-

rende Direktør, og Repræsentantskabets Medlemstal sættes til 19, 1 Medlem for hver af følgende Købstæder og Byer, nemlig:

1. Helsingør.
2. Frederikssund, Hørsholm, Hillerød, Køge, Roskilde.
3. Holbæk, Kalundborg, Nykøbing.
4. Korsør, Ringsted, Skelskør, Sorø, Slagelse.
5. Næstved, Præstø, Stege, Storehedinge, Vordingborg.
6. Købstæderne paa Bornholm.
7. — - Lolland og Falster.
8. Odense.
9. Faaborg, Rudkøbing, Svendborg, Ærøskøbing.
10. Assens, Bogense, Kerteminde, Middelfart, Nyborg.
11. Holstebro, Lemvig, Nykøbing p. Mors, Skive, Thisted.
12. Frederikshavn, Hjørring, Løgstør, Nibe, Skagen, Sæby.
13. Aalborg.
14. Ebeltoft, Grenaa, Hobro, Mariager, Viborg.
15. Randers.
16. Aarhus.
17. Fredericia, Kolding, Skanderborg, Vejle.
18. Horsens.
19. Ribe, Ringkøbing, Varde.

Valget af Repræsentanter sker for en Periode af 8 Aar ad Gangen og foregaar ved Valgmænd, idet hver Købstad vælger 1 Valgmand samt, hvis Forsikringssummen i Købstaden er 2 Mill. Kr. eller derover, endvidere 1 Valgmand for hver fulde 2 Mill. Kr.; hver Interessent har Adgang til at afgive Stemme ved Valg af Valgmænd, og, hvis han er Interessent for 20,000 Kr. eller derover, endvidere 1 Stemme for hver 20,000 Kr. Valgbar som Valgmand og som Repræsentant er enhver, der er valgberettiget og bosat i Kredsen.

Valget af Valgmændene foregaar i hver Købstad for sig, medens Valgmændenes Valg af Kredsens Repræsentant for de 6 Købstæder, der hver vælger 1 Repræsentant, skulde foregaa i disse Købstæder, men for de andre Købstæders Vedkommende saaledes:

for	2. Kreds.....	i Roskilde
-	3. —	- Holbæk
-	4. —	- Slagelse
-	5. —	- Næstved
-	6. —	- Rønne
-	7. —	- Nykøbing
-	9. —	- Svendborg
-	10. —	- Nyborg
-	11. —	- Thisted
-	12. —	- Hjørring
-	14. —	- Viborg
-	17. —	- Vejle
-	19.	- Varde.

Om Repræsentantskabet bestemmes, at det holder en ordentlig Samling i København i hvert Aars Juli Maaned, hvor Budget for det løbende Aar og Regnskab for det sidst forløbne Aar skal forelægges, samt at det ogsaa kan samles til overordentlige Møder, naar 5 Repræsentanter eller det straks nedenfor omtalte Kontroludvalg finder det nødvendigt.

Hvert Aar foretages Valg af F o r m a n d og N æ s t f o r m a n d, medens det umiddelbare Tilsyn med Forretningsførelsen mellem Samlingerne udføres af K o n t r o l u d v a l g e t, der bestaar af et af Justitsministeren tilførdnet Medlem, Repræsentantskabets Formand og Næstformand, samt 2de af Repræsentantskabet hvert Aar valgte Medlemmer.

Som Overgangsbestemmelse var fastsat, at de hidtilværende Repræsentanter, der betragtedes som valgte for de Kredse, hvori de havde Bopæl, skulde deles i 2 Grupper, eftersom de repræsenterede Kredse med lige eller ulige Tal, og at de skulde fratræde efter Lodtrækning, den ene Gruppe til 1. April 1876 og den anden Gruppe til 1. April 1880.

Den nye Vedtægt skulde træde i Kraft den 1. April 1875.

Det til Vedtægten føjede Forslag om en T a r i f var i alt væsentligt enslydende med den i 1872 vedtagne Tarif og gav ikke Anledning til særlige Bemærkninger under Mødet, hvor Forslaget vedtoges ret uforandret.

Inden Forsamlingen sluttedes, valgtes:

til Formand: Grosserer *N. W. Petersen* fra Odense, der siden 1871 havde fungeret som saadan,

- Næstformand: Købmand *Kier*, Aalborg, og
- Medlemmer af Kontroludvalget: Købmand *Grønvold* fra Slagelse og Fabrikant *Stallknecht* fra Horsens.

Endelig blev daværende Kancelliraad *Goldschmidt*, der havde været Chef for Brandforsikringens Kontor under Justitsministeriet, valgt til administrerende Direktør.

I November 1874 blev der derefter afholdt et ekstraordinært Møde, hvor der blev forelagt og vedtaget Forslag til forskellige supplerende Bestemmelser, nemlig:

om en Forretningsorden for Repræsentantskabet*) og om Kontrollen med Forretningsførelsen,

*) Denne Forretningsorden, der endnu er gældende, lyder saaledes:

§ 1. Repræsentantskabets Møder afholdes i Overensstemmelse med Vedtægtens § 87. Naar Medlemmer af Repræsentantskabet forlanger overordentlige Møder afholdte, har de derom at henvende sig til Kontroludvalget.

Overordentlige Møder afholdes senest 6 Uger, efter at Kontroludvalget derom har modtaget Begæring.

§ 2. Forslag, som ønskes forelagte Repræsentantskabet, skal tilstilles Kontroludvalget, naar Sagen skal behandles i en ordentlig Samling, senest den 2den Mandag i det paagældende Aars Maj Maaned, og naar den skal foretages i en overordentlig Samling, senest 8 Dage efter at Samlingens Indvarsling er udsendt til Repræsentantskabet, saa at Udvalgets Erklæring kan ledsage Forslaget ved dets Omsendelse til Repræsentanterne.

Et Forslag, som ikke er behandlet paa denne Maade, kan kun komme under Forhandling i Repræsentantskabet, naar Kontroludvalget ikke finder noget derimod at erindre.

Andragender fra andre end Repræsentanter kan kun komme under Forhandling, naar de indbringes af et Medlem af Repræsentantskabet.

§ 3. Ved den ordentlige Samlings Slutning (Vedtægtens § 88) foretages Valg af en Formand, under Ledelse af den afgaaende Formand, og derefter Valg af en Næstformand og af 2 Medlemmer af Kontroludvalget.

Valgene foregaar ved skriftlig Afstemning og afgøres i Tilfælde af Stemmelighed ved Lodtrækning.

Den i Vedtægtens § 99 ommeldte Lodtrækning foretages ved Formandens Foranstaltning i den ordentlige Samling i 1875.

§ 4. I hver Samlings første Møde forelægges de Sager, som ifølge Vedtægtens § 87 eller ovenstaaende § 2 vil komme under Forhand-

Elatsraad J. GOLDSCHMIDT.
Administrerende Direktør 1875—1906.

om Regulativ for Udførelsen af Vurderingsforretninger og
 om den stedlige Bestyrelse, samt
 om Kontorpersonalets Lønninger og andre Administrationen vedrørende Forhold, og
 om Frugtbargørelsen af Foreningens Midler,
 og hermed var, efter at der i Efteraaret havde fundet endelig Beskikkelse Sted af Branddirektører i de enkelte Købstæder, hvorved som almindelig Regel de, der hidtil kun havde været konstituerede, jfr. foran Pag. 25, nu modtog fast Beskikkelse fra 1. April 1875, Rammerne givne for Brandforsikringens Virksomhed i den fremtidige, fra 1. April 1875 gældende Ordning, hvor Arbejdet skulde foregaa fuldstændig udsondret fra Justitsministeriet, men dog vedblivende staa under dettes Tilsyn gennem den af Ministeriet Tilforordnede.

ling, tilligemed de Beretninger, som det ifølge Vedtægten paahviler Kontroludvalget eller den administrerende Direktør at afgive.

§ 5. Enhver Sag skal undergives 2 Behandlinger. Udvalg kan nedsættes paa ethvert Trin af en Sags Behandling. Over Ændringsforslag, der fremsættes under første Behandling, foretages kun Afstemning, naar Forslagsstilleren begærer det. Efter endt Forhandling afstemmes om Sagens Overgang til 2den Behandling, der først kan foretages 12 Timer efter, at 1ste Behandling er sluttet. Ved 2den Behandling kan kun de Ændringsforslag være Genstand for Forhandling og Afstemning, som er stillede af Kontroludvalget, dets tilforordnede Medlem eller et særligt Udvalg, eller som skriftligt er afgivne til Formanden inden 6 Timer efter at Sagens 1ste Behandling er sluttet. Med Hensyn til blotte Redaktionsændringer og til Underændringsforslag, der først fremkommer under en Sags 2den Behandling, afgør Formanden, hvorvidt de kan sættes under Afstemning.

Afviigelser fra disse Forskrifter kan kun finde Sted, naar mindst $\frac{2}{3}$ af de tilstedeværende Medlemmer stemmer derfor.

Formanden, der deltager i Afstemningen og, for saa vidt han dertil finder Anledning, i Forhandlingen, tager iøvrigt de fornødne nærmere Bestemmelser med Hensyn til Sagens Behandling og Afstemningens Ordning under Iagttagelse af Vedtægts § 88, samt med Hensyn til Bekendtgørelsen af Repræsentantskabets Beslutninger. Et Udtog af Forhandlingerne meddeles Repræsentantskabets Medlemmer.

TIDEN FRA 1875

I Samlingen 1875, hvor Købmand J. P. *Baagøe* fra Svendborg mødte som Repræsentant for 9. Kreds i Stedet for Malermester, Kapt. *Poulsen*, der var afgaaet ved Døden, medens Departementschef *Ricard* paa Grund af Sygdom var forhindret i at give Møde paa Justitsministeriets Vegne, blev forelagt og vedtaget et Forslag om Ændring af Vedtægtens §§ 66 og 67, hvorved »Grundfonden« (se ovenfor Pag. 25), der hidtil var bestemt at skulle udgøre $\frac{1}{2}$ pCt. af den samlede Forsikringssum, blev ændret til at skulle svare til 1 Mill. Kr. med et Tillæg af 2000 Kr. for hver fulde Million Kroner, den samlede Forsikringssum udgør over 200 Mill. Kr.

Anledningen hertil var, at den samlede Forsikringssum i den senere Tid var tiltaget i overordentlig Grad, dels ved højere Priser paa Byggematerialer, der foranledigede mange Omvurderinger, dels ved talrige Ombygninger og Bygningsforbedringer, som da fandt Sted, ligesom ogsaa Tilgangen af *Kronborg Slot*, der ikke tidligere havde været forsikret, med 3 Mill. Kr., udøvede Indflydelse. Denne stærke Forøgelse af Forsikringssummen forventedes ogsaa fremtidigt at vedblive og at maatte foranledige en Tilgang af ca. 8 Mill. Kr. om Aaret, og efter den hidtidige Ordning skulde hertil svare en aarlig Henlæggelse til Grundfondens Forøgelse af 40,000 Kr., hvad den da gældende Tarif mentes at ville være ganske ude af Stand til at præstere.

Bestemmelsen blev derfor ændret som anført, idet man herved gik ud fra, at Reservefonden i Gensidighedsforsikringer i Almindelighed ikke behøvede at sættes til mere

end $\frac{1}{5}$ pCt. af den samlede Forsikringssum, saaledes som man ogsaa da regnede med for Landbygningsbrandforsikringer. Selv om dette mulig maatte anses at være ikke helt tilstrækkeligt for Købstædernes Brandforsikring, mente man dog at ville være nogenlunde paa den sikre Side, naar man som Minimum for Reservefonden tog $\frac{1}{2}$ pCt. af 200 Mill. Kr., (= 1 Mill. Kr.), den Kapital, som i tidligere Tid og navnlig efter Pl. 5. Maj 1841 blev anset for en passende Reservefond, medens det dog tillige blev fremhævet, at det var af Betydning for Forsikringen at kunne bevare den opsamlede Kapital, hvorved man blev i Stand til at yde Interessenterne en ikke uvæsentlig Kontingentlettelse.*)

I J a n u a r 1 8 7 6 blev der afholdt et ekstraordinært Repræsentantskabsmøde, hvor der blev fremsat Forslag dels om en Ændring af Vedtægtens § 8, gaaende ud paa, at Maskiner og Redskaber m. v. i fast Forbindelse med Fabrikker og lignende Bygninger fremtidigt kun skulde kunne indtegnes til Forsikring, naar disse Genstandes samlede Værdi i en Ejendom ikke oversteg et Beløb af 25,000 Kr., dels om Opkrævning af et E k s t r a k o n t i n g e n t.

I den forløbne Del af Regnskabsaaret og tildels ogsaa i Aaret forud var der nemlig indtruffet betydelige Fabriksbrande, der vilde have til Følge, ikke alene, at hele »Dækningsfonden« vilde gaa med til at dække Tabet, men at der endogsaa af »Grundfonden« maatte tilskydes saa meget, at denne Fond, der ifølge Vedtægtens § 66 efter de blot et halvt Aarstid forud ændrede Bestemmelser og Forsikringssummens daværende Størrelse, ca. 232 Mill. Kr., skulde udgøre 1,064,000 Kr., ved Aarets Udløb ikke vilde have den i Vedtægten foreskrevne Størrelse, idet der vilde mangle et Beløb af ca. 150,000 Kr.

Af Hensyn hertil maatte det blive nødvendigt at udskrive et Ekstrakontingent, og Forslaget herom gik nærmere ud paa, at der af Kirker (1. Tarifklasse) skulde udredes $\frac{1}{10} \frac{0}{00}$ af disses Forsikringssum pr. 1. April 1876 og af alle andre Ejendomme $\frac{1}{2} \frac{0}{00}$ af Forsikringssummen

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 88 af 7. August 1875 (Lovtidende).

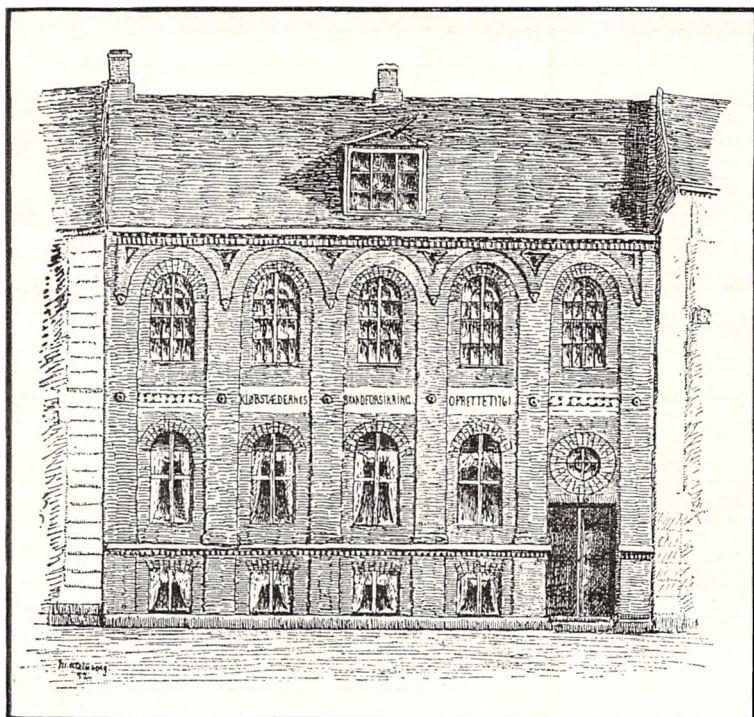
med et Tillæg af 1 ‰ af den Del af Forsikringssummen, der faldt paa Fabriksmaskiner og Inventarium henhørende til Bygninger af de 2de som de farligste ansete Tarifklasser (4. og 5.), hvorved der i alt paaregnedes at ville indkomme et Beløb af ca. 110,000 Kr.

Da Tabet, som anført, væsentlig skrev sig fra Fabriksbrande, og da Tabene ved disse ofte skyldtes de forholdsvis store Beløb, der hidrørte fra selve Maskinerne, ønskede man samtidigt Hjemmel for, at Brandforsikringen kunde begrænse sin Risiko ved Fabriksbrand derved, at man fastsatte den ovennævnte Grænse af 25,000 Kr., der skulde være det højeste Beløb, der overhovedet kunde indtegnes for en enkelt Ejendom som Forsikringssum for Maskiner.

Under Forhandlingerne, hvor man ogsaa kom ind paa Spørgsmaalet om at dække sig ved Tegning af Genforsikring, en Tanke, som dog, navnlig fra den administrerende Direktør, mødte Modsigelse, idet Genforsikring overhovedet blev anset som mindre velforeneligt med Brandforsikringens Karakter som en gensidig Forening med solidarisk Ansvar for Interessenterne, blev der fra enkelte Sider rejst nogen Kritik mod de stillede Forslag, idet man dels ansaa det for betænkeligt saaledes at skyde Forsikringen af Maskiner i Fabrikker og lignende Bygninger fra sig og at overlade saadan Forretning til private (fremmede) Selskaber, dels fandt Forslaget om Fremgangsmaaden ved Ekstrakontingentets Optrækning i nogen Uoverensstemmelse med Bestemmelserne i Vedtægtens § 67; men begge Forslag vedtoges dog sluttelig enstemmigt*)

I 1876, hvor der ved de i Januar — første Gang efter Forandringen af Brandforsikringens Forhold til Justitsministeriet — afholdte Omvalg af Halvdelen af Repræsentanterne ikke var sket anden Forandring, end at Kammerraad *H. N. Quistgaard* var indvalgt i 12. Kreds i Stedet for Købm. *J. M. Theilmann*, medens alle de andre aftraadte Repræsentanter var genvalgte, blev der paa det i Juli afholdte ordinære

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelser Nr. 6 og 7 af 19. Januar 1876 (Lovtidende).

Brandforsikringens Ejendom, St. Kannikestræde 16, købt 1876.

Repræsentantskabsmøde navnlig forelagt et paa statistiske Undersøgelser og Beregninger bygget Forslag til en ny **T a r i f**, der dels paa forskellige Punkter tilsigtede en Forhøjelse af det hidtil erlagte Kontingent, dels ogsaa i andre Henseender indeholdt nye og ændrede Bestemmelser, navnlig en yderligere Specialisering af de forsikrede Ejendomme efter deres formodede større eller mindre Brandfarlighed.

Forslaget blev vedtaget med uvæsentlige Ændringer*).

Samme Aar blev der i Oktober afholdt en **e k s t r a o r d i n æ r S a m l i n g** i Anledning af et af den administrerende Direktør fremsat Forslag om **K ø b a f e n E j e n d o m i S t. K a n n i k e s t r æ d e N r. 1 6**, hvor Brandforsikringen, der hidtil havde været Lejer af nogle Lokaler

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 107 af 7. August 1876 (Lovtidende).

i Ejendommen Nørrevoldgade Nr. 29, mentes at kunne faa gode Lokaler til Kontorbrug, foruden at der kunde indrettes Bolig for den administrerende Direktør.

Denne Ejendom tilhørte Østifternes Kreditforening, men denne havde nu købt Ejendom andetsteds og udbød derfor Ejendommen med den derpaa 16 Aar forud opførte 2 Etages Bygning til Salg.

Forslaget, der gik ud paa at købe denne Ejendom for en Købesum af 50,600 Kr., hvoraf 10,600 Kr. skulde betales straks, medens Restkøbesummen kunde forblive indestaaende paa 1. Prioritet mod 4 % Rente og aarlige Afdrag af 2000 Kr., blev enstemmig tiltraadt af Repræsentantskabet.

Efter forskellige Bygnings-Forandringer, der medførte en Bekostning af ca. 6000 Kr., blev denne Ejendom derefter taget i Besiddelse af Brandforsikringen, der endnu fremdeles har Lokaler i denne.

Medens der i Samlingen 1877 ikke var Sager af særlig Interesse til Behandling, blev der i Samlingen 1878 foruden et Forslag til Regulativ om Lønninger for Hovedkontorets Personale — Direktøren, 1 Underdirektør, 1 Fuldmægtig og 3 Assisterter samt 1 Bud — forelagt et Forslag om af Brandforsikringens Midler at anvende et Beløb af 100,000 Kr. til Overtagelse af Panteobligationer tilhørende Aarhus Spare- og Laanekasse.

Anledningen hertil var den, at denne Sparekasse, der havde stor Betydning i Byen, havde set sig nødsaget til at træde i Likvidation, og for at undgaa de Vanskeligheder, der vilde følge af, at Likvidationskommissionen opsagde et Beløb af c. 1½ Mill. Kr., der var anbragt i Prioritetsobligationer i Ejendomme i Byen, ansøgte Kommissionen om, at Brandforsikringen vilde anvende et Beløb af sine Midler til Indløsning (Overtagelse) af et tilsvarende Beløb af de af Sparekassen givne Prioriteter.

Forslaget, der i det hele mødte Velvilje fra Brandforsikringens Side, blev enstemmig vedtaget af Repræsentantskabet.

I Samlingen 1879 var der ikke forelagt Sager af særlig Betydning.

I 1880 blev der i Overensstemmelse med Vedtægten foretaget Omvalg i Halvdelen af Repræsentantskabskredsene med det Udfald, at

- i 1. Kreds genvalgtes Kapt. *Tvede* i Helsingør,
 - 9. — — Købmand *J. P. Baagøe* i Svendborg, og
 - 13. — — Grosserer *Kier* i Aalborg,
 medens følgende nyvalgtes som Repræsentanter, nemlig:
 i 3. Kreds Borgmester *Hansen* i Holbæk,
 - 5. — — *Friderichsen* i Vordingborg,
 - 7. — Overretssagfører *P. G. C. Jensen* i Nykøbing p. F.
 - 11. — By- og Herredsfuldmægtig *Skibsted* i Thisted,
 - 15. — Brandinspektør *Hjardt* i Randers,
 - 17. — Fabrikant *Seidelin* i Fredericia.
 - 19. — Toldforvalter *Nissen* i Varde.

I Samlingen 1880 blev der rejst en Forhandling i Anledning af, at der fra 2de Interessenter var fremsat Indsigelse mod Gyldigheden af det i 19. Kreds i Ribe stedfundne Valg af Valgmænd. Ved dette havde nemlig forskellige juridiske Personer, som Ribe Domkirke, Hospitalet m. fl. deltaget med et betydeligt Stemmetail, og da dette efter Valget blev paaanket fra Interessenters Side, som formentlig stridende mod Vedtægtens § 77, der ikke indeholdt noget om Valgret for juridiske Personer, blev Sagen af den administrerende Direktør efter Konference med Justitsministeriets Tilforordnede og Repræsentantskabets Formand ordnet saaledes, at de efter det anførte formentlig uberettiget afgivne Stemmer blev strøgne, og at de Interessenter, som derefter havde de fleste Stemmer, blev erklærede for Valgmænd og som saadanne deltog i Valget af Repræsentanten for 19. Kreds.

I Repræsentantskabet var Stemningen afgjort imod at anerkende juridiske Personer som berettigede til at deltage

i Valget af Valgmænd, og navnlig udtalte Justitsministeriets Tilforordnede, Departementschef *Ricard* sig stærkt mod Berettigelsen heraf, hvad Repræsentantskabet derefter enstemmigt sluttede sig til.*)

Ved Behandlingen af Regnskabet for det forløbne Aar kom man ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt det var rigtigt, at de Brandforsikringen tilhørende Kreditforeningsobligationer overensstemmende med den hidtil fulgte Praksis i Status stod opført med deres Indkøbsværdi i Stedet for efter Dagskursen ved Regnskabsaarets Slutning. Den anvendte Fremgangsmaade mødte nogen Indvending fra enkelte Sider, men navnlig af den administrerende Direktør blev det stærkt fremhævet, at denne Praksis, da Vægten ikke kan lægges paa de paagældende Effekters øjeblikkelige Værdi, men Brandforsikringens Interessenters solidariske Ansvar yder den egentlige Sikkerhed, maatte anses for rigtig og fuldstændig forsvarlig.

I Samlingen 1881 var Spørgsmaalet om Betineligheden af at tegne Genforsikring af de i Brandforsikringen indtegnede Risikoer atter paa Tale, idet der var fundet Anledning til at tegne saadan (delvis) Genforsikring for Kronborg Slot af Hensyn til den her foreliggende betydelige samlede Forsikringssum, 3,200,000 Kr. Det blev af en enkelt Repræsentant antydet, at der mulig kunde være Anledning til at tegne tilsvarende Genforsikring ogsaa for andre af Brandforsikringens større Risikoer, men Rigtigheden heraf blev stærkt bestridt af den administrerende Direktør.

I Samlingen 1882 blev bl. a. forelagt et Forslag om Oprettelse af en Fond med det Formaal at fremme Udviklingen af Købstædernes Brandslukningsvæsen.

Tanken herom var iøvrigt allerede fremsat i den fore-

*) Ved en i 1917 vedtaget Ændring af Vedtægtens § 77 er det her rejste Spørgsmaal udtrykkelig afgjort i modsat Retning, se nedenfor pag. 115.

gaaende Samling, idet der ved Behandlingen af Budgettet var gjort opmærksom paa, at de Afkortninger i de fastsatte Branderstatningsbeløb, som fra Brandforsikringens Side blev betingede, naar Erstatningerne ikke, som foreskrevet, blev anvendt til Genopførelse eller Istandsættelse af de nedbrændte eller beskadigede Bygninger, men ønskedes udbetalt, enten uden at der var opført nye Bygninger, eller skønt de nye Bygninger var forskelligartede fra de afbrændte, passende kunde henlægges til en saadan Fond, hvoraf der tillige kunde udbetales Belønninger for udvist særlig Iver og Dygtighed under Brandslukninger o. lign.

Det i denne Henseende fremsatte Forslag mødte dog ret betydelig Modstand, idet man fra forskellige Sider stærkt advarede mod, at Brandforsikringen saaledes skulde vise Tilbøjelighed til eller endog — indirekte — anerkende Forpligtelse til at tage Del i den Kommunerne ifølge Loven af 21. Marts 1873 paahvilende Pligt til selv at varetage Brandslukningsvæsenet.*)

Forslaget blev da ejheller vedtaget, medens man enedes om foreløbig blot at oprette en Fond, hvoraf der, overensstemmende med et derom vedtaget Regulativ af 11. Juli 1882, kunde udredes Belønninger og lignende, men iøvrigt at lade Spørgsmaalet om at give Fonden en videregaaende Anvendelse hvile indtil Samlingen 1885, hvor dette Spørgsmaal da skulde tages op til nærmere Overvejelse.

I Samlingen blev derhos vedtaget et Forslag om særlige Regler for Afholdelse af Brandskadevurderinger paa Kronborg Slot, sigtende til at give Indenrigsministeriet som Statens Repræsentant Adgang til at vælge 2de Arkitekter til at deltage i saadanne Vurderinger, mod at Staten til Gengæld udreder Halvdelen af Vurderingsomkostningerne.

I Samlingen 1883 blev vedtaget et Forslag om Forandring i Vedtægtens § 68, hvorefter Brandfor-

*) Se om dette Spørgsmaal en udførlig Redegørelse i et fra Justitsministeriet udsendt Cirkulære af 27. September 1872 (Min. Tidende A. pag. 225).

sikringens Midler fremtidigt skulde frugtbares saaledes, at *Grundfondens* Kapitaler (Vedtægtens § 66), med Undtagelse af det i Foreningens Ejendom i København indestaaende Beløb, skulde anbringes mod 1. Prioritets Panteret i Ejendomme, hvis Bygninger var forsikrede i Foreningen, eller i Laan til danske Købstadkommuner, derunder indbefattet Laan under saadanne Kommuners Garanti, eller i Obligationer fra Kreditforeninger, som omfatter danske Købstadkommuner, medens Foreningens øvrige Midler kunde anvendes til Indkøb af Statsobligationer, Hypotek- eller Kreditforeningsobligationer eller Nationalbankaktier eller indsættes til Forrentning i en Bank.

Forslaget, hvortil der var knyttet et Forslag om et Regulativ om de nærmere Betingelser for Udlaan af Foreningens Midler, gav Anledning til en særdeles livlig Diskussion, men blev sluttelig vedtaget i det væsentlige i den Skikkelse, hvori det var forelagt.*)

I 1884 blev der foretaget Nyvalg af Halvdelen af Repræsentanterne, foruden at nyt Valg blev nødvendiggjort i 2. og 14. Kreds, hvor de hidtilværende Repræsentanter, Tømrermester *Weber* i Roskilde og Konsul *Brasch* i Hobro var afgaaede ved Døden.

Ved disse Valg blev følgende Repræsentanter genvalgte, nemlig:

- for 4. Kreds Købmand *Grønvold* i Slagelse,
 - 6. — Borgmester *Olivarius* i Rønne,
 - 8. — Etatsraad *Petersen* i Odense,
 - 16. — Redaktør, Konsul *Mørk* i Aarhus, og
 - 18. — Fabrikant *Stallknecht* i Horsens,

medens ved efternævnte Nyvalg følgende blev valgte, nemlig:

- for 2. Kreds Murermester *Schumacher* i Roskilde,
 - 10. — Købmand *Jensen* i Bogense,
 - 12. — Brænderiejer *Olesen* i Hjørring,
 - 14. — Herredsfoged *Faber* i Viborg.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 140 af 27. Juli 1883 (Lovtidende).

I Samlingen 1884 forelaa der ikke Sager af Betydning.

I 1885, hvor Overretssagfører Th. Andresen af Nykøbing F. mødte som nyvalgt Repræsentant for 7. Kreds i Stedet for Overretssagfører P. G. C. Jensen, der var fraflyttet Kredsen, blev der overensstemmende med det derom i 1882 forudsatte forelagt et Forslag til Regulativ angaaende Anvendelsen af de Fonden til ekstraordinær Anvendelse i Brandslukningsvæsenets Interesse tillagte Midler. Ifølge Forslaget, der efter nogen Diskussion blev vedtaget ret uforandret, dog saaledes, at der blev tillagt Fonden Benævnelsen: »Købstædernes Brandforsikrings separate Fond«, blev Fonden adskilt i 2de Afdelinger: A, hvoraf der efter Kontroludvalgets Bestemmelser skulde kunne afholdes Belønninger for særlig Nidkærlighed ved Slukning af Ildebrande og Understøttelser, en Gang for alle, til Medlemmer af Brandkorpserne, der maatte komme til Skade under Udførelsen af deres Tjenesteplichter, og til saadannes Efterladte, og B, hvoraf der af Kontroludvalget kunde bevilges Understøttelser, en Gang for alle, eller for et Aar ad Gangen, højst i 3 Aar, til trængende Enker efter Funktionærer ved Brandforsikringen eller disses Born, hvorhos det yderligere var bestemt, at saafremt der i noget Tilfælde maatte findes Anledning til at yde Bidrag til Brandslukningsvæsenet i en Købstad eller til anden Anvendelse af Fondens Midler udenfor de ovenfor angivne almindelige Regler, vilde Sager herom være at forelægge Repræsentantskabet til Afgørelse..

I det fremlagte Forslag til Budget for 1885—86 var indført den Forandring, at Administrationsudgifterne, for hvilke der hidtil havde været særligt Budget og Regnskab, idet Udgifterne afholdtes af en særlig »Administrationsfond«, hvortil der blev ydet et særligt i Tarifen fastsat Tilskud til Brandkontingentet, foruden efter Omstændighederne lejlighedsvis særlige Tilskud fra Brandforsikringen, blev overført til Brandforsikringens alminde-

lige Budget, hvilken Ordning derefter stadig har været fulgt.

I Samlingen 1886, hvor Prokurator E. G. Strøb e c h i Korsør gav Møde som nyvalgt Repræsentant for 4. Kreds i Stedet for Købmand Grøn v o l d i Slagelse, der var afgaaet ved Døden, blev der, i Anledning af at der fra O d e n s e Byraad var fremkommet en Henvendelse om et aarligt Bidrag fra Brandforsikringen til Udgifterne ved et til Brug for Brandvæsenet indrettet Telefoneringsapparat, forelagt og vedtaget et Forslag om at tillægge Brandforsikringens Kontroludvalg en almindelig Bemyndigelse til af Separatfondens Afdeling A at tilstaa Købstæder, hvor der indrettes B r a n d a l a r m e r i n g s a n l æ g, Bidrag til Udgifterne herved, dog saaledes, at det blev præciseret, dels at der kun kunde blive Spørgsmaal herom i Tilfælde, hvor Anlægget skønnedes at have væsentlig Betydning for Brandslukningsvæsenet, dels at der ikke kunde gives faste vedvarende Bidrag, men kun Bidrag én Gang for alle, nemlig ikke ud over Halvdelen af Omkostningerne ved den første Indretning.

I denne Samling var der endvidere af den administrerende Direktør forelagt et af Kontroludvalget tiltraadt Forslag om N e d s æ t t e l s e a f K o n t i n g e n t e t, nemlig saaledes at det i § 5 af den da gældende Tarif af 7. August 1876 hjemlede Tilskud til Kontingentet, der efter Tarifen var beregnet som særligt Tilskud til Reservefonden og til Dækning af Administrationsomkostninger, skulde nedsættes fra $3\frac{1}{3}$ Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum (for Reykjavik 6 Sk. pr. 100 Rdl.) til 1 Øre pr. 100 Kr. og alene anvendes som Bidrag til Administrationsomkostninger.

Forslaget var ledsaget af en udførlig Motivering, hvori der blev henvist til, at Brandforsikringens Formue i de senere Aar, der havde været særdeles gunstige, var steget til ca. 2 Mill. Kr., og til, at det i Vedtægtens § 66 stillede Krav til Reservefonden (Formuen) — nemlig at denne skulde svare til $\frac{1}{2}$ % af de første 2 Mill. Kr. Forsikringssum og $\frac{1}{5}$ % af Resten (i Landbygningernes Brandforsikring udgjorde

Formuen $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{5}\%$ og i Københavns Brandforsikring ca. 2% af Forsikringssummen) — formentlig maatte anses for mere omfattende end strengt nødvendigt, og hvori det blev hævdet, at Tarifen, der gav et Gennemsnitskontingent af 11,66 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum, selv med et Brandskadetab af $1\frac{0}{100}$ eller 10 Øre pr. 100 Kr., skønt Tabet efter de sidste 10 Aars Gennemsnit kun udgjorde $9\frac{1}{2}$ Øre pr. 100 Kr., vilde give et aarligt Overskud af ca. 90,000 Kr., samt at Kontingentet som Følge heraf godt kunde taale en Nedsættelse, hvad der maatte anses for heldigt overfor den paa forskellige Omraader opdukkede Konkurrence fra fremmede Assuranceselskaber.

Efter Forslagets Udarbejdelse var der imidlertid den 4. Juli 1886 i R a n d e r s indtruffet en større Brand paa 36 forskellige Ejendomme, der havde medført et Tab af 150,000 Kr., og Stemningen i Repræsentantskabet var under Paavirkning heraf ikke særlig gunstig overfor Forslaget, hvorfor dette blev taget tilbage af den administrerende Direktør, idet det ansaas rigtigt at se Tiden an, indtil der skulde udarbejdes en helt ny Tarif til Afløsning af Tarifen af 1876.

Af Repræsentanten for 2. Kreds Murermester S c h u m a c h e r blev der stillet Forespørgsel om, hvorvidt Bestyrelsen i en nær Fremtid agtede at lade den i Vedtægtens § 37 — som denne da var affattet — indeholdte Bestemmelse om Foretagelse af en almindelig Omvurdering af de forsikrede Bygninger komme til Anvendelse.

I det af den administrerende Direktør herpaa givne Svar blev der mindet om, at medens det i Forordningen af 1792 var bestemt, at der hvert 10de Aar skulde foretages en almindelig Omvurdering, var Bestemmelsen herom udgaaet i Vedtægten af 1874, der kun gav Bestyrelsen Bemyndigelse til at foreskrive saadan Omvurdering, naar der fandtes Anledning hertil. Dette skønnedes ikke at være Tilfældet nu, idet Konjunkturerne havde forandret sig saaledes, at formentlig kun enkelte Ejendomme kunde antages at staa for højt forsikrede, og disse var der Hjemmel

til at faa omvurderede, hvis Ejerne ikke selv vilde begære Omvurdering.

Forespørgselen gav iøvrigt ikke Anledning til videre Udtalelser.

I Samlingen 1887 blev indbragt og vedtaget et Forslag om en Ændring af Vedtægtens § 34, ifølge hvilket Brandforsikringens Bestyrelse, naar forsikrede Bygninger skønnedes ikke længere at svare til $\frac{5}{6}$ af Forsikringssummen — tidligere $\frac{3}{4}$ — bemyndigedes til at foranstalte Omvurdering til ny Forsikring.*)

I Motiverne til Forslaget, der var foranlediget af den i Samlingen 1886 fremsatte Forespørgsel om Foretagelse af en almindelig Omvurdering, var det fremhævet, at man ikke mente at have tilstrækkelig Anledning til at lade foretage en saadan almindelig Omvurdering af de ca. 36,000 Ejendomme, der da var indbefattede under Forsikringen, hvilken Foranstaltning ansloges at ville medføre en Bekostning af ca. 60 000 Kr., men at det derimod maatte anses rigtigt noget at udvide den Brandforsikringens Bestyrelse tilkommende Ret til at lade foretage Omvurdering af saadanne enkelte Bygninger, der skønnedes ikke fuldt ud at svare til deres Forsikringssummer.

Endvidere blev forelagt et Andragende fra Aalborg Brandkommission om at faa tilstaaet et Bidrag af 6 000 Kr. til Erhvervelse af en Dampsprøjte i Aalborg.

Ligesom der i Kontroludvalget havde været meget delte Meninger om denne Sag, idet kun 1 Medlem, Repræsentanten for Aalborg Købstad, fuldt ud havde tiltraadt Andragendet, medens 2de Medlemmer rent ud vilde afslaa Henvendelsen, og 2de andre kun vilde foreslaa et Bidrag af 3000 Kr., endda under Betingelse af, at et lignende Bidrag blev tilskudt fra andre Forsikringssselskaber, saaledes fik Forslaget ogsaa i Repræsentantskabet en tilsvarende blandet Modtagelse, idet det navnlig fra en

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 110 af 18. Juli 1887 (Lovtidende).

enkelt Side (Stallknecht, Horsens) paany meget skarpt blev hævdet, at det ikke kunde være Brandforsikringens Opgave at træffe Foranstaltninger mod Brandfare, men at dette maatte være overladt til Lovgivningsmagten og de kommunale Bestyrelser (jfr. ovenfor Pag. 44).

Forslaget blev dog sluttelig vedtaget med 8 Stemmer mod 5, saaledes at det blev overladt til Kontroludvalget at tilstaa et passende Bidrag, dog ikke ud over 6,000 Kr., men iøvrigt uden andre nærmere Betingelser.

Af den administrerende Direktør blev yderligere fremsat et Forslag om for de af Brandforsikringen i Prioriteter eller som Kommunelaan anbragte Midler, ca. 728,000 Kr., der ifølge Regulativet af 10. Juli 1883 skulde forrentes med $4\frac{1}{2}$ % p. a. — foruden at der ved Tilstaaelse af Udlaan blev betinget et Beløb af 1 % af Kommuner og af Private, ogsaa ved Ejerskifte, $\frac{1}{2}$ % — fremtidigt kun at betinge en Rente af 4 % p. a.

Ogsaa dette Forslag blev vedtaget, efter at forskellige videregaaende Ændringsforslag bl. a. om ogsaa at frafalde de nævnte Afgifter af $\frac{1}{2}$ og 1 % var forkastede af Forsamlingen.

Paa det forelagte Forslag til Budget for 1887—88 blev optaget en Bevilling af et Beløb til den administrerende Direktør til Foretagelse af en Rekreatjonsrejse.

I 1888 blev der paa sædvanlig Maade i Halvdelen af Repræsentantskabskredsene foretaget Valg til Repræsentantskabet, hvorved der fandt Genvalg Sted af følgende:

- for 1. Kreds Kapt. *Tvede* i Helsingør,
 - 5. — Borgmester *Friderichsen* i Vordingborg,
 - 7. — Overretssagfører *Andresen* i Nykøbing F.
 - 9. — Købmand *Baugøe* i Svendborg,
 - 11. — By- og Herredsfuldmechtig *Skibsted* i Thisted,
 - 13. — Etatsraad *Kier* i Aalborg,
 - 15. — Købmand *Heerfordt* i Randers, og
 - 17. — Fabrikant, Justitsraad *Seidelin* i Fredericia,

medens følgende blev nyvalgte:

- for 3. Kreds Bryggeriejer *Arntz* i Holbæk og
 - 19. — Stiftsfysikus *Holst* i Ringkøbing.

I Samlingen 1888 blev der forelagt et Forslag om *Ændringer af Vedtægtens §§ 76 og 84*, nærmest motiveret ved, at der ved de sidst afholdte Repræsentantvalg havde vist sig forskellige Ulemper, dels derved at Valget efter § 84 maatte foregaa ved Midvintertid, hvor det kunde være vanskeligt at faa Valgmændene samlede, dels ved at Antallet af Valgmænd navnlig i de store Byer let kunde blive urimelig stort.

Som Følge heraf gik Forslaget ud paa, dels at Valget af Repræsentanter skulde gælde for 8 Aar, regnet fra 1. O k t o b e r (i Stedet for tidligere 1. April) i det Aar, i hvilket Valget foretages — hvorved man mente at sikre sig, at Valget altid vilde foregaa ved Sommertid — dels at Bestemmelsen om Valg af Valgmænd i Vedtægtens § 76, hvorefter hver Købstad vælger 1 Valgmand samt, hvis Forsikringssummen udgør 2 Mill. Kr. eller derover, endvidere 1 Valgmand for hver fulde 2 Mill. Kr. Forsikringssum, ændredes ved, at »2 Mill. Kr.« blev gjort til »3 Mill. Kr.«, og at der yderligere tilføjedes en absolut Grænse: »dog kan Antallet for en enkelt Købstad ikke overstige 7«

Under Behandlingen af Forslaget blev der givet Anvisning paa at foretage Valget af Valgmænd ved Brug af Stemmesedler — i Stedet for at Vælgerne nu mundtlig opgav Navnet eller Navnene paa de udsete Valgmænd, hvad der naturligvis, hvor der skulde vælges et større Antal Valgmænd, maatte medføre betydelig Tidsspilde — men der syntes ikke i Forsamlingen at være Stemning for denne Foranstaltning, som der forøvrigt ogsaa i sin Tid, da de paagældende Bestemmelser blev udarbejdede, af den i 1868 nedsatte Kommission, var taget Afstand fra, »fordi man vilde forebygge al Agitation«. Forslaget, som det nu var fremsat, blev derfor vedtaget uforandret.*)

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 139 af 23. Juli 1888 (Lovtidende).

I Samlingen 1889 blev Mødet indledet med en af Formanden, Etatsraad *N. W. Petersen* holdt Mindetale over Repræsentanten for 16. Kreds, Konsul *J. M. Mørk*, der var afgaaet ved Døden den 17. Juni s. A. Der blev erindret om, at Konsul Mørk havde været Medlem af den Kommission, der i sin Tid var nedsat for at forberede Brandforsikringens Overgang fra Justitsministeriets Bestyrelse til Selvstyrelse, og at han lige siden Repræsentantskabets Oprettelse havde været Medlem af dette, og det blev fremhævet, at Konsul Mørk bestandig med stor Interesse havde deltaget i Forhandlingerne, hvor han vel ofte hørte til Oppositionen, men altid saaledes, at hans Opposition var loyal, og at der aldrig kom Bitterhed i hans Ytringer, der kun vidnede om den store Interesse, hvormed han fulgte Forhandlingerne.

I Samlingen forelaa der iøvrigt ikke Sager af særlig Betydning. Der blev vedtaget nogle nye Bestemmelser angaaende de Separatfonden tilfaldende Indtægter, ifølge hvilke bl. a. de ovenfor Pag. 50 omhandlede særlige Afgifter ved Udlaan af Brandforsikringens Midler fremtidigt skulde bortfalde.

Af Bemærkningerne til Forslaget fremgik, at Kontroludvalget havde vedtaget fremtidigt i Regnskabet (Status) at opføre Brandforsikringens Kreditforeningsobligationer — der, som Tilfældet i Øjeblikket var, samtlige havde Kurs over pari — med deres paalydende Værdi i Stedet for, som det hidtil havde været iagttaget, efter Indkøbsprisen.

Forslaget gav ikke Anledning til særlige Udtalelser fra Repræsentanterne.

I Samlingen 1890 forelaa der heller ikke Sager af særlig Betydning.

Paa Grund af Dødsfald eller af andre Aarsager mødte der nye Repræsentanter for 10., 11. og 16. Kreds, hvor henholdsvis Boghandler *Schönemann* i Nyborg, Kæmner *Th. Alstrup* i Skive og Stifts fysikus *J. C. Bünger* i Aarhus var blevet valgte.

I Samlingen 1891 mødte som nye Repræsentanter for 1. og 17. Kreds Overretssagfører *Holsøe* i Helsingør og Borgmester *C. L. Scharling* i Fredericia i Stedet for Kaptain *Tvede* og Justitsraad *Seidelin*, der begge var afgaaede ved Døden.

Der fremlagdes og vedtoges et Forslag om en Ændring af *Tarifens* § 6, gaaende ud paa en Nedsættelse af »*Tillægskontingentet*»: det Kontingent, der for Bygninger, der indtegnes til Forsikring i Tiden mellem de 2de Optrævninger 1. April og 1. Oktober, hvor det almindelige Halvaarskontingent opkræves forskudsvis, erlægges for Tiden indtil den nærmest paafølgende Termin, og som egentlig nærmest er et Vederlag, der skal dække Omkostningerne ved Vurdering og til Stempelafgift for de nye Policier, hvilke Omkostninger ikke direkte erlægges af de Forsikrede.

Forslaget, der var motiveret ved, at det paagældende Kontingent, som det hidtil havde været fastsat, nemlig mindst 4 Kr. med et Tillæg stigende efter Forsikringssummens Størrelse, i visse Tilfælde kunde virke ubilligt, navnlig hvor det gjaldt enten meget smaa Beløb, f. Eks. ved et Plankeværk eller lignende, eller meget store Forsikringssummer, blev vedtaget uforandret.*)

Et andet Forslag, nemlig om — i Lighed med, hvad der var blevet indrømmet af Landbygningernes almindelige Brandforsikring — at tillade, at *Kontingentet* for *Statens Jernbanebygninger* fremtidigt skulde beregnes, ikke efter de enkelte Tarifklasser, men med et fast ensartet Beløb, 8 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum, over det hele, og som vilde medføre, at Kontingentet for disse Bygninger, hvis samlede Forsikringssum da var ca. 7 Mill. Kr., vilde gaa ned fra ca. 7,200 Kr. til ca. 5,700 Kr., mødte nogen Modstand, men blev dog sluttelig vedtaget med 11 Stemmer mod 5.

Endelig blev det ogsaa vedtaget i Henhold til et Andragende fra Byraadet i *Reykjavik* at give Tilladelse

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 125 af 11. August 1891 (Lovtidende).

for Brandforsikringens Vedkommende til en Ændring af de for denne Købstad i Henhold til Plakat af 27. Maj 1839 gældende Byggebestemmelser, navnlig med Hensyn til, at det her var bestemt, at der altid skulde være et frit Rum paa 10 Alen til Nabobygninger, idet dette tillodes ændret saaledes, at denne Bestemmelse helt bortfaldt for Stenbygningers Vedkommende, dog at der i de mod Nabogrund vendende Vægge, hvor der ikke var en Afstand af mindst 5 Alen til Skellet, ikke maatte anbringes Vinduer, Døre eller andre Aabninger, medens ogsaa Træbygninger fremtidigt skulde kunne lægges tæt op til hinanden i en Længde af 60 Alen, naar de enkelte Bygninger i Skellet mellem 2de Ejendomme blev adskilt ved Brandgavl, og Bygningskommissionen derhos ikke fandt Betænelighed ved saadan Sammenbygning.

Forslaget blev vedtaget uden nærmere Diskussion, og overensstemmende hermed blev senere udfærdiget en Lov af 2. Februar 1894.

I Samlingen 1892 mindede Formanden, Etatsraad *N. W. Petersen*, ved Mødets Aabning om, at den 1. Juli 1892 var Hundreedaarsdagen efter, at Landbygningernes Brandforsikring var bleven udskilt fra Købstædernes Brandforsikring og meddelte, paa Grundlag af det af den administrerende Direktor i denne Anledning udarbejdede Festskrift, nogle nærmere Oplysninger om den Fremgang, der i den forløbne Tidsperiode havde været med Hensyn til Forsikringssummen, de indtegnede Steders Antal, Formuen m. v., ligesom han fremhævede den Liberalitet og Hensynfuldhed, der ved Varetagelsen af Brandforsikringens Anliggender bestandig havde været udvist overfor Interessenterne.

Der var fremlagt et Forslag om nogle Forandringer i den under 7. August 1876 stadfæstede *T a r i f*, der væsentligst gik ud paa at lade det i denne fastsatte aarlige Tillæg — $\frac{1}{3} \text{ ‰}$ af Forsikringssummen — til Forøgelse af Reservefonden og til Dækning af Administrationsomkostningerne og det ved Forordning af 14. Februar 1874 for Reykjavik bestemte Tilskud til Administrationsfonden bortfalde, men

som ogsaa indeholdt forskellige andre Nedsættelser af Kontingentet og Omflytninger i Tarifklasserne.

Forslaget, der var ledsaget af forskellige statistiske Oplysninger for Tidsperioden 1877--92, gav Anledning til Bemærkninger fra forskellige Sider, hvorunder der bl. a. blev henpeget paa, om ikke den i Tarifen hjemlede Nedsættelse af Kontingentet for Købstæder med Vandværk kunde formuleres saaledes, at det var en Betingelse for Nedsættelse af Kontingentet for de forsikrede Bygninger, at der i selve disse var tilvejebragt Vandindlæg, en Tanke, som dog ikke fandt nærmere Tilslutning, idet der blev gjort opmærksom paa, at det i denne Henseende væsentlige var dette, at der var Vandledning i Gaderne, hvorfra Tilførsel til Brandslukningen kunde tilvejebringes. Forslaget, som det var fremlagt, blev sluttelig uden Ændringer vedtaget enstemmigt.*)

Under Behandlingen af Budgettet tog Repræsentanten for 19. Kreds, Stiftsfysikus *Holst* Anledning til under Henvisning til den tiltagende Konkurrence fra udenlandske Selskabers Side at anbefale forskellige Foranstaltninger, saaledes Optagelse af Huslejeforsikring, og Indtegning til Forsikring efter Selvangivelse, altsaa uden den i Vedtægten foreskrevne forudgaaende Vurdering, ligesom han henstillede, at Brandforsikringen fremtidigt opgav at betinge Afkortning i Brandestatningerne, naar afbrændte Bygninger ønskedes opførte udenfor Brandtomten.

De fremkomne Udtalelser gav Anledning til forskellige Bemærkninger fra enkelte Repræsentanter og fra den administrerende Direktør; men der blev ikke stillet nærmere Forslag, saa at Udtalelserne foreløbig kun toges til Efterretning.

I 1892 blev der foretaget Omvalg af Repræsentanter i 2., 4., 6., 8., 10., 12., 14., 16. og 18. Kreds, men samtlige de paagældende Repræsentanter, nemlig Murmester *Schumacher* i Roskilde, Prokurator *Strøbech* i Korsør, Borgmester

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 136 af 16. August 1892 (Lovtidende).

Olivarius i Rønne, Etatsraad *N. W. Petersen* i Odense, Boghandler *Schønemann* i Nyborg, Brænderiejer *Olesen* i Hjørring, Herredsfoged *Faber* i Viborg, Stiftsfysikus *Bünger* i Aarhus og Fabrikant *Stallknecht* i Horsens, blev herunder genvalgte.

I Samlingen 1893 blev der af den administrerende Direktør afgivet en nærmere udførlig Redegørelse angaaende de af Stiftsfysikus *Holst* i den foregaaende Samling fremdragne Spørgsmaal. Disse blev herunder gennemgaaede i Enkelthederne, og det blev nærmere begrundet, hvorfor der, som det formentes, ikke kunde være Anledning til at gaa med til de i de paagældende Henseender antydede Ændringer, hvilket ogsaa Kontroludvalget, der havde haft Lejlighed til forud at gøre sig bekendt med den afgivne Redegørelse, havde sluttet sig til.

Om de Tilfælde, hvor Købstadejendomme ikke var indtegnede i Købstædernes Brandforsikring, blev der givet nærmere Oplysninger, hvoraf det fremgik, at det kun var et meget ringe Antal Ejendomme (14), hvorom dette gjaldt, saa at det heraf syntes at fremgaa, at Interessenterne havde fundet sig tilfredsstillende med den hidtil gældende Ordning, og at der ikke kunde være Fare for, at de af Hensyn til denne skulde gaa over til konkurrerende Brandforsikringsvirksomheder.

Stiftsfysikus *Holst* kunde ikke i alle Henseender erkende Rigtigheden af det af den administrerende Direktør fremførte; men da den ovennævnte Redegørelse kun var meddelt mundtlig paa Mødet, saa at Repræsentanterne ikke var forberedte paa nærmere at behandle Spørgsmaalene, indskrænkede man sig til at tage de af den administrerende Direktør afgivne Udtalelser til Efterretning.

I denne Samling blev tillige fremlagt et Forslag om Omordning af Forsikringsforholdene i Reykjavik, navnlig med Hensyn til den ifølge den bestaaende Ordning 5: Frd. af 14. Februar 1874, jfr. ovenfor pag. 28—29, gældende Bestemmelse, at Bygningerne i denne Købstad i Købstædernes almindelige Brandforsikring kun kunde indtegnes for $\frac{2}{3}$ af deres Forsikringsværdi, medens

den manglende Del af Risikoen skulde dækkes af Kommunens Kasse. Denne Bestemmelse blev, som naturligt var, fundet meget trykkende for Kommunen, eller, da man ikke kunde eller vilde modsætte sig, at Kommunen hos et fremmed Selskab reassurerede sin Risiko, for Bygnings-ejerne, som i Reassurancepræmie for den ene Trediedel maatte betale mere end Kontingentet til Købstædernes Brandforsikring af de to Trediedele af Vurderingssummen, og Byraadet havde derfor ansøgt om, at Købstædernes Brandforsikring for Reykjavik ligesom for de danske Købstæder vilde overtage den hele Risiko ved Bygningernes Forsikring.

Da der efter den Erfaring, der i de forløbne 18—19 Aar var indvundet*), ikke mentes at kunne være nogen større Betænkelighed ved at imødekomme dette Andragende, gik Forslaget ud paa, at den ommeldte Begrænsning af Brandforsikringens Risiko ved Forsikringen af Bygningerne i Reykjavik fremtidigt skulde bortfalde, medens de øvrige særlige Betingelser for Bygningsforsikringen i Reykjavik, jfr. ovenfor pag. 29, skulde bibeholdes, hvorhos der i Forbindelse hermed blev foreslaaet forskellige, mest rent formelle, Ændringer af Forordningen af 1874.

Forslaget blev vedtaget uforandret, og overensstemmende hermed er senere udfærdiget den islandske Lov Nr. 37 af 13. December 1895, ifølge hvilken den nye Ordning traadte i Kraft fra 1. April 1896.

Endelig blev i denne Samling forelagt og vedtaget et Forslag om en mindre Ændring i Tariffen af 1892, ifølge hvilken Bogtrykkerier, naar derved benyttes Kraftmaskiner, som drives ved Damp, Gas eller Elektricitet, blev overflyttede fra 4. til 3. Fareklasse**).

I Samlingen 1894, hvor Justitsraad, Ekspeditionschef *H. F. Blichfeldt* i Viborg mødte som nyvalgt Repræsentant for 14. Kreds i Stedet for Herredsfoged *C. G. G. Faber*, der var afgaaet ved Døden, blev der af særlige Sager kun

*) Der forelæa paa dette Tidspunkt et Overskud af Virksomheden i Reykjavik paa ca. 20,000 Kr.

**) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 169 af 3. Juli 1893 (Lovtidende).

fremSAT et Forslag om Forandring af Vedtæg-
tens §§ 19 og 59 gaaende ud paa, dels at hjemle en
Forhøjelse af det Vederlag, der var tillagt
Overskøns mænd for deres Virksomhed ved Over-
skønsforretninger, nemlig med 2 Kr. til hver for hver For-
retning, udover den hidtil, overensstemmende med Sportel-
reglement af 22. Marts 1814 § 148 fastsatte Betaling, dels
ved Forretninger til Vurdering af Brandskader
at give den Skadelidte Adgang til at vælge
den ene af de 2de Vurderingsmænd, medens
den hidtil gældende Regel havde været den, at de 2de af
Brandforsikringen i hver Købstad aarlig valgte Vurderings-
mænd skulde udføre ikke alene Indtegningsforretninger,
men ogsaa Skadevurderinger.

Efter nogen Diskussion, hvor man ogsaa kom ind paa
forskellige andre Punkter vedrørende Vurderingsmændenes
Forhold, bl. a. om den disse tillagte Betaling i det hele
kunde anses passende, blev Forslaget vedtaget uforandret*).

I 1895 afgik Etatsraad *N. W. Petersen*, Odense, der
siden Repræsentantskabets Oprettelse havde været valgt
til Formand for dette, ved Døden, og Repræsentantmødet i
dette Aar blev som Følge heraf ledet af Næstformanden,
Etatsraad *L. K. Kier* i Aalborg, der ved Mødets Be-
gyndelse udtalte følgende:

»Det var utvivlsomt med stor Bedrøvelse, vi modtog
Efterretningen om vor kære Formands Død, ti det er min
Overbevisning, at jeg tør tale paa hele denne Forsamlings
Vegne, naar jeg siger, at han var en Mand, som vi alle saa
op til, og for hvem vi nærrede en ubegrænset Hengivenhed
og Højagtelse. Og det er let forklarligt, ti ved Siden af
den Dygtighed, han udfoldede i Brandforsikringen, ligesom
ved Udøvelsen af de mange offentlige Tillidshverv, der var
betroede ham, viste han altid en høj Grad af Imødekommen-
hed og Velvilje mod enhver, der henvendte sig til ham for
at drage Nytte af hans rige Erfaring, og mange ere de,
der hos ham have søgt og fundet Raad og Vejledning.
Han har været Repræsentantskabets Formand, fra dette

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 166 af 30.
August 1894 (Lovtidende).

Etatsraad L. K. KIER.
Representantskabets Formand 1895—1904.

blev oprettet for 24 Aar siden, og har derved ligesom givet det sit Præg og ført det ind i det gode Spor, hvori det i denne lange Aarrække har arbejdet.

Vi skulle desværre nu aldrig mere, naar vi samles, se hans tiltalende og imponerende Skikkelse, men vi ville altid bevare ham i venlig og trofast Erindring.

Ære være hans Minde«.

Iøvrigt var der ikke i denne Samling forelagt Forslag af særlig Betydning.

Etatsraad *Kier* blev valgt til Formand og Repræsentanten for Horsens, Fabrikant *I. Stallknecht* til Næstformand, medens Købmand *I. P. Baagøe* af Svendborg genvalgtes og Muremester *L. Schumacher* af Roskilde nyvalgtes som Medlemmer af Kontroludvalget.

I Samlingen 1896, hvor Birkefuldmægtig *A. Jensen* i Sorø mødte som nyvalgt Repræsentant for 4. Kreds i Stedet for Prokurator *E. G. Strøbech* af Korsør, der var afgaaet ved Døden, blev forelagt og vedtaget et Forslag om Omordning af Branddirektørernes Vederlag m. v.

Efter de hidtil ifølge Regulativ af 17. November 1874 gældende Regler, der i det væsentlige var de samme, som de, der gjaldt, medens Brandforsikringen styredes umiddelbart under Justitsministeriet, var Branddirektørernes Vederlag bestemt dels til en fast Sum (250, 200, 150 eller 100 Kr.) forskellig efter de enkelte Købstæders samlede Forsikringssum, idet disse herefter var delte i 4 forskellige Klasser, dels til et vist Beløb pr. 100,000 Kr. af Købstadens Forsikringssum, nemlig 3, 5, 6 eller 8 Kr. for henholdsvis 1., 2., 3. og 4. Klasse, hvorhos der for Opkrævningen af Kontingentet var tillagt Branddirektørerne i de største Købstæder (1. Klasse) 2 % af det opkrævede Beløb og i de andre Købstæder et vist Erstatningsbeløb, dog ikke ud over 10 Øre pr. Forsikring, og endelig for de i Aaret afholdte Vurderingsforretninger til ny eller forandret Indtegning (altsaa ikke for Vurderinger af Brandskader) et Beløb af 2 Kr. for hver af de første 20 Forretninger og 1 Kr. for hver af de yderligere Forretninger.

Man ønskede nu at komme bort fra disse Regler for at gaa over til en samlet fast aarlig Betaling, om hvis Størrelse for hver enkelt Købstad der, paa Grundlag af det af Branddirektøren i det sidste Aar oppebaarne samlede Vederlag og forøvrigt under Hensyn til den samlede Forsikringssum og de forsikrede Steders Antal i de enkelte Købstæder, var opstillet et nærmere specificeret Forslag, der ialt angav en samlet aarlig Udgift af 48,000 Kr. — hvilket betegnede en Merudgift af ca. 10,000 Kr. om Aaret — og for de enkelte Branddirektorater varierede fra 2,500 Kr. (Aarhus) som Maksimum til 250 Kr. (Hørsholm, Aakirkeby, Mariager) som Minimum.

Forslaget blev vedtaget uforandret.

I Anledning af, at der nu var hængaaet 25 Aar, siden Repræsentantskabet i Henhold til Loven af 14. Maj 1870 første Gang traadte sammen, blev der paa Budgettet bevilget forskellige Beløb som Paaskønnelse overfor Personalet, ligesom der blev tillagt den administrerende Direktør Fribolig i den af ham benyttede Lejlighed i Brandforsikringens Ejendomi.

I 1897 skulde Grosserer *E. F. Esmann* af Odense have mødt som nyvalgt Repræsentant for 8. Kreds i Stedet for Etatsraad *I. C. Dreyer*, der den 7. Marts var afgaaet ved Døden. I Juni Maaned havde Grosserer *Esmann* imidlertid af Helbredshensyn frasagt sig Hvervet, og der havde ikke været Tid til derefter at faa nyt Valg afholdt inden Repræsentantsamlingen. Iøvrigt var der i Efteraaret forud afholdt Omvalg i de med ulige Tal betegnede Repræsentantkredse, hvorved samtlige de paagældende Repræsentanter var blevet genvalgte, alene med Undtagelse af 15. Kreds (*Randers*), hvor Landstingsmand, Bagermester *H. Stilling* var bleven valgt i Stedet for Købmand *I. H. Heerfordt*.

Paa Mødet blev der navnlig ført en Forhandling om det allerede tidligere i 1892 og 1893 rejste Spørgsmaal om Optagelse af Husleje for sikring under Brandforsikringen, idet Stiftsfysikus *Holst* i Ringkøbing forud for Mødet havde fremsat et nærmere Forslag i denne Hen-

seende, væsentlig gaaende ud paa, at saadan Forsikring skulde optages i Overensstemmelse med de for Københavns Brandforsikring herom givne Bestemmelser, og at Forsikringen, der skulde omfatte det Tab af Husleje, der bliver Følgen af en Ildebrand eller Eksplosion, kunde tegnes for 1 Aar ad Gangen med Præmieberegning efter samme Tarif som vedkommende Bygning, og at Erstatningen for det ved en Brand bevirkede Huslejetab skulde beregnes paa Grundlag af Husejernes Opgivende om Huslejens Størrelse og kun gives for Tiden indtil den første Flyttedag, der indtraf et Aar, efter at Skaden var sket.

Det fremsatte Forslag var ledsaget af en udførlig Erklæring fra Kontroludvalget, der henviste til, at der ikke fra Købstædernes Interessenter forelaa Vidnesbyrd om, at der her følte nogen Trang til at følge det Eksempel, der var givet af Københavns Brandforsikring og senere — omend modstræbende — af Landbygningernes Brandforsikring. Endvidere blev der gjort opmærksom paa, at den københavnske Ordning, hvorefter de enkelte Interessenter, der havde tegnet Huslejeforsikring mod særlig Præmie, ikke for de saaledes tegnede Forsikringer skulde deltage i de Forsikringen i Almindelighed paahvilende Forpligtelser, medens Risikoen for Huslejeforsikringen dog hvilede paa samtlige Interessenter i Brandforsikringen, ogsaa dem, der ikke havde tegnet Huslejeforsikring, netop herved indeholdt en Uretfærdighed overfor disse sidste Interessenter, hvad der havde saa meget mere Betydning, som man forment, at det Antal Interessenter, der vilde tegne Huslejeforsikring, vilde blive saa ringe, at den særlige Præmie for disse Forsikringer ikke kunde paaregnes at ville dække de af Huslejeforsikringen opstaaede Tab.

Udvalget mente derfor ikke at kunne tiltræde det stillede Forslag, men erklærede, at man snarere kunde tænke sig en Ordning, hvorefter der i ethvert Tilfælde, uden særlig Indtegnning og uden forhøjet Præmie, i den almindelige Erstatning for en Brandskade blev indbefattet et Beløb som Erstatning for Huslejetab paa de forsikrede Bygninger indenfor Bygrænsen, der benyttedes til Be-

boelse eller til almindelig Handels- eller Haandværksvirksomhed, og under Henviſning hertil foreslog Udvalget, at Sagen blev udsat endnu nogle Aar, nemlig til Repræſentantsamlingen i 1899, for at der kunde tilvejebringes nærmere Oplysninger om de Erfaringer, som blev indvundne af de 2de andre Bygningsforsikringer om denne særlige Art af Forsikring, navnlig om Tabets Størrelse, Tabsopgørelserne, Tilslutningen fra Interessenterne m. v.

Paa Mødet, hvor Stiftsfysikus *Holst* nærmere udviklede sit Forslag, var der ikke særlig Stemning for at tiltræde dette, idet det tværtimod blev stærkt fremhævet (*Stallknecht*), at Forholdene i København og i Købstæderne aldeles ikke kunde sammenstilles, idet det at være Husejer i København i langt højere Grad var en Næring eller et Hovederhverv, end i Købstæderne, hvor Huslejeindtægten, og som Følge heraf Tabet af saadan Indtægt, kun i færre Tilfælde havde Betydning. Forhandlingerne endte med, at det fremsatte Forslag i Henhold til den af Kontroludvalget i Udsigt stillede nærmere Undersøgelse blev taget tilbage.

I 1898 blev der, i Anledning af at Esbjerg Kommune ved Lov af 19. Marts 1898 var bleven oprettet til Købstad, fremsat Forslag om et midlertidigt Tillæg til Vedtægten, gaaende ud paa, at der — fremfor, hvad der fra anden Side set kunde synes nærliggende, at henføre Esbjerg til den Købstaden nærmest liggende 19. Kreds, sammen med de mindre Købstæder Ribe, Ringkøbing og Varde — i April 1899 for denne Købstad skulde vælges et Medlem til Repræsentantskabet, saaledes at Valget skulde gælde indtil næste almindelige Valg ca. 1. Oktober 1904, idet der da inden dette sidste Tidspunkt kunde tages nærmere Bestemmelse om Forholdenes endelige Ordning.

Forslaget blev vedtaget*), efter at der paa Mødet var blevet gjort opmærksom paa, at der formentlig ogsaa kunde blive Spørgsmaal om forskellige andre Ændringer ved Ordningen af Repræsentantkredsene.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 25 af 9. August 1898 (Lovtidende B.).

Under Behandlingen af Regnskabet blev paany rejst Spørgsmaal om, til hvilken K u r s det maatte anses rettest at opføre B r a n d f o r s i k r i n g e n s F o n d s i den aarlige Status: enten Kursværdien den sidste Dag af Regnskabsaaret eller Indkøbsprisen — hvilken sidste Fremgangsmaade man nu atter var vendt tilbage til, jfr. foran pag. 52 — eller efter en Mellemkurs f. Eks. overensstemmende med de for Sparekasserne gældende Regler. Det blev i denne Henseende dog paany hævdet, at det efter Brandforsikringens hele Stilling og det solidariske Ansvar for Interessenterne overhovedet ikke havde nogen særlig Betydning, om man valgte den ene eller den anden af disse Fremgangsmaader.

Endvidere blev der forelagt og vedtaget et Forslag om Forandring α : F o r h ø j e l s e a f d e n d e s t e d l i g e V u r d e r i n g s m æ n d t i l k o m m e n d e B e t a l i n g for Vurderingsforretninger, saaledes at denne Betaling fremtidigt skulde være 2 Kr. til hver Vurderingsmand, dog med et Tillæg, naar Forretningen varede over 1 Time, af 1 Kr. til hver, og for saa vidt den varede over 3 Timer, endvidere et Tillæg af 75 Øre til hver for hver Time, den varede længere.

Udenfor Dagsordenen blev der af Repræsentanten for 17. Kreds, Borgmester *Scharling*, rettet Forespørgsel, om det var paatænkt at lade foretage en almindelig O m v u r d e r i n g a f d e f o r s i k r e d e B y g n i n g e r, der mentes i ikke ringe Antal at staa for lavt forsikrede.

Forespørgselen blev af den administrerende Direktør besvaret benægtende under Henvisning til den mindre Interesse, en saadan Foranstaltning antagelig vilde have for de Forsikrede, der ved partielle Skader altid fik fuld Erstatning af Istandsættelsesudgifterne, og til den store Bekostning, som en almindelig Omvurdering af de ca. 40,000 forsikrede Ejendomme vilde medføre for Brandforsikringen, der for sit Vedkommende i givne Tilfælde af for høj Forsikring allerede ifølge de gældende Bestemmelser, jfr. Vedt. § 37, havde Adgang til at begære Omvurdering.

I 1899 mødte første Gang Konsul *C. Breinholt* i Esbjerg, som valgt i denne Købstad, og Fabrikant *E. Svendsen* i Odense, som nyvalgt i 8. Kreds.

Der fremlagdes et Forslag om ændret Affattelse af Vedtægtens §§ 75 og 81, sigtende til at foretage de Ændringer i Kredsinddelingen, som var en Følge af, at foruden *Esbjerg* nu ogsaa *Løgstør* (der dog allerede ifølge Anordning af 29. Februar 1792 havde været indlemmet under Brandforsikringen), *Nørresundby* og *Silkeborg* ifølge Lov af 7. April 1899 var blevet Købstæder.

Forslaget gik ud paa, at der fremtidigt skulde dannes 22 — i Stedet for tidligere 19 — Kredse, mellem hvilke Købstæderne var fordelte saaledes:

1. Kreds. Helsingør.
2. — . Frederikssund, Hørsholm, Hillerød, Køge, Roskilde.
3. — . Holbæk, Kalundborg, Nykøbing S.
4. — . Korsør, Ringsted, Skelskør, Slagelse, Sorø.
5. — . Næstved, Præstø, Stege, Storehedinge, Vordingborg.
6. — . Maribo, Nakskov, Rødby.
7. — . Nykøbing F., Nysted, Saksøbing, Stubbe-
købing.
8. — . Odense.
9. — . Faaborg, Rudkøbing, Svendborg, Ærøskøbing.
10. — . Assens, Bogense, Kerteminde, Middelfart, Ny-
borg.
11. — . Holstebro, Lemvig, Nykøbing M., Skive, Thi-
sted.
12. — . Frederikshavn, Hjørring, Løgstør, Nibe, Nørre-
sundby, Skagen, Sæby.
13. — . Aalborg.
14. — . Ebeltoft, Grenaa, Hobro, Mariager, Viborg.
15. — . Randers.
16. — . Aarhus.
17. — . Fredericia, Kolding.

18. Kreds. Silkeborg, Skanderborg, Vejle.
19. — . Ribe, Ringkøbing, Varde.
20. — . Horsens.
21. — . Esbjerg.
22. — . Købstæderne paa Bornholm.

Forslaget — til hvilket der af Medlemmer af Kontroludvalget var føjet et Forslag om, at det Repræsentanterne i Vedtægten § 94 tillagte Diætbeløb skulde forhøjes fra 6 til 10 Kr. — blev tiltraadt uden Ændringer*).

Endvidere var det i sin Tid af Repræsentanten for 19. Kreds, Stiftsfysikus *Holst*, rejste Spørgsmaal om Tilvejebringelse af en Huslejeforsikring i Forbindelse med Bygningsbrandforsikringen paany under Forhandling, idet der i denne Henseende forelaa en nærmere Indstilling fra Kontroludvalget. I denne Indstilling paapegedes det, at Udvalget allerede tidligere saavel af principielle som af praktiske Grunde havde været imod at indføre saadan Forsikring mod særlig Betaling herfor — i Lighed med den i Københavns Brandforsikring og i Landbygningernes Brandforsikring tilvejebragte Ordning, der ikke havde vundet videre Tilgang i disse Brandforsikringer**) — men at man havde foretaget en nærmere Undersøgelse af Betimeligheden af den tidligere fremsatte Tanke, at der i Købstædernes Brandforsikring, uden særlig Indtegning og uden særlig Præmie — altsaa som indbefattet i den almindelige Branderstatning — skulde tilstaas Erstatning ogsaa for Huslejetab, der ramte en Ejer som Følge af en Brand.

Udvalget mente imidlertid at maatte stille sig meget forbeholdent overfor denne Tanke, i hvilken Henseende der henvises til, at en saadan Erstatning i hvert Fald

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 47 af 27. Juli 1899 (Lovtidende B.).

**) Den i Landbygningernes Brandforsikring i 1897, dog kun for Københavns Forstæder, Frederiksberg og Sundby indførte Huslejeforsikring, bortfaldt atter i 1903, se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 29 af 5. August 1903 (Lovtidende B.).

kun kunde indrømmes ved Beboelsesbygninger og Bygninger, der benyttes til almindelig Handel og Haandværk (2. Tarifklasse), og at den heraf opstaaende Forskel mellem de forskellige Bygningsklasser antagelig vilde blive opfattet som værende i Strid med det almindelige Gensidighedsprincip, der ellers ligger til Grund for Brandforsikringen, og give Anledning til Krav, der ikke kunde opfyldes, fra de forbigaaede Bygningsklasser, ligesom der selv indenfor den Bygningsklasse, der var tænkt at skulle have den ommeldte særlige Begunstigelse, vilde opstaa Vanskeligheder, idet f. Eks. offentlige Bygninger ikke syntes at kunne medtages, og Anvendelsen i det praktiske Liv lettelig vilde kunne give Anledning til Vilkaarlighed, navnlig ved Fastsættelsen af Erstatningskravet i de enkelte Tilfælde.

I Virkeligheden kunde Tab af Husleje som Følge af en Brand efter Udvalgets Mening kun henføres til i n d i r e k t e Tab, men Adgang til Erstatning for saadant maatte i og for sig ligge udenfor en Bygningsforsikrings Opgave og kunde kun akcepteres, saafremt der blandt Interessenterne, hvad der aldeles ikke forelaa Vidnesbyrd om, viste sig særlig Interesse herfor, ligesom ogsaa de Interessenter, der virkelig havde saadan Interesse, med Lethed kunde blive fyldestgjorte ved at tegne særlig Forsikring andetsteds.

Gav man først Erstatning for Huslejetab, vilde der antagelig snart blive stillet Krav ogsaa om Erstatning i andre Henseender f. Eks. for Næringstab eller for andre Skader, der mere eller mindre berører Bygninger, hvorved det hidtilværende Grundlag for Bygningsforsikringen vilde blive ganske forrykket.

Udvalget indstillede derefter, at der ikke blev foretaget videre i Sagen.

I Repræsentantmødet blev denne Indstilling ivrigt imødegaaet af Stiftsfysikus *Holst* med nogen Tilslutning fra enkelte andre Repræsentanter.

Ved anden Behandling af denne Sag forelaa 2de Forslag til Beslutning:

Det ene, der var stillet af 4 Medlemmer (*Bünger, Holsøe, Scharling og Stilling*) gik ud paa at henstille til Kontroludvalget ved den forestaaende Revision af Tarifen at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om, og mulig fremkomme med Forslag til, at aabne Adgang for Foreningens Interessenter til at tegne Forsikring mod Tab af Husleje.

Det andet, der var stillet alene af *Holst*, opfordrede ligefrem Udvalget til at træffe Foranstaltning til at aabne Adgang for de Interessenter, der ønskede det, til at sikre sig ved Tegning af en Huslejeforsikring (Tab ved Afsavn af en af Ildebrand ramt Bygning enten ved tabt Lejeindtægt eller ved Udgifter for den Brandlidte til midlertidig Erhvervelse af egen Bolig eller eget Bedriftslokale).

Under Forhandlingerne tog ogsaa Justitsministeriets Tilforordnede, Departementschef *Ricard*, Ordet, nærmest som Medlem af Kontroludvalget, og udtalte sig med megen Vægt mod det af *Holst* stillede Forslag, idet han særlig pegede paa den betydelige Forskel, der, med Hensyn til at indlade sig paa en Virksomhed som den omspurgte, maatte være mellem Købstædernes Brandforsikring og de almindelige private Forsikringsselskaber, der ikke havde de samme Hensyn at iagttage. *Holst* derimod anbefalede sit Forslag, idet han ikke kunde ønske Afgørelsen af det paagældende Spørgsmaal paany skudt ud i Fremtiden.

Resultatet blev, at det først stillede Forslag, som Kontroludvalget havde tiltraadt, blev vedtaget med 12 Stemmer mod 3, hvorved det særlige af *Holst* stillede Forslag blev betragtet som bortfaldet.

I Samlingen blev det endvidere efter Forslag fra Kontroludvalget vedtaget at imødekomme 2de Andragender om Erstatning for nogle uforsikrede Bygninger paa 2de Ejendomme i Løgstør og Rødby, hvis øvrige Bygninger var optagne under Forsikringen, ved at tilstaa, i det ene Tilfælde fuld, i det andet delvis Erstatning.

Udenfor Dagsordenen blev det, i Anledning af at der den 18. Juli 1899 var forløbet 25 Aar, efter at den administrerende Direktør, Etatsraad *Goldschmidt*, var bleven ansat,

efter Kontroludvalgets Forslag vedtaget at tillægge ham en nærmere fastsat Pensionsret.

I Samlingen 1900, hvor Fabrikant *C. E. I. Thuesen* i Nyborg gav Møde som nyvalgt Repræsentant for 10. Kreds i Stedet for Boghandler *V. Schönemann*, der var afgaaet ved Døden, gav den af den administrerende Direktør afgivne Beretning Anledning til nogen Forhandling. Foruden at der i Beretningen var omtalt en den 18. August 1899 indtruffen større Brand i Aarhus (»M ej l b o r g - B r a n d e n«), der medførte en Skade paa ca. 540,000 Kr. og et Underskud i Aarsregnskabet af et lignende Beløb, var der ogsaa samtidigt med den trykte Beretning tilsendt Repræsentanterne en Redegørelse fra den administrerende Direktør angaaende nogle Artikler i »M e d l e m s b l a d f o r B r a n d i n s p e k t ø r f o r e n i n g e n«, hvor der var taget til Orde for at søge opnaaet, at der fra Købstædernes Brandforsikring blev ydet Tilskud til Købstædernes Brandvæsen, og navnlig dette sidste Punkt gav Anledning til Udtalelser fra forskellige Medlemmer.

I dette Bilag havde den administrerende Direktør gjort opmærksom paa, at det af Brandinspektørerne rejste Spørgsmaal ikke var nyt, men forlængst havde fundet sin Besvarelse, for saa vidt som Loven om Brandvæsenet i Købstæderne af 21. Marts 1873 § 4 udtrykkeligt paalægger de enkelte Købstadkommuner Udgifterne til Brandvæsenet og derved giver dem Ret, og dermed Pligt, til at ordne dette hvert Sted, saaledes som Kommunens Styrelse finder det rigtigt og forsvarligt. Forud for denne Lov var der netop fra forskellige Byraad fremsat Forslag om, at alle Assuranceselskaber eller i alt Fald Bygningsforsikringen, i Lighed med hvad der fandt Sted i København, skulde afholde Udgifterne ved Brandslukningsvæsenet i Købstæderne, men Justitsministeriet havde da i et Cirkulære af 27. September 1872 (Min. Tid. pag. 225—28) udførligt og indgaaende prøvet dette Spørgsmaal og formentlig paa uimodsigelig Maade paavist, at en saadan Ordning ikke kunde anbefales til Gennemførelse. Blandt andet var herunder udtalt, at det var principstridigt alene at lægge

disse Udgifter paa de faste Ejendomme, idet Brandslukningsforanstaltningerne maa antages at komme de rørlige Genstandes Ejere tilgode mindst i samme Grad, og at, for saa vidt der i København (og Frederiksberg) dog er en saadan Ordning, dette beror paa særlige Forhold og særegne, tildels historiske Forudsætninger.

For saa vidt der derhos i de paagældende Artikler var henvist til, at Københavns og Landbygningernes Brandforsikringer — naar Tilskuddet derfra til Brandvæsenet fradrages — kun fik ca. $3\frac{1}{2}$ Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum i Brandkontingent, medens Købstædernes Brandforsikring krævede 6 Øre pr. 100 Kr., og man heri mente at have et Argument for, at denne sidste Brandforsikring maatte kunne yde et til denne Difference svarende Tilskud til Brandvæsenet, blev det i Beretningen oplyst, at de foreliggende statistiske Oplysninger saa langt fra støttede denne Tanke, at de tværtimod godtgjorde, at Købstædernes Brandforsikring, efter de i Købstæderne faldne Brandskader, ikke kunde nøjes med et mindre Kontingent.

At yde Tilskud paa det anførte Grundlag til Købstæderne vilde endelig, selv bortset fra det anførte, under alle Omstændigheder kun kunne lade sig gøre i de Købstæder, der virkelig indrettede sig paa ganske tilsvarende Maade som i København (Frederiksberg), og efter de daværende Forhold maatte det formentlig betvivles, om dette overhovedet vilde blive realiseret i Købstæderne.

Under Forhandlingerne blev det udtalt som ønskeligt, at de paagældende fra den administrerende Direktør hidrørende Oplysninger kunde blive gjort mere tilgængelige ogsaa udenfor Brandforsikringens egen Kreds, og det blev i denne Henseende henstillet, at der blev tilsendt Branddirektørerne og Repræsentanterne et større Antal Eksemplarer til videre Foranstaltning.

Forøvrigt forelaa der ikke særlige Sager til Behandling af Repræsentantskabet; dog blev der bevilget forskellige ekstraordinære Erstatningsbeløb i særlige Tilfælde, ligesom der i Anledning af, at Underdirektøren, Kancelliraad A.

Albertsen, nu i 25 Aar havde været i Brandforsikringens Tjeneste, blev tillagt ham og hans eventuelle Enke Pensionsret i væsentlig Overensstemmelse med Loven af 5. Januar 1851.

Forud for Samlingen 1901 var der i Efteraaret 1900 paa sædvanlig Maade afholdt Omvalg i Halvdelen af Repræsentantskabskredsene, nemlig i de med lige Tal betegnede Kredse, ved hvilken Lejlighed efternævnte var blevet genvalgte som Repræsentanter, nemlig for:

- 2. Kreds. Murermester *L. Schumacher* i Roskilde
- 4. — . Birkefuldmægtig *A. Jensen* i Sorø
- 8. — . Fabrikant *E. Svendsen* i Odense
- 12. — . Brænderiejer *Th. P. Olesen* i Hjørring
- 14. — . Justitsraad *H. F. Blichfeldt* i Viborg
- 16. — . Stiftsfysikus *J. C. Bünger* i Aarhus og
- 22. — . Borgmester *V. C. B. Olivarius* i Rønne

medens efternævnte var nyvalgte nemlig for:

- 6. Kreds. Bankdirektør *V. Reimer* i Nakskov
- 10. — . Borgmester *H. C. M. Møller* i Middelfart
- 18. — . Fabrikant *J. C. Christiansen* i Vejle og
- 20. — . Fabrikant *C. Petersen* i Horsens.

I denne Samling blev forelagt Forslag om Ændring af Vedtægten § 3, hvorefter Erstatning for Skader ved Sprængning af Dampkedler i den Forsikredes egen Ejendom — bortset fra Skaden paa selve Dampkedelen — fremtidigt skulde erstattes uden særlig herfor erlagt Præmie, medens det udtrykkelig blev fastsat, at Skade ved Eksplosion af »Acetylen gasværker«, der var begyndt at vinde Udbredelse i Købstæderne, paa Grund af den særlige Risiko, der formentes at være forbundet med saadanne, overhovedet ikke skulde erstattes og saaledes skulde være udelukket fra at falde ind under den ellers af Brandforsikringen overtagne Risiko for Skade ved »Eksplosion af Lysgas«. I Forbindelse hermed bortfaldt nogle særlige Bestemmelser i Vedtægten § 11 om Adgang til ved de omhandlede særlige For-

sikringer at kunne forsikre under Værdien og i § 44 om særegen Skadeansættelse ved Sprængning af Dampkedler.

Forslaget blev vedtaget med en Ændring gaaende ud paa, at Skade ved Eksplosion af Acetylgasværker ikke erstattes »medmindre der i vedkommende By ifølge et af Justitsministeriet approberet Reglement føres offentligt Tilsyn med Tilvirkning og Brug af denne Gasart«*).

Endvidere var forelagt et Forslag om en ny T a r i f, med Hensyn til hvilket det var oplyst, at Brandforsikringens Formue i de senere Aar var gaaet betydeligt ned, og at navnlig Fabrikklasserne (3.—6. Klasse) havde givet et Underskud af ca. 91,000 Kr. aarlig i Aarene 1892—1901, saa at det maatte anses nødvendigt at give Kontingentet i disse Klasser en passende Forhøjelse, hvorom der derfor forelaa specielle Forslag for de under de enkelte Klasser hørende Positioner.

Forslaget, der var ledsaget af nærmere specificerede Oplysninger og Tabsopgørelser, og som var beregnet paa at skulle give en Merindtægt af ca. 70,000 Kr. aarligt, hvad der efter Omstændighederne ansaas tilstrækkeligt, blev vedtaget uden Ændringer**).

Endvidere havde den administrerende Direktør i Henhold til de paa tidligere Møder fremkomne Udtalelser udarbejdet et Forslag til et Tillæg til Vedtægten, hvorefter der fra 1. April 1902 uden særlig Forhøjelse af Kontingentet skulde ydes E r s t a t n i n g f o r H u s l e j e t a b ved alle Brand- eller Eksplosionsskader paa almindelige Beboelsesbygninger og lignende. Fra første Færd havde Kontroludvalget ogsaa været tilbøjeligt til at give dette Forslag sin Tilslutning; men da der i Løbet af Aaret fremkom betydelige Tab netop paa Beboelsesbygninger (2. Tarifklasse), ansaa Udvalget det for betænkeligt at paadrage Brandforsikringen den forøgede aarlige Udgift — anslaaet til ca. 15,000 Kr. aarlig — som en Udvidelse af Erstatnings-

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 35 af 7. August 1901 (Lovtidende B.).

***) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 36 af 7. August 1901 (Lovtidende B.).

pligten i den omhandlede Retning vilde medføre, og Forslaget herom blev som Følge heraf ikke forelagt, hvorom der ved en Meddelelse blev givet Repræsentantskabet Underretning.

Spørgsmaalet om den paagældende Forsikringsarts Tilknytning til Brandforsikringen kom paa dette Grundlag atter under Behandling i Repræsentantskabet, idet Stiftsfysikus *Holst*, der, jfr. ovenfor, i sin Tid havde rejst dette Spørgsmaal, som venteligt var, ikke var tilfredsstillet ved, at Sagen herefter atter var udskudt i en ubestemt Fremtid; men under den opstaaede Diskussion viste der sig ikke Stemning for at forcere Sagen frem, og man indskrænkede sig til at tage den af Udvalget givne Meddelelse til Efterretning.

I Mødet 1902, hvor Konsul *Ph. Sørensen* mødte som nyvalgt Repræsentant for 7. Kreds i Stedet for Overretssagfører *Th. Andresen*, der var afgaaet ved Døden, blev der forelagt et Forslag om Ændring af Vedtægten § 66 angaaende Størrelsen af »Grundfonden«, der oprindelig i Vedtægten af 1874 var bestemt. at skulle udgøre $\frac{1}{2}$ % af den samlede Forsikringssum, men som i 1875, jfr. ovenfor pag. 37, blev fastsat til 1 Mill. Kr. med et Tillæg af 2,000 Kr. for hver fulde Mill. Kr., den samlede Forsikringssum udgjorde over 200 Mill. Kr., fremtidigt kun skulde udgøre 1 Mill. Kr. med et Tillæg af 2,000 Kr. for hver 3 Mill. Kr., som den samlede Forsikringssum udgør over 200 Mill. Kr.

I Bemærkningerne til Forslaget var henvist til de lempeligere Bestemmelser, der i denne Henseende var gældende for de under Justitsministeriets Tilsyn staaende Land-Brandforsikringer (Lov Nr. 47 af 12. April 1889). Forslaget blev vedtaget uden Ændringer*).

Endvidere blev der vedtaget et Forslag, ifølge hvilket Brandforsikringen, jfr. Lov af 13. December 1895, skulde give Samtykke til en af Altinget i 1901 vedtagen Lov om en Forandring i § 1 af Lov af 2. Februar 1894 om Byg-

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 27 af 24. Juli 1902 (Lovtidende B).

ningsforholdene i Reykjavik, gaaende ud paa, at den hidtil gældende Begrænsning til 60 Alen for Opførelse af Træbygninger i sammenhængende Længde, jfr. ovenfor pag. 53—54, helt skulde ophæves, under Hensyn til, at Bestemmelsen vedvarende forhindrede eller vanskeliggjorde Bebyggelsen i Byen, navnlig i dennes Midtparti.

Samtykket blev meddelt, idet man mente, at den ønskede Forandring ikke vilde forøge Brandfaren i en saadan Grad, at der for Brandforsikringen var tilstrækkelig Grund til at modsætte sig den paagældende Ændring.

I Samlingen blev det endelig vedtaget at tilstaa nogle **ekstraordinære Erstatningsbeløb**, ligesom der blev vedtaget et nyt **Lønregulativ for Kontorpersonalet** til Afløsning af det hidtil gældende Regulativ af 16. Juli 1878. Ifølge det nye Regulativ skulde Personalet bestaa af 1 Underdirektør, 1 Fuldmægtig og 2 Assisterter samt 1 Bud, og det samlede Lønbeløb (den administrerende Direktør indbefattet) vilde blive 20,600 Kr., medens samtlige Udgifter ved Centralbestyrelsen, derunder Kontorudgifter, Brændsel, Belysning m. v. herefter beregnes at skulle blive 25,200 Kr. eller ca. $\frac{4}{10}$ Øre pr. 100 Kr., Forsikringssum.

I det forelagte **Budget** var første Gang foretaget den Ændring, at medens der hidtil paa Udgiftssiden var opført et vist Beløb pr. 1,000 Kr. Forsikringssum som forventet Udgift til Brandskadeerstatninger, beregnet efter et Normaltab af 1 p. m. af den samlede Forsikringssum, indførtes nu den Regel, at simpelthen hele det Beløb, der udgjorde Forskellen mellem den forudsatte samlede Indtægtssum og de andre i Budgettet anførte Udgifter, blev opført som »Skadeserstatninger«.

I denne Samling blev Borgmester *Scharling* i Fredericia valgt til Næstformand.

I Samlingen 1903, hvor Købmand *H. I. Krøyer* i Svendborg og Branddirektør *A. C. Hansen* i Middelfart mødte som nyvalgte Repræsentanter for 9. og 10. Kreds i Stedet for Købmand *I. P. Baagøe* og Borgmester *H. C.*

M. Møller, der var afgaaede ved Døden, blev der ikke forelagt Sager af særlig Betydning.

I Samlingen 1904 blev der forelagt et Forslag om fra 1. April s. A. at nedsætte Kontingentet for Bygninger paa Købstadgrund, tilhørende de danske Privatbaner, hvilket Forslag, der var fremkommet som Følge af en Henvendelse i denne Retning fra den af disse Baner dannede Forening, der havde rejst Spørgsmaal om at danne en særlig Brandforsikring for Bygninger og Materiel samt andet Løsøre tilhørende Banerne, gik ud paa — tildels i Lighed med hvad der var blevet indrømmet Statsbanerne, jfr. ovenfor pag. 53, at indrømme en Nedsættelse (eller Rabat) af Kontingentet paa 15 %, men kun paa Betingelse af, at samtlige private Baner blev Medlemmer af Foreningen, og at denne forpligtede sig til at lade alle Baners Bygninger paa Købstadgrund indtegne i Købstædernes Brandforsikring.

Forslaget, der ikke havde videre økonomisk Rækkevidde, idet Nedsættelsen kun vilde betyde en Afgang i Kontingentet af ca. 300 Kr., blev vedtaget efter nogen Diskussion, hvorunder der ikke blev fremsat principielle Indvendinger mod de foreslaede Bestemmelser.

Udenfor Dagsordenen henledte Repræsentanten for 15. Kreds, Landstingsmand *H. Stilling*, Bestyrelsens Opmærksomhed paa, om det ikke maatte anses hensigtsmæssigt ad Lovgivningsvejen at faa tilvejebragt Hjemmel for, at Købstædernes Brandforsikring ogsaa kunde overtage Bygningsforsikring i de købstadlignende Stationsbyer omkring i Landet, idet Forholdene i disse formentlig i saa mange Henseender var ligeartede med Købstædernes, at der kunde være Anledning til at lade dem gaa ind under en fælles brandforsikringsmæssig Ordning.

Samlingen 1905 blev, i Anledning af at Formanden, Etatsraad *Kier* den 30. December 1904 var afgaaet ved Døden, indledet af den fungerende Formand, Borgmester *Scharling*, der udtalte følgende:

»Det vil være naturligt, at det første Ord, der siges ved dette Møde, er et Mindeord om vor afdøde Formand, Etatsraad *Kier*. I det Tidsrum af lidt over $\frac{1}{3}$ Aarhundrede, hvori denne Forsamling har holdt sine Møder, har der jo fundet et ikke saa ringe Personskifte Sted blandt Deltagerne i Møderne, men vi har i det lange Tidsrum kun haft to Formænd, Etatsraad *Petersen*, der var Formand i 24 Aar, og efter ham Etatsraad *Kier*. Grunden dertil ligger vel noget i denne Forsamlings særlig saglige Karakter, som gør, at der vanskelig fremkommer saadanne større og heftigere Bevægelser, som fremkalder Formandsskifte, men væsentlig ligger vel Grunden deri, at vi har været saa overordentlig heldige til Formænd at have haft Mænd, der netop i særlig Grad har været skikkede og egnede til denne Stilling. De ældre i Forsamlingen, der, som jeg, mindes Etatsraad *Petersens* Færd, vil give mig Medhold i, at Etatsraad *Kiers* Færd var en Fortsættelse deraf. Der var hos denne den samme klare og hurtige Opfattelse af Sagerne og den samme Sikkerhed i Behandlingen af disse, hvilket gav en fortrinlig Ledelse af Forhandlingerne. Dertil føjede sig en Hensynsfuldhed, som gjorde, at afvigende Anskuelser kunde komme frem og udtale sig. Men ved Siden deraf var det jo — udenfor det absolut forretningsmæssigt begrænsede Omraade — en stor Fornøjelse at færdes sammen med Etatsraad *Kier*. Det venlige Smil om hans Læbe, den hjertelig imødekommende Maade, hvorpaa han forhandlede med enhver af os, var os alle til stor Glæde. Da vi ifjor skulde vælge Formand, udtalte Etatsraad *Kier* sig imod at blive genvalgt; han var for gammel, mente han, men vi var alle enige om at opfatte dette som en ren Misforstaaelse, og vi fik ham bevæget til at frafalde sine Betæneligheder og modtage Valg som Formand. Vi kunde ikke tænke os, at denne forholdsvis ungdommelige og frejdige Skikkelse virkelig skulde være saa nær ved Slutningen af sin Løbebane. Og dog blev det saa. Nu da vi samles igen, er han kaldt bort fra os. Hans Udtalelse den Gang gik i Opfyldelse paa en Maade, som dog ingen af os drømte om. Men ser vi ham saaledes ikke personlig i vor

Midte, er jeg vis paa, at De alle med mig er enige om, at Mindet om ham er til Stede hos os. Den Hengivenhed, den Højagtelse, vi nærrede for ham, er jeg vis paa, De alle med mig vil give et synligt Udtryk, idet vi, som det første, der udtales ved dette Møde, udtaler et: Ære være hans Minde! Det leve blandt os.

Forud for Mødet var der, overensstemmende med Vedtægtens § 84, blevet foretaget Valg af Repræsentanter i de med ulige Tal betegnede Kredse, hvorved følgende var genvalgte, nemlig for:

3. Kreds. Bryggeriejer *Arntz* i Holbæk,
5. — . Sagfører *C. L. Schwensen* i Vordingborg,
7. — . Konsul *Ph. Sørensen* i Nykøbing F.,
9. — . Købmand *H. J. Krøyer* i Svendborg,
11. — . Kancelliraad *Th. Alstrup* i Skive,
13. — . Etatsraad *Kier* i Aalborg,
15. — . Landstingsmand *H. Stilling* i Randers,
17. — . Borgmester *C. L. Scharling* i Fredericia og
21. — . Konsul *C. Breinholt* i Esbjerg,

medens følgende var nyvalgte for:

1. Kreds. Sagfører *Skjold Madsen* i Helsingør og
19. — . Bankdirektør *Windfeld-Hansen* i Ribe.

I Stedet for Etatsraad *Kier* var derhos for 13. Kreds valgt Overretssagfører *H. Dam* i Aalborg.

Paa Mødet var fremlagt en Meddelelse fra Kontroludvalget, hvori dette i Anledning af den af Landstingsmand *Stilling* paa forrige Møde fremsatte Forespørgsel gav Meddelelse om, at Udvalget sammen med den administrerende Direktør nærmere havde undersøgt Spørgsmaalet, om Købstædernes Brandforsikring skulde søges udvidet til ogsaa at omfatte Stationsbyerne paa Landet, men var kommet til det Resultat bestemt at maatte fraraade, at dette skete, hvad enten man tænkte sig, at Ordningen skulde være den, at der oprettedes en selvstændig Afdeling for Stationsbyerne med en Brandforsikring af Bygningerne i disse uden de for Købstad-Brandforsikringen ellers gældende Begunstigelser (Udpantningsret og Fortrinsret for Kon-

tingentet) og med Nødvendigheden af at have Panthavernes Samtykke i hvert enkelt Tilfælde til at overtage Forsikringen, eller man tænkte sig Forholdet ordnet ved en særlig Lov, der gav Købstædernes Brandforsikring Adgang til at tegne Bygningsforsikring i Stationsbyerne paa lige Fod med de bestaaende Landbrandforsikringer.

Det blev i denne Henseende fremhævet, at Stationsbyerne i Almindelighed havde andre og mindre fyldestgørende Bygnings- og Brandbestemmelser end Købstæderne, og at de derfor — ligesom forøvrigt Markjorderne til Købstæderne, der med de derværende straatækkede Bygninger havde forvoldt Brandforsikringen store Tab — i og for sig var lidet egnede til at optages blandt Interessenterne, ligesom Administrationen vilde besværes og fordyres, foruden at det kunde forudses, at der vilde opstaa en Konkurrencekamp med Land-Brandforsikringerne, som vilde kunne medføre uheldige Forhold.

Udvalgets Meddelelse blev taget til Efterretning efter en Diskussion, hvorunder Landstingsmand *Stilling* fastholdt sin Formening, at der her var et Omraade, hvor Købstædernes Brandforsikring havde Anledning til at tage et Arbejde op for at udvide sin Virksomhed, og at der neppe vilde være særlig Risiko forbundet hermed, medens andre Medlemmer tiltraadte Udvalgets Standpunkt.

Paa Mødet blev endvidere vedtaget en mindre Ændring i Tarifen af 7. August 1901*), ligesom det blev vedtaget af den separate Fond Afd. A. at tilstaa et aarligt Tilskud af 200 Kr. til »Brandinspektørenforeningen«, væsentlig i det Øjemed ved Foreningens aarlige Møder at kunne foretage Forsøg og Prøver med Redskaber og lignende.

Til Formand valgtes Borgmester *Scharling*, Fredericia, og til Næstformand Brænderiejer *Th. Olesen*, Hjørring.

I Samlingen 1906, hvor Borgmester *K. A. Hammerich* i Roskilde og Muremester *J. Rasmussen* i Aalborg mødte som nyvalgte Repræsentanter for 2. og 13. Kreds,

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 27 af 31. Juli 1905 (Lovtidende B.).

Borgmester C. L. SCHARLING.
Repræsentantskabets Formand 1905—1920.

i Stedet for Murermester *Schumacher* og Overretssagfører *H. Dam*, der var afgaaede ved Døden, forelaa Ansøgning om Afsked fra den hidtilværende administrerende Direktør, Etatsraad *J. Goldschmidt*, hvilken bevilgedes, efter at Formanden, Borgmester *Scharling*, i varme Ord havde udtalt Brandforsikringens Tak og Paaskønnelse af Direktørens mangeaarige udmærkede Virksomhed i det siden Købstædernes Brandforsikrings Udsondring fra Justitsministeriets Bestyrelse forløbne Tidsrum.

Som Udtryk for Brandforsikringens Paaskønnelse vedtoges det efter Kontroludvalgets Forslag at tilstaa den afgaaede Direktør at bibeholde Fribolig i den af ham hidtil benyttede Lejlighed i Brandforsikringens Ejendom.

Til administrerende Direktør blev derefter den hidtilværende Underdirektør *A. Albertsen* valgt.

Endvidere blev forelagt et Forslag om nogle mindre *Ændringer i Vedtægtens §§ 92, 93, 97 og 98*. Disse gik væsentlig ud paa at tydeliggøre og supplere forskellige Bestemmelser om Kontroludvalgets Virksomhed, medens ved Siden heraf Forslaget til § 98 indeholdt, at Brandforsikringens stedlige Forretninger skulde udføres »ved Agenturer« i Stedet for, som det hidtil havde været udtrykt, »af Branddirektører«.

Dette sidste Forslag, som et meget stort Flertal af de daværende Branddirektører i en til Repræsentantskabet fremkommen Henvendelse indtrængende havde anmodet om ikke maatte blive vedtaget, gav Anledning til en længere Forhandling, hvorunder flere af Repræsentanterne meget anbefalede at tage Hensyn til det fra Branddirektørerne fremsatte Ønske, og Resultatet blev da ogsaa, at Forslaget om at optage den ændrede Betegnelse »Agenter« blev taget tilbage af Kontroludvalget.

Et andet af Udvalget stillet Forslag om, at Branddirektørerne fremtidig skulde beskikkes af den administrerende Direktør under Godkendelse af Kontroludvalget, medens de hidtil var blevet beskikkede af dette efter Indstilling af Direktøren, vandt heller ikke Bifald, medens de øvrige Forslag, hvoraf kun skal anføres, at

Brandforsikringens »Underdirektør« fremtidigt skulde benævnes »Kontorchef«, vedtoges*).

Endvidere vedtoges et af Kontroludvalget forelagt Forslag om et nyt Lønningsregulativ for Centralbestyrelsens Personale«, hvorunder ogsaa var fastsat Løn for den administrerende Direktør, medens det forudsatte Personale iøvrigt var fastsat som tidligere, kun med Undtagelse af, at den tidligere Fuldmægtigstilling, der havde været beklædt af den nu til Kontorchef oprykkede exam. juris. A. Axelsen, bortfalddt, medens Assistenternes Antal var sat til 3, imod hidtil kun 1.

Udenfor Dagsordenen fremsatte Landstingsmand *Stilling* forskellige Forespørgsler bl. a. om visse Forbehold, der formentlig maatte tages fra Brandforsikringens Side overfor Skade forvoldt ved Kortslutning i elektriske Anlæg.

I Samlingen 1907 var Justitsministeriets Tilfornordnede, Departementschef *Ricard*, ved Sygdom forhindret i at være til Stede.

I den af den administrerende Direktør afgivne Beretning var der gjort opmærksom paa, at Forsikringssummen i det forløbne Aar undtagelsesvis kun havde været i ringe Stigning, hvilket dog udelukkende skyldtes, at Lov Nr. 101 af 6. April 1906, ifølge hvilken Brandskader paa Bygninger m. v. tilhørende Staten og Statsinstitutioner fremtidigt skulde dækkes af en »Statsbrandforsikringsfond« og Bygningerne altsaa ikke længere skulde holdes særlig forsikrede, havde medført en Afgang af ca. 23½ Mill. Kr., hvorefter Stigningen af Forsikringssummen i Købstædernes Brandforsikring kun omfattede en Netto-Tilgang af ca. ½ Mill. Kr.

I Samlingen blev forelagt og vedtaget et Forslag om Ændringer i Vedtægtens § 3, sigtende til at udelukke Skader dels ved »Jordskælv« — i Lighed med hvad andre Brandforsikringer efter den da stedfundne store Brand- og Jordskælvperiode i St. Francisco havde indført — dels ved

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 37 af 23. Juli 1906 (Lovtidende B.).

Kortslutninger eller lign. i elektriske Anlæg, der ikke medførte egentlig Brandskade*).

Endvidere vedtoges et Forslag om ekstraordinær Erstatning for nogle indtrufne mindre Skader, der faldt udenfor de almindelige Regler, medens et fra Skagen Byraad indkommet Andragende om Tilskud til nogle Prøveboringer i Skagen efter Vand blev afslaaet, da Hovedformaalet for disse Boringer nærmest syntes at være at faa fremskaffet Drikkevand i Byen.

En Henvendelse fra Centralforeningen af Næringsdrivende paa Landet i Jylland om Adgang til Forsikring i Købstædernes Brandforsikring af Bygninger underhaardt Tagi Stationsbyer og lignende Pladser blev efter Indstilling af Kontroludvalget og den administrerende Direktør, der henviste til den paa Mødet i 1905 tagne Beslutning, og efter en fornyet Diskussion, hvorunder Landstingsmand *Stilling* fremdeles anbefalede Tanken om, at Købstædernes Brandforsikring skulde tage en Virksomhed op i Stationsbyerne, medens andre Medlemmer fraraadede dette, besvaret derhen, at man for Tiden ikke fandt Anledning til at imødekomme Henvendelsen.

Fra Fællesforeningen af jyske Grundejerforeninger var modtaget en Skrivelse, indeholdende Meddelelse om en af Fællesforeningen vedtagen Resolution, ifølge hvilken Repræsentantskabet anmodedes om snarest at vedtage en Revision af Vedtægterne, særlig med Hensyn til Valg af Repræsentanterne (direkte Valg af Interessenterne) og disses Fordeling i de enkelte Byer.

Denne Sag gav Anledning til en ret udførlig Drøftelse, der førte til, at der blev svaret, at der i Repræsentantskabets Samling næste Aar vilde blive fremlagt Forslag til Ændringer af Vedtægtens §§ 75—81 om Repræsentantskabets Sammensætning og Valgene til dette.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 66 af 20. Juli 1907 (Lovtidende B.).

Endelig blev der forelagt og vedtaget et Forslag om Ændring i »Regulativet om den stedlige Bestyrelse«, ifølge hvilket de i dettes § 4 bestemte faste aarlige Vederlag til Branddirektørerne blev forhøjede med forskellige for de enkelte Branddirektorater nærmere angivne Beløb, der medførte, at den paa-gældende Udgift fra 51,900 Kr. gik op til 61,000 Kr., altsaa med 9,100 Kr., og at denne Udgift steg fra hidtil 0,81 Øre til 0,93 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum og den samlede Udgift til Administrationen fra ca. 1½ Øre til 1,66 Øre pr. 100 Kr.

I Henhold til et paa Budgettet derom fremsat Forslag blev det vedtaget at anvende et Beløb af 1,200 Kr. til Bekendtgørelser i Bladene med Opfordring til Bygningsejerne om at begære Omvurdering af Bygninger, som de maatte mene stod for lavt forsikrede, idet man ansaa denne Foranstaltning for tilstrækkelig fremfor at lade foretage en almindelig Omvurdering, som ikke fandtes paakrævet overalt og antoges at ville medføre en altfor stor Bekostning, nemlig ca. 200,000 Kr.

I Samlingen 1908 indledede Formanden, Borgmester *Scharling*, Mødet med følgende Mindetale over Justitsministeriets hidtilværende Tilforordnede, Geheimekonferensraad *Ricard*.

»De vil forstaa, mine Herrer, at det første Ord, der skal siges i denne Samling, er et Mindeord over Geheimekonferensraad *Ricard*, der den 10. Januar d. A. blev bortkaldt fra os. Vi ved alle, hvorledes der med Føje ved denne Mands Død atter lød Ord, som kort forinden, da han fratraadte sit Embede, var blevne udtalte om den overordentlige Arbejdsdygtighed, han besad, og den Betydning, han havde haft i mange forskellige Forhold. Overalt mindedes man den Indsigt, Kundskabsfylde og Sikkerhed i Bedømmelsen af de forskellige Spørgsmaal, som han lagde for Dagen under Udførelsen af den Gerning, der var betroet ham. Ved Siden af den store og alt hans øvrige Arbejde overvejende Embedsvirksomhed havde han ogsaa, tildels vel som Følge af den, den Gerning i vor

Kreds at være Justitsministeriets Tilforordnede, en Gerning, han har udført lige fra den første Dag, da Repræsentantskabet skuede Lyset. I alle siden da forløbne Aar har han stadig givet Møde ved vore Samlinger og altid med megen Iver og Interesse deltaget i Forhandlingerne. Der har været en Tryghedsfølelse over os ved at vide hans klare Tanke tilrede som vejledende i de forskellige Spørgsmaal, til hvis Afgørelse det ikke sjældent af Hensyn til deres Karakter og det ved Vedtægterne fastsatte Tilsyn fra Justitsministeriet havde sin store Betydning at have en saa klartskuende og humant tænkende Mand som *Ricard* til Tilforordnet. Men ved Siden af Energi og Dygtighed i Varetagelsen af sin Gerning her mødte vi hos denne Mand — der tidt kunde være skarp i sin Dom og i sin Fremtræden maaske vel formel, følgende sin Myndighed og fastholdende den — i det personlige Samvær megen Elskværdighed i Forening med en ejendommelig Jovialitet. Vi ved alle, at denne Kreds var et Sted, hvor han bevægede sig med Lethed, og hvor den fornemme Kappe var strøget af ham. Vi mindes ham alle som den elskværdige Mand, der med Imødekommenhed og Hjertelighed deltog i vore selskabelige Sammenkomster. Det var jo ogsaa ret betegnende, at den Gang han paa Grund af Alder — uden at man egentlig kunde sige, at hans Arbejdskraft var svækket ud over, hvad Alderen medførte — standsede sin øvrige Virksomhed, beholdt han sin Stilling her, fordi, som han selv sagde, det glædede ham dog at have noget at sysle med. Han beholdt denne Stilling til sin Død og varetog den stadig med samme varme Interesse. Endnu i Fjor, da vi for sidste Gang var samlede med ham, udtalte vi alle — og det var fra vor Side hjerteligt ment — Ønsket om endnu i adskillige Aar at maatte bevare ham i vor Midte, og han svarede — og det var fra hans Side absolut lige saa hjerteligt ment — at han glædede sig over den Tid, han havde arbejdet i denne Kreds, og haabede, at Vorherre endnu vilde forunde ham i nogle Aar at kunne mødes med os, idet han udtrykkelig betonedede, at det var

ham en Glæde at være her, hvor han samtidig med at udføre en Gerning kunde føle sig vel i det selskabelige Samkvem.

Jeg skal ikke føje flere Ord hertil, ti jeg ved, at De alle med mig er enige i, at frem for noget Sted skal her i Brandforsikringens Kreds Geheimekonferensraad *Ricard's* Navn mindes, ikke blot med Agtelse og Ærbødighed, men tillige med venlig Kærlighed.

Formanden meddelte endvidere, at Departementschef i Justitsministeriet, *M. P. Friis*, der under 29. Januar s. A. var bleven beskikket til Tilforordnet for Brandforsikringen, paa Grund af Sygdom var forhindret i at komme til Stede, samt at Justitsministeriet som Følge heraf havde konstitueret Borgmester *Hammerich* i Roskilde til at fungere som Tilforordnet under Mødet.

Ved dette mødte Justitsraad, Sagfører *N. Chr. Olsen* af Rønne som nyvalgt Repræsentant for 22. Kreds (Bornholm) i Stedet for hidtilværende Borgmester *Olivarius*, der var fraflyttet Kredsen.

Der fremlagdes et Forslag til Ændringer i Vedtægten's §§ 75, 78, 81, 83 og 88, sigtende til en Udvidelse af Repræsentantskabet samt Forandring af nogle i Forbindelse hermed staaende Bestemmelser i Vedtægten.

Forslaget gik nærmere ud paa, at der fremtidigt skulde være 27, i Stedet for hidtil 22, Repræsentanter, og at følgende Købstæder: *Roskilde, Slagelse, Svendborg, Kolding, Fredericia* og *Vejle* — ligesom allerede hidtil *Helsingør, Odense, Aalborg, Randers, Aarhus, Horsens* og *Esbjerg* — skulde hver udgøre en selvstændig Kreds, hvorved man som almindelig Regel var gaaet ud fra, at naar en By havde naaet en Forsikringssum af 15 Mill. Kr., skulde dette være tilstrækkeligt til, at Byen kunde udgøre en selvstændig Kreds.

Endvidere var der i Forslaget optaget nye Bestemmelser om selve Valget af Repræsentanter, nemlig saaledes at en enkelt Valgmand ved Valget af disse ikke kunde have mere end højst 10 Stemmer, medens han tidligere efter Størrelsen af den Forsikringssum, hans Ejendom eller Ejendomme angav, kunde have et ganske

ubegrænset Antal Stemmer. Derimod havde man ikke ment at kunne komme bort fra den gældende i n d i r e k t e Valgmaade ved Valg af Valgmænd, idet denne Valgmaade syntes nødvendigt at maatte benyttes i de Kredse, der omfattede flere Byer, og det ikke fandtes rigtigt at benytte en anden Valgmaade i Enkeltmandskredsene.

Endelig var der ogsaa fastsat nye Bestemmelser om Betalingen for Rejseudgifter og Dagpenge til de Valgmænd, der maatte foretage Rejse for at deltage i Valget af Repræsentanter (2. Kl. Jernbane, 1. Kl. Dampskib og 10 Kr. til andre Udgifter).

Forslaget, der tildels var fremkaldt ved de allerede paa forrige Møde i denne Henseende førte Forhandlinger, blev vedtaget uden Ændringer*), hvorefter § 75 i Vedtægten fremtidigt fik følgende Skikkelse:

»Repræsentantskabet bestaar af 1 Medlem for hver af følgende 27 Kredse, hvori samtlige under Foreningen indtegnede Købstæder og Byer (Reykjavik undtagen) inddeles, nemlig:

1. Helsingør.
2. Roskilde.
3. Holbæk, Kalundborg, Nykøbing Sj.
4. Korsør, Ringsted, Skelskør, Sorø.
5. Næstved, Præstø, Stege, Storehedinge, Vordingborg.
6. Frederikssund, Frederiksværk, Hillerød, Hørsholm, Køge.
7. Slagelse.
8. Købstæderne paa Bornholm.
9. Nykøbing F., Nysted, Sakskøbing, Stubbekøbing.
10. Maribo, Nakskov, Rødby.
11. Svendborg.
12. Odense.
13. Faaborg, Nyborg, Rudkøbing, Ærøskøbing.
14. Assens, Bogense, Kerteminde, Middelfart.
15. Lemvig, Løgstør, Nibe, Nykøbing M., Skive, Thisted.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 31 af 22. Juli 1908 (Lovtidende B.).

**Departementschef, senere Overformynder M. P. FRIIS.
Justitsministeriets Tilforordnede fra 1908.**

16. Frederikshavn, Hjørring, Nørresundby, Skagen, Sæby.
17. Aalborg.
18. Ebeltoft, Grenaa, Hobro, Mariager, Viborg.
19. Randers.
20. Aarhus.
21. Fredericia.
22. Vejle.
23. Kolding.
24. Holstebro, Silkeborg, Skanderborg.
25. Ribe, Ringkøbing, Varde.
26. Horsens.
27. Esbjerg.

Overgangsbestemmelse: Indtil nyt Valg finder Sted efter Reglen i § 84, jfr. § 99, anses Købstaden Slagelse (7. Kreds) som hørende under 4. Kreds og Købstæderne i 6. Kreds som hørende under 2. Kreds; Købstæderne Faaborg, Rudkøbing og Ærøskøbing (af 13. Kreds) som hørende under 11. Kreds; Købstaden Nyborg (af 13. Kreds) som hørende under 14. Kreds; Købstaden Holstebro (af 24. Kreds) som hørende under 15. Kreds; Købstæderne Løgstør og Nibe (af 15. Kreds) som hørende under 16. Kreds; Købstaden Kolding (23. Kreds) som hørende under 21. Kreds; Købstæderne Silkeborg og Skanderborg (af 24. Kreds) som hørende under 22. Kreds. Repræsentanterne for 7., 13. og 23. Kreds vælges første Gang for 4 Aar fra 1. Oktober 1908 at regne«.

Vedtægtens § 81 fik samtidigt følgende Affattelse:

»Valget af Repræsentanter sker for de 13 Købstæder, der hver vælge en Repræsentant, i disse; for de andre Købstæders Vedkommende sker Valget for dem, der ere beliggende i:

3. Kreds i Holbæk.
4. — i Sorø.
5. — i Næstved.
6. — i Hillerød.
8. — i Rønne.

- 9. Kreds i Nykøbing F.
- 10. — i Maribo.
- 13. — i Nyborg.
- 14. — i Middelfart.
- 15. — i Skive.
- 16. — i Hjørring.
- 18. — i Viborg.
- 24. — i Silkeborg.
- 25. — i Varde«.

Udenfor Dagsordenen henlede Landstingsmand *Stilling* Opmærksomheden paa, at der i Købstædernes Kommunalbestyrelser var blevet rejst Spørgsmaal om Oprettelse af en selvstændig for alle Købstæder fælles kommunal Brandforsikring, i hvilken Anledning den administrerende Direktør oplyste, at der fra Købstadkommunalforeningens Bestyrelse var indkommet en Henvendelse angaaende denne Sag, og at der foreløbig var paabegyndt en Undersøgelse, som antagelig vilde føre til, at han for Repræsentantskabet vilde fremsætte Forslag om for de selve Kommunerne tilhørende Bygninger at indrømme en Nedsættelse af Kontingentet i Lighed med den Privatbanerne tillagte, o: en Rabat af 15 %*), men at denne Undersøgelse ikke endnu var afsluttet, saa at der foreløbig ikke kunde meddeles yderligere Oplysninger.

Endelig meddelte Landstingsmand *Stilling*, der som Rigsdagsmand havde deltaget i en Rejse til Island, forskellige Oplysninger, som han herved havde haft Lejlighed til at erhverve med Hensyn til Bygnings-, Brand- og Brandforsikringsforholdene i Reykjavik.

Forud for Mødet i 1909 havde der i 1908 været afholdt almindeligt Omvalg i Halvdelen af Repræsentantkredsene, foruden at Nyvalg var foretaget i de ved den senest stedfundne Vedtægtsforandring tilvejebragte nye Kredse, 7., 13. og 23. Kreds, hvorved følgende var genvalgte, nemlig i:

- 2. Kreds. Borgmester *K. Hammerich* i Roskilde,
- 4. — . Birkefuldmægtig *Alfr. Jensen* i Sorø,

*) Jfr. ovenfor pag. 75.

8. Kreds. Justitsraad, Sagfører *H. Chr. Olsen* i Rønne.
10. — . Bankdirektør *V. Reimer* i Nakskov,
14. — . Bankdirektør *A. C. Hansen* i Middelfart,
16. — . Brænderiejer *Th. P. Olesen* i Hjørring og
26. — . Fabrikant *C. Petersen* i Horsens,

medens følgende var nyvalgte:

6. Kreds. Bagermester *Fr. Hansen* i Hillerød,
7. — . Apoteker *A. C. Nørlund* i Slagelse,
12. — . Landstingsmand, Konsul *F. L. Hey* i Odense.
13. — . Bankdirektør *Th. Brorsen* i Faaborg,
18. — . Købmand *S. Wændelin* i Viborg,
20. — . Købmand *Mikael Johansen* i Aarhus,
22. — . Murermester *Chr. Christoffersen* i Vejle.
23. — . Sagfører *Edv. Lau* i Kolding og
24. — . Købmand *Carl Høeg* i Silkeborg.

Af de hidtilværende Repræsentanter var Fabrikant *Christiansen* i Vejle afgaaet ved Døden, medens Fabrikant *Svendsen* i Odense, Justitsraad *Blichfeldt* i Viborg og Stiftsfysikus *Bünger* i Aarhus ikke havde søgt Genvalg eller ikke var blevet genvalgte.

Paa Mødet var forelagt et Forslag om nogle mindre *Ændringer i Tarifen* af 7. August 1901 vedrørende »Bygninger til mindre haandværksmæssige Bedrifter med elektrisk Motor som Drivkraft og Biografteatre«, hvilket Forslag vedtoges*), og ligeledes vedtoges et af den administrerende Direktør, overensstemmende med det i forrige Samling antydede, fremsat Forslag om indtil videre at tilstaa de Købstadkommunerne alene eller i Forening med vedkommende Amtsraad tilhørende Bygninger af 2.—6. Tarifklasse (altsaa ikke 1. Tarifklasse: Kirker m. v.) en Nedsættelse i Brandkontingentet af 15 %, dog paa Vilkaar, at denne Nedsættelse maatte bortfalde for de Kommuner, som ikke holdt alle deres nuværende og fremtidige Bygninger forsikrede i Købstædernes Brandforsikring.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 51 af 17. Juli 1909 (Lovtidende B.).

Endvidere blev der forelagt et Forslag om Opret-
telse af og Vedtægter for en Enkepensions-
fond for Branddirektørerne, hvilket Forslag,
der var fremkommet efter Henvendelse fra Branddirek-
tørerne, gik ud paa Dannelse af en saadan under Brand-
forsikringens Styrelse værende Fond, hvortil Branddirek-
tørerne aarlig skulde tilskyde $2\frac{1}{2}$ % af deres regulativ-
mæssige Vederlag fra Brandforsikringen, medens denne
aarlig skulde lade Fonden tilflyde det dobbelte af dette
Beløb (5 %), og hvoraf Branddirektørernes Enker efter
visse nærmere Regler kunde faa udbetalt fra $\frac{1}{12}$ — $\frac{4}{12}$ af
Mandens Gennemsnitsindtægt, højst et Beløb af 600 Kr.,
foruden visse Børneunderstøttelser.

Forslaget blev vedtaget med nogle mindre Ændringer,
bl. a. saaledes, at fremtidig ansatte Branddirektører, hvis
de var eller blev gifte, var pligtige at være Medlemmer
af Fonden.

Fra den nyvalgte Repræsentant for 13. Kreds, Sag-
fører *Lau*, var i Maj Maaned modtaget en Henvendelse,
hvormed fremsendtes en Skrivelse fra Fællesfor-
eningerne af jyske og fynske Grundejer-
foreninger og af Grundejerforeninger paa
Sjælland og Falster, hvori det blev meddelt, at
der paa et i Sommeren 1908 af disse Foreninger afholdt
Delegeretmøde var blevet nedsat et Udvalg, der havde
vedtaget til Repræsentantskabet at henstille, at Ved-
tægterne for Købstædernes Brandforsik-
ring samt de gældende Regulativer for Branddirektørerne
og for Brandforsikringens Vurderingsmænd og Tarifen
blev underkastede en Revision, til hvilken
der samtidigt var udarbejdet forskellige nærmere specifi-
cerede Forslag.

Den saaledes fremkomne Henstilling tilligemed de der-
til hørende Forslag blev af Kontroludvalget forelagt Re-
præsentantskabet uden nærmere Indstilling, idet Udvalget
ikke mente at kunne fremsætte en saadan, forinden det
havde hørt, hvorledes Repræsentantskabet i Almindelighed
ønskede at stille sig til Sagen. Henvendelsen, der bl. a.

efter de stillede Forslag sigtede til at give de stedlige Grundejerforeninger en vis Indflydelse paa Brandforsikringens Forhold, gav, efter at Sagfører *Lau* nærmere havde motiveret de i Henvendelsen fremsatte Forslag til Ændring af Vedtægt m. v., Anledning til en til Tider ret bevæget Diskussion, hvori adskillige af Medlemmerne deltog, men som afsluttedes med, at det enstemmigt, dog kun med 19 Stemmer, efter Forslag af Landstingsmand *Stilling*, blev vedtaget at nedsætte et Udvalg, bestaaende af Kontroludvalget og to af Repræsentantskabet valgte Medlemmer — hvortil blev valgt Sagfører *Lau* og Bankdirektør *Reimer* —, til nærmere at overveje de fremsendte Ændringsforslag.

I Samlingen 1910, hvor Sagfører *Janus L. Olsen* af Rønne og Fabrikant *Christopher Petersen* af Horsens gav Møde som nyvalgte Repræsentanter henholdsvis for 8. og 26. Kreds i Stedet for Sagfører, Justitsraad *N. Chr. Olsen*, der var bleven valgt til Branddirektør i Rønne, og Fabrikant *C. Petersen*, der var afgaaet ved Døden, blev, foruden et Forslag om Udbetaling af en ekstraordinær Erstatning vedrørende en Brand paa Randers Markjorder, fremsat Forslag om en Ændring af mindre Betydning i den i det foregaaende Aar vedtagne Vedtægt for Branddirektørernes Enkepensionsfond, om Godkendelse af, at Kontroludvalget af Separatfondens Afdeling A havde udbetalt henholdsvis 300 Kr. og 200 Kr. som Bidrag fra Brandforsikringen til de i Aarhus og Aalborg værende Brandkorpsforeninger i Anledning af disses 25-Aars Jubilæum, og endelig om en Forhøjelse med 800 Kr. af den tidligere administrerende Direktør, Etatsraad *J. Goldschmidt*, tilstaaede aarlige Pension, i Anledning af, at han havde ønsket at fraflytte den ham overladte Fribolig i Foreningens Ejendom*). Disse Forslag blev vedtagne uden særlige Bemærkninger; men iøvrigt fik denne Samling sin særlige Karakter ved, at det i forrige Samling nedsatte Udvalg nu afgav Betænkning over den fra forskellige Grundejerforeninger fremsatte Henstil-

*) Jfr. ovenfor pag. 80.

ling om Ændringer i Brandforsikringens Vedtægt m. v., og ved den i denne Anledning førte Forhandling.

I Betænkningen var samtlige de foreslaede Ændringer aftrykte og ledsagede dels af Bemærkninger, som den administrerende Direktør havde fundet Anledning til at fremsætte til Forslagene, dels af de af Udvalget med Hensyn til disse stillede nærmere Forslag.

For adskillige Punkters Vedkommende var der i Udvalget Enighed om enten at forkaste eller tiltræde Forslagene, men paa andre Punkter havde Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal (Sagfører *Lau*), hvoraf Flertallet ikke mente at kunne tiltræde de paagældende Forslag.

Paa Mødet blev der ført en livlig Diskussion, hvori, foruden Formanden, talrige Medlemmer og lejlighedsvis tillige Justitsministeriets Tilforordnede, Departementschef *Friis*, deltog, om adskillige af de Forslag, hvorom der ikke var Enighed, og som, for saa vidt angaar Ændringer af Vedtægten, væsentlig angik 2de Hovedpunkter, det ene, om den hidtil bestaaende Ordning, hvorefter Repræsentantskabet, efterhaanden som der føles Trang til flere Repræsentanter, fastsætter og udvider Rammerne for Repræsentantskabet, skulde bibeholdes, eller om der, hvad Mindretallet foreslog, skulde indføres en Ordning, der fastsatte en konstant, bestemt Stigning af Repræsentanternes Antal i Forhold til Stigningen af de enkelte Købstæders Forsikringssum*), det andet, om man skulde bibeholde den hidtilværende Valgmaade, hvorefter Repræsentanterne vælges ved indirekte Valg gennem Valgmænd, eller om der skulde indføres en ny Ordning med direkte Valg**), hvilket Mindretallet anbefalede.

*) Forslaget lød saaledes: »De Byer, hvis samlede Forsikringssum andrager 12 Millioner Kr. eller derover, vælger en Repræsentant. De øvrige Byer deles i Kredse. Ingen Kreds maa omfatte mere end 4 Byer, og den samlede Forsikringssum maa ikke overskride 20 Millioner Kr. med Undtagelse af Bornholm, hvor Rønne vælger en og de øvrige Byer en Repræsentant«.

***) Forslaget lød saaledes: »Valg af Repræsentanter sker ved direkte Valg, saaledes at hver Interessent har en Stemme for en Forsikringssum af indtil 20,000 Kr., og derefter yderligere en Stemme for hver paabegyndt 20,000 Kr.; dog kan ingen Interessent afgive over 10 Stemmer.....«.

Begge de i disse Henseender stillede Forslag blev forkastede mod et Mindretal af 3 à 4 Medlemmer, medens andre af de Forslag, hvorom der forelaa Spørgsmaal, vedtoges, derunder en Ændring af Vedtægtens § 80, gaaende ud paa, at Valgmandsvalgene fremtidigt skulde foregaa under Ledelse af Branddirektøren i Forening med 2 af Foreningens Bestyrelse valgte Interessenter — ikke, som hidtil, alene under Branddirektørens Ledelse — samt endvidere, at Afstemningen ved disse Valg fremtidigt skulde ske skriftlig ved Stemmesedler, eller forkastedes, derunder i det hele at give de stedlige Grundejerforeninger direkte Indflydelse med Hensyn til forskellige af Brandforsikringens Forhold, og ligeledes et Forslag om, at Repræsentanternes Valg fremtidigt kun skulde gælde i 4 Aar, i Stedet for som hidtil i 8 Aar*).

Med Hensyn til Ændringer i Tarifen af 7. August 1901 var det foreslaaet, at den gældende Tarif straks skulde underkastes en indgaaende Revision, og at der i det hele skulde ske en hyppigere Revision end hidtil, men dette blev forkastet, efter at den administrerende Direktør havde hævdet, at almindelige Tarifrevisioner kun kunde foregaa periodevis, og at kortere Perioder end 10 Aar ikke kunde anses hensigtsmæssige.

Med Hensyn til Regulativet om den stedlige Bestyrelse (Branddirektørerne) blev det vedtaget at overdrage Kontroludvalget og den administrerende Direktør at overveje Spørgsmaalet om en Revision af de for Branddirektørerne gældende Lønninger, ligesom tilsvarende Bestemmelse blev taget med Hensyn til en Revision af de for Brandforsikringens Vurderingsmænd gældende Honorarbestemmelser.

Paa Budgettet blev det bl. a. vedtaget at stille et kalkulatorisk Beløb af 4,000 Kr. til Disposition til Omdannelse af Stueetagen i Foreningens Ejendom til Kontorbrug og et Beløb af 5,000 Kr. til Udgifter ved Afholdelse

*) Om de vedtagne Ændringer i Vedtægtens § 6, 16 og 80 se nærmere Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 78 af 23. Juli 1910 (Lovtidende B.).

af en Festlighed i Anledning af 150-Aarsdagen for Brandforsikringens Oprettelse den 13. Januar 1761.

Den 13. Januar 1911 blev der afholdt en ekstraordinær Samling, der blev indledet af Formanden, Borgmester *Scharling*, med følgende Udtalelse:

»For 150 Aar siden slog Menneskehedens Svøber: Krig, Pest og Brand ganske anderledes haardt end nu — særlig var den daglig truende Ildebrand med Rette frygtet, ti den slog ulægeligt tilgrunde, hvad der ved Flid og Møje var tilvejebragt. I saa Henseende skal jeg henpege paa Skildringen af Branden i Schillers »Lied von der Glocke«, der med fyndig poetisk Kraft viser Billedet heraf. Som Værn herimod fremkommer da Tanken om gensidig Assurance, og her i Danmark bliver den gennemført ved et Kongebud. Hin Tid nægtede endnu ej ad Frivillighedens Vej at gennemføre Altruismen, og at det skete, er et af de ikke faa Beviser paa, at Enevælden havde en stærk Følelse af de Pligter, det faderlige Forsyn medførte. Ikke som en Finansoperation, ikke som en Spekulationshistorie blev Tanken ført ud i Livet; — skulde det i et kort Fyndord siges, hvad den nye Institutions Vartegn var, vilde jeg sige: ikke at skabe Værdier, men at bevare de tilvejebragte Værdier, ikke at tjene Formue, men at beskytte de erhvervede Formuer. Det var saaledes en velgørende, filantropisk Institution. Dens første Omfang var givet for bredt, og alt efter en Menneskealders Forløb blev dette klart, og i 1792 udskiltes da fra Købstædernes Brandforsikring som selvstændig Institution: Landbygningernes Brandforsikring. Saa forløb 80 Aar, i hvilke Brandforsikringen blev ledet af Centraladministrationen, og ledet med den Pligtfølelse, Ordenssans og Dygtighed, som det trygt tør siges stedse har været et Kendetegn for den danske Centraladministration. Men de nye Tider krævede Selvstyre, og nu var der ogsaa Modenhed og ret Forstaaelse af Sagen hertil, og i de sidste 40 Aar af Købstædernes Brandforsikrings Liv har denne da ogsaa været selvstændig styret gennem Interessenternes Valg, dog med Statens betryggende

og forstaaende Tilsyn. Men hvad enten Ledelsen var hos Centraladministrationen eller hos den selvvalgte Bestyrelse, har Valgsproget stedse været det ovenfor angivne: ikke at skabe Værdier, men at værne om de ved Borgernes Driftighed og Flid skabte Værdier, og med Ønsket om, at det stadig maa lykkes at holde denne Kurs, udbringer jeg et Leve for Købstædernes almindelige Brandforsikring».

Fra Branddirektørforeningen mødte en Deputation, bestaaende af Branddirektørerne *Møller*, *Randers*, *Hoffmeyer*, *Aalborg* og *Keller*, Storehedinge, for hvilke Branddirektør *Møller* som Ordfører udtalte følgende:

»Mine to Kolleger, d'Hrr. *Hoffmeyer*, *Aalborg* og *Keller*, Storehedinge og jeg har herved den Ære paa Købstad-Branddirektørforeningens og egne Vegne at overbringe Brandforsikringens højeste Styrelse vor ærbødige Hilsen og Lykønskning i Anledning af Brandforsikringens 150-Aars Jubilæum.

Vi udtaler det Haab og det Ønske, at Købstædernes Brandforsikring i kommende Tider ligesom hidtil maa arbejde roligt og godt og fortsætte de gode Traditioner, der har skabt den saa smuk en Position. Forsikringen fejrer jo sit sjældne Jubilæum med en udmærket Status, med Borgernes fulde Tillid, og indenfor Brandforsikrings-selskabernes store Kreds indtager den en ualmindelig smuk Stilling.

Gid den altid maa bevare Tilliden og det gode Om-dømme blandt det menige Borgerskab i vore Provinsbyer, ti saa vil den blive forskaanet for en oprivende og ødelæggende Konkurrence, og saa vil den fremdeles gaa fremad og vokse med de voksende Købstæder, og saa vil den yde Borgerne den bedste Garanti og Betyggelse mod Tab ved Ildens hærgende Magt.

Til Lykke med Jubilæet».

Paa Mødet blev der truffet Bestemmelse om forskellige ekstraordinære Erstatninger, ligesom der blev vedtaget et Forslag om Regulativ for Pensionering af det under Centralbestyrelsen fast ansatte Personale, hvorved dette fik

Ret til Pension i væsentlig Overensstemmelse med de for Statens Embedsmænd ifølge Lov af 5. Januar 1851 gældende Regler, og et Forslag om et Tillæg til Regulativet om den stedlige Bestyrelse, ifølge hvilket der blev givet Branddirektørerne Ret til udover det dem tillagte faste aarlige Vederlag at beregne sig et Beløb af 2 Kr. for hver af dem til Forandring eller ny Indtægning under Brandforsikringen (altsaa ikke for Brandskadevurderinger) ledet Vurderingsforretning, hvilket Tillæg betegnede en Forøgelse af den paagældende Udgiftskonto med ca. 10,000 Kr.

Senere paa Dagen blev der paa den kgl. Skydebane afholdt en Festlighed, hvortil Justitsministeren var indbudt, ligesom ogsaa samtlige Branddirektører i Købstæderne var til Stede som Brandforsikringens Gæster.

Ved denne Lejlighed blev der af Justitsministeren givet Meddelelse om, at den administrerende Direktør, Justitsraad *Albertsen*, i Anledning af Jubilæet var bleven udnævnt til Ridder af Dannebrog og Formanden for Branddirektørforeningen, Sagfører *Møller*, i Randers udnævnt til Justitsraad, hvorhos der oplæstes forskellige Lykønskninger fra andre Brandforsikringer og fra Institutioner og Private, med hvilke Købstædernes Brandforsikring stod i Forbindelse.

I den ordinære Samling 1911, hvor Konsul *Th. Rasmusen*, Korsør mødte som nyvalgt Repræsentant i Stedet for Birkefuldmægtig *Alf. Jensen*, Sorø, der var afgaaet ved Døden, blev der, foruden et Forslag om en ekstraordinær Understøttelse af Separatfondens Afdeling B. til en Datter af en afdød Branddirektør, vedtaget et Forslag om et nyt Regulativ angaaende Udførelsen af Vurderingsforretninger, bl. a. indeholdende en Forhøjelse af den Vurderingsmændene for disse Forretninger tillagte Betaling.

Ligeledes blev det efter Forslag af Kontroludvalget i Anledning af et indkommet Andragende fra en Møllersvend, der ved Uagtsomhed havde afstedkommet en Ildebrand paa en Ejendom i Fredericia og ved Dom var

blevet dømt til Straf og til at erstatte Købstædernes Brandforsikring et Beløb af ca. 36,000 Kr., vedtaget, at Brandforsikringen, saafremt der af den Paagældende blev indgivet Andragende om Benaadning, og saafremt Brandforsikringen fik Lejlighed til at udtale sig om et saadant Andragende, vilde indstille, at Benaadning meddeltes mod, at den Paagældende blev tilpligtet at erlægge en mindre Bøde til Statskassen*).

Paa Budgettet var der i Henhold til Lov om Oprettelse af et Statspoliti af 13. Maj 1910 for første Gang opført et Beløb om Afgift i Henhold til denne Lov, stort 8,200 Kr., hvad der gav Anledning til, at der paa Mødet af Repræsentanten for Odense, Konsul *F. L. Hey*, blev rejst en Kritik af, at Repræsentantskabet ikke forud for Lovens Vedtagelse havde haft Lejlighed til — eventuelt i et ekstraordinært Møde — at afgive en Udtalelse om den i Loven indeholdte Bestemmelse, at der af Brandforsikringselskaberne skulde udredes et fast Bidrag til Statspolitiet, hvilken Bestemmelse formentlig maatte anses for principielt urigtig.

Forskellige Medlemmer sluttede sig til denne Udtalelse; men da Bestemmelsen var optaget i Loven, ansaa man det for ugørligt nu at foretage videre i denne Anledning.

I 1912, hvor Købmand *Carl Jensen* i Slagelse og Sagerfører *N. Lyhne* i Thisted mødte som nyvalgte Repræsentanter henholdsvis for 7. og 15. Kreds, i Stedet for Apoteker *Nørlund*, der var bortflyttet fra Kredsen, og Kancelliraad *Alstrup*, der var afgaaet ved Døden, blev der foruden et Forslag om Udbetaling af en ekstraordinær Erstatning vedrørende en Ejendom i Skive og om Godkendelse af, at Kontroludvalget af Separatfondens Afdeling A. havde ladet udbetale 100 og 200 Kr. som G a v e r

*) I Sager af lignende Art, hvor der ikke allerede ved D o m er sket en endelig Afgørelse, men der ansøges om, at Brandforsikringen vil frafalde, at der rejses Tiltale mod Vedkommende, træffer Kontroludvalget efter gammel Praksis Afgørelse paa Brandforsikringens Vegne.

til Brandkorpsforeningerne i Nakskov og Randers i Anledning af disse Foreningers 25-Aars Jubilæum, forelagt og vedtaget et Forslag om en mindre Ændring i Tarifen af 7. August 1901*), hvorefter Bygninger med mindre haandværksmæssige Bedrifter, hvortil der som Drivkraft alene benyttes Elektricitet, henførtes til 2., i Stedet for hidtil 3., Tarifklasse.

Endvidere blev det indstillet og vedtaget, at der til et Samarbejde med den administrerende Direktør om et Udkast til en ny Tarif, med Hensyn til hvis Indhold og Principper der fremsattes Forslag fra forskellige Medlemmers Side, skulde nedsættes et særligt Udvalg, bestaaende af Medlemmerne af Kontroludvalget samt 2de yderligere af Forsamlingen udpegede Medlemmer; hertil blev valgt: Købmand *Jensen*, Slagelse, og Murermester *Christoffersen*, Vejle.

Endelig blev der af Repræsentanten for 12. Kreds, Landstingsmand, Konsul *F. L. Hey*, indbragt et Forslag om et Tillæg til Vedtægtens § 94, hvorefter der skulde tillægges Kontroludvalgets Formand og øvrige Medlemmer et fast, aarligt Vederlag, hvis Størrelse skulde bestemmes af Repræsentantskabet under Godkendelse af Justitsministeriet.

Forslaget, der under Forhandlingerne nærmere blev præciseret saaledes, at Vederlaget til Kontroludvalgets Formand skulde udgøre 1,200 Kr. og til de øvrige Medlemmer 500 Kr.**), blev vedtaget uden særlig Afstemning.

Paa Budgettet blev det vedtaget at tilstaa den administrerende Direktør et yderligere personligt Tillæg af 1,200 Kr. aarlig.

Den 30. og 31. Januar 1913 blev der holdt en ekstraordinær Repræsentantsamling, efter at den administrerende Direktør, Justitsraad *Albertsen*, den 9.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse af 23. Juli 1912 (Lovtidende B. Nr. 243).

***) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse af 19. Juli 1912 (Lovtidende B. Nr. 240).

s. M. var afgaaet ved Døden, i hvilken Anledning Formanden i Mødet udtalte Mindeord om den Afdødes pligtopfyldende, trofaste og interesserede Arbejde for Brandforsikringen.

Det vedtoges her at vælge Repræsentanten for 2. Kreds, Borgmester *K. A. Hammerich* i Roskilde, til administrerende Direktør.

Paa Mødet blev tillige vedtaget et nyt Lønningsregulativ, gældende for den administrerende Direktør og for det øvrige Personal i Hovedkontoret, med Hensyn til hvilket kun skal bemærkes, at man her genindførte den i 1906 bortfaldne Stilling som Fuldmægtig, hvortil den ældste Assistent, *Claussen*, blev udnævnt, og at Antallet af Assisterter blev fastsat som ubestemt (»det fornødne Antal«) — medens det hidtil gældende Regulativ af 1906 havde fastsat Antallet til 3 Assisterter — hvorved det blev opnaaet, at Antallet af disse kunde bestemmes efter det til enhver Tid tilstedeværende Behov, medens der dog foreløbig ikke blev ansat flere end de tilbageværende 2 Assisterter.

Tillige blev der vedtaget et nyt Regulativ om Pensionering af det samlede Personale ved Hovedkontoret, der indførte den Ændring i de i 1911 vedtagne Regler, at Enkepensionen fremtidigt fuldt ud blev overtaget af Brandforsikringen med $\frac{13}{40}$ af Mandens Gennemsnitsindtægt, ikke kun med $\frac{1}{8}$, saaledes at det følgelig ikke skulde være nødvendigt, at der som Supplement hertil blev tegnet en særlig Overlevelsereente af Manden.

I det ordinære Møde i 1913 skulde Overretssagfører *J. Jacobsen* i Roskilde have givet Møde som nyvalgt Repræsentant for 2. Kreds i Stedet for den hidtilværende, nu til administrerende Direktør for Brandforsikringen valgte Repræsentant, Borgmester *K. Hammerich*, men var ved Sygdom forhindret i at komme til Stede.

Mødet blev indledet af Formanden, Borgmester *Scharling*, der paany gav Udtryk for Repræsentantskabets Taknemmelighed og Paaskønnelse overfor den afdøde administrerende Direktør *Albertsens* Arbejde og Virksomhed for Brandforsikringen.

Til den af den tiltraadte nye administrerende Direktør for det forløbne Aar afgivne B e r e t n i n g blev der knyttet Bemærkninger af en Del Repræsentanter om forskellige Brandforsikringen vedrørende Forhold, bl. a. i Anledning af, at den bestaaende K ø b s t a d - K o m m u n a l f o r e n i n g nu paany havde rejst Spørgsmaal, om der ikke, uanset den i 1909 af Repræsentantskabet indrømmede Nedsættelse med 15 % af Kontingentet for kommunale Bygninger, burde søges tilvejebragt en særlig k o m m u n a l B y g n i n g s b r a n d f o r s i k r i n g for Bygninger tilhørende Købstadkommunerne. Da det kunde forudses, at der i denne Anledning atter vilde blive rettet Henvendelse til Købstædernes Brandforsikring, fandt man det rigtigt at overveje, om man, i Lighed med hvad der skete i 1909, paany skulde søge at afværge dette ved en Ændring af den bestaaende Ordning*) saaledes, at der af Brandforsikringen blev indrømmet en særlig, yderligere Nedsættelse af Kontingentet for kommunale Bygninger. Af forskellige Repræsentanter blev der udtalt Betænelighed ved at gaa videre med Indrømmelser af denne Art.

Iøvrigt blev det paa Mødet, foruden en aarlig U n d e r s t ø t t e l s e t i l e n B r a n d d i r e k t ø r s E n k e, vedtaget fremtidigt at udrede et aarligt Tilskud af 300 Kr. til K ø b s t a d - B r a n d d i r e k t ø r e r n e s F o r e n i n g, ligesom det blev vedtaget, at H e r n i n g, der ved Lov Nr. 281 af 6. December 1912 var bleven Købstad, skulde henlægges til 18. Repræsentantskabskreds.

Endvidere blev det vedtaget at indrømme H j ø r r i n g Kommune, der ønskede at holde 2de Bygninger (Gasbeholdere) indtegnede til Forsikring i et privat Brandforsikringsselskab, Adgang hertil, uanset at det ifølge den gældende Ordning for den Købstadkommunerne tilkommende Kontingentnedsættelse skulde være en Betingelse for denne Nedsættelse, at s a m t l i g e d e e n K o m m u n e, der ønskede Nedsættelsen, tilhørende Bygninger blev holdt forsikrede i Købstædernes Brandforsikring.

*) Se ovenfor pag. 90.

Endelig blev ogsaa vedtaget et Forslag om forskellige Ændringer i Vedtægten*), der navnlig gik ud paa at give Adgang til Tegning af Forsikring af Bygninger under Opførelse og af dertil hørende løse Bygningsmaterialer (foreløbige Forsikringer) og at hjemle Brandforsikringen Adgang til at beregne Kontingent for nye Forsikringer, ikke blot, som hidtil, fra den 1. i det paafølgende Halvaar, men allerede fra den 1. i den paafølgende Maaned (»Maanedskontingentet«), saavel som et dertil knyttet Forslag om et Tillæg til Tarifen**).

I en Repræsentantskabet særlig forelagt Sag blev der gjort Indberetning om, at der ved Branddirektoratet i Horsens ved et foretaget Eftersyn var forefundet et Underskud af ca. 7,900 Kr., hvoraf der kun paaregnedes Dækning af 2,000 Kr. gennem den af vedkommende Branddirektør for dette Beløb overfor Brandforsikringen stillede Kaution. Det vedtoges, i Anledning af et derom fremsat Andragende, at eftergive Enken efter vedkommende Branddirektør, der var afgaaet ved Døden, det paagældende Beløb.

Til Næstformand i Stedet for Brænderiejer Olesen i Hjørring, der ikke ønskede Genvalg, valgtes Landstingsmand *Stilling*, og Sagfører *Lau* blev indvalgt i Kontroludvalget.

I Samlingen 1914 gav Tømrrermester *Weber* i Roskilde og Konsul *L. P. Brøgger* i Thisted Møde som nyvalgte Repræsentanter henholdsvis i 2. og 15. Kreds i Stedet for Overretssagfører *J. Jacobsen* og Sagfører *Lyhne*, der begge var afgaaede ved Døden.

I denne Samling var der med den af den administrerende Direktør for det forløbne Aar aflagte Beretning i et særligt Bilag tilstillet samtlige Repræsentanter en udførlig Redegørelse for Forsikringsforholdene i Købstaden Reykjavik, ligesom der ved Beret-

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 313 af 6. September 1913 (Lovtidende B.).

***) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 309 af 6. September 1913 (Lovtidende B.).

ningens Forelæggelse mundtlig blev givet nogle Oplysninger dels om Brandslukningsvæsenets Tilstand i de forskellige Købstæder, dels om en med Bistand af Chefen for Københavns Brandvæsen foretaget Besigtigelse og nærmere Undersøgelse af de med Forsikringen af Kronborg Slot forbundne Forhold. Disse Oplysninger blev nærmere mundtlig be-lyste, men gav iøvrigt ikke Anledning til særlige Bemærkninger fra Repræsentanterne. Foruden nogle mindre Sager om Udbetaling af ekstraordinær Erstatning for en Sprængningsskade i en Ejendom i Roskilde og om Godkendelse af, at Kontroludvalget af Separatfondens Afdeling A. havde udbetalt et Beløb af 200 Kr. i Anledning af Fredericia Brandkorpsforenings 25-Aars Jubilæum — blev der truffet Afgørelse i nogle Sager af større Betydning.

Der blev saaledes vedtaget et Forslag om en ny Tarif for Brandforsikringen*), idet der herom forelaa et af det i 1912 nedsatte Udvalg**) udarbejdet nærmere Forslag, der var ledsaget af forskellige Tabsopgørelser for tidligere Aar og af andre statistiske Oplysninger.

Af de i Forslaget indførte ny Bestemmelser skal kun nævnes, at den hidtil gældende Bestemmelse om en særlig Nedsættelse af Kontingentet med 2 Øre pr. 100 Kr. i Byer med Vandværk nu var bortfaldet som Følge af, at Vandværk nu var tilvejebragt i langt de fleste Byer, idet man i Stedet herfor nu fastsatte det almindelige Kontingent, som gældende, hvor Vandværk var til Stede, men bestemte en særlig-Forhøjelse med et tilsvarende Beløb i de Tilfælde, hvor intet eller et ufyldstgørende Vandværk fandtes, hvilket da gjaldt følgende Købstæder: Allinge-Sandvig, Hørsholm, Nibe, Skagen, Storehedinge, Stubbekøbing, Svaneker, Sæby, Ærøskøbing og Reykjavik***). Endvidere var der

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 280 af 6. August 1914 (Lovtidende B.).

**) Se ovenfor pag. 99.

***) Af disse Byer har senere Allinge-Sandvig, Hørsholm og Storehedinge faaet Vandværk og derved den hertil svarende Nedsættelse af Kontingentet.

søgt tilvejebragt en mere systematisk og ensartet Bestemmelse af de for de enkelte Tarifklasser gældende Sætsler indenfor hver af disse Klasser, medens man ikke havde ment det rigtigt, som andetsteds, f. Eks. i Københavns Brandforsikring fastsat, og som oprindeligt ogsaa i Købstædernes Brandforsikring gældende, blot at have en enkelt, fælles Kontingentsats for hver Tarifklasse. Endelig var der, paa Grundlag af de indvundne statistiske Erfaringer, foretaget ret omfattende Omgrupperinger og Omflytninger af de forskellige Virksomheder indenfor hver af de, udenfor 1. Tarifklasse (Kirker m. v.) og 2. Tarifklasse (alm. Beboelsesbygninger) liggende Tarifklasser efter disse Virksomheders mere eller mindre brandfarlige Art, hvorhos der var foretaget en Skærpelse og nærmere Specialisering af Træbearbejdningens virksomhederne og var udsondret en ny 7. Tarifklasse, omfattende følgende som ganske særlig brandfarlige ansete Virksomheder, nemlig Savværker m. v., Tændstikfabrikker og Vatfabrikker.

For almindelige Beboelsesbygninger (2. Klasse) var Kontingentet sat ned for 1. Undergruppe (indtil 10,000 Kr.) fra 6 Øre til 5 Øre, medens Kontingentet for 2. Gruppe (10,000—100,000 Kr.) var bibeholdt med 6 Øre og for 3. Gruppe (over 100,000 Kr.) var forhøjet fra 8 Øre til 10 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum.

For Bygninger med Straataage var der fastsat en ganske betydelig Forhøjelse af Kontingentet, ligesom der var fastsat en ny, iøvrigt ikke særlig følelig Forhøjelse af Kontingentet for Træbygninger, en Bestemmelse, der særlig sigtede til at paalægge de talrige Træbygninger i Reykjavik en Forhøjelse af det for disse Bygninger hidtil gældende Kontingent.

Det særlige Tillægskontingent, der erlægges en Gang for alle ved nye Forsikringer, og som særlig er beregnet paa at give i alt Fald nogen Dækning for de af Brandforsikringen overtagne Udgifter til de for Indtegningen nødvendige Vurderinger, blev der givet nye Regler

for, sigtende til bedre og mere rationelt at fyldestgøre dette Formaal.

Forslaget, der blev gjort til Genstand for en nærmere Forhandling, blev vedtaget, kun med den Ændring, at Kontingentet for Beboelsesbygninger (2. Kl.) blev fastsat til 9 Øre i Stedet for, som foreslaet, til 10 Øre for Bygninger med Forsikringssum over 100,000 Kr.

Endvidere blev der forelagt en Indstilling om en yderligere Nedsættelse af Kontingentet for de Købstadkommunerne tilhørende Bygninger.

Efter at der siden 1909 havde været indrømmet Kommunerne en Nedsættelse af 15 % af det almindelige tariffmæssige Kontingent for de Købstadkommunerne enten alene eller i Forening med vedkommende Amtskommune tilhørende Bygninger af 2.—6. Tarifklasse*), havde der i visse Kredse paany rejst sig en Bevægelse for at søge optaget den allerede tidligere fremsatte Tanke om Dannelsen af en særlig kommunal Bygningsbrandforsikring, idet man mente at kunne gaa ud fra, at Købstadkommunerne kunde indvinde særlige Fordele ved — paa samme Maade som Staten siden 1906 havde gjort det**) — at etablere en særlig Brandforsikring alene omfattende de Kommunerne tilhørende Bygninger.

I Indstillingen blev det søgt godtgjort, at denne Forestilling neppe holdt Stik, og at den af Kommunerne udarbejdede Statistik over det af saadanne Bygninger betalte Kontingent og de Brandskader, der havde ramt Bygninger af denne Art, og som skulde vise, at Kommunerne havde betalt »altfor meget Kontingent«, neppe hvilede paa et tilstrækkelig solidt Grundlag, ligesom det blev paavist, at de paagældende Kommuner, og navnlig de mindre Kommuner, rimeligvis vilde paatage sig en meget betænkelig Risiko, hvis de vilde indrette sig paa samme Maade som Staten, der dog havde kunnet henlægge en betydelig Sum som Grundlag for den af denne i 1906 etablerede Selv-

*) Se ovenfor pag. 90.

**) Se ovenfor pag. 81.

forsikring. Dette var ogsaa blevet fremført under en Forhandling, der i Efteraaret 1913 fandt Sted med et af Købstadkommunalforeningen angaaende den paa-gældende Sag nedsat Udvalg, og det fremgik af, hvad der kom frem under denne Forhandling, at der i alt Fald indenfor Udvalget ikke syntes at herske nogen absolut Enighed om Betimeligheden af den foreslaaede Plan, og at Udvalget derfor mulig vilde være tilbøjeligt til at lade Sagen falde eller dog hvile foreløbig, hvis der fra Brandforsikringen fremkom et »ordentligt« Tilbud.

Fra Brandforsikringens Side maatte der vel allerede af rent principielle Hensyn være ikke ringe Betænkelighed ved at gaa videre i Indrømmelser overfor Kommunerne end allerede hidtil sket, men det blev dog af praktiske Grunde fundet hensigtsmæssigt at indstille, at den hidtil tilstaaede Nedsættelse af 15 % fra den 1. April 1915, da den nye Tarif skulde træde i Kraft, forhøjedes til 25 %, hvilken Indstilling blev tiltraadt af Kontroludvalget og ligeledes af Repræsentantskabet, om end der under Forhandlingen om denne Sag fra adskillige Medlemmers Side blev ytret stærk Tvivl om Rigtigheden af at gøre denne Indrømmelse, der — vistnok med Rette — mentes at give Kommunerne større Fordele, end om man var gaaet den Vej, der fra alle Sider erkendtes for mere rationel, nemlig at indrømme Nedsættelse i en særlig lavere Tarifklasse for Bygninger, der, som f. Eks. Raadhuse og Skoler, maatte antages at rumme en særlig mindre Brandfare, men at bibeholde det ordinære Kontingent for alle andre Bygninger og Virksomheder, der ikke blev mindre brandfarlige, fordi de tilfældigvis ejedes af Kommunerne*).

Endelig blev der ogsaa forelagt Forslag om Gen-

*) Efter at det ovennævnte Forslag var vedtaget af Repræsentantskabet, blev Meddelelse herom givet Købstadforeningen, der derefter lod Sagen udgaa til Behandling i de enkelte Kommuner. I det ganske overvejende Antal Tilfælde udtalte disse sig for at acceptere Brandforsikringens Tilbud, og Tanken om at oprette en selvstændig kommunal Brandforsikring blev dermed foreløbig henlagt.

forsikring af en Del af den af Købstædernes Brandforsikring overtagne Risiko.

Medens der hidtil kun havde været tegnet en nærmere begrænset Genforsikring vedrørende Kronborg Slot, nemlig saaledes at Brandforsikringen af den samlede Risiko for denne Ejendom, ca. 3 Mill. Kr., kun dækkede de første 300,000 Kr. og 2de udenlandske Selskaber derefter henholdsvis $\frac{1}{2}$ Mill. og 1 Mill. Kr., medens Købstædernes Brandforsikring derefter atter skulde træde til, for saa vidt angaar Resten, var der nu efter forskellige derom førte Forhandlinger stillet Forslag om, at der paa Grundlag af et fra A/S Nordisk Gjenforsikringsselskab fremsat Tilbud med dette Selskab skulde træffes en mere almindelig Ordning, der i sine Hovedtræk gik ud paa, at dette Selskab med Hensyn til alle Ejendomme af en vis Størrelse, nemlig med en Forsikringssum af 300,000 Kr. eller derover, skulde have Ret til af disse Risikoer at faa overdraget mindst $\frac{1}{3}$ ($33\frac{1}{3}$ %), medens Købstædernes Brandforsikring selv skulde holde mindst 25 % og altsaa ikke kunde kræve, at Genforsikringen paa en enkelt Risiko overtog mere end 75 %, men iøvrigt indenfor de saaledes givne Grænser havde fri Adgang til at bestemme, hvor meget der for hver af de paagældende Ejendomme skulde afgives i Reassurance, hvorefter Genforsikringen i Forhold til de af den overtagne Andele af de genforsikrede Ejendommers Forsikringssummer skulde oppebære Andel af den for de paagældende Bygninger ifølge Tarifen gældende Præmie og tilsvare sin forholdsmæssige Andel af de Brandskader, der maatte ramme disse Bygninger.

Efter foretagne Beregninger gik man ud fra, at denne Genforsikring vilde omfatte ca. 80 Ejendomme af den anførte Størrelse med en samlet Forsikringssum af ca. 42 Mill. Kr., samt at der heraf burde genforsikres ialt for ca. 23 Mill. Kr., og at Genforsikringen af det samlede Kontingent for disse Ejendomme, ca. 76,000 Kr. aarlig, skulde oppebære som sin Andel ca. 43,000 Kr.

Under Forhandlingen blev der fra enkelte Sider ytret Tvivl om Rigtigheden af at gaa til en saadan mere al-

mindelig Genforsikring, idet der blev henvist til, at Købstædernes Brandforsikring maatte anses for tilstrækkelig sikret ved det de Forsikrede paahvilende solidariske Ansvar, eftersom der paa Grundlag heraf i givne Tilfælde kunde opkræves Ekstrabidrag hos de enkelte Forsikrede; men Forslaget blev dog af Repræsentantskabet vedtaget med overvældende Flertal.

Udenfor Dagsordenen blev der af Repræsentanten for Aalborg, Stationsforstander *Hegelund* stillet Forslag om Nedsættelse af et Udvalg til Forberedelse af Ændringer i Statutterne (Vedtægten), men Forslaget mødte ikke Tilslutning i Forsamlingen og blev derfor under Forhandlingen taget tilbage af Forslagsstilleren.

Paa Budgettet var stillet Forslag om forskellige nye Foranstaltninger, derunder om Bevilling af et Beløb til Antagelse af en sagkyndig Inspektør, der lejlighedsvis skulde undersøge de mere brandfarlige Risikoer og gøre Forslag til Foranstaltninger, der kunde anses egnede til at tilvejebringe større Brandsikkerhed ved disse, hvilket Forslag blev tiltraadt af Repræsentantskabet.

I Samlingen 1915 blev der, foruden Forslag om forskellige ekstraordinære Erstatninger for nogle ved Eksplosion forvoldte Skader i Odense, Faaborg og Aalborg og om Godkendelse af, at Kontroludvalget havde bevilget, at Købstædernes Brandforsikring sammen med nogle andre Brandforsikringer udredede $\frac{3}{4}$ eller 750 Kr. af et Beløb af ca. 1,150 Kr., som Byraadet i Sorø havde maattet betale til Københavns Brandvæsen, der var blevet tilkaldt til Slukning af en i Sorø den 16. December 1914 opkommen større Brand — forelagt og vedtaget et Forslag om en Ændring af de i Regulativet om den stedlige Bestyrelse indeholdte Bestemmelser om den Sikkerhedsstilling, som Branddirektørerne skal stille i Anledning af Optrængen af Brandkontingentet, gaaende ud paa, dels at saadan Sikkerhed kunde ydes ved Tegning i et af Brandforsikringens Bestyrelse

godkendt Kautionsforsikringsselskab, dels at Sikkerhedsstillelsen fremtidigt i Almindelighed skulde fastsættes til et Beløb, der svarede til $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{3}$ af det halvaarlige Kontingentbeløb, der indgik fra Branddirektoratet.

Endvidere blev der givet Beretning om en af Kontroludvalget truffen Bestemmelse, hvorefter Brandforsikringen, paa tilsvarende Maade som forskellige andre indenlandske Brandforsikringer, havde paataget sig, af et af Staten optaget indenlandsk 4 % Statslaan paa 60 Mill. Kr., i 5 halvaarlige Terminer at overtage — til en Kurs af 92 — en Andel paa 1 Mill. Kr., senere reduceret til 900,000 Kr.

Paa Budgettet blev der tilkendt Branddirektørerne et særligt Vederlag, 40 Øre for hver forsikret Ejendom, for det med Gennemførelsen af den nye Tarif forbundne Arbejde, ligesom der blev bevilget et Dyrctidstillæg til de Hovedkontorets Personale tilkommende Lønninger.

Samlingen 1916 blev indledet med, at Formanden, Borgmester *Scharling*, udtalte nogle Mindeord om Repræsentanten for 3. Kreds, Bryggeriejer *Arntz*, der var afgaaet ved Døden, og i Stedet for hvem Købmand *E. M. Lunning* af Kalundborg gav Møde.

Foruden nogle mindre Sager om ekstraordinær Erstatning for en Sprængningsskade i Kerteminde og om Bidrag af den separate Fond til Anskaffelse af forskelligt særligt Brandslukningsmateriel, navnlig Motorsprøjter, til forskellige Købstæder, nemlig Randers (10,000 Kr.), Horsens (4,000 Kr.), Aarhus (30,000 Kr.) og Holbæk (1,200 Kr.), blev der forelagt og vedtaget et Forslag om en Forhøjelse af det særlige Kontingenttillæg, der ifølge Lov Nr. 37 af 13. December 1895 ydes af Ejendomme i Reykjavik*).

Dette Forslag var foranlediget ved, at der den 25. April 1915 i denne By var indtruffet en større Brand, under hvilken 9 Ejendomme led total Skade, medens 4

*) Se ovenfor pag. 29 og 57.

blev partielt beskadigede, og som ialt paaførte Brandforsikringen et Tab af ca. 309,000 Kr.

Denne Brand havde naturligt givet Anledning til Overvejelser, om det ikke, ogsaa under Hensyn til det store Antal Træbygninger, der findes i Reykjavik, var muligt at faa ophævet den i sin Tid knyttede Forbindelse med Reykjavik eller dog at faa begrænset Adgangen til i Reykjavik at tegne Forsikringer i Købstædernes Brandforsikring, f. Eks. saaledes, at Brandforsikringen i alt Fald kun, ligesom det oprindeligt var Tilfældet*), skulde omfatte en vis Andel, f. Eks. $\frac{2}{3}$ af Værdien, medens Resten maatte dækkes af Kommunen eller paa anden Maade.

Paa Grund af Forholdene ansaas dette imidlertid ikke gennemførligt, i alt Fald foreløbigt, og man var derfor bleven staaende ved et Forslag om en Kontingentforhøjelse, der særlig ramte Træbygningerne og var beregnet paa at give en Merindtægt af $\frac{1}{4}$ af det samlede hidtil gældende Kontingent.

Forslaget, som Byraadet i Reykjavik ikke havde ment at kunne modsætte sig, om end der derfra blev gjort opmærksom paa forskellige Foranstaltninger, der nu var iværksat for at modvirke Brandfaren, og som derfor mentes egnede til at tillade, at der ikke blev set altfor strengt paa Reykjaviks Forsikringsforhold, blev vedtaget uden særlig Forhandling.

Endvidere blev foreslaet en ny Affattelse af Vedtægtens § 3 sigtende til at give Adgang til Tegning af »Sprængningsforsikring«, hvorved der mod et særligt mindre Tillægskontingent ($\frac{1}{4}$ ‰ af Forsikringssummen aarlig) erhvervedes Ret til Erstatning for Sprængningsskade, uden deraf følgende Ildebrand, der hidrører fra eller staar i Forbindelse med Driften af en paa vedkommende Ejendom eller paa en Naboejendom etableret Forretning eller industriel Virksomhed eller Apparater, der benyttes i samme, medens der hidtil kun, men iøvrigt uden Tillægs-

*) Jfr. ovenfor pag. 29 og 56—57.

kontingent, havde været hjemlet Ret til Erstatning for Skade ved Sprængning af »Dampkedler«.

Forslaget blev vedtaget uden Ændringer*).

I Anledning af at en med særlig sagkyndig Bistand foretagen Revision af den i 1909 oprettede »Branddirektørernes Enkepensionsfonds« Status havde vist, at denne Fonds økonomiske Grundlag ikke var tilstrækkelig solidt, blev der forelagt og vedtaget en Indstilling om, at Brandforsikringen, foruden det i § 5 af Vedtægten for denne Fond hjemlede normale Tilskud af 5 % af Branddirektørernes Vederlag (Gage), indtil videre yderligere skulde tilskyde 3 % for de ældre Interessenter: de, der var ansatte som Branddirektører den 1. April 1910.

Udenfor Dagsordenen blev der forelagt og efter nogen Diskussion vedtaget et Forslag om at nedsætte et Erstatningskrav mod Hillerød—Frederiksværk Jernbaneselskab, i Anledning af at Gnister fra et Lokomotiv havde foranlediget Brandskade paa en Ejendom i Hillerød, fra 36,340 Kr. til 26,000 Kr., og paa Budgettet blev der bevilget dels en Forhøjelse af det i det foregaaende Aar fastsatte Dyrtdstillæg til Lønningerne til Hovedkontorets Personale, dels en midlertidig Forhøjelse med 10 % — svarende til et Beløb af ca. 7,000 Kr. — af det Branddirektørerne tilkommende faste Vederlag.

I Stedet for Sagfører *Lau*, der var fraflyttet Kolding og dermed frattraadte som Repræsentant, blev Købmand *Mikael Johansen* valgt til Medlem af Kontroludvalget.

Efter at der i Efteraaret 1916 var afholdt almindeligt Omvalg af Halvdelen af Repræsentanterne med det Udfald, at samtlige de afgaaende Repræsentanter blev genvalgte med Undtagelse af Bankdirektør *Høeg* i Silkeborg, der afløstes af Tandlæge *Bloch-Jørgensen*, foruden at der i Stedet for Brænderiejer *Olesen* i Hjerring, der havde ønsket at trække sig tilbage paa Grund af Alder, og Sag-

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 47 af 28. August 1916 (Lovtidende B.).

fører *Lau* i Kolding, der, som anført, var fraflyttet Kredsens, var nyvalgt Konsul *Hans Jensen* og Købmand *Conrad Andersen*, blev der den 13. Februar 1917 afholdt en ekstraordinær Samling, som Formanden, Borgmester *Scharling*, indledede med at udtale følgende Mindeord om den tidligere administrerende Direktør, Etatsraad *Goldschmidt*, der den 15. Januar 1917 var afgaaet ved Døden:

»Inden vi gaar over til den Sag, som foreligger til Behandling paa dette Møde, ønsker jeg at sige et Par Ord, som ikke vedrører Forhandlingerne her i og for sig, men som vedrører Købstædernes Brandforsikring. Jeg vil bede de Herrer i Forening med mig at mindes Brandforsikringens tidligere administrerende Direktør, Etatsraad *Goldschmidt*, der for en Maanedes Tid siden afgik ved Døden. Der er vel ingen, der i den Grad som han har været knyttet til Brandforsikringen. Han blev jo en meget gammel Mand; det var et langt Liv, han havde bag sig, og hele den Del af dette Liv, der var Arbejdstid for ham, var udelukkende knyttet til Købstædernes Brandforsikring, og den var knyttet dertil med en Inderlighed og en Interesse, som ikke noksom kunde paaskønnes. Det er nu 10 Aar siden, han maatte fratræde Stillingen som administrerende Direktør; det er saaledes de færreste af dem, der her er til Stede, der har arbejdet sammen med ham, og de faa af os, der havde haft med ham at gøre i vor Stilling, kendte ham dog kun i den aftagende Del af hans Virksomhedsperiode. Ikke at hans Aandskraft var svækket, men en særlig Legemssvagthed gjorde, at han ikke fuldt ud kunde være det i sin Stilling i Brandforsikringen, som han skulde være. Alt som Tiden stoppede Bomuld i hans Øren, blev det vanskeligere at forhandle med ham. Det følte han ogsaa selv, og derfor trak han sig tilbage — ikke fordi det manglede ham paa Interesse, eller fordi svigtende Aandskraft nødte ham dertil; men fordi det nøje Samarbejde, der tidligere havde fundet Sted under Forhandlingerne, ikke længere var muligt. De af os, der havde arbejdet sammen med ham en Aarrække, vidste at paaskønne den Dygtighed og Interesse, jeg kan sige: den alt opslugende Interesse, hvormed

han i vor Tid virkede i Brandforsikringens Tjeneste. Men vi ved ogsaa, naar vi gaar tilbage ad Historiens Vej, om jeg saa maa sige, at allerede da Brandforsikringens Repræsentantskab holdt Møde første Gang, var Goldschmidt Manden, der sad paa Bukken, holdt Tømmerne og styrede. Med sin overordentlige Akkuratesse, Nøjagtighed og Skarp-sindighed lagde han Grunden til den fortræffelige Organisation, som Købstædernes Brandforsikring maa siges at have udviklet sig til. Den Sikkerhed, Præcision og Orden, hvormed alt har fungeret Landet over, det er altsammen præget af Goldschmidts Aand. Derfor skylder vi denne Mand at mindes ham her som en af dem, der har været Bæreren af det gode, solide Renommé og Omdømme, hvori Købstædernes Brandforsikring staar. Hans Minde skal derfor leve blandt os.

Mødet var iøvrigt sammenkaldt i Anledning af, at den administrerende Direktør til Kontroludvalget havde indgivet en Indberetning vedrørende den for Tiden foreliggende Prisstignings Indflydelse paa Forsikringsforholdene og havde stillet Forslag om at give Adgang til uden sædvanlig forudgaaende Vurdering at faa iværksat en nærmere angiven Forhøjelse af de i Brandforsikringen indtegnede Ejendommers Forsikringssummer.

I Indberetningen var det paaapeget, hvorledes der paa Grund af de ved Verdenskrigen foranledigede Forhold var indtraadt en stor Prisstigning paa Arbejds løn og Byggematerialer, samt at dette i mange Tilfælde kunde medføre, at en Bygningsejer ved Brandskade ikke for den paa Grundlag af de fra tidligere Tid fastsatte Vurderingssummer beregnede Branderstatning vilde være i Stand til at genopføre de afbrændte Bygninger og ligeledes ved større partielle Skader kunde være udsat for ikke at faa sine Bekostninger ved Istandsættelsen erstattede.

I Forslaget var der gjort Rede for de forskellige Veje, der kunde være Spørgsmaal om at vælge for at imødegaa de af denne Situation for de Forsikrede flydende Ulemper, og det blev paa Grundlag heraf foreslaaet, at Forsikrings-

summerne for alle de Bygninger, der ikke efter 1. April 1916 havde været Genstand for Vurdering eller Omvurdering — i modsat Fald kunde man gaa ud fra, at Forsikringssummerne dog i nogenlunde tilstrækkelig Grad havde holdt Skridt med den stedfundne Udvikling — indtil videre uden forud afholdt Vurdering kunde forhøjes med 25 % (eller med et af Ejerne selv valgt mindre Procentbeløb), alt efter derom af den Forsikrede fremsat Begæring, uden at der herfor skulde erlægges nogen Betaling til Brandforsikringen, — udover at Forsikringssummens Forøgelse selvfølgelig maatte medføre en tilsvarende forhøjet aarlig Kontingentbetaling, — navnlig ikke det ved Omforsikringer ellers i Tarifens § 4 foreskrevne »særlige Bidrag«.

De i Henhold hertil stedfundne procentvise Forhøjelser af Forsikringssummerne skulde dog kun betragtes som midlertidigt gældende, saaledes at de atter bortfaldt, naar der efter mulig senere indtraadte ændrede Prisforhold derom blev truffet Bestemmelse af Brandforsikringens Bestyrelse.

Kontroludvalget havde for sit Vedkommende tiltraadt Forslaget, dog saaledes, at Forhøjelserne i hvert enkelt Tilfælde, for at simplificere de deraf følgende Ændringer af Kontingentberegningerne, ikke skulde kunne bestemmes til et hvilket som helst Beløb, men skulde begrænses til enten 10, 20 eller 30 % efter den enkelte Ejers Ønske, og i denne Skikkelse blev Forslaget vedtaget af Repræsentantskabet efter en længere Forhandling, under hvilken det bl. a. blev fremhævet, at det, for at den paagældende Foranstaltning kunde faa den tilsigtede Virkning, vilde være nødvendigt, at der blev tilstillet hver enkelt Interessent en Meddelelse om den trufne Bestemmelse, hvori der udtrykkelig blev gjort opmærksom paa, dels, at det saaledes fremsatte Tilbud mulig efter de i Øjeblikket gældende Byggepriser ikke i alle Tilfælde kunde antages at ville dække det Beløb, der vilde udkræves for at skadesløsholde Interessenten ved total Brandskade, dels, at det ifølge Vedtægten fremdeles stod enhver, der ikke fandt sig tilstrækkelig betrygget ved den saaledes indrømmede Ad-

gang til Forhøjelse, frit for paa sædvanlig Maade og til enhver Tid at begære afholdt almindelig Omvurdering af de forsikrede Bygninger*).

I Mødet blev tillige truffet Bestemmelse om en Forhøjelse af de Justitsministeriets Tilforordnede samt Repræsentantskabets Formand og Medlemmerne af Kontroludvalget tilkommende Honorarbeløb, ligesom der blev vedtaget en Forhøjelse af den Etatsraad *Goldschmidts* Enke efter de tidligere trufne Bestemmelser tilkommende Pension samt et Dyrtdstillæg til denne.

Udenfor Dagsordenen blev der af Stationsforstander *Hegelund* fremsat forskellige Spørgsmaal vedrørende nogle omkring i Købstæderne og paa Landet foretagne Undersøgelser af elektriske Anlæg, hvilke Spørgsmaal besvaredes af den administrerende Direktør, der oplyste, at disse Undersøgelser blev foretagne af den af Staten nedsatte »Elektricitetskommission«.

I den ordinære Samling 1917 blev der foruden nogle mindre Sager — Bidrag til Brandslukningsvæsenet, navnlig til Anskaffelse af Automobil- eller Motorsprøjter, i Nørresundby (4,000 Kr.), Aalborg (25,000 Kr.), Kolding (5,500 Kr.) og Odense (40,000 Kr.), samt Bidrag til Horsens Brandkorps i Anledning af dettes 25-Aars Jubilæum (200 Kr.), Understøttelse til en Branddirektørs Enke, og Henlæggelse af den ved Lov Nr. 69 af 15. Februar 1917 oprettede nye Købstadstruer til 25. Repræsentantskabskreds — fremsat et Forslag om Ændringer af Vedtægtens §§ 17, 75, 77, 83, 91 og 94, hvilket Forslag gik ud paa dels at give nye og mere fyldestgørende Regler for Tegning af Brandforsikring af Bygninger under Opførelse (§ 17), dels at supplere Reglerne om Adgangen til Valgret ved Valget af Valgmænd (§ 77)**),

*) Ved Skrivelse af 19. Februar 1917 meddelte Justitsministeriet Stadfæstelse paa den saaledes trufne Ordning.

***) I Bemærkningerne til Forslaget udtales, at det maa anses for utvivlsomt, at Kvinder, der ejer forsikrede Ejendomme, er berettigede til at udøve Valgret, et Spørgsmaal, som man i tidligere Tid, mærkeligt nok, synes at have været tilbøjelig til at besvare benægtende.

saaledes at det nu klart fremgik, at Aktieselskaber, Interessentskaber, selvejende Institutioner samt Kommuner har Ret til for de dem tilhørende Ejendomme at deltage i disse Valg, dels endelig at forhøje de Repræsentanterne og Valgmændene, naar de foretager Rejser for Brandforsikringen, tilkommende Dagpenge (§§ 83 og 94).

Et i den foregaaende Repræsentantsamling fremdraget Spørgsmaal, om det ikke vilde være rettest ogsaa at vælge Supplementer for Medlemmerne af Kontroludvalget, blev ifølge Forslaget besvaret benægtende, medens det blev foreslaaet at give den paa-gældende Bestemmelse (§ 91) en tydeligere Affattelse.

Forslaget blev vedtaget uforandret*).

Endvidere blev vedtaget et Forslag om Tillæg til Løn- nings- og Pensionsregulativerne af 31. Januar 1913 for Centralbestyrelsens Personale, indeholdende Bestemmelser om Efterløn i 3 Maaneder for Efterladte efter Funktionærer i Centralbestyrelsen, der afgaar ved Døden, samt et nyt Regulativ om den stedlige Bestyrelse, hvori der var fastsat nye Bestemmelser om Størrelsen af de faste Vederlag, der tilkommer Branddirektørerne, i Almindelighed en Forhøjelse med 20 %, hvad der svarede til en Merudgift af ca. 13,000 Kr., foruden at det Branddirektørerne tillagte Beløb for Vurderingsforretninger blev forhøjet fra 2 Kr. til 3 Kr. pr. Vurdering (antaget Merudgift ca. 5,000 Kr.).

Paa Budgettet blev foreslaet og vedtaget forskellige personlige Tillæg til den administrerende Direktør, Kontorchefen og andre af Personalet, samt som en ekstraordinær Godtgørelse til Branddirektørerne et Beløb af 30 Øre for hver foretaget procentvis Forøgelse af Forsikringssummerne, jfr. ovenfor, hvilket var anslaaet til en samlet Udgift af ca. 7,500 Kr.

I Regnskabet var det oplyst, at Kontroludvalget, i Anledning af at den indtegnede Forsikringssum den 1. Oktober 1916 var naaet op over 1 Milliard Kr., havde

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 14 af 15. August 1917 (Lovtidende B.).

tilstaaet Kontorpersonalet og Budet et Gratiale svarende til 1 Maanedes Gage.

I Samlingen 1918, hvor Kaptajn *Eigil Jørgensen* af Odense, Overpostpakmester *Rørholm* af Hobro og Bankdirektør *Houmøller* af Holstebro gav Møde som nyvalgte Repræsentanter for 12., 18. og 24. Kreds i Stedet for Konsul *F. L. Hey*, der var fraflyttet Odense, Købmand *Wændelin*, der var afgaaet ved Døden, og Tandlæge *Bloch-Jørgensen*, der var fraflyttet Silkeborg, blev der foruden nogle mindre Sager — Bidrag til Brandslukningsvæsenet i *Vejle* (16,500 Kr.) og *Alborg* (7,800 Kr.), en ekstraordinær Erstatning for en mindre, uforsikret Bygning ved en Ejendom i *Sorø* og en Understøttelse til Enken efter en Branddirektør — af Kontroludvalget gjort Indberetning om et af dette vedtaget, og derefter af Justitsministeriet godkendt, midlertidigt Tillæg til Vedtægten § 3*), ved hvilket der gaves nærmere Regler for Brandforsikringens Stilling til Skader, der maatte opstaa ved Brugen af de som Følge af den ved Verdenskrigen foranledigede Mangel paa Petroleum i Brug komme Kalciumkarbid- eller Acetylenlamper. Ved de paagældende Bestemmelser blev der hjemlet Interessenterne Ret til Erstatning for saadan Skade, selv om der ikke heraf opstod Ildebrand, i de Tilfælde, hvor de ved en Bekendtgørelse fra Justitsministeriet af 29. September 1917 (Lovtidende A. Nr. 458) givne Forskrifter fandtes at være overholdte ved Benyttelsen af disse Lamper. Kontroludvalget gav ligeledes Indberetning om, at det havde bifaldet en Udvidelse af den bestaaende Genforsikringsordning, nemlig saaledes at fra den 1. April 1918 alle Ejendomme med en Forsikringssum af 200,000 Kr. — i Stedet for hidtil 300,000 Kr.***) — skulde holdes genforsikrede, medens Genforsikringen til Gengæld fremtidigt til Brandforsikringen skulde afgive en Provision af 5 % af det aarlige til Genforsikringen betalte Kontingent.

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 56 af 30. Oktober 1917 (Lovtidende B.).

**) Jfr. ovenfor pag. 107.

Endvidere blev der forelagt og vedtaget et Forslag om et nyt Regulativ for den under Brandforsikringen hørende, den 11. Juli 1882 oprettede separate Fond, ifølge hvilket Forslag denne Fond, der hidtil havde været holdt sondret i 2de særlige Afdelinger A. og B., hver med sit særlige Formaal*), og som dannes væsentlig af de Afkortninger, der sædvanlig betinges ved Udbetaling af Branderstatninger, der ikke anvendes paa normal Maade til Genopførelse af de afbrændte Bygninger, atter forenedes i en samlet Fond, hvoraf der bl. a. ydes Bidrag til ekstraordinære Foranstaltninger til Forbedring af Brandslukningsvæsenet i de enkelte Købstæder.

Endvidere blev det vedtaget at foretage forskellige Bygningsarbejder ved Brandforsikringens Ejendom i St. Kannikestræde, der navnlig gik ud paa at indrette nye Kontorer for Direktøren og Kontorchefen paa 1. Sal, at tilvejebringe en mindre Lejlighed i en ny Mansardetage for Brandforsikringens Bud, der hidtil havde haft en mørk og daarlig Lejlighed i Kælderetagen, samt i de derved ledigblevne Lokaler i Kælderetagen at indrette Arkivrum**).

Ligeledes blev vedtaget et Forslag om Ændring af Vedtægten § 30, hvorefter Udmeldelser af Brandforsikringen, der hidtil havde kunnet foregaa enten pr. 1. April eller pr. 1. Oktober med 14 Dages Varsel, fremtidigt, i Lighed med hvad der er Tilfældet i andre Brandforsikringer, kun kan foregaa ved Forsikringsaarets Udgang, altsaa pr. 1. April og med 1 Maanedes Varsel***).

Endelig blev der af Kontroludvalget, tildels i Henhold til Udtalelser fra forskellige Repræsentanter paa tidligere Aarsmøder, forelagt et Forslag om et nyt Lønningss-

*) Jfr. ovenfor pag. 46.

***) Omkostningerne ved Forandringen var i Forslaget løseligt anslaaede til ca. 30,000 Kr., men udgjorde, idet Planerne efter de under Forhandlingerne fremsatte Forslag blev ikke lidet udvidede bl. a. ved Indlægning af et Centralvarmeapparat, ifølge Regnskabet for 1918—19 ca. 83,000 Kr.

****) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 42 af 2. August 1918 (Lovtidende B.).

Brandforsikringens Ejendom i 1919.

og Pensionsregulativ for Hovedbestyrelsens Personale, hvilket Forslag vedtoges uforandret.

Paa Budgettet blev der vedtaget Bestemmelser om særlige Dyrtidstillæg til de af Brandforsikringen udbetalte Lønninger og Pensioner, ligesom der blev bevilget dels en særlig Pension til Brandforsikringens hidtilværende Bud, Krigsassessor *Davidson*, der var fra-

traadt denne Stilling den 1. Maj s. A., dels en mindre Understøttelse til en afgaaet Branddirektør.

I Samlingen 1919 blev der bevilget Tilskud fra den separate Fond til forskellige Købstæder til Forbedring eller Udvidelse af disses Brandslukningsvæsen, nemlig til Vejle (10,000 Kr.), Ringkøbing (1,400 Kr.), Horsens (22,500 Kr.), Lemvig (1,050 Kr.), Holbæk (27,500 Kr.), Randers (13,000 Kr.), Faaborg (12,000 Kr.) og Aarhus (35,000 Kr.), hvorhos det, i Anledning af at Separatfonden ved disse Tilskud og de i de senere Aar bevilgede Bidrag af samme Art vilde gaa ret betydeligt ned, vedtoges fra Brandforsikringens almindelige Formue at overføre et Beløb af 100,000 Kr. til Separatfonden*). I Forbindelse hermed blev det derhos fastsat, at det for de nu bevilgede Tilskud og fremtidige Tilskud af lignende Art skulde sættes som Betingelse, at de Foranstaltninger, hvortil Bidragene blev ydede, normalt skulde være tilendebragte af de vedkommende Kommuner inden 1 Aar efter at Bidragene var tilsagte, navnlig for derved at paavirke Kommunerne til hurtigt at gennemføre de paatænkte Foranstaltninger.

Under en særlig Sag, der gav Anledning til nogen Forhandling, blev der derhos indrømmet en ved særlige Grunde motiveret Forhøjelse af en Erstatning for en Brandskade paa Herregaarden »Bindernæs« ved Rødby.

Der var endvidere stillet Forslag om at foretage en Ændring af Vedtægten § 8, sigtende til at ophæve den i sin Tid trufne Bestemmelse, at Maskiner og Fabriksinventar, der var i fast Forbindelse med Bygninger, kun kunde modtages til Forsikring, sammen med disse, saafremt de paagældende Bygningsdeles Forsikringssum ikke oversteg 25,000 Kr.**), idet man nærrede Betænelighed ved fremdeles at opretholde denne Bestemmelse, der i givne

*) Fondens Beholdning udgjorde pr. 1. April 1920 ca. 304,000 Kr.

***) Jfr. ovenfor pag. 39.

Tilfælde kunde føre med sig, at ikke alene Maskinerne m. v., men ogsaa Bygningerne blev overførte til andre Brandforsikringer.

Forslaget, der tillige indeholdt Bestemmelse om, at Brandforsikringen dog ikke skulde være pligtig at modtage disse Maskinforsikringer og altid skulde kunne opsige de paagældende Forsikringer med 1 Maanedes Varsel til Ophør en 1. April eller 1. Oktober, blev vedtaget uden Ændringer*).

Ligeledes blev vedtaget et Forslag om et særlig forhøjet Kontingent for Beboelsesbygninger, der opføres af Træ, idet der, paa Grund af de ved den for Tiden foreliggende Bolignød fremkaldte Forhold, i forskellige Købstæder var paabegyndt Opførelse af Beboelsesbygninger af denne Art. Efter Bestemmelserne i § 6 af Bygningsloven for Købstæderne af 30. December 1858 vilde saadanne Bygninger ganske vist ikke være lovlige, men det var stillet i Udsigt, at der under visse Betingelser kunde ventes meddelt Dispensation fra disse Bestemmelser netop for at aabne Adgang til Opførelse af Træbygninger til Beboelse, jfr. Indenrigsministeriets Cirkulære af 11. Januar 1919 (Ministerialtidende A. Nr. 6), og det kunde som Følge heraf forudses, at der vilde blive opført flere saadanne Bygninger, og da disse maatte anses at frembyde en ikke lidet større Brandfare end almindelige Bygninger af Grundmur eller Bindingsværk, fandtes det nødvendigt at skaffe Hjemmel for et særligt forhøjet Kontingent for Bygninger af denne Art**).

Endvidere blev vedtaget et Forslag om en Ændring af Vedtægtsens § 94, hvorefter det Beløb, der betales Repræsentanterne i Dagpenge under Møderne, ikke fikseres i Vedtægten, men overlades til Repræsentantskabets egen Afgørelse***).

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 53 af 9. August 1919 (Lovtidende B.).

**) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 52 af 9. August 1919 (Lovtidende B.).

***) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 54 af 9. August 1919 (Lovtidende B.).

Endelig blev ogsaa vedtaget en Forhøjelse af Branddirektørernes faste Vederlag og af det Vurderingsmændene ved Regulativ af 13. Juli 1911 tillagte Vederlag.

I førstnævnte Henseende blev der dog ikkun truffet en midlertidigt gældende Bestemmelse, idet man, da Forhøjelsen væsentlig maatte begrundes ved de for Tiden foreliggende særlige Dyrtidsforhold, mente at maatte forbeholde sig at afvente, om der ikke mulig i en nærmere Fremtid skulde ske Ændring af disse Forhold, ligesom man heller ikke, efter at der, som ovenfor nævnt, i 1917 var sket en almindelig Omregulering af de for de enkelte Branddirektorater bestemte faste Vederlag, ansaa det for rigtigt allerede nu atter at gaa til en saadan egentlig Omregulering. Det blev derfor fastsat, at disse Vederlag alle midlertidigt, nemlig for et Tidsrum af 3 Aar, 1919—20 til 21—22, skulde forhøjes med 50 %, hvorefter Spørgsmaalet om en almindelig Revision af Vederlagene forudsattes at kunne tages op igen.

For Vurderingsmændene blev Betalingen, der efter Regulativet af 1911 udredes med et vist Beløb pr. Vurderingsforretning, forhøjet med 33—50 %.

Paa Budgettet var der stillet Forslag om forskellige mindre betydende Lettelser for Branddirektørerne (almindelig Portofrihed, Betaling for Udfærdigelse af Policer for »korte Forsikringer« m. v.) og om et yderligere Beløb af 7,000 Kr. til forskellige Arbejder ved Brandforsikringens Ejendom.

Disse Forslag vedtoges, ligesom der vedtoges nye forhøjede Dyrtidstillæg til Hovedkontorets Personale.

Den 9. September 1919 blev der afholdt en ekstraordinær Samling foranlediget ved den som Følge af Verdenskrigen imødesete Genafstaaelse til Danmark af Dele af Sønderjylland, som bl. a. maatte medføre, at Købstædernes Brandforsikring kunde overtage Bygningsforsikring i Købstæderne i det paagældende Landomraade, navnlig i den saakaldte 1. Zone med de deri liggende

Købstæder Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder.

Spørgsmaalet om Ordningen af denne Sag havde paa det paagældende Tidspunkt allerede foreligget en Stund, men paa Grund af de usikre Forhold, som i forskellige Henseender forelaa, havde man hidtil været afskaaret fra at foretage noget nærmere.

Imidlertid havde man, for dog at forberede Ordningen, i Forbindelse med Landbygningernes almindelige Brandforsikring, der for Landets Vedkommende indtager en noget lignende Stilling som Købstædernes Brandforsikring for Købstæderne, foretaget forskellige indledende Skridt, idet man navnlig havde sat sig i Forbindelse med »die Schleswig-Holsteinische Landesbrandkasse« i Kiel, der i overvejende Grad laa inde med Bygningsforsikringen i Sønderjylland. I August Maa-ned var der saaledes i Kiel blevet afholdt et Møde mellem Direktionen for Landesbrandkasse og Delegerede for de 2de danske Brandforsikringer, ved hvilken Lejlighed Formanden, Borgmester *Scharling*, Justitsministeriets Tilforordnede, Overformynder *Friis* og den administrerende Direktør gav Møde for Købstædernes Brandforsikring, og hvor der var forhandlet om en Ordning, der gik ud fra som Forudsætning, at Landesbrandkasse i Kiel som Følge af Afstaaelsen, der da ventedes at ville indtræde omkring den 1. Januar 1920, vilde ophøre med sin Virksomhed i det afstaaede Landomraade til dette Tidspunkt, hvorfor det maatte gælde om at skabe en betryggende Stilling for Bygningsejerne i dette Omraade, saaledes at disse i Tilfælde af Ildebrand kunde regne med at faa en Erstatning, der satte dem i Stand til at genopføre deres afbrændte Bygninger. De i Landesbrandkasse indtegnede Bygninger stod nemlig alle forsikrede i Reichsmark, og naar Ejerne ved Brand skulde have deres Erstatning beregnet og udbetalt i Reichsmark, vilde de paa Grund af den lave Kurs, hvori denne stod, være højst uheldigt stillede, selv om Ejerne, hvad en af Landesbrandkasse truffen Ordning gav Adgang til, efterhaanden havde faaet deres Forsik-

ringssummer forøgede ved Tegning af saakaldte »Vorsorgeversicherungen« (Merværdiforsikringer).

Paa Mødet i Kiel blev der da forhandlet og tilvejebragt Enighed om en Ordning for 1. Zones Vedkommende, der i Hovedsagen gik ud paa, at Landesbrandkasse til Købstædernes Brandforsikring skulde overdrage alle de i Købstæderne i det afstaaede Omraade løbende Bygningsforsikringer fra 1. Januar 1920 og stille hele sit Materiale af Protokoller, Vurderingsforretninger o. s. v. til Raadighed for Købstædernes Brandforsikring, medens denne fra samme Tidspunkt skulde udrede Erstatning for indtræffende Brandskader og i det hele overtage Forsikringerne, der, indtil ny Vurderinger kunde afholdes i Kronemønt, skulde beregnes paa Grundlag af de i Landesbrandkasse i Reichsmark — ogsaa med Tillæg af Merværdiforsikringerne — tegnede Forsikringer, omregnede til Kronemønt i alt væsentligt efter Normalkurs (89), hvorhos Købstædernes Brandforsikring for Brandskader, der indtraf inden 1. Januar 1920, skulde deltage i Erstatningerne for disse i et vist Forhold (omtrent med $\frac{1}{3}$). Kontingentet til Købstædernes Brandforsikring for Tiden efter 1. Januar 1920 skulde foreløbig, indtil ny Vurdering blev afholdt, erlægges efter en paa lignende Maade foretagen Omregning af det til Landesbrandkasse betalte Kontingent.

Denne Ordning var i det store og hele truffet efter et fra Landesbrandkasse selv fremsat Forslag, og for Repræsentantskabet, der var sammenkaldt for at drøfte og eventuelt tiltræde denne Ordning, med hvis nærmere Indhold Repræsentanterne samtidigt med Tilkaldelsen til Mødet var blevet gjort bekendte, maatte det følgelig komme som en stor Overraskelse, at det straks paa Mødet maatte meddeles, at der umiddelbart forinden dette var indgaaet en Skrivelse fra Landesbrandkasse, gaaende ud paa, at »der Provincial-Ausschuss« (under hvis Tilsyn Landesbrandkasse virker, omtrent paa samme Maade, som Købstædernes Brandforsikring virker under Justitsministeriets Tilsyn) havde besluttet »foreløbig« at nægte sin Tilslutning til den forudsatte Overenskomst.

Som Følge heraf var der for Repræsentantskabet ikke andet at gøre end at tage dette til Efterretning, medens Repræsentantskabet dog efter at have modtaget forskellige yderligere Oplysninger i Sagen, bl. a. fra den ved Forhandlingerne i Kiel som stedlig sagkyndig tilkaldte Arkitekt *Jep Fink* fra Aabenraa, som var til Stede paa Mødet, meddelte Kontroludvalget og den administrerende Direktør en almindelig Bemyndigelse til nu at ordne Sagen med Købstad-Forsikringernes Overgang til Købstædernes Brandforsikring paa bedst mulige Maade og saa vidt gørligt i Overensstemmelse med, hvad der var forudsat i den med Landesbrandkasse trufne Ordning.

I Samlingen 1920 blev det i den af den administrerende Direktør afgivne Beretning fremhævet, at det forløbne Aar havde medført et ualmindelig stort Brandskadetab, idet der navnlig paa Svovlsyrefabrikkerne i Nørresundby havde været en Brand til et Beløb af henimod 1½ Mill. Kroner og desforuden i forskellige andre Byer havde været adskillige ret betydelige Brande. Det samlede Brandskadetab udgjorde som Følge heraf et Beløb, der langt oversteg, hvad noget enkelt tidligere Aar havde opvist, nemlig omtrent 3,8 Mill. Kroner (2,26 p. m. af den samlede Forsikringssum), saa at Aaret, uagtet Genforsikringen dækkede et betydeligt Beløb af Tabet, for første Gang i lange Tider endte med et Underskud, nemlig paa ca. 860,000 Kr.

Paa Mødet blev afgivet Meddelelse om, at Justitsministeriet paa Kontroludvalgets Indstilling havde stadfæstet forskellige Ændringer til Vedtægten's §§ 15, 21, 46 og 61, sigtende til at give de Forsikrede Adgang til, naar der blev begæret Omvurdering af allerede indtegnede Bygninger, at tegne foreløbig Forsikring (Merværdiforsikring) af den større Værdi, som de indtegnede Bygninger udover de allerede gældende Forsikringssummer mentes at have, navnlig for derved at give de Forsikrede fornøden Sikkerhed for det Tilfælde, at der skulde indtræffe Brand i Tiden, inden Omvurderingsforretning kunde blive afholdt.

Ligeledes blev der givet nærmere udførlig Meddelelse om den Ordning, der var blevet truffet med Hensyn til Indtegning i Købstædernes Brandforsikring af Ejendomme i de sønderjyske Landsdele, hvor der nu i hver af Købstæderne Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Tønder var blevet konstitueret Branddirektører og var truffet Bestemmelse om Forholdenes Ordning i Enkelthederne, og ligeledes blev der givet Meddelelse om en med Kontroludvalgets Tilslutning truffen Nyordning af Genforsikringen, ifølge hvilken ikke alene alle de større Ejendomme paa 200,000 Kr. eller derover, ligesom hidtil, var genforsikrede, men den herom med A/S Nordisk Gjenforsikringsselskab truffne Overenskomst var udvidet til ogsaa at omfatte samtlige Ejendomme af mindre Størrelse, saaledes at disse fremtidigt under ét var genforsikrede med en Trediedel, medens der — med Erfaringen fra det sidste Aar for Øje — for et Antal særlig store Ejendomme var aftalt en dyberegaaende Genforsikring til yderligere Reduktion af Købstædernes Brandforsikrings Risiko.

De afgivne Meddelelser gav Anledning til forskellige Udtalelser fra enkelte Repræsentanter; men i det hele fremkom der — afset fra at der fra en enkelt Side, under Behandlingen af Budgettet, blev udtalt en ret stærk Tvivl om Betimeligheden af den stedfundne Udvidelse af Genforsikringen — ikke Indvendinger mod de truffne Afgørelser.

Paa Mødet blev der iøvrigt vedtaget Forslag om Bidrag til Forbedring af Brandslukningsvæsenet i forskellige Købstæder — Thisted (9,900 Kr.), Kalundborg (6,385 Kr.), Korsør (7,500 Kr.), Odense (12,000 Kr.), Kolding (2,000 Kr.), Fredericia (13,000 Kr.), Hjørring (1,500 Kr.), Hørsholm (2,000 Kr.) og Viborg (6,750 Kr.) — og om Udbetaling af en ekstraordinær Erstatning, 1,445 Kr., for en uforsikret Bygning paa en Ejendom paa Randers Markjorder, saavel som et Forslag om en Ændring af Vedtægtens § 83*),

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 45 af 31. Juli 1920 (Lovtidende B.).

hvorefter Dagpengene til de til Valg af Repræsentanter valgte Valgmænd fremtidigt, ligesom Dagpengene til Repræsentanterne, jfr. ovenfor pag. 122, blev bestemt at skulle udgøre, ikke et i selve Vedtægten angivet Beløb, men »et af Repræsentantskabet fastsat Beløb«, hvorhos der endelig ogsaa blev vedtaget et Tillæg til det i 1918 vedtagne Lønnings- og Pensionsregulativ for Hovedkontoret, ved hvilket der blev fastsat nye Lønbeløb for Funktionærerne i dette, samt bestemt, at der til de herefter gældende Lønninger og Pensioner yderligere skulde knyttes »Dyrtidstillæg« og »Konjunkturtillæg« overensstemmende med de for Statens Tjenestemænd gældende Regler, for Tiden Lov Nr. 489 af 12. September 1919.

I Efteraaret 1920 blev der afholdt Omvalg i Halvdelen af Repræsentantskabskredsene (de „ulige“ Kredse), ved hvilke dog samtlige de i disse efter Tur afgaaede Repræsentanter blev genvalgte.

Paa Repræsentantskabsmødet i 1920 var der fra forskellige Sider fremkommet Udtalelser om, at det maatte anses ønskeligt, om der snarest kunde blive draget Omsorg for, at der ogsaa for Købstæderne i de sønderjyske Landsdele kunde møde 1 eller flere Repræsentanter, valgte paa samme Maade som ellers hjemlet i Vedtægten.

I Løbet af Efteraaret blev denne Tanke taget op til nærmere Overvejelse, og der blev i Oktober af Kontroludvalget paa Repræsentantskabets Vegne for Justitsministeriet forelagt et Forslag om et midlertidigt Tillæg til Vedtægten, ifølge hvilket der indtil videre paa sædvanlig Maade, og ved dertil af Interessenterne i de 4 Købstæder *Haderslev, Aabenraa, Sønderborg* og *Tønder* valgte Valgmænd, skulde vælges 1 Repræsentant for disse. At man kun foreslog 1 Repræsentant, var begrundet i, at dette, sammenlignet med Forholdene i de hidtil under Brandforsikringen hørende Købstadkredse, under Hensyn til Interessenternes Antal i den nye Kreds maatte anses for tilstrækkeligt, og iøvrigt gik Forslaget ud paa, at Valget, i Stedet for som ellers at gælde for 8 Aar, kun skulde gælde for 4 Aar, hvorved det var forudsat, at der i Løbet af denne

Tid kunde ske yderligere Udvikling af Forholdene, og at der mulig kunde blive Spørgsmaal ogsaa om andre Forandringer i hele Valgkredsordningen.

Ved Skrivelse af 29. Oktober 1920 meddelte Justitsministeriet Stadfæstelse paa det stillede Forslag*), og efter at der herefter var udskrevet Valg af Valgmænd i hver af de 4 sønderjyske Byer, valgte disse Valgmænd den 6. Januar 1921 paa et Møde i *A a b e n r a a*, der ifølge Bestemmelserne var fastsat som Valgsted, Sparekassedirektør *P. Grau* i Haderslev til Repræsentant for de sønderjyske Købstæder.

R e p r æ s e n t a n t s k a b e t for Købstædernes alm. Brandforsikring bestaar herefter for Tiden af følgende Medlemmer:

1. Kreds. Sagfører *Skjold Madsen*, Helsingør. (1904)**).
2. — . Tømrermester *L. Weber*, Roskilde. (1913).
3. — . Købmand *E. M. Lunning*, Kalundborg. (1915).
4. — . Konsul *Th. Rasmusen*, Korsør. (1911).
5. — . Justitsraad, Sagfører *C. L. Schwensen*, Vordingborg. (1894).
6. — . Bagermester *Fr. Hansen*, Hillerød. (1908).
7. — . Købmand *Carl Jensen*, Slagelse. (1912).
8. — . Sagfører *Janus L. Olsen*, Rønne. (1910).
9. — . Konsul *Ph. Sørensen*, Nykøbing F. (1902).
10. — . Bankdirektør *V. Reimer*, Nakskov. (1900).
11. — . Købmand *H. J. Krøyer*, Svendborg. (1903).
12. — . Kaptajn *Eigil Jørgensen*, Odense. (1918).
13. — . Bankdirektør, Borgmester *Th. Brorsen*, Faaborg. (1908).
14. — . Bankdirektør *A. C. Hansen*, Middelfart. (1903).
15. — . Konsul *L. P. Brøgger*, Thisted. (1914).
16. — . Konsul *Hans Jensen*, Hjørring. (1916).

*) Se Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 62 af 29. Oktober 1920 (Lovtidende B.), hvor der forøvrigt ved en Trykfejl staar anført, at det paagældende Valg gælder i 5 Aar istedetfor rettelig i 4 Aar.

**) Aarstallet i Parentesen angiver det Aar, da Vedkommende første Gang er valgt til Repræsentant.

Repræsentantmøde 1920.

17. Kreds. Direktør *Hegelund*, Aalborg. (1912).
 18. — . Overpostpakmester *N. Rørholm*, Hobro. (1918).
 19. — . Fhv. Landstingsmand *H. Stilling*, Randers. (1896).
 20. — . Købmand *Mich. Johansen*, Aarhus. (1908).
 21. — . Grosserer *P. Houlberg*, Fredericia.*)
 22. — . Murermester *Chr. Christoffersen*, Vejle. (1908).
 23. — . Købmand *Conrad Andersen*, Kolding. (1916).
 24. — . Bankdirektør *J. A. Houmøller*, Holstebro. (1917).
 25. — . Bankdirektør *H. Windfeld-Hansen*, Ribe. (1904).
 26. — . Fabrikant *Christopher Petersen*, Horsens. (1909).
 27. — . Konsul *C. Breinholt*, Esbjerg. (1899).
 28. — . Sparekassedirektør *P. Grau*, Haderslev (1921).
-

*) Valgt i Februar 1921, efter at Borgmester *C. L. Scharling* den 31. December 1920 var afgaaet ved Døden.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Hvorledes nu Købstædernes Brandforsikrings Udvikling i det hele har været i Tidsrummet 1870—1920, fremgaar nærmere af de i de vedføjede Tabeller I—V givne statistiske Oplysninger for denne Aarrække. Idet der henvises til disse Oplysninger, skal her kun fremhæves følgende:

Tabel I viser, at de forsikrede Ejendommes Antal er steget jævnt fra 1871 til 1920. Det første Aar var Antallet 27,600, medens det i 1920 udgjorde 71,000, saa at Antallet er forøget med 157 pCt. Stigningen er foregaaet jævnt, i Begyndelsen med 3—500 om Aaret, senere med et noget større Tal. Aarene 1899 og 1900 viser en stærkere Tilgang paa Grund af, at Byerne Esbjerg og i 1900 Silkeborg og Nørresundby da blev gjort til Købstæder. Omvendt viser Aaret 1907 en noget ringere Tilgang, fordi de Staten tilhørende Bygninger i 1906 overgik til den da oprettede Stats-Brandforsikringsfond, medens atter 1920 viser en særlig Tilgang, hvortil det ogsaa har bidraget, at de sønderjyske Købstæder da er begyndt at gaa over til Købstædernes Brandforsikring.

I det samme Tidsrum er den samlede indtegnede Forsikringssum steget fra ca. 194 Mill. Kr. pr. 1. April 1871 til ca. 1930 Mill. Kr. paa det samme Tidspunkt i 1920 eller ca. 895 pCt. Herved er imidlertid at mærke, at Forsikringssummen i Aarene 1917—1920 viser en ganske overordentlig stærk Forøgelse paa Grund af den som Følge af Krigsforholdene fremkaldte Stigning af Arbejdsløn og Materialepriser og de talrige derved foran-

ledigede Omvurderinger, der nødvendigt maatte bringe Forsikringssummerne abnormt op. Rettelig bør man derfor maaske se bort herfra, og vælger man da f. Eks. Tidspunktet 1. April 1916, da denne Bevægelse endnu ikke ret havde taget Fart, ser man, at Forsikringssummen da er steget til ca. 980 Mill. Kr. eller ca. 405 pCt.

Gennemsnits-Forsikringssummen pr. forsikret Ejendom udgjorde i 1871: 7,000 Kr., i 1916: 14,800 (ca. 111 pCt. eller godt det dobbelte) og i 1920: 27,200 (ca. 289 pCt.).

Tabel II fremstiller Forholdet mellem Brandkontingentet og det samlede Brandskadebeløb i hvert af Aarene fra 1870—71 til 1919—20.

Som det vil ses, har Kontingentet sædvanlig udgjort 10—12 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum, medens Brandskadebeløbet, som naturligt er, svinger langt stærkere: fra 3 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum i 1876—77 og i 1917—18 til 23 Øre i 1919—20.

Et særlig stort Brandskadetab udviser følgende Aar:

1874—75 med et samlet Tab af 348,000 Kr. eller 16 Øre pr. 100 Kr., idet der bl. a. i 1874 forefaldt en Brand til et Beløb af ca. 72,000 Kr. paa Aalborg Spritfabrik og en Brand til et Beløb af ca. 93,000 Kr. paa Holms Klædefabrik i Aarhus,

1875—76 med et Tab af 465,700 Kr. eller 20 Øre pr. 100 Kr. med Brande paa ca. 234,000 Kr. i Køge (Papirfabrikken) og paa ca. 61,000 Kr. i Odense (C. Dorchs Farveri),

1881—82 med et Tab af 543,700 Kr. eller 19 Øre pr. 100 Kr., navnlig paa Grund af en Brand paa Maribo Dampmølle (Saunte & Gommesen) til et Beløb af ca. 126,000 Kr.,

1899—1900 med et Tab af 1,077,600 Kr. eller 20 Øre pr. 100 Kr., navnlig hidrørende fra den store Brand i Mejlborg Komplexet i Aarhus med talrige Sideskader til Beløb ialt ca. 540,000 Kr., og, sidst og størst,

1919—20 med et Tab af 3,765,900 Kr. eller 23 Øre pr. 100 Kr., navnlig hidrørende fra den meget store Brand i Svovlsyre- og Superfosfatfabrikken i Nørresundby til Beløb omtrent $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., foruden at dette Aar ogsaa bragte andre særdeles betydelige Brandskader, hvoraf skal nævnes: A/S Løngreens Oliefarvefabrikker i Odense paa ca. 185,000 Kr., en Lyngmels- og Blodfoderfabrik i Nørresundby paa ca. 165,000 Kr., en Klædefabrik i Thisted, tilhørende A/S Undén & Sønner, paa ca. 116,000 Kr., Kragelunds Fabrik i Aalborg, ca. 180,000 Kr., A/S Andersen & Bruuns Fabrikker i Vejle, ca. 134,000 Kr., og den store Brand i Lemvig, der begyndte i Købmand Bechgaards Tømmerhandel og bredte sig til forskellige Naboejendomme, og som ialt medførte et Tab af ca. 199,000 Kr.

Gennemsnitlig har Kontingentet i de 50 Aar udgjort 11,2 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum, medens Brandskadetabet har udgjort 9,9 Øre pr. 100 Kr., saa at der gennemsnitlig kun har været et Overskud af 1,3 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum til Afholdelse af Administrations- og andre Udgifter, et vistnok uomstødeligt Vidnesbyrd om, at Virksomheden ubetinget ikke har været drevet som »Forretning«, men at der har været styret med en særdeles indgaaende Økonomi og med et i Forhold til de indtrufne Skader endogsaa særdeles ringe Kontingent.

Tabel III indeholder en Oversigt over de enkelte Aars Driftsresultater i Aarene 1870—71 til 1919—20.

Denne Oversigt viser, at der har været Overskud i 36 Aar, Underskud i 14 Aar, naturligvis med indbyrdes stærkt vekslende Beløb.

Det største Overskud viser Aaret 1917—18 (ca. 872,000 Kr.), det mindste Aaret 1897—98 (ca. 4,000 Kr.).

Det største Underskud falder paa Aaret 1919—20 (ca. 866,000 Kr.), det mindste paa Aaret 1887—88 (ca. 9,000 Kr.).

Ialt har Overskudsaaarene indbragt ca. 6 Mill. Kr., medens Underskudsaaarene har kostet ialt ca. $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Hermed stemmer det, at Købstædernes Brandforsikring, der ved Begyndelsen af 1870 havde en Reservefond (Formue) af ca. 1 Mill. Kr., nu pr. 1. April 1920 staar med en Formue af ca. $4\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Paa *Tabel IV* er opgjort, hvad *Formuen* har udgjort pr. 1. April i hvert af Aarene fra 1871 til 1920, og hvor meget dette Formuebeløb har udgjort i ‰ af det paagældende Aars samlede Forsikringssum.

Som det vil ses, har dette ‰ Beløb vekslet en Del i Aarenes Løb. Højest var det pr. 1. April 1891, da det udgjorde 6,05; det laveste Tal i Rækken: 2,32 foreligger pr. 1. April 1920, hvorved dog maa erindres de i Anmærkningerne til Tabellen gjorte Bemærkninger, ligesom det kan bemærkes, at det i og for sig kun er naturligt, at den i de sidste Aar stedfundne abnorme Stigning af Forsikringssummerne har maattet bevirke en særlig Nedgang af det Tal, der angiver Formuebeløbets Forhold til den samlede Forsikringssum.

I *Tabel V* er endelig for hver enkelt Købstad for sig opgjort i afrundede Summer: Antallet af de forsikrede Ejendomme i hvert Tiaar indenfor Tidsrummet 1871 til 1920, samt den samlede Forsikringssum i hvert af Aarene 1871, 1900 og 1920, og det fra vedkommende Købstad oppebaarne ordinære Kontingent henholdsvis i 1871 og i 1920.

Samler man Indtrykket af de foreliggende Oplysninger og af, hvad der er meddelt om Behandlingen af de Repræsentantskabet forelagte Sager, maa det vistnok siges, at Købstædernes Brandforsikring har vist sig at kunne holde Skridt med den stedfundne Udvikling og under Repræsentantskabets Styrelse i fuldt Maal har kunnet fyldestgøre sin Opgave: at yde de Forsikrede den fornødne

Hjælp under de Vanskeligheder, som selv omfattende Brandulykker har ført med sig. Der er blevet styret med Omsigt og med Agtpaagivenhed overfor de Opgaver, som Tiden og Udviklingen har ført med sig, samtidigt med at man stadigt har haft det Maal for Øje, ikke at paalægge de Forsikrede større Byrder end det, under Iagttagelse af en gennemført Økonomi, har været nødvendigt at afkræve dem, saaledes at Købstædernes Brandforsikring herved har været den Støtte for Samfundet og særlig for Realkreditten, som Brandforsikringen maa se som Formaal for sin Virksomhed og som Grundlag for sin Eksistensberettigelse.

Ligeledes tør det hævdes, at Brandforsikringen bestandigt overfor de Forsikrede ved Opgørelse af Brandskaderne og i andre Henseender nøje har truffet sine Afgørelser i Overensstemmelse med den humane Grundsætning, der har faaet Udtryk i Vedtægtens § 72, at der skal handles, ikke efter strenge juridiske Regler og Betragtninger, men, saa vidt Forsigtighed og Pligt imod Foreningen tillader det, efter *B i l l i g h e d s h e n s y n*, og i denne Forbindelse kan det anføres, at det, saa vidt vides, i hele det her omhandlede Tidsrum af 50 Aar, aldrig, selv om det til enhver Tid har staaet de Forsikrede frit for at indbringe deres Krav overfor Brandforsikringen til Domstolens Afgørelse, i noget Tilfælde er fundet nødvendigt at gaa denne Vej, men alle Spørgsmaal er blevet afgjorte ad mindelig Vej ved, at Repræsentantskabet, naar Sager af denne Art har været det forelagt, har truffet en Afgørelse, som de Forsikrede har ment at burde slaa sig til Taals med.

Maatte Fremtiden ikke skuffe de Forventninger, med hvilke Købstædernes Brandforsikring paa Grundlag af Fortidens Erfaringer synes at kunne have Anledning til at gaa de kommende Tider i Møde!

K. Hammerich.

STATISTISKE OPLYSNINGER

TABEL I

De forsikrede Ejendommers Antal og den samlede Forsikringssums Størrelse i Aarene 1871—1920.

1. April	Stedernes Antal	Forsikringssum pr. 1. April	Gennemsnit pr. forsikret Ejendom
	Kr.	Kr.	Kr.
1871.....	27,600	194,000,000	7,000
1872.....	27,800	197,700,000	7,100
1873.....	28,100	201,400,000	7,200
1874.....	28,400	208,100,000	7,300
1875 ¹⁾	28,800	223,400,000	7,800
1876.....	29,300	234,600,000	8,000
1877.....	29,800	249,900,000	8,400
1878.....	30,300	260,300,000	8,600
1879.....	30,700	266,600,000	8,700
1880.....	31,000	274,200,000	8,800
1881.....	31,600	282,600,000	8,900
1882.....	32,100	292,800,000	9,100
1883.....	32,800	303,600,000	9,300
1884.....	33,700	317,400,000	9,400
1885.....	34,700	331,400,000	9,600
1886.....	35,400	342,600,000	9,700
1887.....	36,100	350,600,000	9,700
1888.....	36,700	357,800,000	9,700
1889.....	37,200	366,300,000	9,800
1890.....	37,800	375,100,000	9,900
1891.....	38,400	385,700,000	10,000
1892.....	39,100	398,300,000	10,200
1893.....	39,800	409,500,000	10,300
1894.....	40,400	420,600,000	10,400
1895.....	41,100	432,600,000	10,500
1896.....	41,900	448,000,000	10,700
1897.....	42,900	466,200,000	10,900
1898.....	44,100	490,100,000	11,100
1899 ²⁾	46,500	531,900,000	11,400
1900 ³⁾	48,300	561,400,000	11,600

1) $\frac{1}{4}$ 1875. Reykjavik tilkommet med Forsikringssum ca. 570,000 Kr.

2) $\frac{1}{4}$ 1899. Esbjerg tilkommet med ca. 1,100 Steder, Forsikringssum ca. 15,400,000 Kr.

3) $\frac{1}{4}$ 1900. Silkeborg tilkommet med ca. 600 Steder, Forsikringssum ca. 6,900,000 Kr. Nørresundby tilkommet med ca. 350 Steder, Forsikringssum ca. 4,000,000 Kr.

TABEL I (fortsat).

1. April	Stedernes Antal	Forsikringssum pr. 1. April	Gennemsnit pr. forsikret Ejendom
	Kr.	Kr	Kr.
1901	49,500	593,000,000	12,000
1902	50,500	614,400,000	12,200
1903	51,700	638,300,000	12,300
1904	52,700	657,900,000	12,500
1905	53,700	676,300,000	12,600
1906 ¹⁾	54,800	696,900,000	12,700
1907 ²⁾	55,500	697,400,000	12,600
1908	57,100	730,000,000	12,800
1909	58,300	760,400,000	13,000
1910	59,400	789,800,000	13,300
1911	60,600	816,700,000	13,500
1912	61,900	850,000,000	13,700
1913 ³⁾	63,300	885,000,000	14,000
1914	64,700	921,900,000	14,200
1915	65,700	953,600,000	14,500
1916	66,300	979,600,000	14,800
1917 ⁴⁾	66,800	1,105,900,000	16,600
1918	67,600	1,239,100,000	18,300
1919	69,100	1,430,600,000	20,700
1920 ⁵⁾	71,000	1,929,800,000	27,200

1) $\frac{1}{10}$ 1906. overgaaet til Statsbrandforsikringsfonden
Ejendomme med Forsikringssum ca. 23 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

2) $\frac{1}{10}$ 1907. *Frederiksværk* tilkommet med Forsikrings-
sum ca. 76,000 Kr.

3) $\frac{1}{10}$ 1913. *Herning* tilkommet med Forsikringssum ca.
5,000 Kr.

4) $\frac{1}{10}$ 1917. *Struer* tilkommet med Forsikringssum ca.
58,000 Kr.

5) $\frac{1}{4}$ 1920. *De sønderjyske Byer* tilkommet med ca. 340
Ejendomme og ca. 13,000,000 Kr. Forsikringssum.

Forsikringssummen for foreløbige Forsikringer efter
Vedtægtens § 17 (indført Oktober 1914) er ikke med-
regnet.

TABEL II

Forholdet mellem **Brandkontingentet** og **Erstatningsbeløbet** i hvert af Aarene 1870—71 til 1919—20.

Regnskabsaar	Samlet Brandkontingent	Øre pr. forsikret 100 Kr.	Samlet Erstatningsbeløb	Øre pr. forsikret 100 Kr.
	Kr.		Kr.	
1870—71..	165,000	9	174,300	9
1871—72..	166,000	8	243,200	12
1872—73..	225,300	11	194,400	10
1873—74..	231,500	11	157,600	8
1874—75..	245,400	12	348,000	16
1875—76..	264,600	11	465,700	20
1876—77..	378,700	16	81,400	3
1877—78..	331,900	13	182,100	7
1878—79..	329,800	12	171,400	6
1879—80..	333,000	12	276,400	10
1880—81..	345,600	12	281,900	10
1881—82..	354,300	12	543,700	19
1882—83..	380,100	13	349,200	12
1883—84..	370,000	12	253,400	8
1884—85..	398,300	12	270,300	8
1885—86..	413,400	12	192,400	6
1886—87..	416,400	12	417,800	12
1887—88..	420,700	12	442,800	12
1888—89..	426,700	12	336,200	9
1889—90..	433,700	12	380,400	10
1890—91..	444,800	12	230,000	6
1891—92..	450,800	12	445,500	11
1892—93..	451,800	11	381,400	9
1893—94..	407,000	10	479,200	12
1894—95..	414,800	10	251,600	6
1895—96..	425,600	10	336,700	8
1896—97..	442,900	10	473,200	10
1797—98..	463,900	10	472,100	10
1898—99..	490,200	10	355,700	7
1899—1900	525,500	10	1,077,600	20
1900—01..	557,900	10	619,800	11
1901—02..	584,100	10	692,800	11
1902—03..	691,700	11	642,000	10
1903—04..	709,300	11	753,800	12
1904—05..	725,000	11	621,000	9
1905—06..	744,500	11	652,300	10
1906—07..	750,300	11	792,700	12
1907—08..	769,900	11	538,000	8
1908—09..	812,300	11	539,300	7

TABEL II (fortsat).

Regnskabsaar	Samlet Brandkontingent	Øre pr. forsikret 100 Kr.	Samlet Erstatningsbeløb	Øre pr. forsikret 100 Kr.
	Kr.		Kr.	
1909—10..	828,200	11	694,600	9
1910—11..	856,000	11	675,600	8
1911—12..	881,400	11	1,003,200	12
1912—13..	911,200	11	642,200	7
1913—14..	944,800	10	471,500	5
1914—15..	982,900	10	832,500	9
1915—16..	1,060,400	11	813,800	8
1916—17..	1,128,800	11	419,800	4
1917—18..	1,389,400	12	394,900	3
1918—19..	1,609,400	12	1,513,000	11
1919—20..	2,090,500	13	3,765,900	23

TABEL III

Oversigt over de enkelte Aars Driftsresultat i Tiden
1870—71 til 1920—21.

Regn- skabsaar	Over- skud	Under- skud	Regn- skabsaar	Over- skud	Under- skud
	Kr.	Kr.		Kr	Kr,
1870—71	18,500	»	1896—97	»	18,300
1871—72	»	48,900	1897—98	4,400	»
1872—73	39,900	»	1898—99	142,000	»
1873—74	81,100	»	1899—00	»	541,900
1874—75	»	102,200	1900—01	»	54,400
1875—76	»	204,300	1901—02	»	114,700
1876—77	247,400	»	1902—03	33,700	»
1877—78	138,600	»	1903—04	»	63,100
1878—79	157,600	»	1904—05	85,600	»
1879—80	63,400	»	1905—06	78,600	»
1880—81	74,900	»	1906—07	»	57,200
1881—82	»	186,200	1907—08	207,000	»
1882—83	116,400	»	1908—09	253,500	»
1883—84	24,300	»	1909—10	126,400	»
1884—85	126,100	»	1910—11	164,200	»
1885—86	225,100	»	1911—12	»	146,800
1886—87	14,000	»	1912—13	230,900	»
1887—88	»	9,000	1913—14	430,800	»
1888—89	102,100	»	1914—15	99,400	»
1889—90	72,900	»	1915—16	247,400	»
1890—91	230,600	»	1916—17	632,500	»
1891—92	26,400	»	1917—18	872,200	»
1892—93	92,800	»	1918—19	229,600	»
1893—94	»	53,800	1919—20	»	865,500
1894—95	184,800	»			
1895—96	111,000	»	Samlet..	5,986,100	2,466,300

TABEL IV**Forsikringens Formue.**

1. April	Formuens Beløb	pro mille i Forhold til Forsikrings- summen	1. April	Formuens Beløb	pro mille i Forhold til Forsikrings- summen
	Kr.			Kr.	
1871	1,119,000	5.79	1896	2,685,000	5.99
1872	1,070,000	5.41	1897	2,667,000	5.72
1873	1,110,000	5.51	1898	2,672,000	5.45
1874	1,191,000	5.72	1899	2,792,000	5.25
1875	1,089,000	4.87	1900	2,251,000	4.01
1876	885,000	3.77	1901	2,196,000	3.70
1877	1,132,000	4.53	1902	2,081,000	3.39
1878	1,271,000	4.88	1903	2,115,000	3.16
1879	1,428,000	5.36	1904	2,052,000	3.12
1880	1,492,000	5.44	1905	2,138,000	3.16
1881	1,567,000	5.54	1906	2,216,000	3.18
1882	1,381,000	4.71	1907	2,159,000	3.10
1883	1,497,000	4.93	1908	2,366,000	3.24
1884	1,521,000	4.79	1909	2,619,000	3.44
1885	1,647,000	4.97	1910	2,746,000	3.48
1886	1,872,000	5.47	1911	2,910,000	3.56
1887	1,886,000	5.38	1912	2,763,000	3.25
1888	1,877,000	5.25	1913	2,994,000	3.38
1889	2,031,000	5.54	1914	3,425,000	3.72
1890	2,104,000	5.61	1915	3,524,000	3.68
1891	2,334,000	6.05	1916	3,772,000	3.83
1892	2,361,000	5.93	1917	4,404,000	3.96
1893	2,453,000	5.99	1918	5,276,000	4.23
1894	2,400,000	5.71	1919	5,506,000	3.81
1895	2,574,000	5.95	1920	4,541,000	2.32

Efter at der fra 1. Oktober 1914 er indført en mere omfattende Genforsikring, vil $\frac{\text{‰}}{100}$ Beløbene, naar der kun tages Hensyn til den Del af Forsikringssummen, der ikke dækkes af Genforsikringen, stille sig saaledes: 1915 : 3.78 $\frac{\text{‰}}{100}$, 1916 : 3.95 $\frac{\text{‰}}{100}$, 1917 : 4.09 $\frac{\text{‰}}{100}$, 1918 : 4.50 $\frac{\text{‰}}{100}$, 1919 : 4.08 $\frac{\text{‰}}{100}$ og 1920 : 3.66 $\frac{\text{‰}}{100}$.

TABEL V

Oversigt for de enkelte Købstæder over Antallet af forsikrede Ejendomme for hvert Tiaar indenfor Tidsrummet 1871—1920, over Forsikringssummen i Aarene 1871, 1900 og 1920 og over det ordinære Kontingent for April Termin i Aarene 1871 og 1920. (Tallene er afrundede.)

TABEL V

Købstad	Antal Steder						I Forhold til 1871
	1871	1880	1890	1900	1910	1920	
Frederikssund	140	150	180	230	280	350	2. ₅₀
Frederiksværk	»	»	»	»	50	80	»
Helsingør	660	640	700	920	1,190	1,260	1. ₉₁
Hillerød	220	250	310	390	520	630	2. ₈₆
Holbæk	260	280	330	420	560	1,300	5. ₀₀
Hørsholm	50	40	50	50	50	50	»
Kalundborg	340	370	440	560	660	920	2. ₇₁
Korsør	320	330	400	500	770	910	2. ₈₄
Køge	260	270	280	360	440	510	1. ₉₆
Nykøbing Sj.	260	270	290	330	360	450	1. ₇₃
Næstved	340	380	450	610	800	1,000	2. ₉₄
Præstø	170	190	190	200	220	210	1. ₂₄
Ringsted	150	190	230	270	370	450	3. ₀₀
Roskilde	420	480	580	710	910	1,180	2. ₈₁
Skelskør	160	170	210	260	310	350	2. ₁₉
Slagelse	430	470	520	720	910	1,230	2. ₈₆
Sorø	120	120	150	180	220	280	2. ₃₃
Stege	290	280	300	330	350	370	1. ₂₈
Storehedinge	220	230	260	290	330	430	1. ₉₅
Vordingborg	250	320	420	540	570	660	2. ₆₄
	5,060	»	»	»	»	12,620	2. ₄₉
Allinge-Sandvig	250	270	370	480	530	550	2. ₂₀
Aakirkeby	170	210	240	290	360	410	2. ₄₂
Hasle	200	220	270	310	340	400	2. ₀₀
Neksø	380	440	530	590	670	760	2. ₀₀
Rønne	1,250	1,470	1,780	2,080	2,300	2,570	2. ₀₆
Svaneke	300	320	340	390	400	420	1. ₄₀
	2,550	»	»	»	»	5,110	2. ₀₀
Maribo	300	320	340	520	600	720	2. ₄₀
Nakskov	650	730	890	1,180	1,330	1,720	2. ₆₅
Nykøbing F.	470	640	870	1,070	1,650	2,000	4. ₂₆
Nysted	240	260	290	300	330	390	1. ₆₃
Rødby	290	310	320	330	390	560	1. ₉₃
Sakskøbing	200	220	230	260	290	350	1. ₇₅
Stubbekøbing	190	210	240	270	350	440	2. ₃₂
	2,340	»	»	»	»	6,180	2. ₆₄
Assens	600	590	680	790	860	890	1. ₄₈
Bogense	330	340	350	390	480	510	1. ₅₅
Faaborg	500	520	600	720	810	840	1. ₆₈
Kerteminde	410	440	470	490	540	610	1. ₄₉
Middelfart	400	420	470	610	800	1,010	2. ₅₃
Nyborg	440	470	510	670	850	1,000	2. ₂₇
Odense	1,640	1,910	2,680	3,220	3,750	4,510	2. ₇₅
Rudkøbing	480	530	640	690	760	860	1. ₇₉
Svendborg	800	890	1,040	1,340	1,650	1,800	2. ₂₅
Ærøskøbing	370	370	390	410	420	410	1. ₁₀
	5,970					12,440	

Forsikringssum			I Forhold til 1871	Ordinært Kontingent		I Forhold til 1871
1871	1900	1920		1871	1920	
Kr. 1,100,000	Kr. 2,900,000	Kr. 12,700,000	11.55	Kr. 400	Kr. 7,100	17.75
»	»	3,600,000	»	»	1,500	»
8,700,000	20,200,000	39,900,000	4.59	2,200	23,500	10.68
3,000,000	7,200,000	21,400,000	7.13	900	13,600	15.11
2,800,000	6,100,000	38,400,000	13.71	1,000	22,400	22.40
700,000	1,200,000	4,400,000	6.29	200	4,000	20.00
2,100,000	5,400,000	18,500,000	8.81	500	11,400	22.80
3,100,000	6,200,000	23,100,000	7.45	1,400	10,900	7.79
3,000,000	5,800,000	19,500,000	6.50	1,100	12,000	10.91
1,000,000	2,500,000	9,300,000	9.30	300	5,600	18.67
3,500,000	8,500,000	27,400,000	7.83	1,200	13,600	11.37
1,200,000	2,100,000	6,600,000	5.50	400	3,300	8.25
1,900,000	5,100,000	13,600,000	7.16	600	8,900	14.83
6,400,000	13,800,000	44,400,000	6.94	2,400	25,400	10.58
1,800,000	3,500,000	9,900,000	5.50	700	4,800	6.86
5,100,000	11,500,000	34,700,000	6.80	1,900	21,200	11.16
1,500,000	2,900,000	11,700,000	7.80	500	4,900	9.80
1,800,000	3,000,000	8,400,000	4.67	500	4,600	9.20
1,200,000	2,900,000	10,400,000	8.67	400	6,400	16.00
1,600,000	4,500,000	16,800,000	10.50	500	9,200	18.40
51,500,000	»	374,700,000	7.27	17,100	214,300	12.53
500,000	1,900,000	6,300,000	12.60	200	3,100	15.50
400,000	1,100,000	3,800,000	9.50	200	2,600	13.00
400,000	1,100,000	3,400,000	8.50	200	2,100	10.50
700,000	1,900,000	7,500,000	10.71	300	4,100	13.67
2,800,000	8,500,000	24,300,000	8.68	1,100	11,600	10.55
500,000	1,200,000	3,100,000	6.20	300	1,800	6.00
5,300,000	»	48,400,000	9.13	2,300	25,300	11.00
2,200,000	5,200,000	19,900,000	9.05	800	13,700	17.13
3,500,000	11,400,000	39,400,000	11.26	1,500	25,900	17.27
3,300,000	9,500,000	46,500,000	14.09	1,600	29,300	18.31
1,300,000	2,100,000	6,100,000	4.69	500	4,200	8.40
1,000,000	2,300,000	13,200,000	13.20	400	12,500	31.25
1,200,000	2,300,000	7,700,000	6.42	400	3,900	9.75
1,200,000	1,900,000	8,300,000	6.92	500	5,600	11.20
13,700,000	»	141,100,000	10.30	5,700	95,100	16.68
2,300,000	5,200,000	14,800,000	6.43	900	10,300	11.44
1,400,000	2,400,000	6,700,000	4.79	600	3,800	6.33
2,500,000	5,100,000	15,800,000	6.32	1,500	9,200	6.13
1,600,000	2,700,000	9,900,000	6.19	500	5,600	11.20
1,700,000	5,400,000	14,400,000	8.47	600	6,500	10.83
4,300,000	10,800,000	23,600,000	5.49	1,600	11,000	6.88
13,400,000	50,900,000	157,000,000	11.72	5,100	101,100	19.82
1,600,000	3,800,000	14,500,000	9.06	700	7,800	11.14
4,100,000	14,300,000	33,300,000	8.12	2,000	20,300	10.15
700,000	1,400,000	3,000,000	4.29	500	1,700	3.46
33,600,000	»	293,000,000	8.72	14,000	177,300	12.66

TABEL V (fortsat).

Købstad	Antal Steder						I Forhold til 1871
	1871	1880	1890	1900	1910	1920	
Aalborg	930	1,030	1,200	1,600	1,830	2,150	2.31
Aarhus	1,250	1,870	2,500	3,410	3,980	4,260	3.41
Ebeltoft	200	200	210	220	260	270	1.35
Eshjerg	»	»	»	1,120	1,340	1,600	»
Fredericia	750	810	970	1,180	1,370	1,750	2.33
Frederikshavn	230	250	390	530	720	850	3.70
Grenaa	240	280	330	370	460	560	2.33
Herning	»	»	»	»	»	100	»
Hjørring	370	460	590	750	1,000	1,200	3.24
Hobro	210	220	280	300	380	410	1.95
Holstebro	270	290	400	500	780	990	3.67
Horsens	880	1,000	1,290	1,680	2,000	2,440	2.77
Kolding	620	770	1,090	1,330	1,620	1,880	3.03
Lemvig	190	220	300	370	430	500	2.63
Løgstør	200	210	230	280	370	410	2.05
Mariager	110	120	120	130	140	150	1.36
Nibe	250	250	260	270	300	310	1.24
Nykøbing M.	270	320	410	490	980	1,200	4.44
Nørresundby	»	»	»	340	480	610	»
Randers	950	1,010	1,170	1,300	1,570	1,790	1.88
Ribe	540	570	590	630	660	810	1.50
Ringkøbing	250	290	310	350	450	510	2.05
Silkeborg	»	»	»	590	830	1,000	»
Skagen	350	390	510	550	710	850	2.43
Skanderborg	210	220	280	340	470	540	2.57
Skive	240	260	330	370	490	560	2.33
Struer	»	»	»	»	»	70	»
Sæby	170	190	230	290	310	370	2.18
Thisted	460	490	600	660	800	920	2.00
Varde	320	390	480	590	710	800	2.50
Vejle	610	700	860	1,220	1,510	1,810	2.97
Viborg	570	630	690	770	960	1,250	2.19
	11,640	»	»	»	»	32,920	2.83
Reykjavik	»	170	320	560	1,180	1,400	7.24
Aabenraa	»	»	»	»	»	200	»
Haderslev	»	»	»	»	»	27	»
Sønderborg	»	»	»	»	»	62	»
Tønder	»	»	»	»	»	54	»

Forsikringssum			I For- hold til 1871	Ordinært Kontingent		I For- hold til 1871
1871	1900	1920		1871	1920	
Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.	
9,500,000	38,900,000	124,500,000	13.11	5,300	77,700	14.66
13,800,000	54,300,000	185,200,000	13.42	7,400	115,100	15.55
1,000,000	1,500,000	5,900,000	5.90	400	3,200	8.00
»	15,800,000	40,800,000	»	»	21,700	»
5,200,000	13,700,000	61,900,000	11.90	2,500	46,900	18.76
1,600,000	5,400,000	20,500,000	12.81	700	10,200	14.57
1,100,000	3,500,000	14,600,000	13.27	500	7,300	14.60
»	»	4,900,000	»	»	2,500	»
2,900,000	8,000,000	27,300,000	9.41	1,200	14,000	11.67
1,900,000	3,600,000	12,400,000	6.53	900	9,200	10.22
1,700,000	5,000,000	18,500,000	10.88	700	9,200	13.14
9,000,000	23,300,000	67,500,000	7.50	4,200	38,400	9.14
3,500,000	12,800,000	41,700,000	11.91	1,600	25,900	16.19
1,000,000	3,400,000	16,400,000	16.40	400	8,700	21.75
800,000	2,100,000	6,500,000	8.13	400	3,000	7.50
500,000	900,000	2,500,000	5.00	200	1,300	6.50
700,000	1,800,000	5,100,000	7.29	300	3,200	10.67
1,600,000	3,900,000	22,200,000	13.88	700	11,800	16.86
»	4,000,000	16,900,000	»	»	11,000	»
11,000,000	23,100,000	78,700,000	7.15	6,000	45,600	7.60
3,300,000	6,200,000	17,700,000	5.36	1,700	11,400	6.71
1,200,000	2,900,000	13,000,000	10.83	400	7,200	18.00
»	6,900,000	28,700,000	»	»	17,400	»
500,000	1,500,000	12,300,000	24.60	400	5,900	14.75
1,200,000	3,000,000	10,500,000	8.75	500	5,300	10.60
1,900,000	5,300,000	20,000,000	10.53	900	10,700	11.89
»	»	3,300,000	»	»	1,600	»
700,000	1,900,000	4,900,000	7.00	300	3,000	10.00
2,800,000	7,000,000	20,500,000	7.32	1,200	10,000	8.33
1,600,000	5,500,000	18,200,000	11.38	500	9,000	18.00
4,200,000	14,300,000	72,500,000	17.26	1,900	45,200	23.79
5,700,000	10,800,000	36,500,000	6.40	2,400	21,200	8.83
89,900,000	»	1,032,100,000	11.48	43,600	613,800	14.08
700,000	3,300,000	27,800,000	38.71	700	36,100	51.57
»	»	6,600,000	»	»	»	»
»	»	1,300,000	»	»	»	»
»	»	3,200,000	»	»	»	»
»	»	1,600,000	»	»	»	»

Rekapitulation

	Antal Steder		I Forhold til 1871
	1871	1920	
Sjælland	5,060	12,620	2.49
Bornholm	2,550	5,110	2.00
Lolland-Falster	2,340	6,180	2.64
Fyen	5,970	12,440	2.08
Jylland	11,640	32,920	2.83
	27,560	69,270	»
Reykjavik	»	1,400	»
De sønderjyske Byer	»	340	»
	27,560	71,010	2.56

til Tabel V.

Forsikringssum		I Forhold til 1871	Ordinært Kontingent		I Forhold til 1871
1871	1920		1871	1920	
Kr.	Kr.		Kr.	Kr.	
51,500,000	374,700,000	7. ²⁷	17,100	214,300	12. ⁵³
5,300,000	48,400,000	9. ¹³	2,300	25,300	11. ⁰⁰
13,700,000	141,100,000	10. ³⁰	5,700	95,100	16. ⁶⁸
33,600,000	293,000,000	8. ⁷²	14,000	177,300	12. ⁶⁶
89,900,000	1,032,100,000	11. ⁴⁸	43,600	613,800	14. ⁰⁸
194,000,000	1,889,300,000	»	82,700	1,125,800	»
»	27,800,000	»	»	36,100	»
»	12,700,000	»	»	»	»
194,000,000	1,929,800,000	9. ⁹⁵	82,700	1,161,900	14. ⁰⁵

**PERSONALHISTORISKE OPLYSNINGER OM
REPRÆSENTANTSKABETS MEDLEMMER
1871—1921.**

1. KREDS.
Helsingør.

JENS LEVIN TVEDE.

Valgt 1871, genvalgt 1880 og 1888, Medlem af Kontroludvalget 1880.

Født 7. April 1830 i Kjøbenhavn, Søn af Brænderiejer Jørgen Martin Hansen Tvede og Hustru Cathrine Elene Dorthea, f. Drewes. Uddannedes ved den polytekniske Lærestalts Værksteder, bestyrede Brænderiet for sin Moder fra 1849, tog selv Borgerskab 1854 og stiftede 1889 A/S. »Helsingørs Spritfabrik, J. L. Tvede«. Officer — sidst Kaptajn — i Helsingør borgerlige Artilleri 1856—70. Ridder af Dannebrog 1884. Medlem af Byraadet 1857, af Overformynderiets Laanebestyrelse i Frederiksborg Amt 1875, og af Landstinget 1886, Formand for Helsingør Telefon Selskab 1883, for A/S. Hellebæk Klæde- og Tæppefabriks Bestyrelse og for Foreningen af Spiritusfabrikanter i Danmark. Død 11. Marts 1891 i Helsingør. — Gift med Emilie Sophie Christiane Henriette Bjerg.

PETER CARL JESSEN HOLSØE.

Valgt 1891, genvalgt 1896.

Født 29. Aug. 1836 paa Frederiksberg, Søn af Sognepræst Lauritz Christian Holsøe og Hustru Vilhelmine Margrethe Euphrosyne, f. Feddersen. Student (Borgerdydskolen paa Christianshavn) 1855, cand. jur. 1863, Byfogedfuldmægtig i Helsingør s. A., Underretssagfører ssts. 1869, Overretssagfører ssts. 1873. Ridder af Dannebrog 1908. Medlem af Byraadet 1888—94, Overligningskommisær 1902—05 Delegeret ved Landmandsbankens Helsingør Afdeling 1872—1911. Død 12. Jan. 1915 i Helsingør. — Gift med Ragna Fiedler.

SKJOLD MADSEN.*Valgt 1904, genvalgt 1912 og 1920.*

Født 18. April 1856 i Helsingør, Søn af Inspektør ved Helsingør Fattigvæsen, Kancelliraad Henrik Nicolai Bertelsen Madsen og Hustru Charlotte Wilhelmine f. Brandt. Tog almindelig Afgangseksamen 1871, ansat paa By- og Herredskontoret i Hobro 1871—74, exam. jur. 1876, 2. Fuldmægtig ved Bølling-Nørre Herreder s. A., Sagfører-fuldmægtig i Hillerød 1877—81, Sagfører i Helsingør 1881, beskikket til at udføre offentlige og beneficerede Sager 1896. Medlem af Helsingør Ligningskommission 1883—86, af Byraadet 1897—1903 og af Frederiksborg Amts Oversundhedskommission (senere Overepidemikommissionen) 1902, Formand for Skatteraadet for Helsingør Skattekreds 1903—12 og for Direktionen for Sparekassen for Helsingør og Omegn 1907, Medlem af Værgeraadet for St. Olai Sogn 1906—14. — Gift med Anna Frederikke Kirstine, adopteret Hertel.

2. KREDS

før Deling af Kredsen foretoges i 1908.

Frederikssund, Hørsholm, Hillerød, Kjøge og Roskilde.**JOHAN HARALD WEBER.***Valgt 1871, genvalgt 1876.*

Født 23. Febr. 1821 i Kjøbenhavn, Søn af Tømmermester i Roskilde Johan Lorenz Weber og Hustru Sofie f. Jensen. Uddannet som Tømrer hjemme, i Tyskland, Østerrig og Schweiz, overtog 1847 Faderens Forretning i Roskilde. Medlem af Byraadet. Død 13. Jan. 1884 i Roskilde. — Gift med Louise Vilhelmine Augusta Holm.

*HERMANN CHRISTIAN LOUIS SCHUMACHER.**Valgt 1884, genvalgt 1892 og 1900, Medlem af Kontroludvalget 1895.*

Født 22. Juli 1839 i Roskilde, Søn af Murmester Johan Heinrich Schumacher og Hustru Sophie Frederikke f. Schultz. Uddannedes, efter endt Læretid, ved Bygningskolen i Holzminden, Murmester i Roskilde 1864, idet han indtraadte i Faderens Forretning, som han overtog 1871. Gik 1876 i Kompagni med Murmester Carl Schledermand under Firmaet L. Schumacher & Co., udtraadte af dette 1905. Medlem af Byraadet, Ligningskommissionen og Bygningskommissionen, Kirkesynsmand, Formand for Roskilde Borger- og Haandværkerforening og Medlem af Bestyrelsen for Roskilde Bank. Død 1. April 1906 i Roskilde. — Gift med Anna Marie Agathe Hansen.

*KAJ AUGUST HAMMERICH.**Valgt 1906.*

Født 10. Marts 1861 i Flensborg, Søn af Birkedommer, Konferensraad Louis Hammerich og Hustru Ida Christiane f. Worsaae. Student (Aarhus) 1878, cand. jur. 1883, Fuldmægtig ved Kronborg vestre Birk s. A., Sagførerfuldmægtig i København 1884, ansat i Justitsministeriet 1887, Fuldmægtig 1895, Ekspeditionssekretær 1896, Kontorchef 1904, Borgmester og Byfoged i Roskilde 1905—13, administrerende Direktør for Kjøbstædernes almindelige Brandforsikring 1913. Ridder af Dannebrog 1908, Dannebrogsmænd 1913. Medlem af Frederiksberg Kommunalbestyrelse 1917, sammes Næstformand 1919, Formand for Dansk Ulykkesforsikrings Forbund 1916. — Gift med Louise Camilla Bentzen.

2. KREDS

fra 1908.

Roskilde.

*KAJ AUGUST HAMMERICH.**Valgt 1908.*

Se ovenfor.

*JACOB JØRGEN JACOBSEN.**Valgt 1913.*

Født 29. Dec. 1864 i Roskilde, Søn af Prokurator Peter Christoffer Jacobsen og Hustru Emma Sophie f. Lassen. Student (Roskilde) 1882, cand. jur. 1888, Overretssagfører i Roskilde 1892. Medlem af Byraadet. Død 14. Nov. 1913 i Roskilde. — Gift med Ellen Dagny Redöhl.

*LORENTZ PETER LAURITZ WEBER.**Valgt 1913, genvalgt 1916.*

Født 29. Dec. 1858 i Roskilde, Søn af ovennævnte Tømmermester Johan Harald Weber og Hustru Louise Vilhelmine Augusta f. Holm. Tog Præliminæreksamen ved Roskilde Katedral-skole 1875, stod i Lære hos Faderen, arbejdede som Tømmersvend i Schweiz og Østerrig og gennemgik Bygningshaandværkerskolen i München. Tømmermester i Roskilde 1884, idet han overtog Faderens Forretning, som han 1899 udvidede med et Maskinsnedkeri og Savværk. Overdrog Virksomheden til sin ældste Søn 1919. Ridder af Dannebrog 1915. Medlem af Ligningskommissionen 1892—98, af Byraadet 1897—1909, af Roskilde tekniske Skoles Bestyrelse 1892, fra 1901 sammes Formand, og af Direktionen for Roskilde Sparebank 1916. — Gift med Johanne Christine Elisabeth Baadsgaard.

3. KREDS.

Holbæk, Kalundborg, Nykjøbing S.

*HANS HENRIK MOHR.**Valgt 1871.*

Født 2. Sept. 1819 i Pedholt, Malling Sogn, Søn af Lærer Christian Frederik Mohr og Hustru Leopoldine f. Laulund. Ansat paa Vilhelmsborg Godskontor, exam. jur. 1840, Fuldmægtig paa Prokuratorkontor i Aarhus, Regnskabsfører paa Vilhelmsborg, Fuldmægtig paa Hasle med flere Herreders Kontor 1844, paa Holbæk Amts Kontor 1848, Prøveprokurator i Holbæk Amt 1853, Prokurator i Kalundborg 1855, konst. Branddirektør ssts. 1872, flyttede til Kjøbenhavn 1882 og var Kasserer ved Zoologisk Have. Død 30. Juli 1894 under et Sommerophold i Fredensborg. — Gift med Anine Christiane Jahnsen.

*NICOLAI EMIL HANSEN.**Valgt 1880.*

Født 19. April 1834 i Roskilde, Søn af Stiftsskriver Christian Hansen og Hustru Villhelmine Christine f. Voigt. Student 1852, cand. jur. 1859, Fuldmægtig paa Kronborg vestre Birks Kontor 1860, Assistent i Indenrigsministeriet 1861, Fuldmægtig 1869, Borgmester, Byfoged, By- og Raadstueskriver i Holbæk 1874—1913. Ridder af Dannebrog 1890, Dannebrogsmænd 1899, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1911. — Gift med Anna Theodora Petersen.

GEORG CHRISTIAN FREDERIK ARNTZ.

Valgt 1888, genvalgt 1896, 1904 og 1912, Medlem af Kontroludvalget 1906.

Født 2. Jan. 1843 i Godthaab, Grønland, Søn af Kolonibestyrer Frederik Valdemar Arntz og Hustru Louise Margrethe f. v. Beck. Bryggeriejer i Holbæk. Død 2. Sept. 1915 i Kjøbenhavn. — Gift med Johanne Marie Rohde.

*EDUARD MARINUS LUNNING.**Valgt 1915, genvalgt 1920.*

Født 9. Dec. 1844 i Hjørring, Søn af Skræder Eduard Julius Lunning og Hustru Maren Marie f. Møller. Købmand i Kalundborg. Ridder af Dannebrog 1900. Medlem af Byraadet i 12 Aar, Formand for Byens Handelsforening til 1901 og for Byens Forskønnelsesforening. — Gift med Hanne Signe Marie Fischer.

4. KREDS.

Korsør, Ringsted, Skjelskør, Sorø og Slagelse (udskilt 1908 som 7. Kreds).

CARL FERDINAND GRØNVOLD.

Valgt 1871, genvalgt 1876 og 1884, Medlem af det faste Udvalg 1871, af Kontroludvalget 1874.

Født 23. April 1817 paa Samsø, Søn af Major, Tolder paa Samsø Adam Levin Grønvold og Hustru Cecilie Tobie f. Hansen. I Købmandslære i Næstved og Slagelse, drev fra 1844 Købmandsforretning i Slagelse samt Handel med Korn og Foderstoffer, senere ogsaa med Træløst. Ridder af Dannebrog 1871. Deltog 1855 i Oprettelsen af Sparekassen for Slagelse og Omegn og blev 1857 administrerende Direktør for Byens nystiftede Bank, Opretter af og Formand for Slagelse Velgørenhedsselskabs Sparekasse 1862. Død 9. Aug. 1885 i Slagelse. — Gift med Helene Cathrine Wittrup.

ERIK GUSTAV STRØBECH.*Valgt 1885, genvalgt 1892.*

Født 18. Sept. 1835 paa Frydenlund i Fjelsted Sogn, Søn af Godsforvalter paa Langesø Jørgen Strøbech og Hustru Christiane Margrethe f. Christensen. Ansat paa Frederiksholm Godskontor 1850, paa By- og Herredskontoret i Assens 1853, exam. jur. 1856, derefter atter paa sidstnævnte Kontor, 1. Fuldmægtig paa Borgmesterkontoret i Korsør 1857, Prøveprokurator i Sorø Amt 1868, Prokurator i Korsør 1870. Ridder af Dannebrog 1888. Medlem af Byraadet, Ligningskommissionen og Skolekommissionen. Død 11. Aug. 1895 i Korsør. — Gift med Emilie Juliane Christine Christensen.

JENS VILHELM ALFRED JENSEN.*Valgt 1895, genvalgt 1900 og 1908.*

Født 10. Juli 1854 i Høve pr. Dalrose, Søn af Sognefoged, Gaardejer Hans Jensen og Hustru Petroline Hansine f. Petersen. Blev Kadet, bestod Afgangseksamen fra Søofficerskolen, gik derefter en kort Tid til Koffardis, men maatte opgive Søen paa Grund af en Benskade. Exam. jur. 1876, Fuldmægtig i Holsteinborg Birk s. A., i Sorø Birk 1891. Medstifter af Banken for Sorø og Omegn 1895 og dennes administrerende Direktør, Overligningskommissær 1902. Død 8. Marts 1911 i Sorø. Gift 1. Gang med Bertha Sara Kirstine Lundsgaard, 2. Gang med Astrid Ragnhilde Fiedler.

*THORVALD JULIUS EMIL GUNDERSEN RASMUSEN.**Valgt 1911, genvalgt 1916.*

Født 8. Juni 1862 i Korsør, Søn af Købmand, Konsul Thorvald Julius Emil Rasmusen og Hustru Ane Marie Cordelia f. Harboe. Afgang fra Grüners Handelsakademi 1885, Købmand i Korsør 1890, Eneindehaver af Firmaet Th. Rasmusens Sønner. Russisk Vicekonsul ssts. 1905. Ridder af den russiske St. Stanislausordens 3. Klasse 1914, Ridder af Dannebrog 1916. Formand for Repræsentantskabet for Landmandsbankens Korsør Afdeling, Medlem af Kjøbenhavns Bedømmelses- og Voldgiftsudvalg for Korn- og Foderstofhandel. — Gift med Ellen Lundh.

5. KREDS.

Næstved, Præstø, Stege, Storehedinge og
Vordingborg.

*HENRIK AUGUST BISCHOFF.**Valgt 1871.*

Født 17. Juni 1820 paa Fuirendal i Sorø Amt, Søn af Organist Henrik Bischoff og Hustru Marie f. Villaume. Malermester i Næstved. Ridder af Dannebrog 1874. Medlem af Byraadet. Død 15. Juni 1880 i Næstved. — Gift med Emilie Knudsen.

RASMUS SEVERIN FRIDERICHSEN.*Valgt 1880, genvalgt 1888.*

Født 5. Juni 1822 i Kjøge, Søn af Borgmester, Justitsraad Matthias Friderichsen og Hustru Maren Kirstine f. Færch. Student 1840, cand. jur. 1848, Herredsfoged i Hvidding og Nørre Rangstrup Herreder i Haderslev Amt 1851, afskediget 1864, Borgmester, Byfoged og Byskriver i Vordingborg samt Birkedommer i Vordingborg søndre Birk 1867—94. Ridder af Dannebrog 1874, Dannebrogsmænd 1892, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1894. Medlem af Direktionen for Sindssygeanstalten paa Oringe og af Bestyrelsen for Sparekassen for Vordingborg og Omegn. Død 13. April 1895 i Kjøbenhavn. — Gift med Sofie Charlotte Friis.

CARL LOUIS SCHWENSEN.*Valgt 1894, genvalgt 1896, 1904, 1912 og 1920.*

Født 13. April 1842 i Nysted, Søn af Byfoged, Birkedommer, Justitsraad Jens Schwensen og Hustru Johnine Cecilie f. Bergenhammer. Modtog Kontoruddannelse paa Gods- og Herredskontorer, exam. jur. 1865, Fuldmægtig paa Byfogedkontoret i Nysted s. A., paa Byfogedkontoret i Maribo 1866—71, Sagfører i Vordingborg 1872, kgl. Vejer og Maaler ssts. 1888. Justitsraad 1912. Formand i Repræsentantskabet for Østifternes Kreditforening. — Gift med Emma Bertine Voldby.

6. KREDS

indtil 1908 under 2. Kreds.

Frederikssund, Frederiksværk, Hillerød, Hørsholm
og Kjøge.*FREDERIK JOHAN HANSEN.**Valgt 1908, genvalgt 1916.*

Født 31. Juli 1853 i Holmstrup,
Søn af Gaardejer Hans Frederiksen og
Hustru Inger f. Hansen. Bagermester
og Konditor i Hillerød. — Ugift.

7. KREDS

indtil 1908 under 4. Kreds.

Slagelse.

*ALFRED CHRISTIAN NØRLUND.**Valgt 1908.*

Født 31. Jan. 1850, Søn af Urmager
Jørgen Christian Nørlund og Hustru
Margrethe f. Nielsen. Cand. pharm.
1873, Apotheker i Slagelse (Svaneapo-
theket) 1878—1912. Direktør i Spare-
kassen for Slagelse og Omegn 1885—
1912, Formand i Direktionen 1905—12,
Medlem af Bestyrelsen for Danmarks
Apothekerforening 1905—12. — Gift
med Emma Sophie Holm.

CARL FREDERIK WILHELM JENSEN.*Valgt 1912, genvalgt s. A. og 1920.*

Født 11. Febr. 1866 i Slagelse, Søn af Købmand Ole Jensen og Hustru Christiane f. Jørgensen. Lærte Kolonialvarebranchen i Roskilde 1880—84, Købmand i Slagelse 1890, driver udelukkende en gros Forretning fra 1907. Medlem af Byraadet 1913—17, Formand for Slagelse Grundejerforening 1911 og for Fællesforeningen af Grundejerforeninger paa Sjælland og Lolland-Falster 1916, Medlem af Direktionen for Almindelig Grundejerforsikring 1919. — Gift med Dorothea Charlotte Herbst.

8. KREDS.

Rønne, Aakirkeby, Allinge-Sandvig, Hasle, Neksø og Svaneke.

FREDERIK HJORT.*Valgt 1871.*

Født 28. Marts 1816 i Allinge, Søn af Strandingskommissionær, forhenværende Skibsfører Jens Hjort og Hustru Margrethe f. Grønbech. Skibsfører, Strandingskommissionær, Bestyrer af Bornholms Redningsvæsen. Hannoveransk Konsul. Ridder af Dannebrog 1869. Medlem af Allinge Byraad. Død 17. Juni 1873 i Allinge. — Gift med Petrea Hillebrandt.

VALDEMAR CHRISTIAN BOHN OLIVARIUS.*Valgt 1873, genvalgt 1876, 1884, 1892 og 1900.*

Født 20. Juli 1834 i Neksø, Søn af By- og Herredsskriver Johan Finchenhagen Olivarius og Hustru Ellen Margrethe f. Bohn. Student 1852, cand. jur. 1861, Assistent i Revisionsdepartementet 1862, Sysselmand i Søndre Mula Syssel paa Island 1863, Borgmester, Byfoged og Byskriver i Rønne 1872—1907, konst. Auditør ved Bornholms Væbning 1886. Ridder af Dannebrog 1876, Dannebrogsmænd 1900. Formand for Overformynderiets Laanebestyrelse paa Bornholm 1877 og Repræsentant ssts. for Forsikringsselskabet »Danmark» 1880. Død 14. Juni 1912 i København. — Gift med Thorgerdur Hallgrimsdottir.

NIELS CHRISTIAN OLSEN.*Valgt 1907, genvalgt 1908.*

Født 6. Okt. 1847 i Arnager, Ny-larsker Sogn, Søn af Avlsbruger Jens Olsen og Hustru Christine Margrethe f. Bidstrup. Exam. jur. 1875, Sagfører i Rønne 1877, Branddirektør ssts. 1909. Justitsraad 1902. Medlem af Byraadet 1888—1917, af Bornholms Amdsraad 1892—1904. Død 31. Juli 1917 i Rønne. — Ugift.

*JANUS LAURENTIUS OLSEN.**Valgt 1910, genvalgt 1916.*

Født 12. Maj 1849 i Aaker Sogn, Søn af Sandemand og Dannebrogsmænd Jens Olsen og Hustru Elisabeth f. Jensen. Exam. jur. 1871, Sagførerfuldmægtig 1871—72, Fuldmægtig hos Byfogeden i Rønne 1873—75, Kæmner ssts. 1876—90, Sagfører ssts. 1880, Agent for Forsikringselskabet Danmark 1885. Medlem af Byraadet 1891—1902, Sagfører for Østifternes Kreditforening paa Bornholm 1886, knyttet til Bornholms Spare- og Laanekasse i

Rønne fra 1876, først som Revisor, senere som Medlem af Bestyrelsen og som dennes Næstformand, Medlem af Skatteraadet for Rønne Skattekreds 1909—16, Formand for samme 1914—16, Medlem af Arvefæstekommissionen af 1. Juni 1907. — Gift med Anna Jensine Sand.

9. KREDS

før Deling af Kredsen foretoges 1900.

Nykjøbing F., Stubbekjøbing, Maribo, Sakskjøbing, Nakskov, Rødby og Nysted.

*CHRISTIAN BLANGSTRUP.**Valgt 1871.*

Født 2. April 1826 i Odense, Søn af Handelsingartner Johan Christian Blangstrup og Hustru Ane Kirstine f. Berg. Exam. jur. 1847, Landmaalereksamen 1853, Landinspektøreksamen 1854, Godsforvalter paa Rødkilde 1848—50, paa Broholm 1851—54, Landinspektør i Nykjøbing F. 1856, Stiftslandinspektør for Lolland-Falster 1857, Branddirektør for Falster 1859. Justitsraad 1873, Ridder af Dannebrog 1878. Direktør for Landmandsbankens Filial

i Nykjøbing F., Medlem af Byraadet, Revisor for de under Stiftsøvrigheden hørende Kirkers og Hospitalers Regnskaber 1868, Revisor for det Lolland-Falsterske Jernbaneselskab 1880. Død 23. Jan. 1886 i Nykjøbing. — Gift med Sophie Frederikke Augusta Cathrine Antonette Thaning.

*PETER GREGERS CHRISTIAN JENSEN.**Valgt 1880.*

Født 25. April 1840 i Nysted, Søn af Købmand Wilhelm Edinger Balle Jensen og Hustru Signe f. Lund. Student (Nykjøbing F.) 1858, cand. jur. 1866, Prøveprokurator i Nykjøbing F. 1868, Prokurator 1870, Overretssagfører 1872, Højesteretssagfører 1888. Direktør i Østifternes Kreditforening 1884—87. Ridder af Dannebrog 1892, Dannebrogsmænd 1900, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1901. Medlem af Byraadet i Nykjøbing F. 1876—84, Næstformand for den danske Sagførerforenings Hovedbestyrelse 1890—1906, Medlem af Landstinget 1891, Næstformand for Rigsretten, Medlem af Straffelovskommissionen 1915, af de danske Købstadsforeningers Bestyrelse 1879—89 og Udgiver af dens Tidsskrift 1890—93, Formand for Repræsentantskabet for Bikuben og for Kreditforeningen af Kommuner. Død 19. Aug. 1911 paa Frederiksberg. — Gift 1. Gang med Charlotte Vilhelmine Elisabeth Pontoppidan, død 1878, 2. Gang med Anna Cathrine Eggersen.

*HENRIK THEODOR ANDRESEN.**Valgt 1885, genvalgt 1888 og 1896.*

Født 24. Aug. 1842 i Kjøbenhavn, Søn af Værktøjsmester Nicolai Andersen og Hustru Bothilde f. Schultz. Student (Metropolitanskolen) 1860, cand. jur. 1866, Sagførerfuldmægtig i Nykjøbing F. 1869, Underretssagførersst. 1872, Overretssagfører 1875. Død 9. Febr. 1902 i Nykjøbing F. — Gift med Thomasine Lorentze Nathalie Graae.

9. KREDS

fra 1900.

Nykjøbing F., Nysted, Saksjøbing og
Stubbekjøbing.*HENRIK THEODOR ANDRESEN.**Valgt som ovenfor anført.**PHILIP SØRENSEN.**Valgt 1902, genvalgt 1904, 1912 og 1920.*

Født 13. Maj 1840 i Vordingborg, Søn af Karetmager Hans Sørensen og Hustru Sophie f. Stokkebye. I Købmandslære hos sin senere Svoger Konsul Gümoes i Vordingborg 1854, etable-

rede en mindre Købmandsforretning ssts. 1865, og en større Tømmerhandel 1869 i Forbindelse med Svogeren og to andre Interessenter. Flyttede 1878 til Nykjøbing F., hvor han drev Købmandsforretning — hovedsagelig Trælast, Korn og Foderstoffer — indtil 1910. Svensk-norsk Vicekonsul 1898, svensk Vicekonsul 1905. Ridder af 1. Klasse af den svenske Vasa Orden 1913. Medlem af Byraadet 1897—1909, Medlem af Ligningskommissionen, Meddirektør for Sparekassen i Ny-

kjøbing F. 1902, sammes Formand 1913. — Gift med Charlotte Louise Elisabeth Gümoes.

10. KREDS

fra 1900.

Maribo, Nakskov og Rødby.

NIELS CHRISTIAN VIGGO REIMER.

Valgt 1900, genvalgt 1908 og 1916, Medlem af Kontroludvalget 1915.

Født 17. Dec. 1856 i Nakskov, Søn af Snedkermester Johan Christian Reimer og Hustru Karen Birgitte f. Andersen. Herredsfuldmægtig i Nakskov 1884, Formand i Bestyrelsen for Lollands Spare- og Laanebank 1895, Medlem af Landmandsbankens Bankraad og Delegation 1912. Ridder af Dannebrog 1916. Formand for Amtsudvalget for det konservative Folkeparti i Maribo Amt, Medlem af Partiets Repræsentantskab, Medlem af Forretningsudvalget i Overbestyrelsen for de samvirkende sønderjyske Foreninger, Medlem af Repræsentantskabet for Forsikringsaktieselskabet Norden. Formand for en Række Aktieselskaber. — Gift med Marie Sophie Jespersen.

11. KREDS

før Deling af Kredsen foretoges 1908.

Faaborg, Rudkjøbing, Svendborg og Ærøskjøbing.

PREBEN BILLE POULSEN.

Valgt 1871.

Født 5. Marts 1816 i Faaborg, Søn af Malermester Jens Poulsen og Hustru Catharine f. Hansen. Brandkaptajn, Malermester og Klasselotterikollektor i Faaborg. Død 19. Nov. 1874 i Faaborg. — Gift med Mathilde Frederikke Vining.

JENS PETER BAAGØE.

Valgt 1875, genvalgt 1880, 1888 og 1896, Medlem af Kontroludvalget 1891.

Født 27. Juli 1828 i Svendborg, Søn af Købmand Hans Jørgen Baagøe og Hustru Caroline Sophie f. Boye. Overtog 1856 sin Faders Kolonial-, Korn-, Foderstof- og Tømmerforretning i Svendborg, grundlagt 1747. Ridder af Dannebrog 1878. Medlem af Byraadet. Død 28. Dec. 1902 i Svendborg. — Gift med Kristine Kjødt.

HANS JACOB KRØYER.

Valgt 1903, genvalgt 1904.

Født 7. Febr. 1854 i Svendborg, Søn af Købmand Claus Jacob Krøyer og Hustru Mariane Frederikke f. Graae. Tog Eksamen fra Grüners Handelsakademi 1870, uddannedes paa Handelskontorer i Kjøbenhavn og Lübeck 1871—75, overtog ved Faderens Død 1893 en af Oldefaderen 1767 grundlagt Købmandsforretning i Svendborg (H. J. Krøyer's Enke). Direktør i Sparekassen for Svendborg og Omegn 1896. — Gift med Caroline Frederikke Emilie Kugler.

11. KREDS

fra 1908.

Svendborg.

*HANS JACOB KRØYER.**Valgt som ovenfor anført, genvalgt 1912 og 1920.*

12. KREDS.

Odense.

*NICOLAI WILHELM PETERSEN.**Valgt 1871, genvalgt 1876, 1884 og 1892, Formand for Repræsentantskabet og i det faste Udvalg 1871, for Repræsentantskabet og i Kontroludvalget 1874.*

Født 6. Marts 1817 i Kjøbenhavn, Søn af Købmand i Odense Peter Petersen og Hustru Martha f. Hein. Kom i Urtekræmmerlære i Kjøbenhavn 1833, blev Svend 1838, indtraadte 1841 i sin Faders Købmandsforretning i Odense, overtog denne 1844 og drev Virksomheden en gros og en detail til 1875. Ridder af Dannebrog 1853, Dannebrogsmænd 1861, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1892. Etatsraad. Formand for Fyens Stifts Læseforening 1845—82, Medlem af Borgerrepræsentationen i Odense 1847, Formand for samme 1850—68, Medlem af Rigsraadet 1856—63, af Landstinget 1866—94, Formand for »Brandforsikrings Forening for værlige Ejendele for de fyenske Kjøbstæder«, som han stiftede 1850, kontrollerende Direktør for Fyens Diskontokasse, Medlem af Theaterkommissionen i Odense. Død 6. Maj 1895 i Odense. — Gift med Adolphine Augusta Købke.

JØRGEN CHRISTIAN DREYER.*Valgt 1895.*

Født 11. Maj 1832 paa Gøl i Limfjorden, Søn af Sognepræst Jørgen Ganzel Blicher Dreyer og Hustru Sophie Henriette f. Pilemann. Student (Odense) 1851, cand. jur. 1855, ansat i Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig s. A., købte Fyens Stiftstidende og Stiftsbogtrykkeri 1861, den Hempelske Bog- og Papirhandel 1887. Virkelig Kancelliraad 1861, Ridder af Dannebrog 1865, Dannebrogsmænd 1872, virkelig Justitsraad 1882, Etatsraad 1886.

Medlem af Odense Byraad 1864—88, af Rigsraadets Folketing 1868, senere af Rigsdagens Folketing, af Forsvarskommissionen 1866—67, Formand for Haandværker- og Industriforeningen i Odense 1866, Medlem af Repræsentantskabet under Repræsentationen for dansk Industri og Haandværk 1879—85, Formand for Foreningen for Højrepressen 1886—97. Død 7. Marts 1897 i Odense. — Gift 1. Gang med Elise Petersen, død 1864, 2. Gang med Elisabeth Marie Pilemann.

EDUARD FERDINAND ESMANN.*Valgt 1897.*

Født 27. Nov. 1835 i Nyborg, Søn af Købmand Gustav F. Esmann og Hustru Henriette f. Bagge. Lærte Handelen hos Halberstadt & Rasmussen i Odense, Prokurist i samme Firma, etablerede 1864 en Kornforretning i Odense og drev senere tillige Smørekseport. Ridder af Dannebrog 1886, Etatsraad. Medlem af Byraadet, Formand for Odense Handelsforening 1887—97, derefter Æresmedlem af samme. Død 5. Juli 1899 i Odense. —

Gift med Diderica Josephine Johanne Faber.

*ELIAS SVEND SVENDSEN.**Valgt 1897, genvalgt 1900.*

Født 31. Juli 1839 i Kjøbenhavn, Søn af Malersvend Elias Svendsen og Hustru Juliane Albertine f. Grosskreutz. Medindehaver af Maskinfabrikken, Phønix i Odense 1878, Eneindehaver 1885. Ridder af Dannebrog 1885. Medlem af Byraadet 1886—92, af Bestyrelsen for Foreningen af Fabrikker i Jernindustrien i Provinserne og af Arbejdsraadet. Død 16. Dec. 1910 i Kjøbenhavn. — Gift med Marie Kirstine Jensen.

*FREDERIK LARSEN HEY.**Valgt 1908, genvalgt 1916.*

Født 21. Febr. 1857 i Odense, Søn af Vinhandler Frederik Wilhelm Hey og Hustru Ida Christine f. Larsen. Oplært ved Handel i Ind- og Udland, overtog Firmaet F. W. Hey i Odense 1891 og dettes Indehaver til 1912. Spansk Vicekonsul 1895—1916. Ridder af Dannebrog 1898, Dannebrogsmænd 1908, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1911, Ridder af den franske Æreslegion, af den franske Cambodge Ordens 2. Klasse, af den russiske St. Anna Ordens 3. Klasse, af den spanske Isabella den Katolskes Orden og Ridder af 1. Klasse af den spanske sømilitære Fortjenesteorden. Medlem af Byraadet 1897—1902, Værge for

St. Knuds Kirke 1891—1916, Medlem af Landstinget 1902—18, Ordfører for Tingets Toldudvalg ved Vedtagelsen af Toldloven af 5. Maj 1908, Kgl. Kommissarius for Den sjællandske Bondestands Sparekasses Likvidation 1909—16, Forslagsstiller til Dannelsen af Fyns kommunale Telefonselskab 1900 og Formand for Selskabets Direktion 1900—11. Medstifter af og Formand for Østifternes Hypotek-Forening indtil 1914, Medstifter af Genforsikringsaktieselskabet Skandinavia og Formand for dettes Forretningsudvalg, Medlem af Bestyrelsen for Forsikringsaktieselskabet Absalon 1910, Medlem af Privatbankens Bankraad 1911. I Bestyrelser for en Række andre Aktieselskaber. Ejer af Rosdala Glasbruk i Sverige og fra 1919 af Hovedgaarden Billeshave. — Gift med Kristine Lucie Sommer.

EIGIL VILHELM VALDEMAR JØRGENSEN.

Valgt 1918.

Født 3. April 1865 i Kullerup, Søn af Lærer Thomas Peter Henrik Jørgensen og Hustru Maren Cathrine f. Larsen. Student 1883, Premierløjtnant i Fodfolket 1886, Kaptajn 1902, Afsked 1917, forrettede frivillig Tjeneste under Sikringsstyrken til 1919. Lærer ved og i største Del af Tiden tillige Bestyrer af »Kursus af 1878« i Odense 1886—1919. Ridder af Dannebrog 1911, Dannebrogsmænd 1916. Medlem af Folketinget 1918, af Bestyrelsen for Almindelig Grundejerforsikring 1917, dette Selskabs Formand 1919, Medlem af Repræsentantskabet for Østifternes Hypotekforening 1919. Formand for det borgerlige Byggeselskab i Odense 1917, for Fællesforeningen af Grundejere i Fyns Stift 1918. Medlem af Odense Skolekommission 1913, Næstformand for Odense Amts Skytteforening 1914, Medlem af flere Aktieselskabers Bestyrelser. — Gift med Johanne Sophie Hempel.

13. KREDS

fra 1908, Nyborg tidligere under 14. Kreds, de øvrige Byer under 11. Kreds.

Faaborg, Nyborg, Rudkjøbing og Ærøskjøbing.

THOMAS BRORSEN.

Valgt 1908, genvalgt 1912 og 1920.

Født 17. Jan. 1868 i Varde, Søn af Købmand Victor Brorsen og Hustru Amalie Betty Clara f. Clausen. Uddannet i Varde Bank, administrerende Direktør for Sydfyns Discontobank i Faaborg 1893. Medlem af Byraadet 1900, folkevalgt Borgmester 1919. Startede Dampskibsselskabet »Ellen» 1903, Medlem af en Række Aktieselskabers Bestyrelser, Koncessionshaver paa flere Jernbaner, Formand for Trafikudvalget for Faaborg-Sønderborg Ruten 1920. — Gift med Gerda Sørensen.

14. KREDS.

før Deling af Kredsen foretoges 1908.

Assens, Bogense, Kjerteminde, Middelfart og Nyborg.

CHRISTIAN JENSEN.

Valgt 1871, genvalgt 1876.

Født 20. Febr. 1817 i Nyborg, Søn af Kleinsmed Jacob Jensen og Hustru Karen f. Olsen. Købmand og russisk Vicekonsul i Nyborg. Kgl. Agent med Rang i 7. Rangklasse Nr. 2, Ridder af Dannebrog 1865. Medlem af Byraadet. Død 29. April 1879 i Nyborg. — Gift med Louise Dorthea Ebel.

*MADS CHRISTIAN RAFFENBERG.**Valgt 1879.*

Født 20. April 1810 i Assens, Søn af Farver Johan Peter Raffenberg og Hustru Adelhed f. Svendsen. Overtog 1833, efter Faderens Død, Farveriet samt et Avlsbrug. Var 1852 Medstifter af Assens og Omegns Spare- og Laanekasse, Medlem af dennes Direktion til sin Død. Forligskommissær. Død 23. Marts 1890 i Assens. — Gift med Johanne Christiane Grønlund.

*OLE HIERONIMUS JENSEN.**Valgt 1884.*

Født 15. April 1826 i Nyborg, Søn af Kleinsmed Jacob Jensen og Hustru Karen f. Olsen. Grundlagde 1851 en Korn- og Foderstofforretning i Bogense. Død 26. Juli 1889 i Bogense. — Gift med Marie Henriette Nielsen.

*CLAUS MAXIMILIAN VILHELM SCHØNEMANN.**Valgt 1889, genvalgt 1892.*

Født 26. Okt. 1833 paa Resenborg ved Struer, Søn af Apotheker Christian Vilhelm Schønemann og Hustru Marie Amalie f. Kurtzhals. Etableret som Boghandler i Nyborg 1859, Forlægger af de ved Krigsministeriets Foranstaltning udgivne Skrifter m. v. 1860. Ridder af Dannebrog 1888. Medlem af Byraadet og af Repræsentantskabet for Dannebrogssidernes Understøttelsesfond. Død 25. Marts 1900 i Nyborg. — Gift med Christine Nicoline Jørgensen.

*CARL ELIS JENSENIUS THUESEN.**Valgt 1900.*

Født 21. Jan. 1854 i Nyborg, Søn af Fabrikant Jens Madsen Thuesen og Hustru Birgitte Kirstine f. Almind. Indtraadte 1886 i den af hans Farbroder 1838 grundlagte og af Faderen fortsatte Tobaksfabrik i Nyborg. Tysk Vicekonsul. Død 6. Juli 1917 i Nyborg. — Gift med Anna Margrethe Petersen.

HANS CHRISTIAN MARQUARD MØLLER.*Valgt 1900.*

Født 11. Sept. 1841 i Randers, Søn af Distriktslæge, Justitsraad Peder Christian Møller og Hustru Elisa Amalia f. Secher. Student (Randers) 1859, cand. jur. 1865, Borgmesterfuldmægtig i Aarhus 1866, Fuldmægtig paa Nørhald med flere Herreders Kontor 1873, Auditor i Hæren s. A., Assessor i Landsoverretten i Viborg 1885, Borgmester, Byfoged og Byskriver i Middelfart samt Herredsfoged og Skriver i Vends Herred 1888. Ridder af Dannebrog 1893.

Død 6. Jan. 1903 i Middelfart. — Ugift.

ANDREAS CHRISTIAN HANSEN.*Valgt 1903.*

Født 11. Nov. 1854 i Middelfart, Søn af Bankdirektør Anders Christian Hansen og Hustru Birgitte Cathrine f. Melbye. Besøgte Schneekloths Skole i Kjøbenhavn, var i Købmandslære i Middelfart, gennemgik Handelsakademiet i Lübeck og havde derefter Kontorpladser i Tyskland og Skotland. Ansat i Diskontoinstitutet i Middelfart 1877, Direktør 1899. Ridder af Dannebrog 1920. Medlem af Byraadet 1885—96, af Overligningskommissionen

1911, Formand for Middelfart Handelsforening 1883—99, Æresmedlem af samme 1918, Medlem af Repræsentantskabet for Kreditforeningen af Grundejere i Fyens Stift 1895, Formand for dette Repræsentantskab 1918, Medlem af Bestyrelsen for de danske Provinsbankers Forening 1917. — Gift med Johanne Henriette Holm.

14. KREDS

fra 1908.

Assens, Bogense, Kjerteminde og Middelfart.

ANDREAS CHRISTIAN HANSEN.

Valgt som ovenfor anført, genvalgt 1908 og 1916.

15. KREDS

indtil 1908.

Holstebro, Lemvig, Nykjøbing M., Skive og Thisted.

CARL AUGUST HOLMER HANSEN.

Valgt 1871.

Født 28. Nov. 1811, Søn af Apotheker i Frederikshavn Anker Christian Hansen og Hustru Anna f. Green. Student 1832, cand. phil. 1833, studerede Theologi. Ejer af forskellige Gaarde i Thisted Amt 1840—52, Landvæsenskommissær og Tiendekommissionær. Branddirektør i Thisted 1852—86. Kammerraad 1848, Ridder af Dannebrog 1856, Justitsraad 1882, Dannebrogsmænd 1890. Medlem af Folketinget 1849—52, 1854—59 og 1864—66, af Landstinget 1870. Død 28. Marts 1894 i Kjøbenhavn. — Gift med Laurentze Jørgensen.

CHRISTIAN SKIBSTED.*Valgt 1880, genvalgt 1888.*

Født 6. Dec. 1835 paa Djernæs i Hundborg Herred, Thisted Amt, Søn af Proprietær Jens Christian Skibsted og Hustru Petrine f. Lillelund. Exam. jur. 1860, By- og Herredsfuldmægtig i Thisted, senere paa Kontor i Kjøbenhavn. Død 8. Juli 1905 i Kjøbenhavn. — Gift med Elisabeth Sofie Kierulf.

THOMAS ALSTRUP.*Valgt 1890, genvalgt 1896 og 1904.*

Født 24. Jan. 1828 i Viborg, Søn af Skomager Jens Alstrup og Hustru Ingel Elisabeth f. Randers. Købmand og Kæmner i Skive, Direktør for Salling Herreders Spare- og Laanebank ssts. Kancelliraad, Ridder af Dannebrog 1906. Død 9. April 1912 i Skive. — Gift 1. Gang med Ottomine Larsen, 2. Gang med Caroline Axelsen.

15. KREDS

fra 1908; Løgstør og Nibe tidligere under 16. Kreds, Holstebro
henført til 24. Kreds.

Lemvig, Løgstør, Nibe, Nykjøbing M., Skive og
Thisted.

THOMAS ALSTRUP.

Valgt som ovenfor anført.

NIELS NIELSEN LYHNE.

Valgt 1912, genvalgt s. A.

Født 4. Dec. 1857 i Ringkjøbing,
Søn af Bødker Knud Lyhne og Hustru
Kirsten f. Nielsen. Exam. jur. 1880,
Sagførerfuldmægtig i Aalborg 1880
—81, i Nykjøbing paa Mors 1881—84,
Sagfører i Thisted 1884, beskikket til
at udføre offentlige og beneficerede
Sager. Medlem af Byraadet i Thisted.
Død 12. Febr. 1914 i Thisted. — Gift
med Elise Marie Gjørup.

LAURS PEDERSEN BRØGGER.*Valgt 1914, genvalgt 1920.*

Født 19. Juni 1856 i Fannerup ved Grenaa, Søn af Landmand Peder Nielsen Brøgger og Hustru Dorthe Marie Mikkelsdatter. Købmand i Thisted, norsk Vicekonsul 1906. — Gift med Anna Maria Ytting.

16. KREDS

før 1908.

Frederikshavn, Hjørring, Løgstør, Nibe, Nørresundby, Skagen og Sæby.

JENS MØRK THEILMANN.

Valgt 1871, Næstformand i Repræsentantskabet og i det faste Udvalg s. A.

Født 7. Nov. 1819 i Løgstør, Søn af Styrmand Jens Theilmann og Hustru Karen Marie f. Mørk. Købmand i Løgstør. Ridder af Dannebrog 1872. Medlem af Landstinget. Død 5. Nov. 1895 i Løgstør. — Gift med Marie Cathrine Høygaard.

*HANS NICOLAI QVISTGAARD.**Valgt 1876.*

Født 14. Sept. 1817 paa Nørgaard, Søn af Proprietær Ivar Qvistgaard og Hustru Maren Sommer f. Aagaard. Ejer af Hovedgaarden Tidemandsholm 1843—71, Landvæsenskommissær i Hjørring Amtsraadsdistrikt. Kammerraad 1874. Medlem af Folketinget 1852—53 og 1858—66, af Landstinget 1868—74. Død 15. April 1892 i Hjørring. — Gift med Anna Marie Klitgaard Højer.

THOMAS PETER NIELSEN OLESEN.

Valgt 1884, genvalgt 1892, 1900 og 1908, Næstformand i Repræsentantskabet og i Kontroludvalget 1905.

Født 9. Okt. 1835 paa Lengsholm Møllegaard i Lendum Sogn, Søn af Brønderiejer Niels Olesen og Hustru Mette Cathrine Nielsdatter. Overtog 1866 Faderens Dampbrænderi i Hjørring, paabegyndte 1887 Fabrikation af Gær, afstod Virksomheden til sin Søn 1916. Ridder af Dannebrog 1892, Dannebrogsmænd 1909. Medlem af Byraadet 1869—1909, af Menighedsraadet og af Skoleraadet for Hjørring Amt, Formand for Hjørring Handelsforening 1911—14, for Repræsentantskabet for Hjørring Diskontobank og for Voldgiftsretten for Afgørelse af Tvistigheder ved Handel med Avlsdyr. Død 7. Juni 1919 i Hjørring. — Gift med Magdalene Marie Jensen.

16. KREDS

fra 1908.

Frederikshavn, Hjørring, Nørresundby, Skagen og
Sæby.

THOMAS PETER NIELSEN OLESEN.

Valgt som ovenfor anført.

HANS MARINUS JENSEN.

Valgt 1916.

Født 6. Jan. 1850 paa Hodals Mølle ved Hobro, Søn af Ølbrygger i Nibe Jens Michael Jensen og Hustru Mette Margrethe f. Hansen. Købmand i Hjørring 1882, Direktør for Sparekassen for Hjørring By og Omegn 1902. Russisk Vicekonsul 1903. Medlem af Ligningskommissionen 1890—1902, af Repræsentantskabet for Hjørring Diskontobank 1889—1901, af Bestyrelsen for Hjørring Handelsforening 1896—1901, Formand for samme 1902—11, Medlem

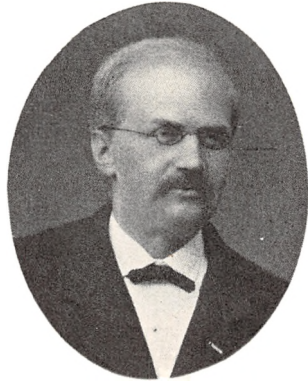
af Bestyrelsen for jyske Handelsforeningers Fællesforening 1908—12. — Gift med Ida Marie Rosenstand Jacobsen.

17. KREDS.
Aalborg.

LAURITZ KJELLERUP KIER.

Valgt 1871, genvalgt 1880, 1888, 1896 og 1904, Medlem af det faste Udvalg 1871, Næstformand i Repræsentantskabet og i Kontroludvalget 1874, Formand for Repræsentantskabet og Kontroludvalget 1895.

Født 9. April 1829 i Aalborg, Søn af Købmand Johannes Kier og Hustru Marie Birgitte f. Staugaard. Uddannet i London, Købmand i Aalborg (Johannes Kier & Søn). Ridder af Dannebrog 1873, Dannebrogsmænd 1899, Etatsraad. Medlem af Byraadet 1871—1903, Formand for Handelsforeningen, Medlem af Direktionen for Aalborg By's og Omegns Sparekasse. — Død 30. Dec. 1904 i Aalborg. — Gift med Marie Mathilde Rathmann.

HOLGER DAM.

Valgt 1905.

Født 24. Febr. 1869 i Aalborg, Søn af Fabrikant Carl Georg Dam og Hustru Ida f. Reinert. Student (Aalborg) 1885, cand. jur. 1890, Sagførerfuldmægtig i Kjøbenhavn og i Nykjøbing F., Sagfører i Nykjøbing F. 1894, i Aalborg s. A., Overretssagfører ssts. 1897. Død 28. April 1906 i Kjøbenhavn. — Gift med Astrid Signe Dorothea Brammer.

*JENS RASMUSSEN.**Valgt 1906.*

Født 2. Aug. 1854, Søn af Landmand Laurs Rasmussen og Hustru Ericke f. Jensen. Murmester og Entreprenør i Aalborg. — Gift med Ida Marie Petersen.

*RASMUS PEDERSEN HEGELUND.**Valgt 1912, genvalgt 1920.*

Født 2. Aug. 1862 i Bording, Søn af Boelsmand Peder Rasmussen og Hustru Cecilie f. Christensen (Hegelund). Tog Præliminæreksamen, Assistent ved Statsbanerne 1885—1900, Stationsforstander 1900—18, Direktør i Livsforsikringsforeningen »Fremtiden« 1915. Formand for Aalborg Grundejerforening 1909, Næstformand i Aalborg kommunale Vælgerforening 1912, Medlem af Bestyrelsen for Assuranceselskabet »Frejr« 1914, Repræsentant i Nordjysk Bank 1916, Medlem af Bestyrelsen for Fællesforeningen af jyske Grundejerforeninger 1918, af Aalborg Amts Overnævns. A. — Gift med Christina Catrine Bech.

18. KREDS.

Ebeltoft, Grenaa, Hobro, Mariager og Viborg.

*LAURITZ NØRGAARD BREGENDAHL.**Valgt 1871.*

Født 29. Aug. 1811 i Skjørping ved Aalborg, Søn af Præst Albert Philip Bregendahl og Hustru Karen Marie f. Mørch. Student 1829, cand. jur. 1834, Fuldmægtig hos Byfogeden i Skjelskør s. A., hos Byfogeden i Roskilde 1837, konstitueret Byfoged i Sorø og Birkedommer i Baroniet Holberg samt Sorø Birk 1838, Assessor i Overretten i Viborg 1842. Justitsraad 1859, Ridder af Dannebrog 1861, Etatsraad 1862, Kommandør af 1. Grad af Dannebrog 1867. Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling 1848, derefter af Folketinget til sin Død, Tingets Formand 1859—70. Død 25. Juni 1872 i Kjøbenhavn. — Gift med Louise Christiane Elisabeth Undall.

*NICOLAI EDINGER BALLE BRASCH.**Valgt 1873, genvalgt 1876.*

Født 15. Marts 1817 i Aalborg, Søn af Sognepræst Hans Adam Frederik Brasch og Hustru Karen f. Glahn. Købmand, Brænderiejer og Teglværksejer i Hobro. Svensk-norsk Vicekonsul. Ridder af Dannebrog 1860, Ridder af den svenske Vasa Orden 1865. Medlem af Landstinget 1858. Død 29. Jan. 1884 i Hobro. — Gift med Rasmine Jansen.

CARL GEORG GOTTFRIED FABER.*Valgt 1884, genvalgt 1892.*

Født 5. Okt. 1830 paa Arfrade i Fyrstendømmet Lübeck-Eutin, Søn af Godsejer Johannes Heinrich Faber til Randrup ved Viborg og Hustru Louise f. Brandt. Student 1849, cand. jur. 1856, Overretsprøveprokurator i Viborg 1859, Overretsprokurator ssts. 1861, Borgmester, Byfoged samt By- og Raadstueskriver ssts. 1871, Herredsfoged i Middelsom og Sønderlyng Herreder 1878—94. Ridder af Dannebrog 1874, Dannebrogsmænd 1875, Ridder af den græske Frelserens Orden. Medlem af Viborg Byraad, af Direktionen for Sindssygeanstalten ssts. og af Direktionen for Ny jyske Kjøbstad-Creditforening. Død 25. Jan. 1894 i Viborg.

HARALD FREDERIK BLICHFELDT.*Valgt 1894, genvalgt 1900.*

Født 21. Dec. 1835 i Kjøbenhavn, Søn af By- og Herredsskriver, Kancellisekretær Rasmus Blichfeldt og Hustru Louise Frederikke Gersdorff f. Arntzen. Ekspeditionschef i Kreditforeningen for jyske Landejendomsbesiddere, Viborg. Justitsraad 1882, Ridder af Dannebrog 1901. Død 8. Okt. 1912 i Viborg. — Gift 1. Gang med Caroline Schöne, død 1872, 2. Gang med Martha Jacobine Bønding.

*SØREN WÆNDELIN.**Valgt 1908, genvalgt 1916.*

Født 22. Juni 1853 i Viborg, Søn af Murermester Jens Christian Wændelin og Hustru Eleonora Christine f. Reinhardt. Købmand i Viborg. Medlem af Byraadet 1897—1913, af Skatteraadet og Ligningskommissionen, Formand for Viborg Handelsforening 1906 og for Grundejerforeningen, Repræsentant i Ny jydsk Kjøbstad-Creditforening, Delegeret for de jydsk Handelsforeninger. Død 23. Okt. 1917 i Viborg. — Gift med Fanny Sophie Louise Olsen.

*NIELS RØRHOLM.**Valgt 1918.*

Født 7. Aug. 1850 i Hobro, Søn af Postkontrahent og Vognmand Jens Nielsen og Hustru Christiane Pedersdatter. Ansat i Postvæsenet — sidst som Overpakkemester — 1869—1915. Medlem af Ligningskommissionen i Hobro 1903—06, af Byraadet 1906—09 og fra 1918 Formand for Hobro Grundejerforening. — Gift med Kirstine Christofine Farsøe.

19. KREDS.
Randers.

HANS CHRISTIAN CHRISTENSEN.
Valgt 1871.

Født 23. Nov. 1814 i Kjøbenhavn.
Tømrermester i Randers, Brandkap-
tajn til 1874. Død 25. Marts 1881 i
Randers. — Gift med Maren Thomsen.

PEDER ANDREAS SOPHUS HJORDT.
Valgt 1880.

Født 30. Juli 1833 i Odense, Søn
af Kammager Jacob Christian Hjort
og Hustru Cathrine f. Jensen. Maler-
mester i Randers 1859, Brandinspektør
1876. Medlem af Byraadet. Død 31.
Maj 1882 i Randers. — Gift med Frede-
rikke Elseline Petrine Krogtvig.

JOHANNES HENRIK HEERFORDT.*Valgt 1882, genvalgt 1888.*

Født 13. Juni 1836 i Skjoldborg, Søn af Sognepræst Christian Frederik Heerfordt og Hustru Anne Margrethe f. Asp. Besøgte Randers Latinskole, var i Handelslære i samme By, hvor han 1858 etablerede sig som Købmand. Drev Forretning en gros og samtidig i en længere Aarrække en Sæbefabrik og et Lysesstøberi. Var 1867 Medopretter af en Cichoriefabrik, der senere gik over til De forenede Cichoriefabriker; havde først Sæde i dette Selskabs

Bestyrelse og var senere Formand for dets Repræsentantskab. Ridder af Dannebrog 1883, Dannebrogsmænd 1890. Medlem af Byraadet 1864—97, Formand for og senere Æresmedlem af Randers Handelsforening og af Foreningen af jyske Handelsforeninger, Medlem af Bestyrelsen for den danske Købstadsforening, af Repræsentantskabet for Kreditforeningen af Købstadsejendomme i Nørrejylland, af Kommunallovkommissionen 1870 samt Tilsynshavende i Handelsbanken i Randers. Død 11. Marts 1898 i Randers. — Gift med Martha Simony.

JOACHIM FRANTZ HERMAN STILLING.*Valgt 1896, genvalgt 1904, 1912 og 1920, Medlem af Kontroludvalget 1908, Næstformand for Repræsentantskabet og i Kontroludvalget 1913.*

Født 9. Juni 1843 i Randers, Søn af Bagemester Christian Vilhelm Stilling og Hustru Ane Mette f. Møldrups. Lærte Handel og Bageri og overtog 1870 Faderens Forretning. Ridder af Dannebrog 1892, Dannebrogsmænd 1909, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1919, Ridder af 1. Klasse af den norske St. Olafs Orden 1908, Ridder af 1. Klasse af den svenske Vasa Orden 1909, Kommandør af 2. Grad af sidstnævnte Orden 1918. Æresborger i

Randers. Medlem af Randers Byraad i 24 Aar, Medlem af Landstinget 1890—1918, af Toldraadet 1910. Formand for Randers Haandværker- og Industriforening 1888, Medlem af Bestyrelsen for Banken for Randers og Omegn 1875, Formand i Bankraadet 1888, Medlem af Hovedbestyrelsen for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening samt Formand for den jyske Afdeling 1899—1918, Formand for Direktionen for Kreditforeningen af Købstadsgrundejere i Nørrejylland 1898, for Den danske Bagerstands Fællesorganisation 1919 og for den jyske Afdeling af Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk. — Gift med Anna Eline Sophie Størup.

20. KREDS.

Aarhus.

JOHANNES MAGNUS MØRK.

Valgt 1871, genvalgt 1876 og 1884.

Født 20. Marts 1827 i Aarhus, Søn af Købmand Peter Mørk og Hustru Severine f. Gjærn. I Handelslære i Aarhus, Hamborg og London, etableret som Købmand og Grosserer i Aarhus 1852—57, preussisk Konsul til 1864, Redaktør af Aarhus Stiftstidende 1873. Ridder af Dannebrog 1864, Dannebrogsmænd 1888. Medlem af Aarhus Borgerrepræsentation 1854, sammes Formand 1858—68, derefter Medlem af Byraadet, Medlem af Folketinget 1861—73. Død 17. Juni 1889 i Kjøbenhavn. — Gift med Rosalie Søegaard.

*JOACHIM CHRISTIAN BÜNGER.**Valgt 1890, genvalgt 1892 og 1900.*

Født 17. Aug. 1831 i Aarhus, Søn af Købmand Christian Albert Bünger og Hustru Jacobine f. Schmidt. Student 1849, Koleralæge i København og i Aarhus 1853, cand. med. 1857, praktiserende Læge i Aarhus 1858, Læge ved Sygehuset og ved Klosteret 1863—65, konstitueret Stiftsfysikus for Aarhus og Randers Amter 1880, fast ansat 1881, entlediget 1903. Ridder af Dannebrog 1885, Dannebrogsmænd 1892, Konferensraad. Medlem af Sundhedskommissionen i Aarhus 1878—81, af Direktionen for Aarhus Sparekasse 1879, Formand for Bestyrelsen for den almindelige danske Lægeforening 1889. Død 4. Juli 1909 i Aarhus. — Gift med Frederikke Beck.

*MIKAEL JOHANSEN.**Valgt 1908, genvalgt 1916, Medlem af Kontroludvalget 1916.*

Født 26. Marts 1854 i Holme ved Aarhus, Søn af Johan Peter Mikkelsen og Hustru Christiane f. Rasmussen. Købmand i Aarhus. Ridder af Dannebrog 1910. Medlem af Ligningskommissionen 1896—1902, de sidste to Aars Formand, Medlem af Byraadet 1904, af Aarhus Amts Skoleraad s. A., Formand for den kommunale Prisreguleringskommission i Aarhus, Næstformand i Handels- og Kontoristforeningen 1893—1904, Medlem af Den danske Købstadforenings Bestyrelse 1909, Formand for Aarhus Grundejerforening 1904, for Fællesforeningen af jyske Grundejerforeninger og fra 1912 for Fællesudvalget af danske Grundejere. Næstformand i Købmands- og Haandværkerbankens Repræsentantskab, Medlem af Bestyrelsen og Kontroludvalget for Dansk Hypotekforsikringsbank, af Bestyrelsen for Forsikringsaktieselskabet »Frejr«, af Aarhus Theaters Repræsentantskab og Forretningsudvalg og 1915 af det konservative Folkepartis Forretningsudvalg. — Gift 1. Gang med Hansine Andrea Ernst, død 1897, 2. Gang med Adelheid Juliane Henriette Quistgaard.

21. KREDS

før Deling af Kredsen foretoges 1900.

Fredericia, Kolding, Skanderborg og Vejle.

HANS CHRISTIAN BROE.

Valgt 1871.

Født 20. Nov. 1826 i Horsens, Søn af Brygger og Brændevinsbrænder Peder Hansen Broe og Hustru Catharina Sophie Vilhelmine f. Rasmussen. Var først i Handelslære, derefter paa juridisk Kontor, exam. jur. 1845, Branddirektør i Elbo, Brusk og Holmans Herreder, Prøveprokurator i Vejle Amt 1862, Prokurator i Fredericia 1864, Branddirektør ssts. 1872. Død 7. Marts 1874 i Fredericia. — Gift med Meta Hansen.

JENS GLEERUP VALEUR.

Valgt 1874.

Født 16. Maj 1805 i Vadum, Søn af Sognepræst Christen Valeur og Hustru Kirstine f. Rafn. Volontær paa Aalborg Amtstue 1820, exam. jur. 1829, Herredsfuldmægtig i Fredericia, Kæmner ssts., Prøveprokurator i Vejle Amt 1865, Prokurator i Fredericia 1868. Kammerraad. Ejede fra 1839 Nedergaarden i Bjært. Død 16. Dec. 1891 i Fredericia.

*JENS CHRISTIAN SEIDELIN.**Valgt 1880, genvalgt 1888.*

Født 2. Juli 1824 i Fredericia, Søn af Prokurator, Raadmand, Kancelliraad Erich Seidelin og Hustru Kirstine Bang f. Søborg. Cand. polyt. 1847, Klædefabrikant i Fredericia 1851, Med-ejer af Fredericia Tæppefabrik 1875, Vejer, Maaler og Vragter 1863. Virkelig Justitsraad 1887. Borgerlig Raadmand 1861—68, Medlem af Byraadet 1870—81, Overligningskommisær 1890. Administrerende Direktør for Fredericia Sparekasse 1867. Død 8. Jan. 1891 i Fredericia. — Gift med Augusta Henriette Bolwig.

*CARL LUND SCHARLING.**Valgt 1891, genvalgt 1896.*

Født 3. Maj 1840 i Kjøbenhavn, Søn af Professor, Dr. theol. Carl Emil Scharling og Hustru Anna Petrea Abild f. Lund. Student 1858, cand. jur. 1863, konst. Assessor i Overretten 1873—76, Sekretær i Højesteret 1876—79, Assessor i Overretten i Viborg 1879—84, Borgmester og Byfoged i Fredericia 1884—1912. Ridder af Dannebrog 1892, Dannebrogsmænd 1899, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1918. Formand for Den danske Købstadsforening 1900—09, for Kontrolkomitéen for Jysk Købstad Hypotek-Forening, Æresmedlem af Fredericia Haandværkerforening og Handelsforening. Død 31. Dec. 1920 i Fredericia. — Gift med Henriette Bang.

21. KREDS

1900—08.

Fredericia og Kolding.

CARL LUND SCHARLING.

Valgt som ovenfor anført, genvalgt 1904, Næstformand for Repræsentantskabet og Kontroludvalget 1902, Formand for Repræsentantskabet og Kontroludvalget 1905.

21. KREDS

fra 1908.

Fredericia.

CARL LUND SCHARLING.

Valgt som ovenfor anført, genvalgt 1912 og 1920.

PEDER HOULBERG.

Valgt 1921.

Født 15. Januar 1870 i Mygind pr. Randers, Søn af Sognefoged og Lægdsmand Jørgen Petersen og Hustru Christine, f. Christiansen. I Købmandslære i Randers og Aarhus; gik i 1892 over i Hude- & Skindbranchen; fra 1901 selvstændig Forretning i Fredericia. Medlem af Købestævnets Komité fra Stævnets Begyndelse, og fra 1920 Formand for Fredericia Grundejerforening. — Gift med Laura Prahl.

22. KREDS

1900—08.

Silkeborg, Skanderborg og Vejle.

*JENS CHRISTIAN CHRISTIANSEN.**Valgt 1900.*

Født 23. April 1836 paa Tørring Melhede, Søn af Husmand og Skræder Maximilianus Christiansen og Hustru Ane Cathrine Jensdatter. Købmand i Vejle 1863, tillige Brændeovnsbrænder og Gærfabrikant 1874. Ridder af Dannebrog 1901. Medlem af Byraadet 1882—1900. Død 20. Aug. 1908 i Vejle. — Gift med Johanne Kirstine Nielsen.

22. KREDS

fra 1908.

Vejle.

*CHRISTIAN CHRISTOFFERSEN.**Valgt 1908, genvalgt 1916.*

Født 1. April 1857 i Vejle, Søn af Tømmermester Christian Christoffersen og Hustru Christine Pauline f. Madsen. Uddannet paa Teknisk Selskabs Skole i Kjøbenhavn, Murermester, Cementvarefabrikant og Entreprenør i Vejle. Ridder af Dannebrog 1912. Medlem af Byraadet 1903—17, Formand for Vejle Haandværkerforening og for Foreningen af tekniske Skoler i Danmark, Medlem af Bestyrelsen for Dansk Vare- og Industrilotteris jyske Afdeling, af Skoleraadet for den tekniske Undervisning for Haandværkere og Industridrivende og Repræsentant i Vejle Bank. — Gift med Marie Juliane Petersen.

23. KREDS

fra 1908.

Kolding.

*EDVARD RASMUS LAU.**Valgt 1908, genvalgt 1912.*

Født 29. Aug. 1859 i Kolding, Søn af Farver Lorenz Peter Lau og Hustru Mariane Kirstine f. Allerup. Exam. jur. 1881, Sagfører i Kolding 1885, administrerende Direktør for Ny jyske Kjøbstad-Creditforening 1916. R. af D. 1909, Dbmd. 1911. Medl. af Byraadet i Kolding 1888—1916, Borgm. 1914—16, Overligningskommisær, Medl. af Vejle Amts Skoleraad. Form. for Kolding Grundejerforen., for Nationalforen. til Tuberkulosens Bekæmp. og for Radiumsfondet indtil 1916, for den danske Købstadsforening 1911—16 og i Bankraadet for Jyllandsbanken i Aarhus, Medl. af Bestyrelsen for Fællesforen. af jyske Grundejerforen. til 1917, af den komm. Skattekommission 1910 og af Best. for den midlert. komm. Laanekasse af 1914. — Gift med Anna Birgitte Gotlobdine Hoyer.

*CONRAD EMIL ALFRED ANDERSEN.**Valgt 1916, genvalgt 1920.*

Født 25. Maj 1862 i Hjørring, Søn af Bager Ole Andersen og Hustru Frederikke f. Lassen. Lærte Kolonialhandel i Haderslev til 1881, Assistent i Kolding Laane- og Diskontokasse 1883 til Nytaar 1892, da han begyndte en Agentur- og Assuranceforretning i Kolding og samme Aar tog Borgerskab som Købmand der. Det danske Petroleums Aktieselskabs Bestyrer og Leder for den sydjyske Afdelings Tankanlæg 1904. Brandinspektør i Kolding 1916, tildelt Jubilæumstegnet for 25 Aars god Tjeneste i Brandvæsenet 1907. Formand for Kolding Grundejerforening 1916, Medlem af Bygnings- og Brandkommissionen og af Hovedbestyrelsen for jyske Grundejerforeninger. — Gift med Emma Theresa Elisabeth Koops.

24. KREDS

fra 1908.

Holstebro, Silkeborg og Skanderborg.

*CARL GERHARD HØEG.**Valgt 1908.*

Født 24. Juni 1849 paa Udbyhøj Færgegaard, Søn af Gæstgiver Jens Hansen Høeg og Hustru Marie Elisabeth f. Lucht. Lærte Handelen i Randers, Købmand i Silkeborg, Direktør i Silkeborg Bank 1909. Ridder af Dannebrog 1917. Medlem af Byraadet, Formand for Silkeborg Handelsforening 1892. Gift med Johanne Frederikke Vilhelmine Høegh.

*KARL FRODE BLOCH-JØRGENSEN.**Valgt 1916.*

Født 11. Sept. 1871 i Silkeborg, Søn af Direktør Laurs Jørgensen og Hustru Ane Kathrine f. Jørgensen. Tog Tandlægeeksamen 1895, Studieophold i Sverige, Norge og Tyskland, Tandlæge i Silkeborg 1896—1917, Forstander for den kommunale Skoletandklinik i Aarhus 1918. Var Formand for Musikforeningen i Silkeborg og Næstformand for Grundejerforeningen der, tidligere Formand for Midtjysk Tandlægeforening og Medlem af Hovedbestyrelsen for Dansk Tandlægeforening. — Gift med Gudrun Odderskov.

JENS ANDREAS HOUMØLLER.*Valgt 1917.*

Født 11. Aug. 1853 paa Grønheden ved Sæby, Søn af Peder Andersen Houmøller og Hustru Johanne Marie f. Bach. Bankdirektør i Holstebro. — Gift med Anna Marie Bach.

25. KREDS

Ribe, Ringkjøbing og Varde samt fra 1917 i Struer.

VERNER CASPAR RAMSING.*Valgt 1871.*

Født 23. Dec. 1835 i Andsager, Søn af Sognepræst Verner Jasper Andreas Ramsing og Hustru Anna Margrethe f. Borgen. Student (Ribe) 1854, cand. polyt. 1859, Ingeniør ved forskellige Fabrikker, Vikar ved Ribe Katedralskole 1859, konst. Adjunkt 1861, Adjunkt 1863. Død 2. Jan. 1882 i Ribe. — Gift med Marie Petrine Kolvig.

*PEDER DALGAARD.**Valgt 1872.*

Født 31. Marts 1822 i Ulfborg Sogn, Søn af Lærer Peder Christian Dalgaard og Hustru Maren f. Kastberg. Købmand i Ringkjøbing 1847—71, Kæmner 1859—98, Branddirektør 1872—1907. Ridder af Dannebrog 1884. Medlem af Byraadet 1852—66, Revisor i Ringkjøbing og Omegns Sparekasse 1853—1911 og i Den vest- og sønderjyske Kreditforening 1860—1900, Formand for Overformynderiets Laanebestyrelse i Ringkjøbing Amsraadskreds 1869—1907, administrerende Direktør i Ringkjøbing Bank 1872—1905. Død 6. Nov. 1911 i Ringkjøbing. — Gift med Henriette Sophie Caroline Cathrine Lachendorph.

*HANS CHRISTIAN NISSEN.**Valgt 1880.*

Født 11. Juli 1818 i Kalundborg, Søn af Overretsprokurator Christian Ditlev Høegh Nissen og Hustru Helene Birgitte f. Grandjean. Var paa Faderens Kontor i Kalundborg, Kontorist paa Byens Toldkontor 1836, Toldfuldmægtig i Holbæk 1840, paa Samsø 1842, Overopsynsassistent ved Kjøge Toldsted 1845, en Tid konst. Told- og Konsumtionskasserer ssts., Toldassistent i Roskilde 1851, en Tid konst. Toldkontrolør ssts., forflyttedes til Helsingør 1854, fik kgl. Bestalling 1857, konstitueret Toldforvalter i Kjerteminde 1859, konstitueret Toldkontrolør i Korsør 1860, Toldoppebørselskontrolør i Varde 1866, konst. Toldinspektør ssts., Toldforvalter ssts. 1874, entlediget 1900. Ridder af Dannebrog 1878, Etatsraad 1900. Medlem af Ligningskommissionen i Varde, Formand for Bestyrelsen for Sparekassen for Varde By og Omegn. Død 5. Dec. 1900 i Varde. — Gift med Hertha Alvilda Mønsted.

ERIK BEGTRUP HOLST.

Valgt 1888, genvalgt 1896, Næstformand i Repræsentantskabet og Kontroludvalget 1900.

Født 12. Okt. 1828 i Liørslev paa Mors, Søn af Sognepræst Hans Gjørup Holst og Hustru Eline Jacobine f. Mørk. Stud. 1846, Underskibslæge under Krigen 1849—50, cand. med. 1854, praktiserende Læge i Korsør 1855, adjungeret Stadslægen ssts. 1856—58, konst. Fysikus for Ringkjøbing Amt 1858, fast ansat 1859, Dr. med. s. A., entlediget med Udgangen af 1905. Ridder af Dannebrog 1857, Justitsraad 1865, Dannebrogsmænd 1883, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog 1890, af 1. Grad 1905. Medlem af Ringkjøbing Byraad, af Amtets Skoleraad og Skoledirektion, Medstifter af Ringkjøbing Bank 1872. Død 26. April 1907 i Ringkjøbing. — Gift med Anna Cecilie Husted.

HANS WINDFELD-HANSEN.

Valgt 1904, genvalgt 1912 og 1920.

Født 16. Dec. 1847 i Nørre Farup, Søn af Møller Hans Hansen og Hustru Karen f. Windfeld. Ejer af Ribe Midtmølle med tilhørende Elektricitetsværk og af Ribe Stampemølle med Savværk og Tømmerhandel fra 1876. Brandinspektør 1880—1910, Direktør for Ribe Diskontobank 1888. Ridder af Dannebrog 1904. Medlem af Landstinget 1910—18, af Byraadet 1885—95 og 1899—1909. I Bestyrelsen for flere Hedeplantager. — Gift med Frederikke Cathinca Lind.

26. KREDS.

Horsens.

JØRGEN CAIUS STALLKNECHT.

Valgt 1871, genvalgt 1876, 1884 og 1892, Medlem af det faste Udvalg 1871, af Kontroludvalget 1874, Næstformand i Repræsentantskabet og i Kontroludvalget 1895.

Født 28. Nov. 1829 i Horsens, Søn af Guldsmed og Jernstøberiejer Ulrich Stallknecht og Hustru Emilie Oline f. Thostrup. Overtog Faderens Jernstøberi i Horsens 1858 og udvidede Virksomheden til tillige at omfatte en Maskinfabrik; i Forbindelse med denne oprettede han Horsens Symaskinefabrik. Ridder af Dannebrog 1864, Dannebrogsmænd 1888, Etatsraad 1901. Medlem af Borgerrepræsentationen i Horsens 1861, af Byraadet 1868—88, Formand for Horsens Fængselselskab, Medlem af Bestyrelsen for Spare- og Laanekassen for Horsens og Omegn. Død 1. Juli 1906 i Horsens. — Gift med Sophie Elisabeth Monberg.

CHRISTOPHER PETERSEN.

Valgt 1900, genvalgt 1908.

Født 2. Febr. 1838, Søn af Dyr-læge Christopher Petersen og Hustru Ane Cathrine f. Birnbaum. Deltog i Krigen 1864. Grundlagde 1865 sammen med P. Sørensen en Tobaksfabrik (Petersen & Sørensen) i Horsens. En Filial i Aarhus, oprettet 1867, overtoges 1870 for egen Regning af P. Sørensen, idet C. Petersen samtidig blev Eneindehaver af Fabriken i Horsens. Ridder af Dannebrog 1892. Medlem af Byraadet 1881—1903, Medlem af Bestyrelsen for Horsens Haandværkerbank 1874—1908, en Tid dennes Formand, Formand for Vaabenbrødresekskabet for Horsens og Omegn. Død 22. Okt. 1909 i Horsens. — Gift med Elfrida Caroline Møller.

CHRISTOPHER PETERSEN.*Valgt 1909, genvalgt 1916.*

Født 25. Marts 1870 i Horsens, Søn af den foregaaende. Optoges 1900 i Faderens Firma (Petersen & Sørensen). Medlem af Horsens Byraad 1917, Formand for Horsens Handelsforening 1920, for Foreningen af Skraa- og Røgtobaksfabrikanter i Danmark s. A., Medlem af Direktionen for Sparekassen for Horsens og Omegn 1914 og for Menighedsraadet for Vor Frelsers Sogn. — Gift med Anna Hansen.

27. KREDS.**Esbjerg.****CHRISTIAN BREINHOLT.***Valgt 1899, genvalgt 1904, 1912 og 1920.*

Født 8. April 1863 paa Boddumbisgaard, Søn af Proprietær Poul Stockholm Breinholt og Hustru Birgitte Gjøe f. Carstensen. Tog Præliminæksamen 1879 og opholdt sig derpaa to Aar i Udlandet, Volontær paa D. F. D. S. Hovedkontor i Kjøbenhavn 1882, Bestyrer af Selskabets Ekspedition i Esbjerg 1883—1902, Indehaver af en Assuranceforretning ssts. 1902, af en Sejlskibsreder- og Mæglerforretning 1904. Svensk-norsk Vicekonsul 1885—1905, svensk Vicekonsul 1905, tysk Konsul for Ribe Amt 1893—1917. Ridder af Dannebrog 1911, Ridder af 1. Klasse af den svenske Vasa Orden 1905, af den prøjsiske Krone Ordens 4. Klasse 1912 og af den prøjsiske røde Ørns Ordens 4. Klasse 1917. Formand i Esbjerg-Fanø Banks Bankraad 1898—1913, siden i Delegationen for Landmandsbankens Esbjerg Afdeling, Formand for Esbjerg Handelsforening 1902—20. — Gift med Ida Marie Henriette Jespersen.

28. KREDS.

Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Tønder.

*PETER EMANUEL GRAU.**Valgt 1921.*

Født 31. Juli 1873 i Amoy, Kina, Søn af Skibskaptajn Hans Jørgen Grau og Hustru Ellen f. Wollesen. Eksamen fra Lærerseminariet i Haderslev 1894, Lærer i Kværns, Sundeved, tog Afsked af politiske Grunde 1899, derefter Bogholder, Kontorchef paa et Notarialkontor i Haderslev 1903, Direktør for Spørekassen for Haderslev Bys Omegn 1919. Kirkeældste i Frue Sogn i Haderslev 1920, Vurderingsmand i Henhold til Lov af 19. Marts 1869 s. A. Deltog som Indkaldt i Krigen 1914—18. — Gift med Julie Elisabeth Jacobsen.

P. B. Grandjean.

TILLÆG

KONTROLUDVALGETS MEDLEMMER

(DET FASTE UDVALG)

i Aarene 1871—1920.

Justitsministeriets Tilforordnede:

Departementschef *Ricard*, 1875—1908.

Fra 1908: Departementschef, senere Overformynder *M. P. Friis*.

Repræsentantskabets Formand:

Grosserer, Etatsraad *N. W. Petersen*, Odense, 1871—1894.

Købmand, Etatsraad *L. K. Kier*, Aalborg, 1895—1904.

Borgmester *C. L. Scharling*, Fredericia, 1905—1920.

Repræsentantskabets Næstformand:

Købmand *I. M. Theilmann*, Løgstør, 1871—1873.

Købmand, Etatsraad *L. K. Kier*, Aalborg, 1874—1894.

Fabrikant *I. C. Stallknecht*, Horsens, 1895—1900.

Stiftsfysikus *Holst*, Ringkøbing, 1900—1902.

Borgmester *C. L. Scharling*, Fredericia, 1903—1904.

Brænderiejer *Th. Olesen*, Hjørring, 1905—1912.

Landstingsmand *H. Stilling*, Randers, valgt 1913.

Valgte blandt Repræsentantskabet:

Købmand, Etatsraad *L. K. Kier*, Aalborg, 1871—1874.

Købmand *C. F. Grønvold*, Slagelse, 1871—1886.

Fabrikant *I. C. Stallknecht*, Horsens, 1871—1880,
1886—1895.

Kaptajn *I. L. Tvede*, Helsingør, 1880—1891.

Købmand *I. P. Baagøe*, Svendborg, 1891—1902.

Murermester *L. Schumacher*, Roskilde, 1895—1906.

Overretssagfører *Holsøe*, Helsingør, 1903—1905.
 Fabrikant *E. Svendsen*, Odense, 1905—1908.
 Bryggeriejer *G. Arntz*, Holbæk, 1906—1915.
 Landstingsmand *H. Stilling*, Randers, 1909—1913.
 Sagfører *E. Lau*, Kolding, 1913—1915.
 Bankdirektør *V. Reimer*, Nakskov, valgt 1915.
 Købmand *Mich. Johansen*, Aarhus, valgt 1916.

De af Kontroludvalget valgte Revisorer:
 Justitsraad *Mich. Petersen*, 1874—1899.
 Fuldmægtig, senere Kontorchef i Justitsministeriet, *K. A. Hammerich*, 1899—1913.
 Fuldmægtig, senere Kontorchef i Finansministeriets Toldrevisionsdepartement *V. Harreschou*, valgt 1913.

ADMINISTRERENDE DIREKTØRER.

Julius Goldschmidt.

Født 24. Januar 1827 i Vordingborg, Søn af Købmand A. Goldschmidt og Hustru Lea, f. Roskilde; opdraget i Kalundborg hos en Onkel, kgl. Agent Roskilde; 1843 ansat paa Lerchenborg Godskontor; 1845 exam. juris; s. A. ansat paa Moesgaard Godskontor ved Aarhus; 1849 ansat i Matrikulskontoret. 7. Juli 1859 Bogholder ved Brandforsikringskontoret under Justitsministeriet; 1. Juni 1871 konstitueret som Kontorchef for Brandforsikringskontorets 1ste Afdeling; 13. Februar 1872 afskediget som Bogholder; fra 1. April 1875 administrerende Direktør for Købstædernes almindelige Brandforsikring; Afsked 1. Juli 1906. 22. Januar 1863 virkelig Kancellisekretær; 28. Juli 1869 virkelig Kancelliraad; 30. Marts 1875 virkelig Justitsraad; 8. April 1888 Ridder af Dannebrog; 29. Februar 1892 Etatsraad; 10. Juli 1906 Dannebrogsmænd. Død 15. Januar 1917. — Gift med Betzy Axelline Franciska Bassøe.

Det var Etatsraad Goldschmidt, der i sin Tid, under daværende Departementschef i Justitsministeriet Ricards

Administrerende Direktør A. M. ALBERTSEN.

Administrerende Direktør K. A. HAMMERICH.

Ledelse, udarbejdede Vedtægt og Tarif og de øvrige grundlæggende Bestemmelser for Købstædernes almindelige Brandforsikring. I 32 Aar, indtil en stadig tiltagende Tungørighed gjorde det nødvendigt, at han maatte trække sig tilbage, ledede han den daglige Virksomhed i Brandforsikringen, for hvilken hans store Energi og Arbejdsdygtighed, hans Organisationstalent og klare Indsigt i Forsikrings-spørgsmaalene har været af den største Betydning.

Albert Martin Albertsen.

Født 20. Maj 1848 i Ærøskøbing, Søn af Skibsfører Albertsen; 1864 ansat paa Ærø Amtstue, senere paa Svendborg Amts Kontor; 1872 exam. juris; s. A. Fuldmægtig paa Vallø Stiftskontor. 1875 Assistent ved Købstædernes almindelige Brandforsikring; 1878 Fuldmægtig; 1886 Underdirektør; 1. Juli 1906 Direktør. 29. Februar 1892 Kancelliraad; 10. Juli 1906 virkelig Justitsraad; s. A. Revisor ved Vallø Stift. 11. Januar 1911 Ridder af Dannebrog. Død 9. Januar 1913. — Gift med Anna Kugler.

K. A. Hammerich.

Valgt 1913, se pag. 161.

HOVEDKONTORETS PERSONALE
i Tidsrummet 1875—1920.

K o n t o r c h e f e r (U n d e r d i r e k t ø r) :

C. F. Høegh-Guldberg, ansat 1875, død 1886.
A. M. Albertsen, ansat 1886, Direktør 1906.
Axel Axelsen, ansat 1906.

F u l d m æ g t i g e :

A. M. Albertsen, ansat 1878, Underdirektør 1886.
A. A. Jensen, ansat 1890, afgaaet 1900. (Branddirektør i Esbjerg).
Axel Axelsen, ansat 1900.

S. Claussen, ansat 1913.
Chr. Sode, ansat 1918.
Th. Madsen, ansat 1920.

Assistenter:

C. L. Christensen, ansat 1875, død 1889.
A. A. Jensen, ansat 1887.
J. Vogelius, ansat 1890, afgaaet 1892.
Axel Axelsen, ansat 1893.
Ch. Jensen Heiede, ansat 1900, afgaaet 1909.
S. Claussen, ansat 1901.
Chr. Sode, ansat 1906.
Th. Madsen, ansat 1909.
G. V. Hansen, ansat 1916, afgaaet 1920.
P. E. Christensen, ansat 1919.
E. Høiby, ansat 1920.
Willy Jørgensen, ansat 1920.
Arne M. Blach, ansat 1921.

Bude:

H. J. Dollerup, ansat 1875, afgaaet 1904.
C. H. Davidsen, ansat 1904, afgaaet 1918.
O. Bjarning, ansat 1918.

KONTORCHEFER

C. F. Høegh-Guldberg,
1875—1886.

A. Axelsen,
fra 1906.

FULDMÆGTIGE

S. Claussen,
fra 1913.

A. A. Jensen,
1887—1900.

Chr. Sode,
fra 1918.

Th. Madsen,
| fra 1920.

ASSISTENTER

J. Vogelius,
1890—92.

Ch. J. Heiede,
1900—1909.

G. V. Hansen.
1916—20.

P. E. Christensen,
fra 1919.

E. Høiby,
fra 1920.

Willy Jørgensen,
fra 1920.

Arne M. Blach,
fra 1921.

Den administrerende Direktørs Kontor.

Kontorchefens Kontor.

Ekspeditionskontor I.

Ekspeditionskontor II.

DE DANSKE
KØBSTÆDERS UDVIKLING I TIDEN
FRA 1871 TIL 1920.

1.

Der var en Tid, da en bekendt Politiker mente at kunne betegne Danmarks Købstæder som »brolagte Landsbyer«. Senere har en Digter affundet sig med Typen »den danske Købstad« ved en Bemærkning om »for fem Øre Intelligens fordelt paa et Par Tusind Mennesker«. Hverken Politikeren eller Digterens Overlegenhed har været paa sin Plads. Den er kun betegnende for den Ringeagt, som to svundne Slægtled har haft tilovers for alt, hvad der indbefattes under Begrebet *Provinsen*. Selv nu om Dage hører man en og anden Gang en lignende Opfattelse gjort gældende. Det er vanskeligt helt at udrydde den Slags Forestillinger, der er som et Arvegods fra Slægt til Slægt. Men de Mennesker, der følger med, de, der ser og forstaar, vil ogsaa vide, at Købstæderne har gennemgaaet en rig Udvikling i de sidste halvhundrede Aar. Den skyldes i væsentlig Grad de nye Tidens Muligheder, den er et Led i det store Genrejsningsarbejde efter 1864, men den kunde ikke have banet saa mange Veje, hvis ikke Købstadbefolkningen havde ejet Dygtighed og Intelligens til at modtage og udnytte de Chancer, der frembød sig. Hvad gamle Borgmester *Scharling* sagde for en Snes Aar siden: at Provinsbyernes forbavsende Fremgang har skabt et Købstadliv med særegne Købstadinteresser, der udgør en vigtig Faktor i det danske Statsliv, — det har siden faaet stadig større Gyldighed.

Den *moderne* Købstad er et Resultat af disse sidste halvtredsindstyve Aars Udvikling. Det Net af Jernbaner, som man siden Slutningen af 1860'erne har spundet ud over Landet, og de store Havnearbejder, som rundt om

blev sat i Gang, bragte Opsving til Forretningslivet, og i By efter By skabtes betydende industrielle Virksomheder. Landbrugets Eksport gav adskillige Købstæder nye gunstige Betingelser. Ikke blot Handelen og Skibsfarten drog Nytte deraf. Der er ogsaa vokset Sær-Industrier frem med nøje Tilknytning til det danske Landbrug, og en ikke ringe Del af Landbefolkningens Fødselsoverskud fandt Vej til Købstæderne.

Af Danmarks Befolkningstilvækst i Tiden fra 1860 til Aarhundredskiftet faldt mere end de to Tredjedele paa Byerne (Hovedstad og Købstæder). I Løbet af nævnte Tidsrum voksede Bybefolkningen fra ca. 25 pCt. til ca. 40 pCt. af det hele Folketal. I Halvfjerdserne var Købstædernes aarlige Tilvækst 1,74 pCt., i Firserne 2,30 pCt. og i Halvfemserne 2,52 pCt. Mellem de to Folketællinger i 1911 og 1916 var den aarlige Tilvækst i Købstæderne 1,64 pCt., medens Hovedstaden laa lidt lavere med 1,61 pCt. og Landdistrikterne helt nede paa 0,85 pCt.

Bortset fra de fire sønderjydske Byer, som vendte tilbage til Danmark i 1920, kan man paa det Tidspunkt, da disse Linjer skrives, opgøre Antallet af danske Købstæder til 74, naar man regner Allinge-Sandvig under ét, som tilsammen udgørende én Kommune, og naar man udenfor Beregningen holder »Stationsbyen« Brønderslev i Hjørring Amt, der har over 3000 Indbyggere og hvis Indtræden i Købstædernes Række fra den 1. April 1921 er bragt i Forslag paa Rigsdagen. Begrebet »Bybefolkning« strækker sig imidlertid adskilligt ud over de Grænser, som drages af Hovedstaden og Købstæderne. En i 1916 foretagen Opførelse viste, at der fandtes 26 Landkommuner med en Forstadsbebyggelse paa over 1000 Indbyggere og 56 Landkommuner med en bymæssig Bebyggelse, der ligeledes talte mere end 1000 Indvaanere. Der er altsaa mange Landkommuner, som har et større eller mindre byagtigt Præg. Men holder vi os til Købstæderne alene, kommer vi til det Resultat, at Bybefolkningen udenfor Hovedstaden er vokset fra ca. 245,000 i 1870 til ca. 600,000 ved Folketællingen i

1916, saaledes at en Femtedel af Landets samlede Folke­mængde boede i Købstæderne. Flere af de smaa Byer viste dog en lille Tilbagegang i 1916, sammenlignet med Folke­­tællingen i 1911. Det gælder Præstø, Stege, Assens, Bogense, Ærøskøbing, Løgstør, Varde, Svaneke og Handelspladsen Marstal. For Allinge-Sandvig kunde man endogsaa notere en ret betydelig Nedgang.

Har de meget smaa Købstæder følt sig tilsidesat af den moderne Udvikling, saa har denne til Gengæld givet mange af de større Byer en glimrende Opgangsperiode. Forretningslivets Opblomstring har gjort Byer som Aarhus og Odense til anseelige Stæder med vid Horisont, men ogsaa en Del Byer, der ikke naar op mod disse to i Størrelse, hævder sig en smuk Plads i de sidste Decenniers rivende Udvikling. Tiden har desuden forøget de »kommunale Op­gaver« i en Grad, som man ikke drømte om i svundne Dage. Finansielt og socialt er Kravene vokset i stadig stigende Tempo, efterhaanden som Lovgivningsmagten lagde mere og mere over paa Kommunerne. De hygiejniske og tekniske Fordringer skaber stedse nye Opgaver, hvis Løsning frem­kalder nye Institutioner. Byadministrationen har gennem alt dette taget et Omfang, der er meget langt fra svundne Tid­ers mere beskedne Forhold.

Naar en saadan Udvikling farer frem med Stormskridt, nedtramper den adskilligt, som meget vel kunde være bevaret, uden at det egentlige Fremskridt derfor var blevet mindre. Adskillige Steder har man raseret værdifulde gamle Bygninger, der hørte med til Byens Fysiognomi og som i Virkeligheden ikke stod noget Menneske nævneværdigt i Vejen. Det er ogsaa i en sørgelig Grad gaaet ud over mange gamle karakteristiske Gadenavne, som aldrig burde være slettet ud. Saadan et gammeldags Navn bidrager sit til at præge en By, selv om dets Betydning halvvejs er glemt, og søger man ind bag Navnet, møder man gerne et og andet Træk af Byens Historie.

Haardt er det i det hele taget gaaet ud over »Købstad­idyllen«. For at finde den maa man søge til de meget smaa

Byer, — som Mariager, der med sine Tusind Sjæle er Landets mindste Købstad. Sagnet vil vide, at der engang mellem Mariager og Hobro var saa store Skove, at et Egern kunde løbe fra den ene By til den anden uden saa meget som at røre ved Jorden. Tiderne er andre nu, men Mariager er den fredlyste Plet, selv om der gik Svind i Skovene. Den er ikke for ingenting *Byen uden Jernbane*. Det var Banerne, der gjorde det første Skaar i Købstædernes idylliske Tilstande. Men Banen bragte Købstaden Bud fra en større Verden med rigere Muligheder, og der skabtes nyt Liv med Udsyn og Virketrang til Erstatning for Idyllen, som gik tabt.

II.

Den stærke Fremdrift, som har gjort sig gældende i mange af vore Købstæder siden Slutningen af Treserne, gav sig navnlig betydende Udslag i de tre største af dem, og hver af disse har da Krav paa særlig Omtale.

Aarhus, der voksede dem alle over Hovedet, sprang i 1830'erne forbi Randers og i 1840'erne forbi Aalborg. Men endnu i 1870 stod den med sine 15000 Indbyggere tilbage for Odense. Ti Aar derefter mønstrede den 25000 og var dermed Landets største By efter København. Ved Aarhundredskiftet havde den ca. 50000 og ved Folketællingen i 1916 henved 66000 Indbyggere. Nu er Folketallet opgjort til 74200, og regner man „Forstæderne“ Kongsvang, Aabyhøj og Riis Skov med, faar vi et »Stor-Aarhus« med over 80000 Mennesker. Der er en betydelig Person- og Godstrafik, og Statsbanerne har store Centralværksteder i Jyllands Hovedstad. Jævnside den gode Baneforbindelse er det den udmærkede Havn, der førte Byen saa stærkt frem. Siden Begyndelsen af Treserne er der ofret Millionssummer paa Havneudvidelser. Toldintraderne, der omkring Midten af Halvfjerdserne udgjorde ca. 700,000 Kr., var i 1914, Verdenskrigens første Aar, vokset til over 3 Millioner Kroner. Byen kan være stolt af sine Havneforhold, selv om den som Udførselshavn maa staa tilbage for Esbjerg.

Aarhus er i udpræget Grad En-gros-Handelens By. Gennem mange Aar var *Hans Broge*, Skippersonnen fra

Grenaa, dens første Mand. Han drev sin egen store Handel med Landbrugsprodukter, lagde Grunden til den direkte Dampskibsforbindelse med England og bidrog meget til, at Aarhus fik nye Jernbaneforbindelser. Hans Navn knyttedes til det ene store Foretagende efter det andet, og han øvede Indflydelse langt ud over Byens Grænser. Hans Broge, der døde i 1908, havde, under beskedne Forhold, i 1847 lagt den første Grund til sin Forretning i Aarhus. I de følgende Aartier startedes en væsentlig Del af de store Finans-, Handels- og Fabrikvirksomheder, som findes i denne By. Særlig betydningsfuldt blev just et Aar som 1871. Da aabnedes den for Forretningslivet saa vigtige Aarhus Privatbank — samme Aar som Landmandsbanken i København —, og Ny jyske Kjøbstad-Creditforening med Domicil i Aarhus, og ved samme Tid oprettedes Aarhus Oliefabrik, der i dette Aarhundrede har arbejdet sig op til at blive en af Landets betydeligste Virksomheder. Da vi i saa stort Omfang eksporterede vort Smør, maatte man paa anden Maade, væsentlig gennem Margarinen, skaffe Dækning for den hjemlige Efterspørgsel efter Fedtstoffer. Raastofferne til Margarinen, særlig Copra, importeres for Størstedelen fra Ostindien, og et Verdensfirma som Aarhus Oliefabrik har da ogsaa talrige Opkøbs-Stationer i Troperne. Dertil kommer Filialfabriker ude om i Verden, bl. a. i England, Tyskland og Amerika. Behandlingen af det hjemlige Forbrug foregaar paa den mønsterværdigt indrettede Fabrik i Aarhus. Danske Oliefabriker producerer alene af Spiseolie ca. 40 Millioner kg, hvoraf Størsteparten oparbejdes til Margarine. Hans Broges Svigersøn, *Otto Mønsted*, der i 1876 aabnede en Eksportforretning i Aarhus («The danish preserved butter company»), anlagde i 1883 den første Fabrik for Margarine i Danmark. Den Industri, som han saaledes havde grundlagt, voksede frem til at omfatte et halvt Hundrede Fabriker med en aarlig Produktion af 112 Millioner kg Margarine.

Der er adskillige andre Virksomheder, som kendetegner Aarhus. Fra Halvtredserne stammer Frichs Maskinfabriker og Bryggeriet Ceres, fra Treserne Aarhus Svineslagteri, som

er det ældste i Landet, og fra Halvfemserne flere store Foderstofforretninger. Indenfor Erhvervslivets Omraade er der ogsaa Grund til at nævne, at der i Byen er opvokset en stor Møbelindustri, som dominerede det i 1920 afholdte Møbelstævne i Fredericia.

Til Belysning af Byens Finanser skal blot anføres nogle spredte Tal, idet vi her, som paa flere andre Punkter, ser bort fra de abnorme Forhold, der fulgte i Verdenskrigens Spor. I et Aar som 1915—16, da Krigens Virkninger endnu ikke havde sprængt alle tilvante Rammer, var Kommunens samlede Udgifter henved 4 Millioner Kroner, Skatteindtægten over 2 Millioner (Ligningsprocent: 10,4) og Gælden godt 16 Millioner. I 1913, det sidste Aar før Krigens Udbrud, udgjorde Kommunens Formue over 27 Millioner Kroner. Gaar man en lille Menneskealder tilbage, til det for Byens Udvikling historiske Aar 1884, beløb Formuen sig til ca. $3\frac{4}{5}$ Million, og Kommunen havde en Gæld af ca. $3\frac{1}{3}$ Million Kroner.

Den Begivenhed i 1884, som vi hentydede til, er Aabningen af St. Clemens Bro, der kostede 260,000 Kroner, hvoraf 100,000 Kr. var indsamlet ad privat Vej. Det er næppe for meget sagt, at Kvarteret omkring denne Bro og Torvet af samme Navn har et vist storstadsmæssigt Præg. Anseeligt er ogsaa »Strøget«, der strækker sig fra Hovedbanegaarden helt ind til Domkirken, som er Landets største Kirke og en af de største i Norden. En betydelig Erhvervelse foretog man i Slutningen af Halvfemserne gennem Købet af Marselisborg Jorder, hvorved et Areal af 900 Tdr. Land kom ind under Aarhus By. Den elektriske Sporvej, som gaar fra Marselisborg lige til Begyndelsen af Riis Skov og Trøjborg-Kvarteret, betegner en Rute paa tre Fjerdingvej.

Naar man tænker paa Aarhus som den moderne By, maa man nævne *Hack Kampmann*, den Arkitekt, hvis Bygninger i saa høj Grad præger Byen. Hans Toldkammer er berømt for sin Arkitektur, hans Post- og Telegrafbygning er en stor By værdig, men mest vandt han dog Aarhusianernes Hjerter ved Teatret paa Bispetorvet, hvor Frontespicen er smykket med *Hans Tegners* Holbergfigurer. Aarhus

Teater, ved hvis Aabningsforestilling i 1900 »Erasmus Montanus« blev opført, rummer over 1000 Tilskuere og opnaaede i 1913 Tilskud fra Staten. Prof. Kampmann var ogsaa Mester for Kathedralskolen, hvor Digteren *Olaf Hansen* har været Lærer for et yngre Digterkuld, hvis første Navn er *Hans Hartvig Seedorf*, og Kampmann skabte desuden en arkitektonisk Perle som Bygningen for Statsbibliotheket. Dette tredje-største Bibliotek i Danmark rummer mellem sine ca. 300,000 Bind det store Vahl'ske Missionsbibliothek og den Regenburske Samling af Skrifter om Sønderjyllands og Holstens Historie.

En fremtrædende Plads i det moderne Aarhus' Udvikling indtager den Landsudstilling, der blev afholdt i 1909. Allerede i 1876 havde Byen en — efter de Tidens Forhold — anseelig Udstilling, og 30 Aar derefter, i 1906, vilde man arrangere et stort Stævne. Men dengang tog Horsens Tøten med sin jyske Udstilling. Aarhusianerne besluttede da at vente nogle Aar, men saa skulde det ogsaa være en *Landsudstilling*, som Byen førte frem, den største, der var set i Danmark siden »Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling« i 1888 i København. Staten ydede et Tilskud af 300,000 Kr., Kommunen tilskød 150,000, en enkelt Aarhusianer, Etatsraad *Filttenborg*, ydede 30,000, og blandt Byens Borgere tegnedes en Garantikapital af 300,000 Kroner. Stort anlagt var det hele. Alene til Bygningerne og til Terrænet blev der anvendt over 1¼ Million Kroner. En Tredjedel af Byens egen Befolkning løste Abonnementskort til Udstillingen, og da denne, efter en meget ugunstig regnfuld Sommer lukkede sine Porte, havde den haft en halv Million Besøgende foruden de mange Foreninger og Skoler.

Paa et storslaet Terræn ved Aarhusbugten og Marselisborgskovene laa Landsudstillingens »den hvide By«, de paa én Gang skønne og imponerende Trækonstruktioner, som rejstes af *Anton Rosen*, der ni Aar i Forvejen havde vundet Ry som Udstillingsarkitekt for Landmandsforsamlingen i Odense. Et vigtigt Led i Landsudstillingen var »Stationsbyen« med *Leuning Borch* som ledende Arkitekt, — denne

Mønsterby, hvis Huse skulde vække Sansen for et smukt Byggesæt til Afløsning af de Murstensrædsler, som skæmmer saa mangen i Hast opvokset Stationsby rundt om i Landet.

En og anden Ubehagelighed fulgte der jo nok efter den store Anspændelse, som var knyttet til Landsudstillingen i Aarhus, men Byen havde prøvet sine Kræfter, den havde gjort en anseelig Indsats med et stort Formaal for Øje, og ingen, der har gæstet den hvide By i de skønne Natur-omgivelser, vil nogensinde glemme dette Størværk. Det er ogsaa værd at erindre, at Landsudstillingen paa sit Terræn afgav Plads for den gamle Borgmestergaard, som maaske ellers var blevet jævnet med Jorden. Dette herlige Bygværk, Bindingsværksgaarden med hængende Svale fra Slutningen af det sekstende Aarhundrede, har efter Udstillingen fundet sin endelige Plads mellem andre gamle Bygninger i den tidligere »Haveselskabets Have«, hvor man nu finder et helt Købstadmuseum af høj kulturhistorisk Rang.

Aarhus er ellers ikke Byen med de gamle Huse. I den moderne En-gros-Handelsby finder man ikke mange af Fortidens Købmandsgaarde. Aarhus er heller ikke Slægternes By. Den har mange Fortrin, men den er ikke netop præget af fin gammel Kultur. Dette betyder dog paa ingen Maade, at den skulde staa fremmed for aandelige Interesser eller uforstaaende overfor videnskabeligt Virke. Der er en Slags Symbol i den Forbindelse mellem Købmandsskab og Videnskab, som kan udledes af den Omstændighed, at Aarhus har fostret *Ole Rømer*, Købmandssønnen, der vandt Verdensry som Videnskabsmand. Aarhus fik for en halv Snes Aar siden det Observatorium, der bærer hans berømte Navn, og Aarhus har sat mange Kræfter ind paa den Sag, der hedder *det jydsk Universitet*.

— — —

Blommen i Ægget, Smørhullet i Boghvedegrøden, Rosinen i Bollen, — det er lutter Kælenavne for *Odense*, Midtpunktet og Hovedstaden i Fyens frodige Land. Noget mere poetisk har man kaldt den »Solen i de fyenske Stæders Planetsystem«. *Chr. Richardt*, der ogsaa har benyttet Lig-

nelsen med Rosinen, giver den mest rammende Karakteristik i disse Linjer:

Odense, hvor Hellig Knud
holdt sin Kirkegang, den tunge,
— og hvor Eventyrets Konge
drømte hos sin Dukkeklud —,
nu ved Aaens grønne Bredder
midt i Banenettet sidder
og i sine Traades Spind
drager Liv og Handel ind.

Man har ogsaa givet Odense Navn af »første Sprøjte«. Det sigter ikke just til Brandvæsnet, selv om ogsaa dette i alt Fald nu er fortræffeligt i denne de kommunale Fremskridts By, men Benævnelsen benyttedes af »Dagbladet«, da Odense i 1853 havde faaet Vandværk før nogen anden By herhjemme — Aaret før Aalborg og 6 Aar før København — og tillige Gasværk som den første af danske Byer. Selve *H. C. Andersen* siger om sin Fødeby:

Det er Ros og ingen Spot
paa Vittighedens Fløjte,
at Du i Dygtighed og Godt
er altid »første Sprøjte«.

Verset falder lidt tvungent, men Meningen er god, og Odense har virkelig i mange Henseender og gennem lange Tider været en Foregangsby. »Det odenseiske danske Nationalteater«, som blev indviet i 1795, var det første Komediehus, der blev opført udenfor Hovedstaden. En Institution af en helt anden Art, Fyens Stifts Sparekasse, kan føre sin Oprindelse tilbage til 1816, medens Sparekassen for København og Omegn kom fire Aar bag efter. Før Hovedstaden havde faaet nogen Privatbank, oprettedes i Odense Fyens Disconto-Kasse, der i en Aarrække var den eneste Bank i Kongeriget ved Siden af Nationalbanken. I 1844 fik Odense den første Jernbro i Danmark (»Frederiksbroen«), og som den var den første danske By, hvor Gassen tændtes, saaledes kom den ogsaa i 1891 forud for alle andre med Hensyn til elektrisk Belysning. Faa Dage efter straaledede det elektriske Lys over

Strøget i København, men *Forspringet* havde Odense, her som ved saa mange andre Lejligheder. Naar vi hertil føjer, at Byens »Torv«, i alt Fald Lørdagstorvet regnes for Landets største, har vi saa nogenlunde givet Odense, hvad Odenses er i Kapløbet mellem Byerne.

Pladsen som Landets næststørste By har den maattet aflevere til Aarhus, men Folketallet er gaaet jævnt frem, undertiden ogsaa i større Spring ved forskellige Indlemmelser. I 1870 var der 17,000 Indbyggere. Noget ind i det nye Aarhundrede passeredes de 40,000. Ved Folketællingerne i 1911 og 1916 havde Byen henholdsvis 42,000 og 45,000 Indbyggere, og Folketællingen den 1. Februar 1921 viste en Fremgang til 48,948.

Medens Odense omkring 1870 stod med et Budget paa ca. 200,000 Kr., balancerede Drifts-Budgettet for 1920—21 med godt 6 Millioner Kroner. I 1913—14, det sidste Aar før Krigens Udbrud, var Kommunens Udgifter ca. 2,050,000 Kr. og dens Gæld ca. 8¼ Mill. Kr. I 1915—16 var de samlede Udgifter 2,400,000 Kr., Skatteindtægten 1,700,000 Kr. (Ligningsprocent: 7,4) og Gælden 11,400,000 Kr.

Mellem ni danske Byer, der ikke ligger ved Havet, men har skaffet sig Adgang dertil, saaledes at de kan be-sejles, er Odense i denne Henseende den mest interessante. Man kan her tale om *en Havneby, der ligger midt inde i Landet*. Gravningen af Kanalen mellem Byen og Fjorden foretoges af Staten for mere end 100 Aar siden, men i 1858 købte Kommunen Kanal anlæget for 200,000 Kr., og derefter er der iværksat adskillige Uddybninger. Odense Kanal, der er en Mil lang, danner Indsejlingen til Havnen, som bestaar af vestre Bassin fra 1803 og det i 1883 paabegyndte østre Bassin.

Det var efter en større Kanaludvidelse, at *Tielgen*, Odenseanernes Bysbarn, i 1891 sammen med en Kreds af københavnske Storkøbmænd kom sejlene ind til Byens Havn paa »Gefion«. I Aarene 1901—04 uddybedes Kanalen til 19 Fod, og en Augustdag i 1904 fik de udvidede Kanal og Havne anlæg en højtidelig Indvielse, idet »Dannebrog« med Kong *Christian IX* om Bord, fulgt af Panserbatteriet

»Skjold«, passerede hele Løbet gennem Fjorden og Kanalen ind til Havnen, medens Tusinder af Skolebørn viftede langs Bredderne med smaa Flag. Det var en af Odenses store Dage. Siden har man planlagt nye Udvidelser af den kunstige Søvej, for hvilken Byen har bragt saa store Ofre.

Med alt dette er Odense dog ikke en En-gros-Handelens By som Aarhus, men den er i en ganske udpræget Grad et Arnested for den store Butikshandel. Enhver der kommer til Odense, lægger Mærke til de store og velforsynede Forretninger. Der er to Forhold, som betinger dette frodige Forretningsliv: den Industri, der er vokset frem, og den store Tilstrømning af Landboere. Der er de søgne Dage i Hovedgaderne en Færdsel saa broget travl, at man skulde tro sig hensat til en langt større Stad. Derfor er det forstaaeligt, at bypatriotiske Odenseanere, som er en Smule stolte af »Fyens Hovedstad«, har følt sig brøstholdne ved den Beskrivelse af Odenses *stille Gader*, der findes i Forfatteren *Torkild Gravlunds* Værk »Dansk Folkekarakter«. Den omhyggelige Skildrer af nordfyensk Bondeliv, Frk. *Christine Reimer*, der ogsaa kender Odense ud og ind, har nedlagt en kraftig Indsigelse mod den Gravlund'ske Fremstilling af Odense som et saadant Stilhedens Paulun.

»Sandheden er den«, — skriver Frk. Reimer —, »at Odense har en altfor stor Færdsel gennem sine gamle, nu mange Steder meget for snævre Færdselsaarer, saa der let skabes Trængsel. Paa de værste Steder er der ansat fast Polititilsyn, og for at regulere Færdslen udgaar der Opraab fra Politiet om, hvorledes de, der cykler og kører, bør forholde sig ved Kørsel om Hjørner, og der laves Opløb her — som ethvert andet Sted — for et godt Ord. Jeg har netop i 1912 opfanget paa Vestergade følgende Ordskifte. En Arbejder sagde til en Kammerat et Sted, hvor der var Opløb: »Hvad er dette her for noget?«, og den anden svarede: »Ve' Dutte de inov, at naar to Tøse staar stille, staar hele By'i stille!«. — Stilheden i Byens Gader en Sommersøndag har intet som helst med *Folkekarakteren* at skaffe, men er ganske simpelthen en Følge af Byens Beliggenhed som Indlandsby, — dens Plads midt i Fyen. Byen ligger lavt, er

lun om Vinteren, men den er fattig paa ren og frisk Luft om Sommeren, og den lette og nemme Adgang, der nu er (ad Kanalen, Aaen, Jernveje, Sporvejen samt ved Hjælp af Cykler) til det fyenske skønne og rige Opland og de mange søfriske, venlige Kystbyer, i Forening med den voksende Velstand, gør, at Odense er *næsten helt affolket* paa alle smukke Søndage og Fridage om Sommeren, og da især alle saadanne Aftner — og dette da som en skarp Modsætning til den travle, folkerige By paa alle Hverdage Aaret om. Til daglig — *davledavs* eller *te davle*, siger Fyenboen — er Landboerne rundt om i Fyen i stort Tal med til at øge Folkelivet og saaledes ogsaa med til at *præge* Gadelivet i Fyens Hovedstad.

Der er i de Linjer, som vi her har citeret, træffende Bidrag til en Karakteristik af Odense By og af Livet i Byen.

Odense, der fik elektrisk Sporvej i 1913, strækker sig over et betydeligt Areal. Den rummer mange smaa Ejendomme. Der er ikke blot anseelige Villakvarterer, men ogsaa et ikke ringe Antal af smaa Ejendomshuse for Arbejderfamiljer. I Aarhus finder man lange Gader med tæt sammenbyggede høje Huse. Odense har i alt væsentligt undgaaet Kasernebyggeriet. En Statistik fra 1916 viser da ogsaa, at der i Odense var 4,369 beboede Huse, medens Aarhus med sin saa meget større Befolkning kun mønstrede 4,216 Ejendomme. Odense havde kun 10,4 Beboere pr. Hus, hvorimod der var 15,6 i Aarhus. Den tredje af de store Provinsbyer, Aalborg (2,272 Ejendomme), havde endogsaa et Antal af 16,8 Beboere pr. Hus. Reglen er ellers nogenlunde den, at Beboer-Antallet pr. Hus synker med Byens Størrelse, men karakteristisk for Bebyggelsen i Odense er det, at selv saa meget mindre Byer som Esbjerg, Randers og Horsens havde henholdsvis 15, 12,7 og 12,4 Beboere pr. Ejendom mod Odenses 10,4, og at det tilsvarende Tal for endnu mindre Købstæder var 13 i Helsingør, 12,6 i Frederikshavn, 11,6 i Ringsted og 11,7 i Skive. Til Sammenligning med disse Provinstal tjener, at København pr. Hus havde 27,6 og Frederiksberg 24,8 Beboere.

Af monumental Virkning er det nye Raadhus, der i 1883 blev opført paa Flakhaven af *Herholdt* og *Lendorff* med Anvendelse af Motiver fra Raadhuset i Siena. Den Arkitekt, der særlig har haft Betydning for Odense-Arkitekturen, er dog vel nok kgl. Bygningsinspektør *J. Vilh. Petersen*. Han har i denne sin Fødeby bl. a. opført Toldkammerbygningen, Missionshuset, Vandtaarnet og den statelige nye Kathedralskole, efter hvis Fuldførelse i 1894 den gamle Skole i Lille Graabrødrestræde blev indrettet til Post- og Telegrafbygning, og han har restaureret den prægtige gamle Adelsgaard, der blev bygget af *Ejler Rønnow* ved Midten af det sekstende Aarhundrede. En anden udmærket Arkitekt, Sønderjyden *Niels Jacobsen*, er Mester for det anseelige Grand Hotel — hvis Restaurationslokaler er Samlingsstedet for det »mondæne« Odense —, Handelsbankens Bygning og det nye Teater, og han har ligeledes opført Ansgars Kirke og Fyens Forsamlingshus. Dette sidste har en Festsal, der regnes for den største i Landet. Til Møder skal den kunne rumme over 3,000 Mennesker. Forsamlingshuset ejes af et Aktieselskab, hvis 2,700 Aktionærer er spredt over hele Fyen. En Bygning, der ogsaa ofte benyttes til store Sammenkomster, er Industrialpalæet, som Arkitekterne *Arne-Petersen* og *Hagemann* i 1894 opførte i italiensk Renæssancestil for Haandværker- og Industriforeningen. Endnu skal vi blot nævne det ejendommelige Landsarkiv, som er et af Bygningsinspektør *Martin Borchs* ypperste Arbejder.

For monumentale Nybygninger har man ikke glemt, at Odense med sine mange Haver og Plantninger fra ældre Tid bærer Navn af »den grønne By«, og at dette Navn forpligter. Da Byen i 1907 havde købt Odense Slot af Staten, skabtes der en smuk Park af Haven omkring Slottet (»Kongens Have«). Det store og skønne Munkemose-Anlæg med Kanalerne og Dammene fik i 1915 sin nuværende Skikkelse; det var en af Byens Borgere, *Chr. Dæhnfeldt*, der her viste sin Offervilje.

Den Dæhnfeldt'ske Avl af Frø og Blomsterløg hører til de landskendte Virksomheder i Odense. Den, der ved

Foraarstide har set Tulipanmarkerne ved Stige i fuldt Flor, bevarer et uudsletteligt Skønhedsindtryk. Dæhnfeldt har lært os, at vi ikke behøver at ty til fremmede Lande for at faa Havefrø, Blomsterløg og Roefrø.

Byens Forretningsliv rummer mange andre Navne, som er gaaet ind i vor Bevidsthed. Fra gammel Tid er der Navne som *Milo*, *Hempel* og *Muus*, og paa Industriens Omraade indtages en fremtrædende Plads af Virksomheder som Mogensen & Dessaus Væverier, der stammer fra Halvfjerdserne, Albani Bryggeriet, som er opkaldt efter Byens gamle Skytshelgen, det jernindustrielle Firma M. P. Allerups Eftfg., der er det ældste Jernstøberi paa Fyen, og Thomas B. Thriges Dynamo- og Motorfabrik, som *Thrige* i 1894 grundlagde i sin Fødeby, da han var vendt hjem fra Amerika, hvor han havde udviklet sin tekniske Indsigt og sin Forretningsdygtighed.

Bag Handelens og Industriens travle Virke gemmer Odense en fornem gammel Kultur, der giver den en særegen Plads blandt Danmarks Købstæder. Dens Musikforening er en af de ældste og største i Provinsen, og har Byen ikke et Statsbibliothek saaledes som Aarhus, er den dog veludstyret med Bogsamlinger; deriblandt Stiftsbibliotheket med over 40,000 Bind og en ligesaa stor Samling i den i 1838 stiftede Læseforening, der er berømt for sin smukke Have. Fyens Stifts Musæum blev grundlagt i 1860 og var installeret paa Slottet, indtil Musæumsbygningen i Jernbanegade blev opført ved Midten af Firserne. Der findes her — foruden Kunstgalleriet — en Oldsamling og naturhistoriske og etnografiske Samlinger. I Aaret 1900 købte Byen Ejler Rønnows Gaard, og en halv Snes Aar senere indrettedes her et fyensk Folkemusæum. Men videst kendt er Musæet i H. C. Andersens Hus. Medens Landets Hovedstad har set paa, at *Oehlenschlägers* Fødested blev brudt ned, og at man ligeledes raserede den gamle Klokkebolig i Pilealléen, hvor den store Digter gik i Skole og hvor han i 1814 skrev et Værk som »Helge«, har Odense vist sin berømte Søn den Pietet at værne om det Hus, hvori han kom til Verden. Ved en Fest i Odense

den 2. April 1905, Hundredaarsdagen for Eventyrdigterens Fødsel, foreslog en af Gæsterne, Direktør *Ernst Bojesen*, Byens Borgmester, at Kommunen skulde købe den lille Ejendom i Hans Jensens Stræde og indrette den til et »H. C. Andersens Hus«, saaledes som tyske Byer har hædret Mindet om Tysklands store Digtere. Dagen efter købte man i al Stilhed *H. C. Andersens* Fødested af den gamle Kone, der ejede det, og den 2. April 1908 aabnedes her et Musæum, som — foruden et Interiør med Digterens egne Møbler — rummer forskellige Manuskripter og Udgaver af hans Værker samt *Vilh. Pedersens* originale Blyantstegninger til Eventyrene. Fra Familjerne *Collin* og *Melchior* har H. C. Andersens Hus modtaget mange værdifulde Gaver. Odense har Ret til at være stolt af det lille Hus i Hans Jensens Stræde.

Ogsaa paa Teatrets Omraade hævder Odense sig som den gamle Kulturby. Flere af vor Teaterhistories store Navne var knyttet til det gamle Komodiehus, f. Eks. *Ryge*, der i 1801 debuterede her paa Grev Trampes »Nationaltheater«, hvortil han engageredes med en Gage af 12—15 Rdlr. om Maaneden. Det nye Teater i »Kongens Have« indviedes i Efteraaret 1914 med Opførelsen af H. C. Andersens »Ole Lukøje«. Den anseelige Teaterbygning, der kostede 400,000 Kroner, bortset fra Grunden, har 650 Tilskuerpladser. Paa Premiéraftner er der efter Forestillingen i Teaterkaféen og paa »Grand« et Liv og Røre, som selv en lidt blaseret Københavner vil yde sin Anerkendelse. Odense, »Etatsraadernes By«, er overhovedet meget selskabeligt anlagt, og Selskabslivet bærer stadig, trods Tidens nivellerende Tendenser, et Præg af den Tradition, som kun forekommer i en By med mange gamle Slægter. Ingen anden Købstad forener saa harmonisk som Odense det moderne Livs Travlhed med den gode, gammel-dags Hygge.

— — —

I mange Maader anderledes beskaffen er den Stad *Aalborg*, »Nordjyllands Hovedstad«. Den hænger sig, sandt at sige, ikke i Traditionen, har været lidet nænsom

overfor det Fortidspræg, som den dog i saa høj Grad havde faaet i Eje, og bryder sig fejl om to, tre, fire, fem eller flere ejendommelige gamle Bygninger, naar der er en eller anden nymodens Idè, som skal sættes i Værk. Det er en ualmindelig l e v e n d e By. Ofte har den maattet høre, at den lever for stærkt, og naar en Aalborgenser skal levere noget om sin kære By til Befordring i Trykken, undlader han da heller ikke at forsikre, at den slet ikke er det Sodoma, som den har faaet Ord for at være, men at Byen bare har en Befolkning, der gjerne ser lyst paa Tilværelsen. Sandheden er vel ogsaa den, at Aalborg i moralsk Henseende hverken er værre eller bedre end saa mange andre Byer. Men fuld af Liv er den, en munter By, der maaske henter noget af sin Friskhed og af sit lyse Sind fra Limfjorden, den, om hvilken *Jeppe Aakjær* synger:

Hvor herligt du lysner, du krummede Fjord,
der slynger de Sløjfer i Sønder og Nord,
du Vindenes Orgel, du tonende Vand,
der bræmmer med Skummet din riflede Strand.

Der var engang, da Aalborg var Jyllands største By. Den havde en blomstrende Udenrigshandel paa en Tid, da ingen anden Købstad kendte noget saadant. Fremdriften har den bevaret, men i Folketal er den blevet Nummer to af jyske Byer og Nummer tre af danske Købstæder. I 1870 stod den med ca. 11,700 Indbyggere. Derefter er Tallet ca. 14,150 i 1880, ca. 19,500 i 1890, ca. 30,700 ved Begyndelsen af det nye Aarhundrede, ca. 33,000 i 1910, ca. 38,100 ved Folketællingen i 1916 og ca. 41,600 ved Folketællingen den 1. Februar 1921.

Nørre-Sundby, der ligger paa den anden Side af Limfjorden, har i Kraft af sin Beliggenhed visse Betingelser for at knytte Oplandet i Vendsyssel til sig. Det var derfor af stor Betydning for Aalborg, at Pontonbroen, »Christian IX's Bro«, der forbinder Byen med Vendsyssel, blev aabnet i 1865. Anlægget af den 922 Alen lange Bro, som bæres af 45 Pontoner, kostede henved en halv Million Kroner. Fire Aar senere førtes den østjyske Længdebane til Aalborg,

og i Slutningen af Halvfjerdserne lagde franske Ingeniører den faste Jernbanebro over Limfjorden, et Funderingsarbejde, der tør betragtes som det største i hele Europa. I den seneste Tid er der forøvrigt afholdt en international Konkurrence om Projekteringen af en ny Limfjordsbro til Afløsning af Pontonbroen. Til Konkurrencen var der ialt indleveret 44 Projekter fra europæiske og amerikanske Firmaer.

De nye Baneanlæg, som paabegyndtes i Slutningen af Halvfemserne — Fjerritslev-, Sæby- og Hadsundbanerne — bragte Aalborg megen Fremgang, og Havnen er bleven stærkt udvidet. I Firserne begyndte man paa den store Uddybning af Hals Barre. Herude i Sejlindløbet ved Kattegat med Sandbanken tværs over Limfjorden var Vanddybden saa ringe, at store Skibe ikke kunde passere. Med stor Bekostning fik Aalborg dette Forhold ændret. Gennem de stadige Udvidelser og Uddybninger (i 1907 —08 til 24 Fod) er selve Havnen undergaaet en betydelig Udvikling.

Som store Handelsnavne, der er knyttet til Opgangen i Aalborg, er *Justesen*, *Rechnitzer* og *Strøyberg* at anføre i første Række, og der er ogsaa al Grund til at nævne en gammel Institution som Aalborg Handelsforening, der ved mange Lejligheder har været med til at bringe Byen frem. Det er formentlig Landets ældste Handelsforening. Den søger sin Oprindelse i det i 1431 indstiftede Guds Legems Lav (»Papegøjegildet«).

Kendt viden om er Aalborg ugentlige Kreaturmarked, som har sin rigelige Andel i den samlede danske Kvægeksport. I et af de seneste Aar før Verdenskrigen, 1912, blev der bl. a. tilført dette Marked henved 40,000 store Kreaturer.

Ved Siden af Handelen er der i de sidste halvhundrede Aar opvokset et stort Antal industrielle Virksomheder, og ældre Foretagender har udvidet sig i betydeligt Omfang. Et Firma som C. W. Obels Cigar- og Tobaksfabriker, der stammer fra 1787, har i Aalborg en Fabrik, der er en af Branchens største i Nordeuropa. Dens Gulvareal udgør

ca. 2 Tdr. Land, og dens mægtige Lagerbygning kan rumme 2 Millioner Kilo Tobak, hvilket er mere end en Femtedel af Landets aarlige Forbrug. Af en Arbejderstab paa over 1,000 Personer beskæftiges som Regel henved 700 med Fremstillingen af Cigarer. I Begyndelsen af 1921 har det Obelske Firma yderligere skaffet sig en stor ny Fabrik i Hovedstaden. Den ligger i Industrikvarteret ved Islands Brygge og er beregnet paa ca. 400 Arbejdere. En anden Virksomhed af de ældste i Aalborg er De Smith'ske Jernstøberier og Maskinværksteder, udgaaet af det Jernstøberi — et af de allerførste i Provinsen —, der i 1834 blev grundlagt af *Henning Smith*, en mærkelig Mand, som ikke alene har været Jernstøber, men ogsaa Guldsmed, Kobberstikker og Skibsreder. Før nogle Aar siden lagde Firmaet sig efter Klokkestøbning. Der er fra de Smith'ske Værksteder leveret Klokker til mange Kirker rundt om i Landet, og Støberiet har tillige gjort Jernvinduer til sin Specialitet. De langt yngre P. I. Buaas' Fabriker, fra 1885, har som Speciale valgt Mejerianlæg, og det hurtigt fremvoksede P. Ph. Stuhrs Maskin- og Skibsbyggeri er kendt for sit store Værft ved Aalborg Havn.

Indenfor den danske Sæbeindustri indtager et Aalborg-Firma som C. Rafns Fabriker en fremtrædende Plads. Men de Produkter, som den store Almenhed først og fremmest sætter i Forbindelse med Aalborg, er utvivlsomt to saa forskelligartede som Akvaviten og Cementen. Den Spritfabrik, hvorfra Aalborg-Akvavitens Mærker vandt Ry, kunde den 15. Januar 1921 fejre sit 75 Aars Jubilæum. I de sidste Aar før den store Krig lykkedes det at skabe en ikke ubetydelig Eksport, navnlig til Amerika. De store Indskrænkninger under Krigen gav Produktionen et væsentligt Tilbageslag, men man søger nu at faa oparbejdet et udenlandsk Marked. Man regner, at der i Aarenes Løb er udgaaet 125 Millioner Flasker Aalborg-Akvavit fra Fabrikken i Aalborg. — Cementfabrikationen er af nyere Dato, men Cementen fra Fabrikerne ved Aalborg har vundet Verdensry. Dansk Portland Cement er en meget søgt Bundlast for oversøiske Dampere. Der findes nu her

i Landet 8 Cementfabriker med en Produktion af ca. 500,000 ts.

Aalborg kan ogsaa berømme sig af at eje de første Kolonihaver, som blev anlagt i Danmark. De blev oprettet i 1884 paa Initiativ af den senere Landstingsmand *Jørgen Berthelsen*. Nu findes der Hundreder af Kolonihaver ved Aalborg, og rundt om har man fulgt den Idè, som denne By har fostret. Aalborgensernes Trang til Friluftsliv imødekommes ogsaa ved den Omstændighed, at Byen har ikke mindre end fire Lystanlæg. To af disse, »Skovbakken« og »Frederikskilde«, har Ret til at føre Splitflag. De fik den Gunstbevisning af Frederik VI, da han i 1828 under et Besøg i Limfjordsbyen blev indtaget i disse Steder. Den af lokale Journalister skrevne Aalborgbog, som blev udgivet i Anledning af det store danske Pressestævne i Aalborg i Sommeren 1913, fortæller følgende om dette Splitflags-Privilegium, som intet andet Anlæg i Landet skal være i Besiddelse af:

»Det har ofte vakt Forundring, og hver Gang der kommer en ny Politimester til Aalborg, forbyder han Værterne i Anlægene at hejse Splitflaget. Men saa klager Værterne til Byraadets Udvalg for Lystanlægene, og Udvalget slaar i Bordet for Politimesteren. Et socialdemokratisk Udvalgsmedlem skal kunne den Tale udenad, som Frederik den Sjette holdt, da han uddelte Splitflagene; den holder han for Øvrighedens Repræsentant — undertiden foregaar det pr. Telefon —, og saa er der ingenting i Vejen. Splitflaget bliver atter hejst og faar Lov til at vaje, til der igen kommer en ny Politimester, saa gentager Historien sig«.

Som Bidrag til en Belysning af Byens finansielle Forhold skal vi, som ved Aarhus og Odense, nævne nogle Tal fra et af Krigens første Aar: 1915—16. De samlede Udgifter beløb sig til 1,600,000 Kroner, og Gælden androg 9 Millioner. Skatteindtægten udgjorde 1,100,000 Kroner, og Ligningsprocenten var 9,₆, medens den Aaret før og efter var henholdsvis 9,₈ og 9,₂.

Haardt er man i dette Aarhundrede faret frem mod Aalborgs ejendommelige gamle Bypræg. Maleriske Bindingsværkshuse i gamle Stræder maatte forsvinde, for at Aalborg kunde faa »Boulevarden«, som er Hovedaaren i det moderne Kvarter ved den nye Banegaard, og Aaerne har man overdækket. Der er kommet en helt anden By ud af det end den, vi kendte før, — ikke saa malerisk skøn, ikke saa historisk interessant, men sundere og lysere, selv om disse Fordele jo nok kunde være vundet ogsaa ved en noget mere maadeholden Raseren. Aalborg har imidlertid ikke Stunder til at se sig tilbage. Den tumler med store Fremtidsplaner, hvad der har fundet et prægnant Udtryk i disse borgmesterlige Ord: Aalborg bør være ikke blot N o r d j y l l a n d s, men N ø r r e j y l l a n d s Hovedstad!

III.

Det er selvfølgelig ikke Hensigten med nærværende Afhandling at dvæle ved hver eneste af Landets mange Købstæder. Men ud over de tre største, som vi nu har omtalt, er der enkelte andre, hvis Udvikling frembyder et og andet Moment, der giver dem en Særplads i Købstædernes Række, og vi tænker da her først og fremmest paa F r e d e r i c i a, idet vi foreløbig ser bort fra de g a n s k e u n g e Byer.

Det er ofte fremhævet, at det var et Kongebud, der kunstigt skabte Fredericia By. Men trods denne glansfulde Oprindelse førte den gennem Tiderne en meget haard Kamp for Tilværelsen. Hvad der reddede Byen, var Jernbanen. Med Forbindelsen Fredericia—Vamdrup gjorde man i 1866 den første lille Begyndelse. Siden blev Fredericia det store Knudepunkt for det jydsk-fyenske Jernbanenet. Indbyggertallet, der i 1870 udgjorde ca. 7,200, var vokset til ca. 15,200 ved Folketællingen i 1916 og til 17,250 ved Folketællingen den 1. Februar 1921.

I 1910 blev Fredericia officielt nedlagt som Fæstning. Kommunen købte Voldpartierne for 100,000 Kroner. Der er draget Omsorg for hensigtsmæssige Forbindelsesveje ud til Oplandet, men heldigvis er de gamle historiske Volde

i alt væsentligt blevet fredlyst. I de senere Aar er der ved Havnen rejst nogle store Fabriker. De virker meget brutalt i det skønne Landskabsbillede, som udfolder sig her mellem den fyenske og den jydsk Kystlinje, men hvor Skønhedshensyn tørner sammen med det praktiske Livs Fordringer, er det gærne de sidste, der gaar af med Sejren. Fredericia kan ikke leve paa sin smukke Omegn alene. Allerede i Slutningen af forrige Aarhundrede begyndte industrielle Virksomheder at skyde frem i denne By, og nye Erhvervsmuligheder vandt den ved Fuldførelsen i 1917 af den nye Kastelshavn, der har en Vanddybde af 24 Fod. Vel er Fredericia stolt af en Betegnelse som »Mindernes By«, men den ligger ikke stille hen i Erindringen om de Dage, da dens Navn blev skrevet saa dybt ind i Nationens Historie. Paa en meget tiltalende Maade har man just forenet Fortidsminder med Nutidsvirke, da Købestævnet rejste sin Borg paa den gamle Vold.

Tanken om at skabe en saadan dansk Messe blev undfanget i Aarhus, men det var de Fredericia Bymænd, der tog Initiativet til Sagens Gennemførelse, og Fredericia blev derved — skønt den er saa meget mindre end Aarhus og skønt dens Hotelforhold ingenlunde er indrettede med en »Messe« for Øje — Hjemstedet for den Institution, der bærer Navnet *D a n s k K ø b e s t æ v n e*. Formaålet med de aarligt tilbagevendende Stævner er at fremme Forbindelsen mellem vore Producenter og Handlende, at vække Befolkningens Interesse for det danske Arbejde og — bl. a. gennem Udsendelsen af Kataloger — at henlede Udlandets Opmærksomhed paa de Produkter, som skabes af vor Industri og vort Haandværk. Meget beskedent begyndte man i 1913 med et Købestævne i Eksercerhuset ved Foden af Volden, men nu er der ialt afholdt ni almindelige Købestævner og to specielle — et for Fiskeri og et for Møbelindustri —, og midt under Verdenskrigen rejstes paa »Prins Christians Bastion«, efter Tegninger af Arkitekt *Gundlach-Petersen*, den store Købestævne-Bygning, der bærer følgende epigrammatiske Indskrift:

Hvor Fædre værged Land mod Fjendens Hær,
her rejse vi, mens Krige Lande hærge,
vort Købestævne Hus, for uden Sværd
ved Fredens Dont vort gamle Land at væрге.

De senere Aars Købestævner plejer at drage 25,000—30,000 tilrejsende til Fredericia. Der er adskilligt, som tyder paa, at Storindustrien, der tidligere holdt sig tilbage, efterhaanden vil blive fyldigere repræsenteret paa Stævnet. I saa Henseende er det sikkert af Vigtighed, at Købestævnets Betydning som Landsinstitution nu er blevet fastslaaet gennem Sættningen af dets Styrelse. Der sidder her Repræsentanter for Handelsministeriet og for store Erhvervsorganisationer som Industriraadet, Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation og Landsforeningen »Dansk Arbejde«. Desuden er Fredericia Byraad og den lokale Handelsstandsforening og Haandværkerforeningen repræsenteret i Styrelsen. Under Forberedelse er en Nydannelse, hvis Rækkevidde endnu ikke lader sig overse: Tilvejebringelsen af en permanent Udstilling af Maskiner i en af Købestævnets store Haller.

Naar vi blandt de smaa idylliske Kystbyer paa Fyen særlig nævner Faaborg, er det hovedsagelig for Musæets Skyld. Det er et Særsyn, at en saadan Institution skabes af en Privatmand i en lille dansk Købstad. Etatsraad *Mads Rasmussen* havde i 1889 i Faaborg grundlagt den kendte Konservesfabrik, der i 1906 blev sluttet sammen med J. D. Beauvais' Fabriker. En Del af den Formue, som han tjente paa Konservesfabrikationen, anvendte han i 1910 paa Oprettelsen af Faaborg Musæum, i hvis Kunsthaller de fyenske Maleres Værker er samlet i saa stort et Antal. *Mads Rasmussen* døde i 1916 og er begravet i Faaborg. Paa hans Gravsten staar disse Linjer, som *Johannes V. Jensen* har formet:

Fyens Grøde blev Guld i hans Haand,
og Guldet blev Farve.
Sjældent har jordfødt Bedrift
sat sig saa sjælfødt et Spor.

Faaborg ejer, foruden sit berømte Klokketaarn, et ejendommeligt Fortidsminde i »Vesterport«. Det er en hel Mærkværdighed, at denne gamle Byport har faaet Lov at blive staaende. Saadanne Rariteter plejede man herhjemme at rive ned, og der har da ogsaa flere Gange været Bud efter Porten i Faaborg. Allerede i 1745 var der Forslag fremme om dens Nedbrydning. I 1806 dukkede den samme Plan op. I 1879 var det galt igen, men man bestemte sig til at lade Porten blive staaende, og for rigtig at vise sin gode Vilje gik man i Lag med en Istandsættelse. Desværre bestod denne i, at man overpudsede hele Portbygningen med en hæsliq graa Cementmasse. For faa Aar siden har imidlertid Faaborgs senere Borgmester, Bankdirektør *Bror-sen*, indlagt sig Fortjeneste af sin By ved at bekoste en smuk Restaurering af Vesterport, hvis røde Sten nu atter kommer til deres Ret.

Nordslesvigs Genforening med Moderlandet vil formentlig faa nogen Betydning baade for *F a a b o r g* og for *A s s e n s* gennem en stigende Trafik. Forøvrigt har Faaborg med sine gamle Stræder, som *Tom Petersen* saa tidt har gengivet, og med sin naturskønne Omegn visse Chancer som Turistby, selv om den langt er overfløjet af »Hjærtet i det sydfyenske Arkipelag«, det lovpriste *S v e n d b o r g*, hvis Ry som Turiststed er naaet ud over Landets Grænser.

Det er dog meget langt fra, at Svendborg drager saa mange Udlændige til sig som Perlen blandt de sjællandske Købstæder, *H e l s i n g ø r*. Svendborg er som Helsingør en livlig By, men fyensk er den først og sidst, medens Helsingør Sommeren igennem har et internationalt Præg. Fremmed-Elementet er gammelt i denne By. I sine Erindringer fra de første Decennier af forrige Aarhundrede fortæller den gamle Herredsfoged *Ole Lund*, at det Tungemaal, som dengang taltes i Helsingør, næppe nok kunde kaldes Dansk. Dertil bidrog særlig den Mængde Konsuler og Vicekonsuler af andre Nationer, der havde Ophold her, og yderligere de mange Købmandsfamiljer af engelsk, hollandsk og tysk Oprindelse, som paa den Tid var bosat i Helsingør, og hvis Sønner eller Døtre blev

giftet ind i de danske Familjer. I vore Dage er det Sprog, der tales af Byens egne Folk, ikke Udtryk for en saadan babylonisk Forvirring. Det fremmede Element er væsentlig en Trækfugleskare, som kun tilhører Helsingør i »Sæsonen«, men i denne Periode gør det sig ogsaa stærkt gældende, hvad man let overbeviser sig om, hvis man en smuk Sommeraften spadserer gennem Stengade eller lægger Vejen om ad Havnen. Dog er det naturligvis det københavnske Bourgeoisi, der leverer det største Kontingent til Sommergæsternes Skare i Helsingør og Omegn, hvor Villa ligger ved Villa. Paa »Marienlyst«, der har en anseelig Alder som Bade-Etablissement, blev det store Kurhotel med tilhørende Cottager opført i Aarene 1896—1900. Af gennemgribende Betydning for hele denne Udvikling blev Kystbanen, hvis Anlæg blev vedtaget ved Lov i 1894, og de senere tilkomne Privatbanestrækninger fra Helsingør over Hornbæk til Gilleleje. Den nye Statsbanegaard ud for Havnen blev færdig i 1891. Det er en smuk og værdig Bygning, opført efter Tegninger af Arkitekterne *Chr. Holsøe* og Prof. *Wenck* i dansk-hollandsk Renæssancestil.

Det store Fremmedbesøg sætter Liv i den lokale Handel, og der kræves ikke noget langvarigt Sommerophold, for at man skal gøre den Erfaring, at Helsingør er en af vore dyreste Byer at leve i. Dette blomstrende Forretningsliv er ligesom noget af en Erstatning for Tabet af de gyldne Tider, der svandt med Øresundstoldens Afløsning i 1857. Danmark fik da 70 Millioner Kroner en Gang for alle i Stedet for en aarlig Indtægt af 4—6 Millioner. For Helsingør betød Øresundstoldens Ophævelse en ikke ringe Indtægtsnedgang, og Antallet af Indbyggere, der i 1855 havde været ca. 9,100, viste sig i 1860 at være dalet til ca. 8,450. Derefter fulgte en lille Fremgang, til ca. 8,900 i 1870, men det næste Tiaar var Stilstand, idet Folketallet næppe nok voksede med 100. Firsernes Decennium betegnede imidlertid et stort Spring: den 1. Februar 1890 mønstrede Byen 11,075 Mennesker, en Opgang, der vel nok i nogen Grad stod i Forbindelse med Anlægget af Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri. Ved Folketællingen i 1916

havde Helsingør 15,475 Indbyggere. Sidste Folketælling, den 1. Februar 1921, var der 15,434 Mennesker.

Det har været af Betydning for Byen, at Skibsfarten er vokset saa stærkt. I 1856, Aaret før Øresundstoldens Ophævelse, passerede ca. 20,000 Skibe. En Optælling for et senere Aar, 1894, viser, at ca. 35,500 Skibe sejlede forbi Kronborg. Under disse Forhold blev Omsætningen med en Del af de forbisejlende Skibe en voksende Indtægtskilde.

Helsingør, der rummer saa megen fornem gammel Byarkitektur, ejer det bedst bevarede Kloster i Norden. Den fra Slutningen af det 15. Aarhundrede stammende Klosterbygning blev i Aarene 1897—1907 restaureret paa Statens Bekostning under Ledelse af Arkitekten, Etatsraad, Prof. *Storck*, der ogsaa, i 1908, forestod Restaureringen af Karmeliterhuset. Til Istandsættelsen af denne Bygning, der er opført omkring 1515 og i lange Tider benyttedes som Fattighus, tilvejebragtes ad privat Vej en Sum af 50,000 Kroner.

— — —

Naar vi nu gaar over til en Omtale af de Byer, hvis Købstadrettigheder er af ny Dato, maa vi først nævne *Esbjerg* baade som den største og som den, hvis Udvikling er mest interessant. Man har kaldt den »Danmarks Chicago«, og sandt er det, at den, alt efter vore beskedne Forhold, er vokset med en forbavsende Hast. Man betragte blot nedenstaaende Tal, der viser Befolkningens Vækst fra 1860 — inden Anlægget af Havnen var begyndt — til vore Dage:

I 1860.....	30	Indbyggere
- 1870.....	460	--
- 1880.....	1,529	---
- 1890.....	4,111	---
- 1895.....	9,280	-
- 1896.....	12,352	
- 1901.....	13,355	--
- 1906.....	15,665	---
- 1911.....	18,208	--
- 1916.....	18,925	
- 1921.....	21,185	

For at ændre det Forhold, at en stor Del af vor Eksport gik over Hamborg for at naa England, paabegyndte man i 1868 ved Esbjerg Anlægget af den vestjydske Udførselshavn. Fem-seks Aar derefter etableredes herfra en regelmæssig Dampskibsfart paa England. I 1878 var Havnen fuldt færdig, men den er senere blevet udvidet, saaledes at der af Staten er nedlagt ikke faa Millioner i disse Havneanlæg. Esbjerg naaede da ogsaa til at faa den største Udførsel fra Danmark næst efter Hovedstaden. Som en vigtig Indtægtskilde for Byen maa man ogsaa nævne Fiskeriet. Den hastige Udvikling har sat sit Spor i Byggeriet. Esbjerg har haft sine alvorlige Byggekrak, men Vanskelighederne blev overvundet. Den 1. Januar 1899 indtraadte Esbjerg i Købstædernes Række. »Ladepladsen« var blevet til en efter danske Forhold anseelig By.

Det følgende Aar, 1900, ophøjedes tre Handelspladser til Købstæder: Nørre-Sundby, Løgstør og Silkeborg.

Nørre-Sundby var i 1856 bleven oprettet som en selvstændig Kommune. Da den blev Købstad, talte den henved 3,500 Indbyggere. Ved Folketællingen i 1916 var Tallet vokset til ca. 5,500, og nu har Byen over 6,000 Indvaanere.

For Løgstørs Vedkommende maa man sige, at den taalmodig havde biet paa at opnaa Købstadretten. Den søgte allerede derom ved Midten af det attende Aarhundrede, men Aalborg, der frygtede en Konkurrent, fik det forhindret. Da Løgstør omsider naaede sine Ønskers Maal, havde den et Par Tusind Indbyggere. I 1916 var Tallet 2,372, og ved Tællingen den 1. Februar 1921 var det steget til 2,567.

Silkeborgs Opstaaen var delvis baseret paa de industrielle Forventninger, som man knyttede til Gudenaens Vandkraft. I 1844 fik Brødrene *Christian* og *Michael Drewsen* kongelig Bevilling til at oprette en Papirfabrik paa dette Sted. Ved kongelige Resolutioner af 1845 og 1846 oprettedes Silkeborg Handelsplads, der dog først i 1855 blev en selvstændig Kommune. Den havde paa det Tidspunkt 1,200 Indbyggere. I 1871 aabnedes Skander-

borgbanen. *H. C. Andersens* Spaadom, at Silkeborg skulde komme til at »spinde Silke, naar Banetogets Væverskytte flyver gennem Landet«, er ikke ganske gaaet i Opfyldelse. Silkeborg blev i alt Fald aldrig den betydende Industriby, som man vistnok havde tænkt sig, men for sine skønne Omgivelser er den søgt af Turister. *H. C. Andersen* skrev forøvrigt et af sine mest bekendte Eventyr, »Laserne«, i Silkeborg, hvor han under et Besøg hos Michael Drewsen daglig udenfor Papirfabriken saa de store Dynger af Klude, hentede allevegne fra. En stor Del af Kolerasommeren 1853 tilbragte han hos Drewsen, og han har digtet følgende Billede af den opvoksende By med Papirfabriken i den dejlige Egn:

Hvor Klostret stod ved Søens Siv,
bag Hedens Lyng og tunge Veje,
nu rører sig et virksomt Liv,
de store Møllehjul sig dreje.
En lille Købstad alt der groer,
mod Aaen Ellene sig bøje,
I Danskens Højland Ørnen boer,
nær Hedens tusind Kæmpehøje.

Digteren foregreb Begivenhedernes Gang, naar han brugte Betegnelsen »en lille Købstad«. Ganske vist blev der i Rigsdagssamlingen 1855—56 forelagt et Forslag til Lov om at gøre Silkeborg til Købstad, men der blev ikke noget af Sagen. Først i 1900 fik Silkeborg, som nævnt, Købstadret. Dens Vækst maales ved følgende Indbyggertal:

I 1870.....	2,338	Indvaanere
- 1880.....	2,931	—
- 1890.....	4,217	—
- 1901.....	7,228	—
- 1906.....	7,803	—
- 1911.....	8,792	—
- 1916.....	9,180	—
- 1921.....	10,474	—

Paa Silkeborg Torv rejstes i 1892 en Statue af Michael Drewsen, der er jordet i en aaben Gravhøj paa Byens Kirkegaard.

Den næste Handelsplads, der rykkede op til at blive Købstad, var Frederiksværk. I 1850 var den bleven udskilt af Vinderød Sogn som en selvstændig Kommune. I 1907 blev den Købstad. Den havde ved Folketællingen i 1916 knap 1,800 og den 1. Februar 1921 lidt over 2,000 Indbyggere.

En af de yngste i Købstædernes Række er Herning, der fra at være en ganske ubetydelig Landsby er vokset saa stærkt frem, at man har hædret den med Navn af »Hedens Hovedstad«. Byens Fremvækst staar i nøje Forbindelse med det store Arbejde, som sattes i Værk af det i 1866 stiftede Hedeselskab, hvis Administration siden 1907 har haft Sæde i Viborg. I 1874 fik Stifteren af den vest- og sønderjydske Kreditforening i Ringkøbing, daværende Kammerraad, senere Etatsraad *E. Møller*, Koncession paa Anlægget af Herning—Silkeborg-Banen, der blev aabnet i 1877 og et Par Aar efter overtaget af Staten. Ved at gennemføre Banesagen trods mange Vanskeligheder indlagde Kammerraad Møller sig megen Fortjeneste af de midtjydske Egne. Med Rette er det blevet sagt, at tjente han end ikke meget Guld ved Banen, saa købte han sig et Minde, der vil bestaa, saa længe der køres med Lokomotiver paa disse Strækninger og disse Heder. Dette Baneanlæg, der i 1881 efterfulgtes af Herning—Skern-Banen, har været af væsentlig Betydning for Fremgangen i Herning og i hele Egnen deromkring.

I Begyndelsen af Halvfjerdserne boede der kun nogle faa Hundrede Mennesker i Herning. I 1913 blev den Købstad, og i 1916 havde den ca. 7,400 Indbyggere, hvilket Tal den 1. Februar 1921 var vokset til 8,872.

Endelig skal vi nævne, at Struer med et Antal af ca. 4,200 Indbyggere fik Købstadret i Aaret 1917, og at Folketallet nu er gaaet mere end 500 frem.

IV.

I de halvhundredte Aar, der danner Rammen om denne Fremstilling, er Købstæderne blevet styret i Henhold til Kommunalloven af 1868.

Der skete ved denne Lov den væsentlige Ændring, at Borgmesteren, der tidligere udelukkende havde været Magistrat, mistede sin Stilling som selvstændig Myndighed overfor Byraadet, idet han traadte ind i dette som Formand. Der gjorde sig imidlertid et Dobbeltforhold gældende, hvilket træffende er karakteriseret saaledes af Departementschef *Vedel* i et Foredrag, som han i sin Tid holdt paa et Repræsentantmøde i Købstadforeningen: »Stillingen som Formand for Byraadet eller Borgmester er tillige de fleste Steder forenet med Stillingen som Magistrat, som Magistratsborgmester. Rent og klart forekommer dette kun i de fem Købstæder: Aarhus, Aalborg, Randers, Helsingør og Odense, — senere kommer forøvrigt Esbjerg til. Der er i disse Købstæder en Borgmester, som baade er Magistratsborgmester og Formand for Byraadet. I de andre Byer er det saaledes, som det allerede var fastslaet efter Danske Lov, hvor der ikke fandtes en Magistrat: Byfogeden dér fungerer som Borgmester. Dette sker nu imidlertid ikke i hans Egenskab af Byfoged; han maa have en særlig Beskikkelse af Kongen, hvorved han udnævnes til Borgmester. Men den Borgmesterstilling, han faar, er altsaa i Virkeligheden Borgmesterstillingen som Formand for Byraadet; den anden Stilling, Magistratsborgmesterstillingen, har han i Forvejen som Byfoged. Der faar vi altsaa disse to Arter af Borgmestre, som man nøje maa holde ude fra hinanden, naar Talen bliver om Byfogedstillingen. Det har været ret vanskeligt — og det var vist ogsaa vanskeligt for Administrationen selv — at blive klar over dette Dobbeltforhold for Borgmestrene.«

Paa samme Tid var Byraadet delt i to Dele, som man med en ejendommelig Betegnelse har kaldt »den større Halvdel« og »den mindre Halvdel«, sidstnævnte valgt af de højest beskattede. Tanken var nu den, at Byfoged-Borgmesteren sammen med Repræsentanterne for de højest beskattede skulde kunne danne en Modvægt mod den Del af Byraadet, der var valgt af den almindelige Vælgerklasse. Men den kommunale Valglov af 1908 slettede Skellet. Byraadet skulde nu vælges af én Vælgerklasse, og i og for sig kunde

man sige, at dermed var Grundlaget for den kongevalgte Borgmester faldet bort.

Allerede forinden Købstadkommunallovens Vedtagelse i 1868 lød der Røster, som krævede, at Byraadet selv skulde vælge sin Formand, men Kravet lod sig altsaa ikke gennemføre. Det blev Loven af 1. Marts 1919, som fastslog en Ordning med folkevalgte Borgmestre. Dog havde Indenrigsministeriet i de nærmest foregaaende Aar indført den administrative Praksis, at det, naar en Borgmesterstilling blev ledig, forespurgte Byraadet, om dette ønskede at fremsætte Forslag med Hensyn til Besættelse af Stillingen, hvorefter Ministeriet i bekræftende Fald indstillede den, som Byraadet udpegede, til Udnævnelse som Borgmester. Det første Tilfælde af denne Art forefaldt i Herning. Da denne Kommune indtraadte i Købstædernes Række, fik den tidligere Sogneraadsformand kongelig Beskikkelse som Borgmester. Efterhaanden fremkom der da fra over 30 Byraad Indstilling om at faa Borgmesterstillingen besat med en af Byraadet blandt Købstadens Borgere udpeget Mand. Alt dette havde en foreløbig Karakter. Den fulde Ordning ad Lovgivningens Vej blev truffet ved den omtalte Lov af 1. Marts 1919, der giver Købstadens Byraad Ret til selv at vælge sin Formand, idet Valget af Borgmester foregaar lige saa ofte, som der er foretaget almindeligt Valg til Byraadet. Med særligt Hensyn paa de store Kommuner, hvor en Deling af Forretningerne navnlig kan være ønskelig, har Byraadene Adgang til at oprette en Magistrat, der deltager i Byens Administration og bestaar af Borgmesteren som Formand og yderligere 2—4 Raadmænd. For Aarhus, Aalborg, Randers, Esbjerg, Odense og Helsingør giver Loven særlige Regler, idet kongelige Borgmestre, alt imedens de afgiver de kommunale Forretninger til den af Byraadet valgte Borgmester, vedblivende bestaar som Varetagere af de Underøvrigheds- (Magistrats-) Forretninger, der efter den hidtil gældende Ordning er henlagt til Embedet.

Ude i Befolkningen har Interessen for det kommunale Liv været i stærk Vækst siden Midten af Halvfemserne. Det har givet sig Udslag i en stigende Valgdeltagelse. De sidste

kommunale Valg, for hvilke der, da disse Linjer skrives, foreligger en officiel og omfattende Opgørelse, er Valgene i Marts 1917, den tredje Række almindelige Valg efter Valgloven af 1908.

Det samlede Antal kommunale Vælgere var i 1917 for hele Landet 1,047,447. Deraf fandtes i Købstæderne 207,979, nemlig 98,809 Mænd og 109,170 Kvinder. Her var altsaa 52½ pCt. af Vælgerne Kvinder og 47½ pCt. Mænd. I de kommunale Valg i Marts 1917 deltog i Købstæderne ialt 150 329 Vælgere (78,943 Mænd og 71,386 Kvinder). Af samtlige Købstadvælgere stemte saaledes 74,6 pCt. For Mændenes Vedkommende bliver Procenten 82,5, for Kvinderne 67,4. Til Sammenligning tjener, at i Landdistrikterne stemte kun 43 pCt. af de kvindelige Vælgere.

En By som Præstø indtog en særlig smuk Stilling med Hensyn til Valgdeltagelsen. Her deltog ikke mindre end 94 pCt. af de mandlige Vælgere i Afstemningen, og der var endnu fire Byer, som mønstrede over 90 pCt. af de mandlige Vælgere: Horsens, Randers, Vejle og Silkeborg.

Af de 879 Byraadsmedlemmer, som valgtes i 1917, var de 53 Kvinder, fordelt paa 38 Byraad.*) I 14 Købstæder opnaaede Socialdemokratiet Flertal blandt de valgte Byraadsmedlemmer: Aarhus, Horsens, Randers, Vejle, Nyborg, Middelfart, Nakskov, Nykøbing F., Korsør, Skelshør, Næstved, Slagelse, Helsingør og Rønne.

Efter de Meddelelser, der foreligger gennem Pressens Oplysninger om Resultaterne ved de kommunale Valg Marts 1921, er der nu socialdemokratisk Flertal i 19 Købstæders Byraad, nemlig i de ovenfor nævnte med Undtagelse af Randers, Skelshør og Nykøbing F. og desuden i Nørresundby, Nykøbing M., Esbjerg, Fredericia, Silkeborg, Køge, Frederiksværk og Stubbekøbing.

Mellem de Købstadsager, som jævnlig blev sat under Debat, har Læbæltespørgsmaalet indtaget en fremtrædende Plads. Købstædernes Læbæltter kan føres helt tilbage til det 15. Aarhundrede, saaledes som det nærmere er udviklet i den Betænkning, der i 1919 blev afgivet af den

*) Ved Byraadsvalgene i Marts 1921 valgtes 46 Kvinder

fire Aar i Forvejen af Handelsministeriet og Indenrigsministeriet nedsatte Kommission angaaende Indlemmelse i Købstæder og Læbælters Ophævelse. Det var under Erik af Pommern, at Købstæderne fik Eneret til Købmandsskab, saaledes at al Handel paa Landet blev forbudt. Gennemførelsen af Monopolet skabte imidlertid en Kappelstrid mellem Købstæderne indbyrdes, og for at afgrænse et bestemt Opland for hver enkelt Købstad drog man da om Staden en Omkreds, indenfor hvilken kun Købstadens egne Borgere maatte handle. Saaledes opstod »Læbæltet« mod Konkurrencen udefra, og hvad der her gjaldt Handelen, kom efterhaanden ogsaa til at omfatte Haandværket.

Ved Midten af forrige Aarhundrede blussede Striden op om dette Købstædernes Privilegium. I væsentlig Grad blev det afskaffet ved Næringsloven af 1857, men Loven indeholdt dog i Paragraferne 28, 54, 55 og 57 Forbud mod, at visse Arter af Haandværk og Handel udøvedes indenfor en nærmere fastsat Afstand (1—1½ Mil) fra nærmeste Købstad. Administrationen fik dog Bemyndigelse til — efter Forslag fra vedkommende Købstadkommunalbestyrelse — at træffe en Ordning, hvorved Forbudsbestemmelserne bortfaldt eller indskrænkedes for paagældende Købstad. I Aarenes Løb henvendte da ogsaa en Række Købstæder sig til Regeringen med Anmodning om Ophævelse af Læbæltet. Da Læbæltekommissionen afgav sin Betænkning, havde en saadan Ophævelse fundet Sted for følgende Byer: Nykøbing F., Nakskov, Stege, Nexø, Nyborg, Odense, Svendborg, Rudkøbing, Kolding, Vejle, Aarhus, Aalborg, Sæby, Skive, Lemvig, Holstebro og Stubbekøbing.

Sagen var den, at der indenfor Købstædernes Læbælt var opstaaet den ene Forbrugsforening efter den anden. Forbrugsforeningerne erobrede i stort Omfang det Opland, som Næringsloven havde villet tilsikre Købstædernes Handelsstand, og det fremhævedes derfor ogsaa i Kommissionsbetænkningen, at denne Handelsstand maaske vilde have været bedre stillet uden Læbæltebestemmelserne, saaledes at de Handlende kunde have optaget Konkurrencen med Forbrugsforeningerne i Læbæltedistrikterne.

I Februar 1920 kom Loven om Ophævelse af Læbælter, og herved bortfaldt de i de nævnte Paragrafer af Næringsloven indeholdte Forbud imod, at Haandværk og Handel drives indenfor en vis Afstand fra nærmeste Købstad.

Som et Moment, der er af Betydning for adskillige Købstæders Udvikling, maa nævnes den Forandring, som har fundet Sted i Garnisonsforholdene. Hærloven af 1909 angav Grundlaget for den Nyordning, der senere — efter Forhandling med de paagældende Kommuner — gennemførtes ved Kundgørelser og stod fuldt afsluttet i 1913. Nyborg gik ud af Garnisonsbyernes Tal. Derimod vedblev Odense, Fredericia, Aarhus, Viborg, Randers og Aalborg at være Garnisonsbyer, og paa Sjælland, hvor Helsingør og Næstved fra gammel Tid havde Garnison, indgik Roskilde, Holbæk, Slagelse, Ringsted og Vordingborg i Garnisonsbyernes Række. Vi har her kun angivet Nyordningen i de store Træk og skal blot tilføje, at der indenfor den angivne Ramme er foretaget forskellige Omlægninger.

Til Belysning af det Standpunkt, hvortil Købstædernes Udvikling er naaet bl. a. i teknisk og hygiejnisk Henseende, er der samlet et godt Materiale i et Skrift, som en Række Foreninger af kommunale Embedsmænd udgav i 1918 ved Stadsingeniør *Rygner* i Odense, og som særlig tager Sigte paa Forholdene, saaledes som de var i Aaret 1916. Vi skal gengive nogle af de mange Oplysninger, der er samlet paa dette Sted.

De ældste V a n d v æ r k e r stammer fra Halvtredserne i forrige Aarhundrede. Som før omtalt havde Odense Forspringet med sit Vandværk i 1853. Aalborg og Vejle fik Vandværk henholdsvis i 1854 og 1857, medens Hovedstaden først kom med i 1859. Derefter kom Svendborg i 1867 og i Halvfjerdserne flere andre af de større Byer: Aarhus, Horsens og Randers. I 1916 var der endnu 5 Byer, som manglede Vandværk.

Det ældste G a s v æ r k er Odenses, anlagt 1853. En halv Snes andre Værker, væsentlig i de større Byer, stammer ligeledes fra Halvtredserne, deriblandt Gasværket i Aarhus fra 1855 (København 1857). En i 1905 foretagen Opgørelse

viste forøvrigt, at der fandtes Gasværker i 61 af Landets Købstæder. Ved en Opgørelse i 1913 eksisterede saadanne Værker i 71 Byer, saaledes at kun 3 af de daværende Købstæder var uden Gasværk.

Elektricitetsværket i Odense blev sat i Drift i 1891; derefter kom i 1892 København og nogle Aar senere Aalborg og Aarhus.

Om Vandklosetsystemets Udbredelse fortæller følgende Tal fra 1916: Længst fremme var Esbjerg (og Frederiksberg) med W. C. i 60 pCt. af samtlige Ejendomme; derefter kom København med W. C. i 37 pCt., Nykøbing F., 33 pCt., Frederikshavn 31 pCt., Odense 30 pCt., Aalborg 25 pCt., Silkeborg og Ribe 21 pCt., Helsingør 20 pCt., Aarhus og Horsens 19 pCt.

Endnu skal vi anføre nogle Tal vedrørende Telefonvæsenets Udvikling i 1916. Øverst stod Saxkøbing med 141 Abonnenter pr. 1,000 Indbyggere (medens København kun havde 80!). Nærmest efter Saxkøbing kom Præstø med 100 Abonnenter for hvert Tusind Indbyggere, Frederikssund med 94 og Stege og Storehedinge hver med 93. Odense havde 66 og Aarhus 64 Abonnenter pr. 1,000 Indbyggere.

Til at varetage den æstetiske Side af Udviklingen findes der i en Række Byer et særligt Udvalg indenfor Byraadet eller en særlig »Forskønnelsesforening«, og flere Købstæder er, i Lighed med Hovedstaden, kommet ind paa at præmiere gode og smukke Bygninger.

Den rivende Udvikling har selvfølgelig sat dybe Spor i Finansen. Indtægts- og Udgiftsbeløbene for samtlige Købstadkommuner var i 1870 ca. 4,655,000 Kr. I 1918—19 noteredes det tilsvarende Beløb med 148,970,000 Kr. Med Fradrag af Beholdninger fra forrige Aar, optagne Laan og Forbrug eller Omsætning af Aktiver udgjorde i 1918—19 Købstædernes Indtægtsbeløb — de løbende Indtægter — 56,286,000 Kr.

Hvad der nok kan give Anledning til nogen Betænkelighed, er den store Forøgelse af Kommunernes Gæld. Her, som overhovedet paa det finansielle Omraade, har Verdenskrigen og dens Virkninger sprængt alle tilvante Rammer.

I 1870 udgjorde Købstædernes Gæld 6 Mill. Kr. Tyve Aar derefter var den omtrent firedoblet. I 1907 androg Gælden ca. 55½ Million. Ti Aar senere var den steget til 135 Millioner. Af de enkelte Købstæder mødte i 1916—17 Aarhus med en Gæld paa 22½ Million, altsaa omtrent lige saa meget, som Gælden beløb sig til i 1890 for samtlige Købstæder. Odense og Aalborg stod i 1916—17 hver med 11 Millioners Gæld, Randers med 6, Esbjerg med 5,3, Horsens med 4, Kolding med 3,7, Helsingør, Slagelse og Fredericia hver med 2,6, Vejle med 2,5 og Svendborg med 2,1 Millioner.

I April 1920 modtog Købstæderne fra Landmandsbanken et 30 Millioners Laan paa 3 Aar til Betaling af færdige eller paabegyndte Arbejder. I Efteraaret 1920 kunde Købstadforeningens Tidsskrift, paa Basis af indløbne Besvarelser angaaende Købstædernes Laaneforhold, oplyse, at de samlede faste Laan pr. 1. Juli s. A. androg ca. 250 Mill. Kr., medens Kassekrediter og det omtalte Laan fra Landmandsbanken tilsammen udgjorde ca. 70 Millioner. Der manglede dog Oplysninger fra én stor og seks mindre Købstæder. Tidsskriftet tilføjede, at »de faste Laan er saa godt som alle paa gunstige Betingelser og til en rimelig Rente, saaledes at de danske Købstæders finansielle Stilling synes fuldt forsvarlig.«

Endnu skal vi blot minde om, at der, paa Arrangement af Købstadforeningens Laaneudvalg, den 1. Februar 1921 gennem Landmandsbanken optoges et amerikansk Laan paa indtil 7 Millioner Dollars.

Til Belysning af Forskydningerne i Kommunernes Skatteforhold efter Verdenskrigens Udbrud skal vi omtale nogle af de Opgørelser, som det statistiske Departement har foretaget af Købstadkommunernes Skatteprocenter, d. v. s. den Procentdel, som den samlede paalignede personlige Opholdskommuneskat udgør af de tilsvarende Skatteyderes skattepligtige virkelige Indkomster uden Forhøjelser eller Nedsættelser.

I 1914 — 15, det Aar, i hvilket Verdenskrigen udbrød, stillede Forholdet vedrørende Bykommunernes Skatteprocenter sig saaledes:

5	Kommuner	3—4	%
13	—	4—5	-
28	—	5—6	-
20	—	6—7	-
6	—	7—8	-
3	—	8—9	- og derover

I 1919—20:

1	Kommune	3—4	%
6	Kommuner	4—5	-
19	—	5—6	-
27	—	6—7	-
15	—	7—8	-
3	—	8—9	-
4	—	over 9	-

I 1920—21:

Ingen	Kommuner	3—4	%
2	—	4—5	-
6	—	5—6	-
21	—	6—7	-
16	—	7—8	-
17	—	8—9	-
13	—	9	- og derover.

Sammenligner man blot de sidste to Aar, ser man, at der er foregaaet ret betydelige Stigninger i Skatteprocenterne. Medens kun 22 Bykommuner i 1919—20 havde en Skatteprocent, der var højere end 7, var der i 1920—21 ikke mindre end 46 Kommuner med Procenter over 7.

Den store Arbejdsløshed, som ogsaa blev en af Krigens Følger, har hærget Købstæderne ligesom den øvrige Del af Landet. Den af Centralarbejdsanvisningen offentliggjorte Ugestatistik indeholder ikke særlige Tal for Købstæderne, men paa vor Anmodning har man velvilligst meddelt os nogle Købstadtal for Arbejdsløsheden, saaledes som den blev opgjort Fredagen den 11. Februar 1921. Der var da i Købstæderne paa Øerne 10,392 ledige og i de jyske Købstæder 19,102, tilsammen 29,494, medens det tilsvarende Tal for Hovedstaden var 28,958 og i Landkommunerne 12,459. Det samlede Antal af arbejdsløse for hele Landet var da 70,911, og senere Tællinger viste et endnu højere Tal. I 1920 ved samme Tidspunkt var Antallet af arbejdsløse ca.

37,000, men i 1918, hvis Rekord dog er blevet overfløjet i 1921, var Tallet over 72,000.

Til de anførte Hovedtal skal vi føje Tallene paa arbejdsløse i en Række enkelte Købstæder den 11. Februar 1921:

Aarhus	3,726
Odense	3,047
Aalborg	1,965
Horsens	1,812
Kolding	1,277
Esbjerg og Ribe tilsammen	1,270
Viborg	955
Rønne	706
Nykøbing F.	566
Holstebro	442
Herning	408

Under Krigen kom ogsaa Bolignøden til Købstæderne. En Opgørelse over Boligforholdene ved Folketællingen den 1. Februar 1916 viste, at der i Provinsbyerne optaltes ca. 3,800 ledige Lejligheder eller 2,7 pCt. af samtlige Beboelseslejligheder. I de store Købstæder var Ledighedsprocenten 2,4, i de middelstore 2,9 og i de smaa 3,4. Mellem de enkelte Byer indbyrdes gjorde der sig dog store Forskeligheder gældende. Saaledes havde Allinge-Sandvig en særlig stor Ledighedsprocent, nemlig 10,1 pCt., medens Procenten kun var 0,8—0,9 i Grenaa, Aalborg og Skelskør. Statistiken viser, at i Købstæderne foregik Omslaget med Hensyn til Byggevirkomheden noget senere end i Hovedstaden. Endnu i Februar 1916 var der, som nævnt, 3,800 ledige Lejligheder i Købstæderne. Men allerede ved Oktober Flyttedag samme Aar maatte adskillige Købstadkommuner skaffe Boliger til Husvilde, nemlig i alt til 298 Familjer med tilsammen 1,780 Personer. Særlig haardt ramte var Aarhus, Aalborg, Odense, Vejle, Helsingør og Kolding. De følgende Boligtællinger viste kun et ganske ubetydeligt Antal ledige Lejligheder. I Oktober 1920 mønstrede samtlige Købstæder 2,123 husvilde Familjer, der tilsammen omfatter 10,348 Personer.

Huslejen var i Februar 1916 størst i Byer med over 15,000 og mindst i Byer med under 4,000 Indbyggere. I de største Byer laa Huslejeniveauet 54 pCt. og i de mellem-

store 28 pCt. højere end i de smaa. Fra 1911 til 1916 udviste Huslejestigningen en Gennemsnitsprocent af 8,2. Odense og Fredericia havde en Huslejestigning af ca. 16 pCt., Aalborg 13, Kolding 11, men Aarhus kun 2 pCt. I Esbjerg udviste Huslejen endogsaa en lille Nedgang med 2 pCt., men Krigen beredte jo ogsaa denne By særlige økonomiske Vanskeligheder. Alligevel havde Esbjerg forholdsvis en høj Husleje. Kun i Aarhus og Aalborg var den højere.

Huslejelovgivningens tog sin Begyndelse med Loven af 9. Juni 1916, der fastsatte, at Lejeforhøjelser, som aftaltes efter den 10. April s. A., var undergivet Kontrol af Huslejenævn i Kommuner, hvor Kommunalbestyrelsen nedsatte saadanne Nævn. I Følge den Betænkning, som Boligkommissionen afgav ved Udgangen af 1920, var der kun 3 Købstæder, som ikke havde oprettet Huslejenævn: Aakirkeby, Hasle og Storehedinge. Sammesteds angives følgende Huslejestigning for en Række større Købstadkommuner i Tiden fra Februar 1916 til November 1919:

Aarhus	23,4	%
Odense	23,2	-
Aalborg	24,8	-
Horsens	34,7	-
Randers	18,6	-
Vejle	30,1	-
Esbjerg	33	-
Helsingør	26,8	-
Fredericia	29,9	-
Kolding	36,1	-

For de øvrige Provinsbyers Vedkommende er Stigningen kun beregnet for Grupper af Byer, nemlig saaledes:

Byer med over 15,000 Indbyggere	27,1	%
— — 4—15,000 —	35,2	-
— — under 4,000 —	45,9	-

For samtlige Provinsbyer var Stigningen 32,9 pCt.

Angaaende Byggevirksomheden i Købstæderne oplystes det, at der i Aarene 1916—20 er opført 10,909 Lejligheder, deraf 2,471 paa Kommunernes egen Foranstaltning. Medens Byggevirksomheden i 1916—17 laa langt under det normale,

kom der mere Fart i den i 1918—19, og det var her Kommunerne og Byggeforeningerne, som tog Affære. Men mod Slutningen af 1920 indtraadte der en Standsning i Byggeriet.

Forøgelsen af Købstædernes Befolkning i de sidste halvtredsindstyve Aar fremgaar af en Sammenligning mellem Folketællingsresultaterne den 1. Februar 1870 og den 1. Februar 1921. I 1870 havde Købstæderne tilsammen 245,298 Indvaanere. I 1921 er Tallet 708,532 (iberegnet de sønderjydske Købstæder og Flækker samt Handelspladsen Marstal).

I Femaaret 1916—21 har Provinsbyernes Vækst været ca. $8\frac{1}{2}$ pCt., medens den i Femaaret 1911—16 var ca. 10 pCt. Ser vi bort fra de sønderjydske Købstæder — der mod 41,325 Indbyggere i 1910 nu kun tæller 39,625 Indbyggere — er Befolkningen i Danmarks Købstæder i det sidste Femaar forøget med 9,4 pCt.

Af Købstæderne viser adskillige Tilbagegang. For Helsingør, Hobro, Holbæk, Nibe og Vordingborg skyldes Tilbagegangen den Omstændighed, at Dele af Sikringsstyrken ved Folketællingen i 1916 var indkvarteret i disse Byer. Naar Ærøskøbing er gaaet tilbage, forklares det ved, at Krigsforholdene i 1916 tvang en usædvanlig stor Del af den mandlige søfarende Befolkning til at være hjemme paa dette Tidspunkt. For Allinge-Sandvigs Vedkommende skyldes Tilbagegangen Ophøret af Virksomheden i Granitbrudene.

En betydelig Tilvækst i Femaaret 1916—21 udviser Rødby med 54,8 pCt, Kalundborg med 30,3 pCt., Nakskov med 24 pCt. og Køge med 22,2 pCt. Der er i disse fire Byer oprettet Skibsværfter indenfor den nævnte Periode. Ogsaa Skagen, Herning, Viborg og Struer viser god Fremgang. Aarhus havde i det sidste Femaar en Tilvækst af 12,7 pCt., Aalborg 9,2 pCt., Odense 8,1 pCt., Horsens 9,8 pCt. og Randers 8,3 pCt.

Disse Oplysninger om Folketællingen i 1921 er hentede fra den foreløbige Opgørelse i »Statistiske Efterretninger«.*)

*) Opgørelsen forelaa ikke, da Begyndelsen af denne Afhandling gik i Trykken.

Naar vi nu skal afslutte dette Rids af Købstædernes Udvikling gennem 50 Aar, vil det være naturligt at omtale den Indsats, som er gjort af *Den danske Købstadforening*. Paa det almindelige Købstadmøde i Randers den 10. Juli 1889, hvor 52 Byer var repræsenteret ved 115 Delegerede, fik Købstadforeningen sine første Love. Dens Oprindelse ligger ganske vist længere tilbage, men den virkede da kun gennem Købstadmøder, der blev afholdt med adskillige Aars Mellemløb, og som indkaldtes af et staaende Udvalg. Det var Randersmødet i 1889, som gav Købstadforeningen faste Rammer. Der blev her valgt en Bestyrelse til Varetagelse af Købstædernes Interesser mellem Møderne. Paa Købstadmødet i Svendborg 1894 oprettedes et Repræsentantskab paa 27 Medlemmer. Repræsentantskabet vælger Bestyrelsen og er Bindeledet mellem denne og Byraadene. Købstadforeningens Repræsentantskab tæller nu 36 Medlemmer, nemlig 16 for Jylland, 12 for Sjælland og Bornholm og 8 for Fyen og Lolland-Falster. Efter at de 4 sønderjydske Købstæder har indmeldt sig i Foreningen, omfatter denne 78 Kommuner. Nordborg og Løgumkloster har anmodet om at blive optaget. Købstadforeningens Bestyrelse har i den Anledning forespurgt Ministeriet, hvorvidt disse »Flækker« kan betragtes som lige med Købstæder.

Formaalet for den danske Købstadforening er at fremme de tilsluttede Kommuners Interesser og at udvikle det kommunale Samarbejde. Da forskellige Købstæder under Krigen havde vanskeligt ved at skaffe Kul til fortsat Drift af de kommunale Gasværker, oprettedes *Kommunernes Kulkontor* til Fællesindkøb af og Fordeling af Kullene til kommunalt Brug og til Forsyning af den ubemidlede Del af Befolkningen. Gasværkerne i de forskellige Byer slog sig sammen og bestilte deres Forbrug af Gaskul for et Aar ad Gangen gennem Kulkontoret, som saa sørgede for Fordelingen. Forøvrigt udvidedes Kulkontorets Virksomhed ogsaa til Landkommunerne. Den 12. Januar 1921, da der, under de forandrede Forhold, skulde tages Bestemmelse om Kulkontorets Fremtid, vedtoges det at opretholde Kon-

toret, saaledes at Kommunerne kan benytte det enten som en kulindkøbende eller som en blot raadgivende Institution.

Det var ogsaa paa Foranledning af Købstadforeningen, at Spørgsmaalet rejstes om en Sammenslutning af Havnene til Fremme af disses fælles Interesser. Den 4. December 1917 stiftedes paa et Møde i København, hvor 37 kommunale Havne var repræsenterede, »Sammenslutningen af danske Havne«. Den har nu 45 Havne som Medlemmer.

Fra Købstadforeningen udgik ligeledes *K ø b s t a d - k o m m u n e r n e s C e n t r a l k o n t o r*, der blev oprettet den 1. Januar 1920. Dette Kontor skal være Samlingssted for alle Oplysninger om kommunale Forhold. Det er til Raadighed for Kommunerne med Vejledning i alle Forvaltnings-spørgsmaal, og det yder sin Bistand ved Iværksættelsen af Fællesforetagender efter Kommunernes Ønske.

I den danske Købstadforening har Købstæderne faaet et Fællesorgan, der har betydningsfulde Samfundsinteresser at varetage. Tilstedeværelsen af en saadan Institution maaler mere end meget andet den store Forskel mellem de danske Købstæders Stilling omkring 1870 og i vore Dage.

C. A. Clemmensen.
